

תוכן עניינים

5..... מהי שיטת "פני המנורה" ?

7..... איך ללמוד עם "פני המנורה" ?

8..... פרק ראשון_סוגיה א [ב.-יג.]: הכל שוחטין

[א. הכל שוחטין]10 [ב. ושחיתתן כשרה]10 [ג. השוחט]13 [ד. הסכין]21 [ה. הלכות שחיטה]23 [ו. חוץ מחרש שוטה וקטן]29 [ז. וכולן ששחטו ואחרים רואין אותן]29

31..... סוגיה ב [יג.-יג.]: שחיתת נכרי

[א-ב. שחיתת נכרי]32 [ג. שחיתת מין לעבודה זרה]32 [ד. וניחוש שמא מין]32 [ה. אין מינין באומות]33 [ו-ז. ומטמאה במשא]33

34..... סוגיה ג [יג.-טז]: שחיטה בדיעבד

[א. השוחט בלילה וכן הסומא ששחט]35 [ב. השוחט בשבת וביום הכיפורים]35 [ג. אסורה באכילה כרבי יהודה]36 [ד. המבשל בשבת]38 [ה. שוחט ומבשל בשבת]38 [ו-ז. השוחט במגל יד, בצור, ובקנה]38

42..... סוגיה ד [טז.-יח.]: מהות השחיטה

[א. הכל שוחטין ולעולם שוחטין]43 [ב. בכל שוחטין]45 [ג. שלש מדות בסכין]45 [ד. בדיקת סכין]46 [ה. להראות לחכם]47 [ו. שן וציפורן]47 [ז. חוץ ממגל קציר]47

48..... סוגיה ה [יח.-יט.]: גבולות השחיטה בקנה

[א-ב. השוחט מתוך הטבעת]49 [ג. מוגרמת]49 [ד. חיטי וכובעא]50 [ה. מוגרמת]51 [ו-ז. שחיטה מן הצדדים ומן העורף]52

53..... סוגיה ו [יט.-כב.]: שחיטה ומליקה

א-ב. השוחט מן הצואר]54ג. מצות מליקה]54ד. עיקור סימנין בעוף]55ה. חיתור שלם]56ו-ז. שחיטה מן הצואר ומליקה]58

סוגיה ז [כב.-כד.]: קרבנות 59

א. תורים ובני יונה]60ב. תחילת הציהוב]61ג. מן התורים או מן בני היונה]61ד. מן האיל או מן הכבש]61ה. מן החמץ או מן המצה]62ו-ז. פרה אדומה ועגלה ערופה]62

סוגיה ח [כד.-כה.]: גבולות הקודש והחומר 64

א. כהנים ולוים]65ג. זקנה בכהנים]66ד. ילד]66ה. צעיר בכהנים]66ו. כלי חרס]67ז. כלי עץ וכלי מתכות]68

סוגיה ט [כה.-כז.]: 'זה וזה' ומעברי הקדושה 69

א. שקדים]70ב. התמד]70ג-ד. ה. התמד מתי משיקו במים]71ו. קטנה ובוגרת]72ז. תקיעה והבדלה]72

פרק שני. סוגיה י [כז.-כח.]: השחיטה 74

א-ב. השוחט דיעבד]75ג. שחיטה מן הצואר]75ד. בהמה, עוף, ודגים]77ה. שחיטה לעוף מן התורה]78ו. אחד בעוף]78ז. וורדין]79

סוגיה יא [כח.-ל.]: היקף מעשה השחיטה 81

א. חצי אחד בעוף ואחד וחצי בבהמה]82ב. רוב אחד בעוף ורוב שנים בבהמה]83ג. היא בחולין והי בקדשים]84ד. שחיטה מתחילה ועד סוף]85ה. שחיטה מפורעת]86ו. שני ראשין כאחד]87ז. מלא צואר]88

סוגיה יב [לא.-לג.]: כוונה ומעשה השחיטה 89

א-ב. נפלה סכין]91ג. רבי נתן וחכמים]91ד. כוונה בחולין]91ה. רבי נתן וחכמים]92ו. שהייה]93ז. שחט ופסק]94

96..... סוגיה יג [לג.-לח.]: השחיטה ומחשבת האדם

[א.ב. הכשר בדם ובשחיטה]98[ג. האוכל שלישי של חולין]100[ד. השוחט והתיז דם על הדלעת]102[ה. חבת הקדש]102[ו. מסוכנת]104[ז. פירכוס]106

108..... סוגיה יד [לח.-מב.]: גבולות המחשבה בשחיטה

[א. השוחט לנכרי]109[ב. השוחט לשם הרים]112[ג. עשה בה מעשה אסרה]112[ד. אין אדם אוסר דבר שאין שלון]113[ה. ישראל משומד]113[ו. אין שוחטין לא לתוך ימים]114[ז. השוחט לשם קרבן]115

116..... פרק שלישי. סוגיה טו [מב.- נה.]: טריפות וכשירות בבהמה

[א. אלו טריפות – נקובה ושבורה]117[ב. נפלה, נשתברה, ודרוסה]137[ג. דרוסה בשאר בעלי חיים]141[ד. ספק דרוסה]143[ה. בדיקה בדרוסה]144[ו. ואלו כשרות – ניקב ונשבר]145[ז. ניטל בידי שמים]147

150..... סוגיה טז [נו.-נט.]: טריפות וכשירות בעוף

[א. ואלו טרפות בעוף – נקובה]151[ב. נפלה לאור]152[ג. אדומים – טריפה]153[ג. אדומים שהוריקו – כשרים]153[ה. אדומים שלא הוריקו - טרפה]153[ו. אלו כשירות – שהתה או ניקבה ולא עושה אותה טריפה]153[ז. יצאו בני מעיה]154

160..... סוגיה יז [נט.-סז.]: סימנים בבעלי חיים

[א. סימני בהמה]161[ב. סימני חיה]162[ג. רבי יהושע בן חנניה והקיסר]163[ד. רב יהודה. שור]164[ה. בריאת העולם וההיסטוריה]165[ו. סימני העוף]167[ז. חגבים ודגים]174

180..... נספח: מפתח מושגים וביאורי מילים

מהי שיטת "פני המנורה"?

התלמוד הוא ערוך.

אחרי עשרות שנים של חיפוש נוסחאות שונות של התלמוד, ניתן לומר בבירור, שלא היה תלמוד שונה בבתי מדרש שונים. הבסיס זהה בכל מקום, וגם אם ניתן להבחין בין בתי מדרש שונים, הרי זה רק בדרך העברת הדברים, ולא בתכני הלימוד. מטעם זה, ברור גם שאין בתלמוד רק 'הקלטה' של מה שהיה בבית המדרש, ובכל סוגיה ניתן לראות כיצד יש דברים שנכנסו לתוכה, ודברים שנותרו בחוץ.

אם כן, עלינו לשאול את עצמנו מהי התבנית בה ערוך התלמוד?

מתוך עיון במאות סוגיות עולה, שהתבנית בה ערך רב אשי את התלמוד היא תבנית אחידה – בתחילה ובסוף כל סוגיה הוא העמיק ופירש את דברי המשנה, ואילו מרכז הסוגיה עוסק בדברים אחרים, שעל אף שיש ממשק בינם לבין המשנה, או לביאור הגמרא במשנה, עומד המרכז בפני עצמו.

כדי לעמוד על הסוד בו ערוכה כל סוגיה בתלמוד הבבלי צריך, קודם כל, להגדיר מהי סוגיה – היכן היא מתחילה והיכן היא מסתיימת.

ניתן להגדיר את ראשה וסופה של הסוגיה רק דרך לימוד טוב של המשנה עליה נסובה הגמרא. בלימוד המשנה – ההלכה – ניתן להבחין במבנה בו היא בנויה, כולל התקבולת בין הרישא לסיפא שלה, ורק מתוך כך להבין את מה שהוסיף רב אשי במרכז הסוגיה, וכיצד מרכז זה משליך על הסוגיה כולה. כדי להבין טוב את חלוקת המשניות – צירפתי בתחילת כל סוגיה את המשניות בהן הסוגיה עוסקת.

עיון בסוגיה כולה מראה על כך, שהדברים לא באו רק בדרך 'גלגול' – מתוך שעסקנו בנושא מסוים עוברים לדבר על נושא דומה – אלא שפירוש המשנה הוא עמוק יותר כאשר האגדה מצטרפת להלכה. לפעמים זו אגדה מעולם אחר ('אמר רב...') או 'מעשה', ולפעמים זו משנה או ברייתא ממקום אחר ('יתן התם' או 'תנא'), לפעמים זו 'אגדה' שנראית לקוחה מעולם אחר, ולפעמים זו 'הלכה' אך בהקשר בו היא מופיעה בסוגיה זהו איננו פירוש למשנה.

ויש להעיר, בתלמוד הבבלי שבידינו חלוקת המשניות איננה תואמת את החלוקה לסוגיות, ובכתבי יד שונים בכלל לא הופיעו המשניות, או שכל

המשניות של הפרק באו בתחילתו. לפיכך, הבאנו את המשניות כאן בתוך סוגריים, על פי החלוקה של שיטת "פני המנורה", גם אם בדפוסים באו המשניות במקום אחר.

*

תורה שבכתב בנויה מדינים וסיפורים – וכפי שאמר רבי יצחק: לא היה צריך להתחיל את התורה ב"בראשית" אלא ב"החודש הזה לכם", ומה טעם פתח בבראשית? משום (תהילים קיא, ו) "כח מעשיו הגיד לעמו" (בראשית א, א וברש"י). גם תורה שבעל פה בנויה מהלכות ואגדות. במשנה באו הלכות התורה שבעל פה, והרמב"ם הראה את היד החזקה כדי לכלול את כל הדינים שהתחדשו עד ימיו, ואחריו באו פוסקים רבים עד ימינו. ואילו האגדות פזורות במדרשי האגדה הרבים, ובספרי המחשבה והדרוש עד ימינו.

התלמוד הבבלי מיוחד בזה שהוא כלול מהכול, ויש בו גם את ההלכות וגם את האגדות. אולם, הלומד המצוי נוטה לעיתים קרובות לראות בתלמוד מבנה אסוציאטיבי, חסר סדר כרונולוגי או לוגי גלוי, ואינו שת ליבו לסדר הנפלא שבו הוא ערוך ולקשר העמוק המקשר בין השמועה ההלכתית לבין עולם האגדה והרעיון.

בשיטת "פני המנורה" נחשוף כיצד כל סוגיה בנויה באופן מתוכנן ומדויק משבעה חלקים (קנים): שני החלקים הראשונים (א–ב) מקבילים ישירות לשני החלקים האחרונים (ו–ז), והם עוסקים במשנה ובפירושה המעשי. לעומתם, שלושת החלקים האמצעיים (ג–ד–ה) יוצרים את לב הסוגיה.

מבנה שבעת חלקי הסוגיה מדמה את תבנית מנורת הזהב שבמקדש. בעבודת המנורה, הכלל ההלכתי קובע כי ששת הנרות החיצוניים צריכים להיות מוסבים ופונים אל עבר הקנה האמצעי – הוא "הנר המערבי". בדומה לכך, הקנים החיצוניים של הסוגיה פונים כולם אל "פני המנורה" – החלק המרכזי שבו שוכנים יסודות המחשבה ועומק האבחון, המעניקים לקצוות ההלכתיים את נשמתם ואת סיבת קיומם.

כדי שלא להותיר תובנה זו בגדר דרשה בלבד, סידרנו את לשון הגמרא כולה על פי החלוקה המבנית הזו. כלומר, בסיס הדברים כתוב בתוך המנורה שבתחילת כל סוגיה. הרחבנו מעט ב"תמצית הסוגיה", ולאחר מכן הבאנו את לשון הגמרא כולה. שיטה זו מקלה מאוד גם על זיכרון הגמרא, וניתן לעבור במהירות על כל הסוגיות במסכת.

איך ללמוד עם "פני המנורה"?

שיטת "פני המנורה" אינה רק סיכום, אלא מפת דרכים לסוגיה. כדי להפיק את המקסימום מהחוברת, מומלץ לעבוד לפי השלבים הבאים:

(א) מבט-על: המנורה כמרכז בקרה

לפני שצוללים לטקסט הארמי, התבוננו בתרשים המנורה שבראש הסוגיה: הקצוות (א-ב, ו-ז): אלו ה"גוף" של הסוגיה – המשנה ופירושה הישיר. המרכז (ג-ד-ה): זהו ה"לב" של הסוגיה – כאן נמצאים העקרונות המחשבתיים, האגדות או הדיונים העמוקים שאינם מפרשים את המשנה באופן טכני, אלא מעניקים לה משמעות חדשה.

(ב) קריאת ה"תמצית"

קראו את תמצית הסוגיה המופיעה מתחת למנורה. היא תיתן לכם את ההקשר הלוגי: מה מחבר בין הקצוות למרכז? מהו ה"סיפור" שהגמרא מנסה לספר לנו כאן?

(ג) הלימוד בפנים: זיהוי ה"נרות"

בזמן הלימוד בגוף הגמרא, שימו לב לכותרות המודגשות בצהוב (למשל: [א]-[ב. הכל שוחטין]): כל כותרת כזו מקבילה לקנה במנורה. אם איבדתם את הריכוז, חזרו רגע לתרשים בראש הסוגיה כדי להבין איפה אתם אוחזים במבנה הכללי.

(ד) שיטת ה"תקבולת" (למתקדמים)

לאחר סיום הלימוד, נסו להשוות בין הנרות המקבילים: איך נר א' ונר ב' (תחילת הסוגיה) מתכתבים עם נר ו' ונר ז' (סיום הסוגיה). פעמים רבות תגלו, שמה שהתחיל כשאלה הלכתית בנר א', מקבל פתרון רוחני או עמוק יותר בנרות המאוחרים.

(ה) חזרה ושינון

בזכות המבנה היוזואלי, הזיכרון עובד טוב יותר. נסו לעצום עיניים ולשחזר את שבעת הקנים של הסוגיה. אם אתם זוכרים את "פני המנורה" (הקנה האמצעי), אתם כבר מחזיקים בנשמה של הסוגיה כולה.

פרק ראשון

סוגיה א [ב.-יג.]: הכל שוחטין

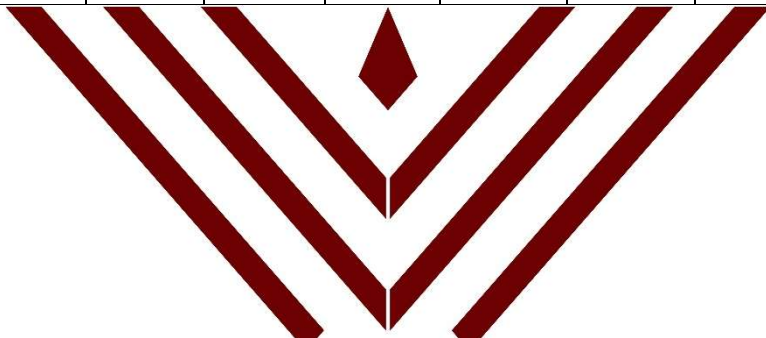
חוץ מחרש שוטה וקטן שפא יקלקלו את
שחיטתו

הכל שוחטין

ושחיטתו כשרה

וכולן ששחטו ונאחרים רואין אותו –
שחיטתו כשרה.

ז	ו	ה	ד	ג	ב	א
וכלן	חוץ	הלכות שחיטה	הסכין	השוחט	ושחיטתו כשרה	הכל שוחטין
ששחטו ואחרים רואין אותו שחיטתו כשרה	מחרש שוטה וקטן					

תמצית הסוגיה: הגדרת גבולות הכשרות של השחיטה.

הסוגיה פותחת בבירור לשון המשנה "הכל שוחטין". הגמרא דנה האם הביטוי "הכל" מורה על היתר לכתחילה או רק על כשרות בדיעבד. לאחר השוואה למשניות אחרות (תמורה, ערכין), המסקנה היא ש"הכל שוחטין" מכוון להיתר גורף לכתחילה לכל מי שמוחזק כמומחה.

סיום הסוגיה הוא בדיון על "וכלן ששחטו". כאן המיקוד עובר למקרים של שחיטה שאינה מותרת לכתחילה (כגון חרש, שוטה וקטן), והיא נחשבת כשרה רק בדיעבד בתנאי ש"אחרים רואים אותם". הסיום מדגיש את שיטת רבי נתן, לפיה שחיטה כשרה גם ללא כוונה מפורשת ("נתעסק").

בעוד הנרות הפותחים והמסיימים עוסקים בהגדרת הדין (לכתחילה מול דיעבד), מרכז הסוגיה עוסק בבירור המציאות. הוא בוחן את זהות השוחט (כותי), את כשרות הכלי (סכין) ואת הלכות השחיטה והכללים התפיסתיים של רוב וחזקה – כיצד ניתן לסמוך על שחיטה גם כשאינן ידיעה ודאית, ומתי חזקה מסוימת מתערערת.

המרכז הוא ה"נשמה" של הסוגיה – הוא מסביר שדיני השחיטה אינם אוסף מקרי של כללים, אלא שיקוף של האופן בו התורה בוטחת ברוב בני האדם וביציבות העולם.

השחיטה היא זו שהופכת בעל חיים מאסור (אבר מן החי) למותר. הקצוות מייצגים את הסמכות ההלכתית וקובעים את השורה התחתונה: מה מוגדר כמעשה רצוי (לכתחילה) ומה נסבול כעובדה קיימת (דיעבד). המרכז מייצג את האמון האנושי. הדיון על "רוב" ו"חזקה" הוא למעשה דיון על האופן שבו התורה מאפשרת לנו לפעול בעולם שבו לעולם לא תהיה לנו ידיעה מוחלטת.

החזקה והרוב מייצגים את היציבות. העולם כמנהגו נוהג. זה מה שמאפשר את ה"הכל שוחטין" של ההתחלה. הסוגיה מלמדת, שהיכולת לבצע שינוי דרמטי בעולם (להתיר בשר) מבוססת על ההכרה ביציבות של חוקי הטבע והחברה (רוב וחזקה). בלי האמון ביסודות המציאות המופיעים במרכז, לא

הייתה לאדם סמכות רוחנית לבצע את פעולת השחיטה המופיעה בקצוות.

[א. הכל שוחטין]

[משנה: הכל שוחטין].

גמ': הכל שוחטין – לכתחלה, ושחיטתן כשירה – דיעבד!

אמר ליה **רב אחא בריה דרבא לרב אשי**: וכל הכל לכתחלה הוא? אלא מעתה הכל ממירין אחד האנשים ואחד הנשים הכי נמי דלכתחלה הוא, והא כתיב לא יחליפנו ולא ימיר אותו טוב ברע או רע בטוב! התם כדקתני טעמא: לא שהאדם רשאי להמיר, אלא שאם המיר מוקר וסופג את הארבעים.

אלא הכל מעריכו ונערכין נודרין ונידריהו הכי נמי דלכתחלה? והא כתיב: וכי תחדל לנדור לא יהיה בך חטא. וכתיב: טוב אשר לא תדור משתדור ולא תשלם, ותנא: טוב מזה ומזה שאינו נודר כל עיקר דברי **רבי מאיר**, **רבי יהודה** אומר: טוב מזה ומזה נודר ומשלם, ואפילו רבי יהודה לא קאמר אלא באומר הרי זו [ב, ב] אבל אמר הרי עלי לא.

וכל הכל לאו לכתחלה הוא? אלא הכל חייבים בסופה, הכל חייבין בציצית, הכי נמי דלאו לכתחלה? חייבין לא קאמינא.

אלא מעתה הכל סומכין אחד האנשים ואחד הנשים, הכי נמי דלאו לכתחלה? והא כתיב: וסמך גדו ונרצה.

אין איכא הכל לכתחלה ואיכא הכל דיעבד אלא הכל דהכא ממאי דלכתחלה הוא דתקשי לך דלקמא דיעבד הוא ולא תקשי לך.

[ב. ושחיטתן כשירה]

[משנה: ושחיטתן כשירה].

אמר ליה: אגא ושחיטתן כשירה קשיא לי, מדקתני שחיטתן כשירה דיעבד מפלג דהכל לכתחלה הוא, דאי דיעבד תרתני דיעבד למה לי!

אמר **רבה בר עובא**: הכי קתני הכל שוחטין ואפילו טמא בחולין. טמא בחולין מאי למימרא בחולין שנעשו על טהרת הקדש, וקסבר חולין שנעשו על טהרת

הקדש בקדש דמו. כיצד הוא עושה? מביא סכין ארוכה ושוחט בה כדי שלא יגע בבשר. ובמוקדשים לא ישחוט, שמה יגע בבשר, ואם שחט ואומר ברי לי שלא נגעתי שחיתו כשרה. חוץ מחרש שוטה וקטן, דאפילו בחולין גרידי דיעבד נמי לא, שמה ישוהו שמה ודרסו ושמה יחלידו. וכולן ששחטו אהניא, אילימא אחרש שוטה וקטן עלה קאי ואם שחטו מיבעי ליה, אלא אטמא בחולין הא אמרת לכתחלה נמי שחיט. ואלא אטמא במוקדשים בברי לי סגי! דליתיה קמן דנשייליה.

האי טמא במוקדשים מהכא נפקא, מהתם נפקא: כל הפסולין ששחטו שחיתו כשרה, שהשחיתו כשרה בזרים בנשים ובעבדים ובטמאים ואפילו בקדשי קדשים, ובלבד שלא יהיו טמאין נוגעין בבשר. הכא עיקר, התם אידי דתנא שאר פסולין תנא נמי טמא במוקדשים. ואיבעית אימא, התם עיקר דבקדשים קאי, הכא אידי דתנא טמא בחולין תני נמי טמא במוקדשים.

האי טמא דאיטמא במאי אילימא דאיטמי במת, בחלל חרב אמר רחמנא וג, א חרב הרי הוא כחלל אב הטומאה הוא לטמאיה לסכין, ואזל סכין וטמאיה לבשר. אלא דאיטמי בשרץ. ואי בעית אימא, לעולם דאיטמי במת וכגון שדק קרומית של קנה ושחט בה, דתנא בכל שוחטים בין בצור בין בזכוכית בין בקרומית של קנה.

אבוי אמר: הכי קתני הכל שוחטין ואפילו כותי, במה דברים אמורים כשישראל עומד על גביו, אבל יוצא ונכנס לא ישחוט. ואם שחט חותף כזית בשר ונותן לו, אכלו מותר לאכול משחיתו, לא אכלו אסור לאכול משחיתו. חוץ מחרש שוטה וקטן דאפילו דיעבד נמי לא שמה ישוהו שמה ודרסו ושמה יחלידו. וכולן ששחטו אהניא, אילימא אחרש שוטה וקטן עלה קאי ואם שחטו מבעי ליה. אלא אבותי, הא אמרת כשישראל עומד על גביו שחיט אפילו לכתחלה! קשאי.

אמר רבא: ויוצא ונכנס לכתחלה לא, והתני הפניח נכרי בחנותו וישראל יוצא ונכנס מותר! התם מי קתני מניח, הפניח קתני דיעבד. אלא מהכא, אין השומר צריך להיות יושב ומשמר, אלא אף על פי שיוצא ונכנס מותר.

אמר רבא: הכי קתני הכל שוחטין ואפילו כותי, במה דברים אמורים כשישראל יוצא ונכנס, אבל בא ומצאו ששחט חותף כזית בשר ונותן לו, אכלו מותר לאכול משחיתו לא אכלו אסור לאכול משחיתו. חוץ מחרש שוטה וקטן דאפילו דיעבד נמי לא, שמה ישוהו שמה ודרסו ושמה יחלידו. וכולן

שְׁשַׁחְטוּ אֹהֵיָא, אֵילִימָא אַחַרְשׁ שׁוּטָה וְקָטָן עֲלֵה קָאֵי וְאִם שְׁחַטוּ מִבְּעֵי לִיָּה. אֶלָּא אַכּוּתֵי, הָא אַמְרַתְּ אֶפִּילוּ יוֹצֵא וְנִכְנָס שְׁחִיט לְכַתְחַלְהָ! קִשְׁנָא.

רב אשי אָמַר: הֵכִי קִתְּנֵי הַכֵּל שׁוּחְטִין וְאֶפִּילוּ יִשְׂרָאֵל מְשׁוּמְד. מְשׁוּמְד לְמַאי? לְאֶכּוּל נְבִילוֹת לְתִיאָבוֹן, וְכִדְרָבָא דְאָמַר **רבא**: יִשְׂרָאֵל מְשׁוּמְד אוֹכֵל נְבִילוֹת לְתִיאָבוֹן [ג, ב] בּוֹדֵק סִפִּין וְנוֹתֵן לוֹ וּמוֹתֵר לְאֶכּוּל מְשַׁחֲטָתוֹ, אֲבָל לֹא בְּדַק וְנוֹתֵן לוֹ לֹא יִשְׁחוּט, וְאִם שְׁחַט בּוֹדֵק סִפִּין אַחֲרָיו, נִמְצָאת סִפִּין וְפָה מוֹתֵר לְאֶכּוּל מְשַׁחֲטָתוֹ, וְאִם לֹא אֶסוּר לְאֶכּוּל מְשַׁחֲטָתוֹ. חוּץ מִחַרְשׁ שׁוּטָה וְקָטָן דְאֶפִּילוּ דִיעֲבַד נְמִי לֹא, שְׁמָא יִשְׁהוּ וְדָרְסוּ וְשָׁמָא יַחֲלִידוּ. וְכוּלָּן שְׁשַׁחְטוּ אֹהֵיָא אֵילִימָא אַחַרְשׁ שׁוּטָה וְקָטָן עֲלֵה קָאֵי וְאִם שְׁחַטוּ מִבְּעֵי לִיָּה. אֶלָּא אִישְׁרָאֵל מְשׁוּמְד, אִי דְבִדֵּק סִפִּין וְנוֹתֵן לוֹ הָא אַמְרַתְּ שׁוּחַט לְכַתְחַלְהָ, אֶלָּא דְלֹא בְּדַק אִי דְאִיתִיהָ לְסִפִּין לִיבְדַקִּיהָ הִשְׁתָּא וְאִי דְלִיתִיהָ לְסִפִּין כִּי אַחֲרִים רֹאִין אוֹתוֹ מַאי הוּי דְלִמָּא בְּסִפִּין פְּגוּמָה שְׁחִיט! קִשְׁנָא.

רבִּינָא אָמַר: הֵכִי קִתְּנֵי הַכֵּל שׁוּחְטִין הַכֵּל מוּמַחֲוּן שׁוּחְטִין, מוּמַחֲוּן וְאִף עַל פִּי שְׁאִין מוּחְזָקִין. בְּמָה דְבָרִים אַמּוּרִים? שְׁיֻדְעִין בּוֹ שְׁיֻדְעֵי לּוֹמַר הִלְכוֹת שְׁחִיטָה, אֲבָל אִין יוֹדְעִין בּוֹ שְׁיֻדְעֵי לּוֹמַר הִלְכוֹת שְׁחִיטָה לֹא יִשְׁחוּט, וְאִם שְׁחַט בּוֹדֵקִין אוֹתוֹ, אִם יוֹדְעֵי לּוֹמַר הִלְכוֹת שְׁחִיטָה מוֹתֵר לְאֶכּוּל מְשַׁחֲטָתוֹ, וְאִם לֹא אֶסוּר לְאֶכּוּל מְשַׁחֲטָתוֹ. חוּץ מִחַרְשׁ שׁוּטָה וְקָטָן דְאֶפִּילוּ דִיעֲבַד נְמִי לֹא, שְׁמָא יִשְׁהוּ וְדָרְסוּ וְשָׁמָא יַחֲלִידוּ. וְכוּלָּן שְׁשַׁחְטוּ אֹהֵיָא, אֵילִימָא אַחַרְשׁ שׁוּטָה וְקָטָן עֲלֵה קָאֵי וְאִם שְׁחַטוּ מִבְּעֵי לִיָּה. אֶלָּא אִישְׁאִין מוּמַחֲוּן, בְּבּוֹדֵקִין אוֹתוֹ סִגִּי! דְלִיתִיהָ לְקַמְּוֹן דְלִיבְדַקִּיהָ.

וְאִיכָּא דְאָמְרֵי **רבִּינָא** אָמַר: הֵכִי קִתְּנֵי הַכֵּל שׁוּחְטִין הַכֵּל מוּחְזָקִין שׁוּחְטִין, מוּחְזָקִין אִף עַל פִּי שְׁאִין מוּמַחֲוּן. בְּמָה דְבָרִים אַמּוּרִים? שְׁשַׁחְטוּ לְפָנֵינוּ שְׁתִּים וְשִׁלְשׁ פְּעָמִים וְלֹא נִתְעַלְף, אֲבָל לֹא שְׁחַט לְפָנֵינוּ שְׁתִּים וְשִׁלְשׁ פְּעָמִים לֹא יִשְׁחוּט שְׁמָא יִתְעַלְף, וְאִם שְׁחַט וְאָמַר בְּרִי לִי שְׁלֹא נִתְעַלְפְתִי שְׁחִיטָתוֹ כְּשָׂרָה. חוּץ מִחַרְשׁ שׁוּטָה וְקָטָן דְאֶפִּילוּ דִיעֲבַד נְמִי לֹא, שְׁמָא יִשְׁהוּ וְדָרְסוּ וְשָׁמָא יַחֲלִידוּ. וְכוּלָּן שְׁשַׁחְטוּ אֹהֵיָא? אֵילִימָא אַחַרְשׁ שׁוּטָה וְקָטָן עֲלֵה קָאֵי וְאִם שְׁחַטוּ מִבְּעֵי לִיָּה. אֶלָּא אִישְׁאִין מוּחְזָקִין, וְהָאִמְרַתְּ בְּבָרִי לִי סִגִּי! דְלִיתִיהָ קַמְּוֹן דְלִישְׁיִילִיהָ.

רבִּינָא וְרַבָּה בַּר עוֹלָא כְּאֲפִי וְרַבָּא וְרַב אָשִׁי לֹא אָמְרֵי מְשׁוּם דְקִשְׁנָא לְהוּ וְכוּלָּן.

כּוּלְהוּ כְּרַבָּה בַּר עוֹלָא לֹא אָמְרֵי לְחַד לִישְׁנָא דְאַמְרַתְּ הִכָּא עֵיקוּר, אַדְרָבָה הֵתִם עֵיקוּר דְבְּקֻדְשִׁים קָאֵי. לְחַד לִישְׁנָא דְאַמְרַתְּ הֵתִם עֵיקוּר וְהִכָּא אִיִּדִי דְתִנָּא טְמָא

בְּחֻלְיֵן תִּנְא נְמִי טָמֵא בְּמוֹקֶדֶשׁוֹ, טָמֵא בְּחֻלְיֵן גּוֹפִיָּה לָא אִיצְטְרִיכָא לִיה חֻלְיֵן שְׁנַעְשׂוּ עַל טְהַרְת קֹדֶשׁ לָאו כְּקֹדֶשׁ דְּמוּ.

כּוֹלְהוּ פְּרַבְינָא לָא אָמְרִי, לְהֵךְ לִישְׁנָא דְאָמַר מוּמַחִין אִין שְׂאִין מוּמַחִין לָא, רֹב מְצַוִּין אַצֵּל שְׁחִיטָה מוּמַחִין הֵן. לְהֵךְ לִישְׁנָא דְאָמַר מוּחְזָקִין אִין שְׂאִין מוּחְזָקִין לָא, לְעַלּוּפִי לָא חִיִּישְׁיָן.

רְבָא לָא אָמַר כְּאַבְיִי כִי קוּשְׁיִיה.

אַבְיִי לָא אָמַר כְּרְבָא הֵתֵם לָא נִגַע הֵכָא נִגַע.

רַב אֲשִׁי לָא אָמַר פְּתַרְוִיָּהוּ, קַסְבַּר כּוֹתִים גְּרִי אַרְיוֹת הֵן.

אַבְיִי לָא אָמַר פְּרַב אֲשִׁי, לָא סְבִירָא לִיה הָא דְרַבָּא.

אַלָּא רְבָא מַאי טַעמָא לָא אָמַר כְּשִׁמְעַתִּיהָ? לְדַבְּרֵיו דְאַבְיִי קָאמַר וְלִיה לָא סְבִירָא לִיה.

[ג. השוחט]

תְּנוּ רַבָּנָן: שְׁחִיטַת כּוֹתֵי מוּתְרָת, בְּמַה דְּבָרִים אָמוּרִים כְּשִׁישְׁרָאֵל עוֹמֵד עַל גְּבִי, אָבֵל בָּא וּמְצָאוּ שְׁשַׁחַט חוֹתָף פְּזִית וְנוֹתָן לוֹ, אָכְלוּ מוּתַר לְאָכּוֹל מְשַׁחִיטוֹ, וְאִם לָאו אָסוּר לְאָכּוֹל מְשַׁחִיטוֹ. פְּיוּצָא בּוּ, מְצָא בְּיָדוֹ [ד, א] דְּקוּרְנָא שֶׁל צְפָרִים קוּטַע רֵאשׁוֹ שֶׁל אֶחָד מֵהֶן וְנוֹתָן לוֹ, אָכְלוּ מוּתַר לְאָכּוֹל מְשַׁחִיטוֹ וְאִם לָאו אָסוּר לְאָכּוֹל מְשַׁחִיטוֹ. אַבְיִי דְיִיק מְרִישָׁא רְבָא דְיִיק מְסִיפָא. אַבְיִי דְיִיק מְרִישָׁא טַעמָא דִישְׁרָאֵל עוֹמֵד עַל גְּבִי אָבֵל יוֹצֵא וְנִכְנָס לָא. רְבָא דְיִיק מְסִיפָא טַעמָא דְבָא וּמְצָאוּ שְׁשַׁחַט אָבֵל יוֹצֵא וְנִכְנָס שְׁפִיר דְמִי.

וְלַאבְיִי קִשְׁיָא סִיפָא, אָמַר לָךְ יוֹצֵא וְנִכְנָס נְמִי בָּא וּמְצָאוּ קְרִי לִיה. וְלְרַבָּא קִשְׁיָא רִישָׁא, אָמַר לָךְ יוֹצֵא וְנִכְנָס נְמִי כְּעוֹמֵד עַל גְּבִי דְמִי.

פְּיוּצָא בּוּ מְצָא בְּיָדוֹ דְּקוּרְנָא שֶׁל צְפָרִין קוּטַע רֵאשׁוֹ כּוּי אַמַּאי לִיחֻשׁ דְּלִמָּא הָאִי הוּא דְהִנּוּה שְׁחִיט שְׁפִיר. אָמַר רַב מְנַשֶּׁה: (סִימָן מְכַנִּי"ס אִיזְמִ"ל בּוֹכְרִי"ס) בְּמַכְנִיסֵן תַּחַת כַּנְפֵיו. וְדִלְמָא סִימְנָא הִנּוּה יְהִיב לִיה בְּגוּיָה? אָמַר רַב מְשַׁרְשָׁא: דְּמַמְסַמֵּס לִיה מְסַמוּסִי. וְדִלְמָא קַסְבָּרִי כּוֹתִים אִין שְׁחִיטָה לְעוֹף מִן הַתּוֹרָה? וְלִטְעַמֵּיךְ, שְׁהִיָּה דְרָסָה חֲלָדָה הִגְרָמָה וְעִקּוּר מִי כְּתִיב. אָלָּא כִינּוּ דְאַחְזִיקוּן בְּהוּ אַחְזִיקוּן בְּהוּ, הֵכָא נְמִי כִינּוּ דְאַחְזִיקוּן אַחְזִיקוּן.

ואחזוק ולא אחזוק בדלא פתיבא תנאי היא, דתנאי: מצת פותי מותרת ואדם יוצא בה ידי חובתו בפסח. **רבי אלעזר** אוסר לפי שאין בקיאי בדקדוקי מצות כישראל. **רבן שמעון בן גמליאל** אומר: כל מצוה שהחזיקו בה כותים הרבה מדקדקין בה יותר מישראל.

אמר מר: מצת פותי מותרת ואדם יוצא בה ידי חובתו בפסח, פשיטא! מהו דתימא לא בקיאי בשימור קא משמע לן. **רבי אלעזר** אוסר לפי שאין בקיאי בדקדוקי מצות, קסבר לא בקיאי בשימור. **רבן שמעון בן גמליאל** אומר: כל מצוה שהחזיקו בה כותים הרבה מדקדקין בה יותר מישראל, היינו תנא קמא! איכא בינייהו דכתיבא ולא אחזיקו בה, תנא קמא סבר פיון דכתיבא אף על גב דלא אחזיקו בה, ורבן שמעון בן גמליאל סבר אי אחזיקו אין אי לא אחזיק לא. אי הכי, כל מצוה שהחזיקו בה כותים אם החזיקו מיבעי ליה. אלא איכא בינייהו דלא פתיבא ואחזיקו בה, תנא קמא סבר פיון דלא פתיבא אף על גב דאחזיקו בה נמי לא, רבן שמעון בן גמליאל סבר פיון דאחזיקו אחזיק.

גופא אמר **רבא**: ישראל משומד אוכל נבילות לתיאבון בודק ספין ונותן לו ומותר לאכול משחיתותו. מאי טעמא פיון דאיכא התיירא ואיסורא לא שביק התיירא ואכיל איסורא. אי הכי, כי לא בודק נמי מיטרח לא טרח.

אמרו ליה **רבנן לרבא**: תנאי דמסייע לך, חמצון של עוברי עבירה אחר הפסח [ד, ב] מותר מיד מפני שהן מחליפין. סבריה הא מני **רבי יהודה** היא, דאמר חמץ אחר הפסח דאורייתא, וקתני מפני שהן מחליפין אלמא לא שביק התיירא ואכיל איסורא. ממאי, דלמא **רבי שמעון** היא דאמר חמץ אחר הפסח דרבנן וכי מקילינן בדרבנן בדאורייתא לא מקילינן. ותיהוי נמי רבי שמעון מי קתני שאני אומר החליפו מפני שמחליפין קתני דנדאי מחליפין, ומה בדרבנן לא שביק התיירא ואכיל איסורא בדאורייתא לא כל שכן.

לימא מסייע ליה, הכל שוחטין ואפילו כותי ואפילו ערל ואפילו ישראל משומד. האי ערל היכי דמי, אילימא מתו אחיו מחמת מילה האי ישראל מעלגא הוא, אלא פשיטא משומד לערלות וקא סבר משומד לדבר אחד לא הוי משומד לכל התורה כולה. אימא סיפא, ואפילו ישראל משומד האי משומד היכי דמי, אי משומד לדבר אחר היינו משומד לערלות, אלא לאו משומד לאותו דבר וכדרבא. לא, לעולם אימא לך משומד לאותו דבר לא, מאי טעמא פיון דדש ביה כהתיירא דמי ליה, אלא משומד לעבודה זרה וכדרב ענו, דאמר **רב ענו אמר שמואל**: ישראל משומד לעבודה זרה מותר לאכול משחיתותו.

גופא, אַמר רב עֲנַן אַמר שְׁמוּאֵל: יִשְׂרָאֵל מְשׁוּמָד לְעַבּוּדָה זָרָה מוֹתֵר לְאָכּוֹל מִשְׁחִיטָתוֹ, שְׁכַן מְצִינּוֹ בִיהוֹשֶׁפֶט מְלֶךְ יְהוּדָה שְׁנֵהֲנָה מִסְעוּדַת אַחָאָב שְׁנֵאֲמַר וַיִּזְבַּח לוֹ אַחָאָב צֹאן וּבָקָר לְרֹב וְלָעַם אֲשֶׁר עִמּוֹ וַיִּסִּיתֵהוּ לְעַלּוֹת אֶל רְמוֹת גִּלְעָד. וְדַלְמָא מִיִּזְבַּח זָבַח מִיִּכַל לֹא אֲכַל! וַיִּסִּיתֵהוּ כְּתִיב. וְדַלְמָא בְּדַבְרִים! אִין הִסְתָּה בְּדַבְרִים. וְלֹא, וְהִכְתִּיב כִּי יִסִּיתָ אַחִיד! בְּאֲכִילָהּ וּבִשְׂתִיָּהּ. וְהִכְתִּיב וַתִּסִּיתֵנִי בּוֹ לְבַלְעוֹ חֲנָם! לְמַעַלָּה שְׁאֲנִי. וְדַלְמָא מִשְׂתָּא אֲשֵׁתִי מִיִּכַל לֹא אֲכַל! מֵאִי שְׂנָא שְׂתִיָּה דְאֲמַרְיִנּוּ מְשׁוּמָד לְעַבּוּדָה זָרָה לֹא הוּי מְשׁוּמָד לְכָל הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ, אֲכִילָהּ נְמִי מְשׁוּמָד לְעַבּוּדָה זָרָה לֹא הוּי מְשׁוּמָד לְכָל הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ. הֲכִי הִשְׂתָּא, שְׂתִיָּה סְתָם יִינּוּ הוּא וְעַד יִינּוּ לֹא נֶאֱסַר יִינּוּ שֶׁל גּוֹיִם, אֲבָל אֲכִילָהּ אֵימָא לָךְ מְשׁוּמָד לְעַבּוּדָה זָרָה הוּי מְשׁוּמָד לְכָל הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ. אֵיבְעִית אֵימָא, לֹא אִוְרַחִיָּה דְמִלְכָּא מִשְׂתָּא בְּלֹא מִיִּכְלָא, וְאֵיבְעִית אֵימָא וַיִּזְבַּח וַיִּסִּיתֵהוּ כְּתִיב בְּמָה הִסִּיתוּ בְּזִבְיָחָהּ. וְדַלְמָא עוֹבְדֵיהּ זָבַח! לְרֹב כְּתִיב, עוֹבְדֵיהּ לֹא הוּא סְפִיק. וְדַלְמָא שְׁבַעַת אֲלָפִים זְבוּחַ, דְכְּתִיב וְהִשְׁאֲרֵתִי בְּיִשְׂרָאֵל שְׁבַעַת אֲלָפִים כָּל הַבְּרִיּוֹת אֲשֶׁר לֹא כָרְעוּ לְבַעַל וְגוֹ! טְמוּרֵי הוּוּ מִיִּטְמָרֵי מֵאִיזְבָּל. וְדַלְמָא גְבַרֵי דְאַחָאָב הוּוּ מְעַלּוּ? לֹא סִלְקָא דְעֵתָךְ דְכְּתִיב מוֹשֶׁל מִקְשִׁיב עַל דְבַר שְׁקָר כָּל מְשַׁרְתֵי רְשָׁעִים. וְדַלְמָא גְבַרֵי דִיהוֹשֶׁפֶט נְמִי לֹא הוּוּ מְעַלּוּ זְבוּחַ גְבַרֵי דְאַחָאָב אֲכּוֹל גְבַרֵי דִיהוֹשֶׁפֶט זְבוּחַ עוֹבְדֵיהּ אֲכַל? הוֹשֶׁפֶט? לֹא סִלְקָא דְעֵתָךְ מִדְמוּשֶׁל מִקְשִׁיב עַל דְבַר שְׁקָר כָּל מְשַׁרְתֵי רְשָׁעִים, הָא לְדַבְרֵי אֶמֶת מְשַׁרְתֵי צְדִיקִים.

וְדַלְמָא זְבוּחַ גְבַרֵי דְאַחָאָב אֲכַל אַחָאָב וּגְבַרֵיָּהּ, זְבוּחַ גְבַרֵי דִיהוֹשֶׁפֶט אֲכַל הוֹשֶׁפֶט וּגְבַרֵיָּהּ? [ה, א] לֹא הִנּוּ מְפַלְיָג נְפִשִׁיָּה מִיְנֵיהּ. מְנַלְן? אֵילִימָא מִדְכְּתִיב כְּמוֹנֵי כְּמוֹד כְּעַמִּי כְּעַמָּךְ, אֲלֵא מַעַתָּה כְּסוּסֵי כְּסוּסֵיךָ הֲכִי נְמִי! אֲלֵא מַה דְהוּי אֲסוּסֵיךָ תְּהוּי אֲסוּסֵי, הֲכִי נְמִי מֵאִי דְהוּי עֲלָךְ וְעִילּוּי עַמָּךְ תְּהוּי עֲלֵי וְעִילּוּי עַמִּי. אֲלֵא מִהֲכָא וּמְלָךְ יִשְׂרָאֵל וִיהוֹשֶׁפֶט מְלֶךְ יְהוּדָה יוֹשְׁבִים אִישׁ עַל כְּסָאוֹ מְלַכְּשִׁים בְּגוֹרֵם בְּגוֹרֵם פֶּתַח שַׁעַר שׁוּמְרוֹן, מֵאִי גוֹרֵן אֵילִימָא גוֹרֵן מִמֶּשׁ אֲטוּ שַׁעַר שׁוּמְרוֹן גוֹרֵן הִנּוּ, אֲלֵא כִּי גוֹרֵן דִּתְנֹן סִנְהֶדְרִין הִתְּהַ כְּחֲצֵי גוֹרֵן עִגּוּלָּהּ כְּדִי שְׁיָהוּ רוֹאִין זֶה אֶת זֶה.

לִימָא מְסִיעֵ לִיָּה, וְהַעוֹרְבִים מְבִיאִים לוֹ לֶחֶם וּבֶשֶׂר בְּבִקְרָה וְלֶחֶם וּבֶשֶׂר בְּעָרְבַי, וְאֲמַר רַב יְהוּדָה אַמַר רַב: מִבֵּי טַבְחֵי דְאַחָאָב! עַל פִּי הַדְּבוּר שְׁאֲנִי.

מֵאִי עוֹרְבִים? אַמַר רַבִּינָא: עוֹרְבִים מִמֶּשׁ. אַמַר לִיָּה רַב אַדָּא בַר מִנְיוּמֵי: וְדַלְמָא תְּרֵי גְבַרֵי דְהוּי שְׁמִיָּהוּ עוֹרְבִים, מִי לֹא כְּתִיב וַיַּהֲרֹגוּ אֶת עוֹרְבֵי בְּצוּר עוֹרְבֵי וְאֶת זָאֵב וְגוֹ! אַמַר לִיָּה: אֵיִתְרַמְאֵי מִלְּקָא דְתַרְוִיָּהוּ הִנּוּ שְׁמִיָּהוּ עוֹרְבִים. וְדַלְמָא עַל שֵׁם מְקוּמוֹן? מִי לֹא כְּתִיב וַאֲרָם יָצְאוּ גְדוּדִים וַיִּשְׁבּוּ מֵאֲרָץ

ישׁראל נַעֲרָה קִטְנָה, וְקִשְׁיָא לָן קָרִי לַה נַעֲרָה וְקָרִי לַה קִטְנָה, וְאָמַר רַבִּי פְּדָת׃
קִטְנָה דְּמִן נַעֲוָרָן! אִם כֵּן, עוֹרְבֵיִים מִיבְּעֵי לִיה.

לִימָא מְסִייע לִיה, הַכֵּל שׁוֹחֲטִין וְאָפִילוּ כּוּתֵי וְאָפִילוּ עָרֵל וְאָפִילוּ יִשְׂרָאֵל
מְשׁוּמָד, הַאי עָרֵל הֵיכִי דְּמֵי אֵילִימָא שְׁמַתוּ אָחִיו מְחַמַּת מִילָה הַאי יִשְׂרָאֵל
מַעֲלִיא הוּא, אֶלָּא פְּשִׁיטָא מְשׁוּמָד לַעֲרֻלוֹת. אֵימָא סִיפָא, וְאָפִילוּ יִשְׂרָאֵל
מְשׁוּמָד, הֵיכִי דְּמֵי אֵי מְשׁוּמָד לְדָבָר אַחַד הֵינְנוּ מְשׁוּמָד לַעֲרֻלוֹת, אֶלָּא לָאו
מְשׁוּמָד לַעֲבוּדָה זָרָה וְכַדָּרְב עָנָן. לָא, לַעֲוֹלָם אֵימָא לָד מְשׁוּמָד לַעֲבוּדָה זָרָה
לָא, דְּאָמַר מָר׃ חֲמוּרָה עֲבוּדָה זָרָה שְׁכַל הַכּוֹפֵר בָּהּ כְּמוּדָה בְּכָל הַתּוֹרָה כּוּלָּה.
אֶלָּא מְשׁוּמָד לְאוֹתוֹ דְּבָר, וְכַדָּרְבָא.

מִיתִיבֵי׃ מַכְס וְלֹא כּוּלְכֶם לְהוֹצִיא אֶת הַמְשׁוּמָד, מַכְס בְּכֶם חֲלַקְתִּי וְלֹא
בְּאוֹמוֹת, מִן הַבְּהֵמָה לְהִבְיָא בְּגֵי אָדָם שְׂדוּמִים לְבַהֲמָה, מַכְּאֵן אָמְרוּ מַקְבְּלִין
קָרְבָּנוֹת מִפּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, כְּדֵי שְׁיַחֲזְרוּ בְּהֵן בְּתִשׁוּבָה, חוּץ מִן הַמְשׁוּמָד וּמְנַסֵּף
אֶת הַיֵּינִן וּמַחֲלֵל שְׁבִתוֹת בְּפִרְהֶסְיָא. הָא גּוֹפָא קִשְׁיָא, אָמַרְתְּ מַכְס וְלֹא כּוּלְכֶם
לְהוֹצִיא אֶת הַמְשׁוּמָד, וְהַדָּר תִּגְי מַקְבְּלִין קָרְבָּנוֹת מִפּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל. הָא לָא
קִשְׁיָא, רִישָׁא מְשׁוּמָד לְכָל הַתּוֹרָה כּוּלָּה, מְצִיעַתָא מְשׁוּמָד לְדָבָר אַחַד. אֵימָא
סִיפָא חוּץ מִן הַמְשׁוּמָד וּמְנַסֵּף אֶת הַיֵּינִן וּמַחֲלֵל שְׁבִת בְּפִרְהֶסְיָא, הַאי מְשׁוּמָד
הֵיכִי דְּמֵי, אֵי מְשׁוּמָד לְכָל הַתּוֹרָה כּוּלָּה הֵינְנוּ רִישָׁא, וְאֵי מְשׁוּמָד לְדָבָר אַחַד
קִשְׁיָא מְצִיעַתָא. אֶלָּא לָאו הֵכִי קְאָמַר, חוּץ מִן הַמְשׁוּמָד לְנַסֵּף אֶת הַיֵּינִן וּלְחַלֵּל
שְׁבִתוֹת בְּפִרְהֶסְיָא, אֶלְמָא מְשׁוּמָד לַעֲבוּדָה זָרָה הוּוּ מְשׁוּמָד לְכָל הַתּוֹרָה כּוּלָּה,
וּתְיִוּבְתָא דָּרַב עָנָן תְּיִוּבְתָא.

וְהָא מַהְכָּא נְפָקָא מִהֶתֶם נְפָקָא [ה, ב] מַעַם הָאָרְץ פָּרַט לְמְשׁוּמָד. **רַבִּי שְׁמַעוֹן**
בֶּן יוֹסִי אוֹמַר מְשׁוּם **רַבִּי שְׁמַעוֹן** אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָה בְּשִׁנְיָה וְאֲשֶׁם, הַשֵּׁב
מִיִּדְעָתוֹ מְבִיא קָרְבָּן עַל שִׁנְיָתוֹ אֵינוֹ שֵׁב מִיִּדְעָתוֹ אֵינוֹ מְבִיא קָרְבָּן עַל שִׁנְיָתוֹ.
וְאָמְרִין מֵאֵי בִּינְיָהוּ, וְאָמַר **רַב הַמְּנוּנָא** מְשׁוּמָד לְאָכּוֹל חֶלֶב וְהִבְיָא קָרְבָּן עַל
הַדָּם אֵיכָא בִּינְיָהוּ. חֲדָא בְּחֻטָּאת וְחֲדָא בְּעוּלָה. וְצָרִיכִי, דְּאֵי אֲשַׁמְעִינָן חֻטָּאת
מְשׁוּם דְּלַכְפָּרָה הוּא אָבֵל עוּלָה דְּדוֹרוֹן הוּא אֵימָא לְקַבֵּל מִינְיָה, וְאֵי אֲשַׁמְעִינָן
עוּלָה מְשׁוּם דְּלָאו חִיּוּבָא הוּא אָבֵל חֻטָּאת דְּחִיּוּבָא הוּא אֵימָא לְקַבֵּל מִינְיָה
צָרִיכָא.

וְכָל הֵיכָא דְּכְתִיב בְּהִמָּה גְרִיעוּתָא הִיא, וְהִכְתִּיב אָדָם וּבְהִמָּה תוֹשִׁיעַ ה', וְאָמַר
רַב יְהוּדָה אָמַר רַב׃ אֵלוּ בְּגֵי אָדָם שְׁהוּ עָרוּמִין בְּדַעַת וּמְשִׁימִין עֲצָמֵן כְּבַהֲמָה!
הֶתֶם כְּתִיב אָדָם וּבְהִמָּה הִכָּא בְּהִמָּה לְחוּדְיָה כְּתִיב.

וְכַל הֵיכָא דְכָתִיב אָדָם וּבַהֶמָּה מְעַלְיוֹתָא הִיא, וְהָא כְּתִיב וְזָרְעֵתִי אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל זָרַע אָדָם וְזָרַע בְּהֶמָּה! הֵתָם הָא חֲלָקִיָּה קָרָא זָרַע אָדָם לַחֹד וְזָרַע בְּהֶמָּה לַחֹד.

(סימן נקלף). אָמַר רַבִּי חֲנַן אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אֵידי אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי מְשׁוּם בַּר קַפְרָא: רַבָּן גַּמְלִיאֵל וּבֵית דִּינּוּ נִמְנוּ עַל שְׁחִיטַת כּוֹתֵי וְאַסְרוּהָ. אָמַר לִיה רַבִּי זִירָא לְרַבִּי יַעֲקֹב בַּר אֵידי שְׁמָא לֹא שָׁמַע רַבִּי אֶלָּא בְּשָׂאִין יִשְׂרָאֵל עוֹמֵד עַל גְּבִיּוֹ: אָמַר לִיה: דְּמִי הָאִי מְרַבֵּן כַּדְלָא גְּמִירִי אֵינְשֵׁי שְׁמַעְתָּא, בְּשָׂאִין יִשְׂרָאֵל עוֹמֵד עַל גְּבִיּוֹ לְמִימְרָא בְּעֵי!!

קְבֻלָּה מִינֵיהּ אוּ לֹא קְבֻלָּה מִינֵיהּ: תָּא שְׁמַע: דְּאָמַר רַב נַחֲמָן בַּר יֶצְחָק אָמַר רַבִּי אַסִּי: אֲנִי רְאִיתִי אֶת רַבִּי יוֹחָנָן שְׂאֵכַל מְשַׁחִיטַת כּוֹתֵי. אָף רַבִּי אַסִּי אָכַל מְשַׁחִיטַת כּוֹתֵי. וְתַהִי בַּה רַבִּי זִירָא: לֹא שְׁמִיעָא לְהוּ, דְּאִי הָוָה שְׁמִיעָא לְהוּ הוּוּ מְקַבְּלִי לֵה, אוּ דְלָמָּא שְׁמִיעַ לְהוּ וְלֹא קְבֻלָּה? הִדַּר פְּשִׁיט לְנַפְשֵׁיהּ: מְסַתְּבָרָא דְשְׁמִיעַ לְהוּ וְלֹא קְבֻלָּה, דְּאִי סְלָקָא דְעַתְיָדָא לֹא שְׁמִיעַ לְהוּ וְאִי הָוָה שְׁמִיעַ לְהוּ הוּוּ מְקַבְּלִי לֵה, הִיכִי מְסַתְּיֵיעָא מִילְתָּא לְמִיכַל אִיסוּרָא, הַשְׁתָּא בְּהֶמְתָּן שֶׁל צְדִיקִים אִין הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְבִיא תְּקֻלָּה עַל יָדוֹ צְדִיקִים עֲצָמָן לֹא כָּל שְׁכָּוִי! [ו, א] וְאִי סְלָקָא דְעַתְיָדָא לֹא קְבֻלָּה מִינֵיהּ, לִישְׁנֵי לִיה כָּאֵן כְּשִׁישְׂרָאֵל עוֹמֵד עַל גְּבִיּוֹ, כָּאֵן כְּשָׂאִין יִשְׂרָאֵל עוֹמֵד עַל גְּבִיּוֹ, אֶלָּא לֹאֵו שְׁמַע מִינֵהּ קְבֻלָּה מִינֵיהּ, שְׁמַע מִינֵהּ.

ומאי טעמא גזרו בהו רבנן? כי הא דרבי שמעון בן אלעזר שדריה רבי מאיר לאתווי חמרא מבי כותאי, אשפחיה ההוא סבא, אמר ליה: ושמת סכין בלועד אם בעל נפש אתה, הלך רבי שמעון בן אלעזר וספר דברים לפני רבי מאיר וגזר עליהן. מאי טעמא? אמר רב נחמן בר יצחק: דמות יונה מצאו להן בראש הר גריזים שהיו עובדין אותה, ורבי מאיר לטעמיה דחייש למיעוטא וגזר רובא אטו מיעוטא, ורבן גמליאל ובית דינו נמי כרבי מאיר סבירא להו.

פְּשִׁטִּיה דְקָרָא בְּמַאי כְּתִיב? בְּתַלְמִיד הַיּוֹשֵׁב לִפְנֵי רַבּוֹ דְתִנִּי רַבִּי חִנְיָא כִּי תִשָּׁב לְלַחֹם אֶת מוֹשֵׁל בֵּין תְּבִין אֶת אֲשֶׁר לִפְנֵיךָ וְשַׁמְתָּ סַכִּין בְּלֹעֶדָא אִם בְּעַל נֶפֶשׁ אֶתָּה. אִם יוֹדַע תְּלַמִּיד בְּרַבּוֹ שְׂיִדְעַ לְהַחְזִיר לוֹ טַעַם בֵּין, וְאִם לֹאֵו תְּבִין אֶת אֲשֶׁר לִפְנֵיךָ וְשַׁמְתָּ סַכִּין בְּלֹעֶדָא אִם בְּעַל נֶפֶשׁ אֶתָּה, פְּרוּשׁ הִימְנוּ.

רַבִּי יֶצְחָק בֶּן יוֹסֵף שְׁדְרִיָּה רַבִּי אֶבְהוּ לְאֶתוּוֵי חַמְרָא מְבִי כּוֹתָאֵי אֲשַׁפְּחִיָּה הִהוּא סְבָא אָמַר לִיה: לִית כָּאֵן שׁוּמְרֵי תוֹרָה, הִלְךְ רַבִּי יֶצְחָק וְסִפֵּר דְּבָרִים לִפְנֵי רַבִּי אֶבְהוּ וְהִלְךְ רַבִּי אֶבְהוּ וְסִפֵּר דְּבָרִים לִפְנֵי רַבִּי אַמִּי וְרַבִּי אַסִּי, וְלֹא זָזוּ מִשָּׁם עַד שֶׁעֲשָׂאוּם גּוֹיִם גְּמוּרִין. לְמַאי? אִי לְשַׁחִיטָה וְיִין נִסָּף מֵהֵתָם גְּזָרוּ בַּהוּ

רבנו! אינהו גזור ולא קבלו מינניהו, אתו רבי אמי ורבי אסי גזרו וקבלו מינניהו.

מאי גזים גמורין? אמר רב נחמן בר יצחק: לבטל רשות וליתן רשות. וכדתנא: ישראל משומד משמר שבתו בשוק מבטל רשות ונותן רשות, ושאינו משמר שבתו בשוק אינו מבטל רשות ונותן רשות. מפני שאמרו ישראל נותן רשות ומבטל רשות ובגוי עד שישכור. כיצד? אמר לו: רשותי קנויה לך, רשותי מבוטלת לך - קנה ואינו צריך לזכות.

רבי זירא ורב אסי איקלעו לפונדקא דזאי אייתו לקמיהו ביצים המצופקות בגין, רבי זירא לא אכל ורב אסי אכל, אמר ליה רבי זירא לרב אסי: ולא חייש מר לתערובת דמאי אמר ליה לאו אדעתאי.

אמר **רבי זירא** אפשר גזרו על התערובת דמאי ומסתיעא מילתא דרב אסי למיכל איסורא? השתא בהמתן של צדיקים אין הקדוש ברוך הוא מביא תקלה על דן, צדיקים עצמן לא כל שפן! נפק רבי זירא דק ואשפח, דתנו: הלוקח ינו לתת לתוף המורניס או לתוף האלונתית, פרשינו לעשות מהן טחינו, עדשים לעשות מהן רסיסין - חייב משום דמאי ואין צריך לומר משום ודאי, והו עצמן מותרין מפני שהן תערובת.

ולא גזרו על תערובת דמאי? והתנא: הנותן לשכנתו עיסה לאפות וקדירה לבשל - אינו חושש לשאור ותבלין שבה לא משום שביעית ולא משום מעשר. ואם אמר לה עשי לי משליכי - חושש לשאור ותבלין שבה משום שביעית ומשום מעשר! שאני התם, דכיון דקאמר לה עשי לי משליכי כמאן דעריב בנדס דמי. **רפרם** אמר: שאני שאור ותבלין דלטעמא עביד וטעמא לא בטיל.

ולחלופי לא חיישינו? והתנו: הנותן לחמותו מעשר את שהוא נותן לה ואת שהוא נוטל ממנה מפני שחשודה מחלפת מחלפת! התם כדתנא טעמא: אמר **רבי יהודה**: רוצה היא בתקנת בתה ובושה מחתנה.

[ו, ב] ולעלמא לא חיישינו? והתנו: הנותן לפונדקית שלו מעשר את שהוא נותן לה ואת שהוא נוטל הימנה מפני שחשודה מחלפת! התם נמי מוריא ואמרה: בר בי רב ליכול חמימא ואנא איכול קריא!:

ולחלופי לא חיישינו? והתנא: אשת חבר טוחנת עם אשת עם הארץ בזמן שהיא טמאה אבל לא בזמן שהיא טהורה. **רבי שמעון בן אלעזר** אומר: אף בזמן שהיא טמאה לא תטחון מפני שחבירתה נותנת לה ואוכלת. השתא

מיגזל גזלה חלופי מיבעיא?! אמר רב יוסף: התם נמי מורגא ואמרה תורא מדנשיה קאכיל.

העיד רבי יהושע בן זרוז בן חמיי של רבי מאיר לפני רבי על רבי מאיר ש'אכל עלה של ירק בבית שאן, והתיר רבי את בית שאן כולו על ידו. חברו עליו א'חיו ובית אביו אמרו לו: מקום שאבותיך ואבות אבותיך נהגו בו איסור א'תה ותנהוג בו היתר? דרש להן מקרא זה: וכתת נחש הנחשת אשר עשה משה כי עד ה'מים ההמה היו בני ישראל מקטרים לו ויקרא לו נחושיתו, א'פ'שר בא א'סא ולא ביערו בא יהושפט ולא ביערו, והלא כל עבודה זרה שבעולם א'סא ויהושפט ביערום? [ז, א] אלא מקום הנ'יחו לו אבותיו להתגדר בו, א'ף א'ני מקום הנ'יחו לי אבותי להתגדר בו.

מכאן לתלמיד חכם שאמר דבר הלכה שאין מזיחין אותו, ואמרי לה אין מזניחין אותו, ואמרי לה אין מזניחין אותו. מאן דאמר מזיחין ד'כתוב: ולא י'ח החשו, ומאן דאמר אין מזניחין ד'כתוב: כי לא י'נח לעולם ה', ומאן דאמר מזניחין, ד'תנו: משרבו ז'וחי הלב רבו מחלוקות בישראל.

מתקיף לה יהודה בריה דרבי שמעון בן פאי: ומי איכא למאן דאמר ד'בית שאן לאו מארץ ישראל היא? וה'כתוב: ולא הוריש מנשה את בית שאן ואת בנותיה ואת תענך ואת בנותיה. אישתמיטתיה הא דאמר רבי שמעון בן א'ליקים משום רבי אלעזר בן פדת שאמר משום רבי אלעזר בן שמוע: הר'בה כ'רכים כ'בשים עולי מצרים ולא כ'בשים עולי בבל. וקסבר קדושה ראשונה קדשה לשע'תה ולא קדשה לעתיד לבא. והנ'יחום כ'די ש'יסמכו עליהן ע'ניים בש'ביעית.

אמר ליה רבי ירמיה לרבי זירא: והא רבי מאיר עלה בעלמא הוא דאכיל? אמר ליה: מאגודה אכליה, ויתנו ירק הנאגד מש'יאגד. ודלמא לאו אדעיתיה? הש'תא בהמתן של צדיקים אין הקדוש ברוך הוא מביא ת'קלה על י'דו, צדיקים עצמן לא כל ש'פנו! ודלמא ע'ישר עליהם מ'מקום אחר? לא נחשדו חברים לתרום שלא מן המוקף. ודלמא נתן ע'יניו בצד זה ואכל בצד אחר? אמר ליה: חזי מאן ג'ברא ר'ה קמסהיד עליה.

מאי בהמתן של צדיקים?

דרבי פנחס בן יאיר הוה קאזיל לפדיון שבויון פגע ביה בגינאי נהרא. אמר ליה גינאי חלוק לי מימך וא'עבור בך אמר ליה א'תה הולך לעשות רצון קונך וא'ני הולך לעשות רצון קוני, א'תה ספק עושה ספק אי א'תה עושה א'ני ודאי עושה. אמר ליה: אם אי א'תה חולק גוזרני עליך שלא י'עברו בך מים לעולם.

חלק ליה. הנה ההוא גברא דהנה דארי חיטי לפיסחא, אמר ליה: חלוק ליה נמי להאי דבמצנה עסיק. חלק ליה. הנה ההוא טייעא דלונה בהדיהו, אמר ליה: חלוק ליה נמי להאי, דלא לימא כד עושים לבני לונה. חלק ליה.

אמר **רב יוסף**: כמה נפיש גברא ממשא ושתין רבון, דאילו התם חד זימנא והכא תלתא זימניו! ודלמא הכא נמי חדא זימנא, אלא כמשה ושתין רבון.

אקלע לההוא אושפיזא, רמו ליה שערי לחמריה – לא אכל, [זו, ב] חבטינהו – לא אכל, נקרניהו – לא אכל, אמר להו: דלמא לא מעשרן? עשרניהו ואכל. אמר: ענייה זו הולכת לעשות רצון קונה, ואתם מאכילין אותה טבלים!!

ומי מיחייבא? והתנו: הלוקח לזרע ולבהמה וקמח לעורות ושמן לגר ושמן לסוד בן את הכלים – פטור מהדמאי. התם, הא אתמר עלה אמר **רבי יוחנן**: לא שנו אלא שלקחן מתחלה לבהמה, אבל לקחן מתחלה לאדם ונמלד עליהם לבהמה חייב לעשר. והתנא: הלוקח פירות מן השוק לאכילה ונמלד עליהן לבהמה – הרי זה לא יתן לא לפני בהמתו ולא לפני בהמת חברו אלא אם כן עישר.

שמע **רבי נפק לאפיה**, אמר ליה: רצונך סעוד אצלי? אמר לו: הן. צהבו פניו של רבי. אמר לו: כמדומה אתה שמודר הנאה מישראל אני?! ישאל קדושים הן, יש רוצה ואין לו ויש שיש לו ואינו רוצה, וכתוב אל תלחם [את] לחם רע עין, ואל תתאו למטעמותיו, כי כמו שער בנפשו כן הוא, אכול ושתה יאמר לך ולבו בל עמד, ואתה רוצה ויש לך. מיהא השתא מסרהיבנא, דבמלתא דמצנה קא טרחנא. כי הדרנא, אתנא עיילנא לגבך. כי אתא, איתרמי על בההוא פיתחא דהו קיימין ביה כודנייתא חנורתא, אמר: מלאך המות בביתו של זה ואני אסעוד אצלו! שמע **רבי נפק לאפיה**, אמר ליה: מזבנינא להו, אמר ליה: ולפני עור לא תתן מכשול. מפקרנא להו – מפשת היזקא. עקרנא להו – איכא צער בעלי חיים קטילנא להו איכא בל תשחית. הנה קא מביתש ביה טובא. גבה טורא בינייהו. בכה רבי ואמר: מה בחייהו כד, בכייתנו על אחת כמה וכמה, דאמר **רבי חמא בר חנינא**: גדולים צדיקים בכייתנו יותר מבחייהו, שנאמר: ויהי הם קוברים איש והנה ראו [את] הגדוד וישלכו את האיש בקבר אלישע וילך ויגע האיש בעצמות אלישע ויחי ויגם על רגליו. אמר ליה **רב פפא לאבוי** ודילמא לקיומי ביה ברפתא דאלהו דכתיב: ויהי נא פי שנים ברוחך אלי, אמר ליה אי הכי היינו דתנא על רגליו עמד ולביתו לא הלך. אלא כמה איקיים? כדאמר **רבי יוחנן** שריפא צרעת נעמן, שהיא שקולה כמות, שנאמר: אל נא תהי פמת.

אמר **רבי יהושע בן לוי**: למה נקרא שמו ימים? שאימתם מוטלת על הבריות, דאמר **רבי חנינא**: מימי לא שאלני אדם על מפת פרדה לבנה וזה, והא קחזינא דחיי? אימא: וחייית. והא קחזינא דמיתסי? דחיוורן ריש פרעיהו קא אמרינן.

אין עוד מלבדו אמר **רבי חנינא**: ואפילו כשפים. ההיא איתתא דהנת קא מהדרא למישקל עפרא מתותיה פרעיה ד**רבי חנינא**, אמר לה: שקולי לא מסתייעא מילתיך אין עוד מלבדו פתיב. והאמר **רבי יוחנן**: למה נקרא שמו כשפים שמכחישין פמלגא של מעלה? שאני רבי חנינא דנפישא זכותיה.

ואמר **רבי חנינא**: אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה, שגאמר: מה מצעדי גבר כוננו, ואדם מה יבין דרפו. אמר **רבי אלעזר**: דם ניקוף מרצה כדם עולה. אמר **רבא**: בגידל ימין ובניקוף שני. והוא דקאזיל לדבר מצנה.

אמרו עליו על **רבי פנחס בן יאיר**: מימי לא בצע על פרוסה שאינה שלו, ומיום שעמד על דעתו לא נהנה מסעודת אביו.

[ד. הסכין]

[ח, א] אמר **רבי זירא אמר שמואל**: ליבן סכין ושחט בה שחיתו כשרה חידודה קודם לליבונה, והאיכא צדדיו! בית השחיטה מירוח רוח.

איבעיא להו: ליבן שפוד והפה בו, משום שחין נדון או משום מכנה נדון? למאי נפקא מינה לכדתניא: שחין ומכנה מטמאין בשבוע אחד בשני סימנין בשער לבן ובפסיון, ולמה חלקן הפתוב? לומר שאין מצטרפין זה עם זה. ותניא: איזהו שחין ואיזהו מכנה? לקה בעץ באבן בגפת בחמי טבריא ובכל דבר שלא בא מחמת האור, לאתויי אבר מעיקרו – זהו שחין, ואיזהו מכנה? נכה בגחלת ברמץ בסיד רותח בגפסית רותח ובכל דבר הבא מחמת האור, לאתויי חמי האור – זו היא מכנה. ותניא: שחין ומכנה, אם שחין קודם למכנה – בטל מכנה את השחין, ואם מכנה קודמת לשחין – בטל שחין את המכנה. והכא היכי דמי? גגון דהוה ביה חצי גריס שחין מעיקרא וליבן שפוד והפה בו ונפק ביה חצי גריס אחר, מאי? חבטא קדים ואתי הבלא ומבטל ליה לחבטא והוה ליה שחין ומכנה ולא מצטרפין, או דלמא הבלא קדים ואתי חבטא ומבטל ליה להבלא והוה ליה שחין ושחין ומצטרף.

תא שָׁמַע, דָּאָמַר **רבי זירא אמר שמואל**: לִיבָן סָפִין וְשָׁחַט בְּהַ שְׁחִיטָתוֹ כְּשִׁירָה חִידוּדָה קוֹדֵם לְלִיבוּנָה, אֲלֵמָא חֲבָטָא קָדִים! חֲדוּד שְׂאֲנִי.

תא שָׁמַע, לִיבָן שְׁפוּד וְהִכָּה בּוֹ נְדוּן מְשוּם מְכּוֹת אֵשׁ, אֲלֵמָא חֲבָטָא קָדִים! הֲתָם נְמִי דְבַרְזֵייה מִיבְרַז דְּהֵינּוּ חֲדוּד.

אָמַר **רב נחמן אמר רבה בר אבוא**: סָפִין שָׁל עֲבוּדָה זָרָה מוּתָר לְשַׁחוּט בְּהַ וְאִסוּר לְחַתוּף בְּהַ בְּשַׁר וְאִסוּר לְחַתוּף בְּהַ בְּשַׁר, מוּתָר לְשַׁחוּט בְּהַ מְקַלְקַל הוּא, וְאִסוּר לְחַתוּף בְּהַ בְּשַׁר מִתְקַן הוּא.

אָמַר **רבא**: פְּעָמִים שֶׁהַשּׁוֹחֵט אִסוּר בְּמִסּוּפְנֵת וּמְחַתֵּף מוּתָר בְּאַטְמִי דְקִימִין לְקוֹרְבָנָא. וְתִיפּוֹק לִיהַ מְשׁוּם שְׂמֻנוּגִית דְּאִיסוּרָא! [ח, ב] בְּחֻדְשָׁה. חֻדְשָׁה בִּין **לרבי ישמעאל** בִּין **לרבי עקיבא** מְשַׁמְשֵׁי עֲבוּדָה זָרָה הוּן וּמְשַׁמְשֵׁי עֲבוּדָה זָרָה אֵינּוּ אִסוּרִין עַד שְׁיַעֲבֹדוּ! אִיבְעִית אִימָא דְפָסַק בֵּיהַ גְּוֹזָא לְעֲבוּדָה זָרָה, וְאִיבְעִית אִימָא בִישְׁנָה שְׁלִיבְנָה בְּאוּר.

אֲתָמַר: הַשּׁוֹחֵט בְּסָפִין שָׁל גּוֹיִם, **רב** אָמַר: קוֹלֵף, וְרַבָּה בַר בַּר חֲנָה אָמַר: מִדִּית. לִימָא בְּהַא קְמִיפְלָגִי, דָּמַר סַבְרָא בֵּית הַשְּׁחִיטָה צוּגְן וּמַר סַבְרָא בֵּית הַשְּׁחִיטָה רוֹתֵחַ? לֹא, דְּכוּלֵי עֲלָמָא בֵּית הַשְּׁחִיטָה רוֹתֵחַ הוּא, מֵאן דָּאָמַר קוֹלֵף שְׁפִיר, וּמֵאן דָּאָמַר מִדִּית אֵינִידִי דְטָרִידִי סִימְנִין לְאַפּוֹקִי דָם לֹא בְּלַעִי. אִיכָא דָּאָמַרִי: דְּכוּלֵי עֲלָמָא בֵּית הַשְּׁחִיטָה צוּגְן מֵאן דָּאָמַר מִדִּית שְׁפִיר מֵאן דָּאָמַר קוֹלֵף, אַגַּב דּוּחָקָא דְסַכְּנָא בְּלַע.

סָפִין טְרִיפָה פְּלִיגִי בְּהַ **רב אחא ורבינא**, חַד אָמַר בְּחַמִּין וְחַד אָמַר בְּצוּגְן וְהַלְתָּא אֲפִילוּ בְּצוּגְן, וְאִי אִיכָא בְּלִיתָא דְפָרְסָא לְמִיכְפְּרִיהַ לֹא צְרִיף. וּלְמֵאן דָּאָמַר בְּחַמִּין מֵאִי טַעְמָא? מְשׁוּם דְקָא בְּלַעַה אִיסוּרָא, דְּהִיתִירָא נְמִי בְּלַעַה אֲבַר מִן חַיִּי! אִימַת בְּלַעַה לְכִי חֵימָא, אִימַת קָא חֵימָא לְכִי גְמָרָה שְׁחִיטָה, הִהִיא שְׁעֵתָא הִיתִירָא הִנּוּ.

אָמַר **רב יהודה אמר רב**: הַטְּבַח צְרִיף שְׁלֵשָׁה סַפִּינִין, אַחַת שְׁשׁוּחֵט בְּהַ וְאַחַד שְׁמַחַתֵּף בְּהַ בְּשַׁר וְאַחַד שְׁמַחַתֵּף בְּהַ חֲלָבִים. וְלִיתְקֹן לִיהַ חֲדָא, וְלִיתְקֹן בְּהַ בְּשַׁר וְהַדָּר לִיתְקֹן בְּהַ חֲלָבִים! גְּזִירָה שְׁמָא נְחַתוּף חֲלָבִים וְאַחַר כֶּד בְּשַׁר. הַשְּׁתָא נְמִי מִיחֻלָּף לִיהַ! כִּינּוּ דְאַצְרְכִינְהוּ תְּגִירִי אִית לִיהַ הִיכְרָא.

וְאָמַר **רב יהודה אמר רב**: הַטְּבַח צְרִיף שְׁנֵי כִלִּים שָׁל מִים, אָחַד שְׁמִדִּית בּוֹ בְּשַׁר וְאַחַד שְׁמִדִּית בּוֹ חֲלָבִים. וְנִיתְקֹן לִיהַ חֲדָא, וְנִדִּית בּוֹ בְּשַׁר וְהַדָּר נְדִית בּוֹ, חֲלָבִים! גְּזִירָה שְׁמָא נְדִית חֲלָבִים וְאַחַר כֶּד בְּשַׁר. הַשְּׁתָא נְמִי מִיחֻלְפִי לִיהַ! כִּינּוּ דְאַצְרְכִינְיה תְּרִיתִי אִית לִיהַ הִיכְרָא.

ט

אמר **אמימר משמיה דרב פפא**: לא ליסחוף איניש כפלי עילוי בישרא, דדאיב תרבא ובלע בישרא. אי הכי, כי תריצי נמי דאיב תרבא ובלע בישרא! קרמא מפסיק מתפתי. אי הכי (ט, א) מעילאי נמי קרמא איכא! איידי דממשמשא דדא דטבחא מפתת.

[ה. הלכות שחיטה]

ואמר **רב יהודה אמר רב**: תלמיד חכם צריך שילמוד שלשה דברים כתב שחיטה ומילה, **ורב חנניא בר שלמיא משמיה דרב**: אמר אף קשר של תפילין וברכת חתנים וציצית, ואידך הגי שכיון.

ואמר **רב יהודה אמר שמואל**: כל טבח שאינו יודע הלכות שחיטה אסור לאכול משחיטתו, ואלו הן הלכות שחיטה: שהייה דרסה חלדה הגרמה ועיקור. מאי קא משמע לן? כולוהו תנינהו! לא צריכא, ששחט לפנינו שתיים ושלש פעמים ושחט שפיר, מהו דתימא מדאידך שחט שפיר האי נמי שחט שפיר קא משמע לן כיון דלא גמר זימניו דשהי ודרס ולא ידע.

ואמר **רב יהודה אמר שמואל**: הטבח צריך שיבדוק בסימנים לאחר שחיטה. אמר **רב יוסף**: אף אנו נמי תנינא **רבי שמעון** אומר: אם שהה כדי ביקור, מאי לאו כדי ביקור סימניו! אמר ליה **אבוי**: לא, הכי אמר **רבי יוחנן**: כדי ביקור חכם. אם כן, נתת דבריך לשיעורים! אלא, כדי ביקור טבח חכם.

לא בדק מאי, **רבי אליעזר בן אנטיגנוס משום רבי אלעזר ברבי ינאי** אמר: טרפה ואסורה באכילה, במתניתא תנא: נבלה ומטמאה במשא.

במאי קמיפלגי? **בדרב הונא** דאמר בהמה בחייה בחזקת איסור עומדת עד שינדע לה במה נשחטה, נשחטה הרי היא בחזקת היתר עד שינדע לה במה נטרפה. מר סבר בחזקת איסור קיימא והשתא מתה היא, ומר סבר בחזקת איסור אמרינו בחזקת טומאה לא אמרינו.

גופא, אמר **רב הונא**: בהמה בחייה – בחזקת איסור עומדת עד שינדע לה במה נשחטה נשחטה – בחזקת היתר עומדת עד שינדע לה במה נטרפה, ולימא נשחטה הותרה! הא קא משמע לן, דאף על גב דאיתגליד בה ריעותא. כדבעא מיניה **רבי אבא מרב הונא**: בא זאב ונטל בני מעים מהו? נטל הא ליתנהו! אלא, נקב בני מעים מהו? נקב הא קא חזינו דהוא נקבניהו! אלא, נטלן והחזירו פשהו נקובין מהו? נקב הא קא חזינו דהוא נקבניהו! אלא, אמר ליה: אין חוששין שמה במקום נקב.

אִיתִיבִיָּה רָאָה צָפוֹר הַמְּנַקֵּר בְּתֵאֵנָה וְעַכְבָּר הַמְּנַקֵּר בְּאַבְטִיחִים [ט, ב] – חוֹשְׁשִׁין שָׁמָּה בְּמָקוֹם נָקֵב נָקֵב! אָמַר לִיה: מִי קָא מְדַמֵּית אִיסוּרָא לְסַכְנָתָא? סַכְנָה שְׂאֵנִי. אָמַר לִיה **רְבָא**: מַאי שְׂנָא סַפְק סַכְנָתָא לְחוּמְרָא, סַפְק אִיסוּרָא נְמִי לְחוּמְרָא? אָמַר לִיה **אַבְיִי**: וְלֹא שְׂאֵנִי בִּין אִיסוּרָא לְסַכְנָתָא? וְהָא אֵילוּ סַפְק טוּמְאָה בְּרִשׁוֹת הַרְבִּים – סַפִּיקוּ טְהוֹר, וְאֵילוּ סַפְק מִים מְגוּלִין – אִסוּרִין. אָמַר לִיה: הֵתָם הִלְכְתָא גְמִירִי לֵה מְסוּטָה, מָה סוּטָה בְּרִשׁוֹת הַיְחִיד אִף טוּמְאָה בְּרִשׁוֹת הַיְחִיד.

מֵתִיב **רַב שִׁמְי**: שָׂרָץ בְּפִי חוּלְדָה וְחוּלְדָה מֵהִלְכֵת עַל גְּבִי כְּכָרוֹת שָׁל תְּרוּמָה סַפְק נִגַע סַפְק לֹא נִגַע – סַפִּיקוּ טְהוֹר, וְאֵילוּ סַפְק מִים מְגוּלִין אִסוּרִין! הֵתָם נְמִי, הִלְכְתָא גְמִירִי לֵה מְסוּטָה, מָה סוּטָה דְּבַר שְׂיֵשׁ בָּהּ דַּעַת לִישְׂאֵל אִף הֵכָא נְמִי דְּבַר שְׂיֵשׁ בּוֹ דַּעַת לִישְׂאֵל.

אָמַר **רַב אֲשִׁי**: תָּא שְׂמַע, צְלוּחִית שְׁהַנִּיחָה מְגוּלָה וּבָא וּמְצָאָה מְכוּסָה – טְמֵאָה, שְׂאֵנִי אוֹמֵר אָדָם טְמֵא נִכְנַס לְשָׁם וְכִיסָהּ. הַנִּיחָה מְכוּסָה וּבָא וּמְצָאָה מְגוּלָה – אִם יְכוּלָה חוּלְדָה לְשִׁתּוֹת מִמֶּנָּה, אוֹ נִחַשׁ לְדַבְרֵי **רַבִּין גַּמְלִיאֵל**, אוֹ שְׂגִיד בָּהּ טַל בְּלִילָה – פְּסוּלָה. וְאָמַר **רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי**: מָה טַעַם? [י, א] מִפְּנֵי שְׂדַרְכּוֹן שָׁל שְׂרָצִים גְּלוּת וְאִין דְּרַכּוֹן לְכַסוֹת. (אִי נְמִי, טַעַמָא דְהַנִּיחָה מְגוּלָה וּבָא וּמְצָאָה מְכוּסָה וּבָא וּמְצָאָה מְגוּלָה, הָא מְצָאָה כְּמָה שְׁהַנִּיחָה לֹא טוּמְאָה אִיכָא וְלֹא פְסוּלָה אִיכָא). וְאֵילוּ סַפְק מִים מְגוּלִים אִסוּרִין! שְׂמַע מִינָה חֲמִירָא סַכְנָתָא מְאִיסוּרָא, שְׂמַע מִינָה.

תֵּנוּ הֵתָם: שְׁלֵשָׁה מַשְׁקִין אִסוּרִין מִשׁוּם גְלוּי מִים וְיִין וְחֶלֶב, כְּמָה יִשְׁהוּ וְיִהְיוּ אִסוּרִין? כְּדִי שְׂיִצֵּא הַרְחֵשׁ מִמְּקוֹם קָרוֹב וְיִשְׁתֶּה, וְכְמָה מְקוֹם קָרוֹב? אָמַר **רַב יִצְחָק בְּרִיה דְּרַב יְהוּדָה**: כְּדִי שְׂיִצֵּא מִתַּחַת אוֹזֹן כְּלִי וְיִשְׁתֶּה. יִשְׁתֶּה הָא קָא חֲזִי לִיה אֶלָּא יִשְׁתֶּה וְיַחֲזוֹר לְחוּרוֹ.

אִיתְמַר: הַשׁוֹחֵט בְּסַכִּין וְנִמְצָאת פְּגוּמָה, אָמַר **רַב הוּנָא**: אֶפִּילוּ שִׁיבַר בָּהּ עֲצָמוֹת כָּל הַיּוֹם פְּסוּלָה, חִיִּישִׁינוּ שְׂמָא בְּעוֹר נִפְגְּמָה. וְרַב חֲסִדָּא אָמַר כְּשֶׁרָה, שְׂמָא בְּעַצִּים נִפְגְּמָה. בְּשִׁלְמָא רַב הוּנָא כְּשִׂמְעֵתִיה, אֶלָּא רַב חֲסִדָּא מַאי טַעַמָא? אָמַר לָד: עַצִּים וְדַאי פּוּגִים, עוֹר סַפְק פּוּגִים סַפְק לֹא פּוּגִים, הוּי סַפְק וְדַאי, וְאִין סַפְק מוּצִיא מִיַּדִּי וְדַאי.

מֵתִיב **רַבָּא** לְסִיוַעֲיָה לְרַב הוּנָא: טַבַּל וְעֵלָה וְנִמְצָא עָלָיו דְּבַר חוֹצֵץ, אִף עַל פִּי שְׁנַתְעַסַק בְּאוֹתוֹ הַמִּין כָּל הַיּוֹם כּוּלוֹ לֹא עֲלֵתָה לוֹ טְבִילָה, עַד שְׂיֵאמַר בְּרִי לִי שְׂלֵא הִנֵּה עָלִי קוֹדֵם לָכוֹ, וְהָא הֵכָא דְּוִדַאי טַבַּל, סַפְק הִנֵּה עָלִיה סַפְק לֹא הִנֵּה עָלִיה, וְקָאֲתִי סַפְק וּמוּצִיא מִיַּדִּי וְדַאי! שְׂאֵנִי הֵתָם, דְּאִיכָא לְמִימַר הַעֲמֵד טְמֵא

על חזקתו ואימא לא טבל. הכא נמי העמד בהמה על חזקתה ואימר לא נשחטה הרי שחוטה לפניך. הכא נמי הרי טבל לפניך הא איתלידא ביה ריעותא. הכא נמי איתלידא בה ריעותא ספין איתרעאי בהמה לא איתרעאי.

מיתבי שחט את הנושט ואחר כך נשמטה הגרגרת כשרה נשמטה הגרגרת ואחר כך שחט את הנושט פסולה. שחט את הנושט ונמצא הגרגרת שמוטה ואינו יודע אם קודם שחיטה נשמטה אם לאחר שחיטה נשמטה זה היה מעשה ואמרו כל ספק בשחיטה פסול. כל ספק בשחיטה לאתויי מאי לאו לאתויי כהאי גוונא? לא לאתויי ספק שהה ספק דרס [י, ב], ומאי שנא? התם איתלידא בה ריעותא בבהמה, הכא ספין איתרעאי, בהמה לא איתרעאי. והילכתא פנותיה דרב הונא, כשלא שיבר בה עצם. והילכתא פנותיה דרב חסדא, כששיבר בה עצם.

מקלל דרב חסדא אף על גב דלא שיבר בה עצם? אלא במאי איפגים? אימא: בעצם דמפרקת איפגים.

הנה עובדא וטרף רב יוסף עד תליסר חיותא, כמאן? כרב הונא, ואפילו בקמיתא? לא, כרב חסדא, ולבר מקמיתא.

ואיבעית אימא: לעולם כרב הונא, דאי כרב חסדא, מפדי מתלא תלינו, ממאי דבעצם דמפרקת דקמיתא איפגים? דלמא בעצם דמפרקת דבתרייתא איפגים!

אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי: רב כהנא מצריך בדיקותא בין כל חדא וחדא. כמאן? כרב הונא, ולמיפסל קמיתא? לא, כרב חסדא, ולאכשורי בתרייתא. אי הכי, תיבעי נמי בדיקות חכם! עד אחד נאמן באיסורין. אי הכי, מעיקרא נמי לא! האמר רבי יוחנן: לא אמרו להראות ספין לחכם אלא מפני כבודו של חכם.

מנא הא מלתא דאמור רבון: אוקי מילתא אחזקיה? אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן, אמר קרא "ונצא הכהן מן הבית אל פתח הבית והסגיר את הבית שבעת ימים", דלמא אדנפיק ואתא בצר ליה שיעורא! אלא לאו משום דאמרין אוקי אחזקיה.

מתקיף לה רב אחא בר יעקב: ודילמא כגון שניצא דרף אחורין, דקא חזי ליה כי נפק! אמר ליה אבוי: שתי תשובות בדבר, חדא, דיציאה דרף אחורין לא שמה ציאה, ועוד, אחורי הדלת מאי איכא למימר? וכי תימא דפתח ביה פנותא – והתנן: בית אפל אין פותחין בו חלונות לראות את נגעו! אמר ליה

רבא: דקאמרתי יציאה דרף אחוריו לא שמה יציאה – פהו גדול ביום הכפורים יזכיר, דכתיב ביה יציאה, ותנו: יצא וברא לו דרף פניסתו. ודקאמרתי בית אפל אין פותחין בו חלונות לראות את נגשו – הני מילי היכא דלא איתחזק, אבל היכא דאיתחזק – איתחזק.

תניא דלא כרב אחא בר יעקב, "וויצא הפהו מן הבית" – יכול הלף לתוף ביתו ויסקיר? תלמוד לומר: "אל פתח הבית". אי "פתח הבית", יכול יעמוד פתח המשקוף ויסקיר? תלמוד לומר: "מן הבית" – עד שיצא מן הבית כולו. הא כיצד? עומד בצד המשקוף ומסקיר. ומנין שאם הלף לתוף ביתו והסקיר, או שעמד בתוף הבית והסקיר, שהסקירו מוסקרו? תלמוד לומר: "והסקיר את הבית", מכל מקום. ורב אחא בר יעקב, [יא, א] כגון דקימי דרא דגברי ואמרי: כדקאי קאי.

יא

מנא הא מילתא דאמור רבנו: זיל בתר רופא? מנלן?! דכתיב: "אחרי רבים להטות". רופא דאיתא קמו, כגון תשע חנויות, וסנהדרין – לא קא מיבעיא לן. כי קא מיבעיא לן, רופא דליתיה קמו, כגון קטן וקטנה, מנלן?

אמר **רבי אלעזר** (סימן זמן שבח מכנש): אתנא מרישא של עולה, דאמר קרא: "ונתח אותה לנתחיה", אותה לנתחיה, ולא נתחיה לנתחים, וניחוש שמא ניסב קרום של מוח? אלא לאו משום דאמרין זיל בתר רופא. ממאי? דילמא דפלי ליה ובידק ליה, ואי משום "אותה לנתחיה" ולא נתחיה לנתחים – הני מילי היכא דחתיף ליה לגמרי, אבל היכא דלייף לית לן בה.

מר בריה דרבינא אמר: אתנא משבירת עצם בפסח, דאמר רחמנא: "ועצם לא תשברו בו", וניחוש שמא ניסב קרום של מוח? אלא לאו משום דאמרין: זיל בתר רופא. ממאי? דלמא דמנח גומרתא עליה, וקלי ליה, ובידק ליה, דתנא: המחתף בגידים והשורף בעצמות – אין בו משום שבירת עצם.

רב נחמן בר יצחק אמר: אתנא מאלנה, דאמר רחמנא: "חלבו האלנה תמימה", וליחוש שמא נפסקה חוט השדרה? אלא לאו משום דאמרין: זיל בתר רופא. וכי תימא דמתתאי פסיק לה, "לעמית העצה" אמר רחמנא, מקום שהכליות יועצות. ממאי? דלמא דפתח לה ובידק לה, ואי משום "תמימה" – הני מילי היכא דחתכה לגמרי, אבל היכא דלייף – לית לן בה.

רב ששת בריה דרב אידי אמר: אתנא מעגלה ערופה, דאמר רחמנא: "הערופה" – כשהיא שלמה תיהוי, וליחוש דלמא טרפה היא! אלא לאו משום דאמרין: זיל בתר רופא. וכי תימא, מאי נפקא מינה, הא אמרי דבי רבי **ינאי**: כפרה כתיב בה כקדשים.

רְבֵה בַר רַב שֵׁילָא אָמַר: אֶתְיָא מִפְּרָה אֲדוּמָה, דְּאָמַר רַחֲמָנָא "וְשָׁחַט... וְשָׂרַף", מָה שְׁחִיטָתָה כְּשֶׁהִיא שְׁלֵמָה, אִף שְׂרִיפְתָּההּ כְּשֶׁהִיא שְׁלֵמָה, וְלִיחֻשׁ דִּילְמָא טְרַפָּה הִיא! אֶלָּא לָאוּ מְשׁוּם דְּאָמְרִינּוּ: זִיל בְּתַר רוּבָא. וְכִי תִימָא, מָאֵי נִפְקָא מִינָהּ? "חֲסָאת" קַרְיִיה רַחֲמָנָא.

רַב אַחָא בַר יַעֲקֹב אָמַר: אֶתְיָא מִשְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח, דְּרַחֲמָנָא אָמַר: "וְלִקַּח אֶת שְׂנֵי הַשְּׂעִירִים", שְׁיָהּוּ שְׁנֵיהֶם שְׁוִים, וְלִיחֻשׁ [יא, ב] דִּילְמָא חַד מִינֵיהוּ טְרַיְפָה הוּא? אֶלָּא לָאוּ מְשׁוּם דְּאָמְרִינּוּ: זִיל בְּתַר רוּבָא. וְכִי תִימָא, מָאֵי נִפְקָא לָן מִינָהּ? הָא אִין גּוֹרֵל קוֹבֵעַ לַעֲזָא זֶל אֶלָּא בְּדָבָר הָרְאוּי לְשִׁם. וְכִי תִימָא דְבְּדָקִינּוּ לִיה, וְהִתְנֵן: לֹא הָיָה מְגִיעַ לְמַחְצִית הָהָר עַד שְׁנַעֲשֶׂה אַבְרָם אַבְרָם.

רַב מְרִי אָמַר: אֶתְיָא מִמִּכָּה אֲבִיו וְאִמּוֹ, דְּאָמַר רַחֲמָנָא קְטִלִיה, וְלִיחֻשׁ דִּילְמָא לָאוּ אֲבִיו הוּא? אֶלָּא לָאוּ מְשׁוּם דְּאָמְרִינּוּ: זִיל בְּתַר רוּבָא, וְרֹב בְּעִילוֹת אַחַר הַבַּעַל. מִמָּאִי? דִּילְמָא כְּגוֹן שְׁהִי אֲבִיו וְאִמּוֹ חַבּוּשִׁים בְּבֵית הָאֲסוּרִין! אֶפְלוּ הֵכִי, אִין אֲפוּטְרוּפוּס לַעֲרִיּוֹת.

רַב כְּהֵנָא אָמַר: אֶתְיָא מִהוֹרַג אֶת הַנֶּפֶשׁ, דְּאָמַר רַחֲמָנָא: קְטִלִיה, וְלִיחֻשׁ דִּילְמָא טְרַפָּה הוּא? אֶלָּא לָאוּ מְשׁוּם דְּאָמְרִינּוּ: זִיל בְּתַר רוּבָא. וְכִי תִימָא דְבְּדָקִינּוּ לִיה, הָא קָא מִינּוּל, וְכִי תִימָא מְשׁוּם אִיבּוּד נְשָׁמָה דְּהָאֵי – נִינּוּלִיה, וְלִיחֻשׁ שְׁמָא בְּמִקּוּם סִיף נִקַּב הוּא.

רַבִּינָא אָמַר: אֶתְיָא מֵעֵדִים זוֹמְמִין, דְּאָמַר רַחֲמָנָא: "וַעֲשִׂיתֶם לוֹ כַּאֲשֶׁר זָמַם וְגוֹ'", וְלִיחֻשׁ דִּילְמָא הָדָד דְּאֲסִיחִידוּ בֵּיה טְרַפָּה הוּא? אֶלָּא לָאוּ מְשׁוּם דְּאָמְרִינּוּ: זִיל בְּתַר רוּבָא. וְכִי תִימָא דְבְּדָקִינּוּ לִיה, וְהִתְנָא: **בְּרַבִּי** אוֹמַר: לֹא הָרְגוּ – נְהַרְגִין, הָרְגוּ – אִין נְהַרְגִין.

רַב אַשֵׁי אָמַר: אֶתְיָא מִשְׁחִיטָה עֲצָמָה, דְּאָמַר רַחֲמָנָא: שְׁחוּט וְאָכּוּל, וְלִיחֻשׁ שְׁמָא בְּמִקּוּם נִקַּב קָא שְׁחִיט? אֶלָּא לָאוּ מְשׁוּם דְּאָמְרִינּוּ: זִיל בְּתַר רוּבָא.

אָמַר רַב אַשֵׁי: אִמְרִיתָא לְשִׁמְעֵתָא קַמִּיה דְּרַב כְּהֵנָא, וְאָמְרִי לֵה **רַב כְּהֵנָא** קַמִּיה דְּרַב שִׁמְי, וְאָמַר לִיה: וְדִלְמָא הִיכָא דְּאֲפָשֶׁר – אֲפָשֶׁר, הִיכָא דִּלְא אֲפָשֶׁר – לֹא אֲפָשֶׁר. דְּאֵי לֹא תִימָא הֵכִי, **לְרַבִּי מֵאִיר** דְּחִינֵי לְמִיעוּטָא, הֵכִי נְמִי דִּלְא אֲכִיל בִּישְׁרָא? וְכִי תִימָא הֵכִי נְמִי, [יב, א] פֶּסַח וְקִדְשִׁים מָאֵי אִיכָא לְמִימַר? אֶלָּא הִיכָא דְּאֲפָשֶׁר – אֲפָשֶׁר, הִיכָא דִּלְא אֲפָשֶׁר – לֹא אֲפָשֶׁר. הֵכָא נְמִי, הִיכָא דְּאֲפָשֶׁר – אֲפָשֶׁר, הִיכָא דִּלְא אֲפָשֶׁר – לֹא אֲפָשֶׁר.

אָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַב: רָאָה אַחַד שְׁשָׁחַט, אִם רָאָהוּ מִתְחַלֵּה וְעַד סוּף – מוֹתֵר לְאָכּוּל מִשְׁחִיטָתוֹ, וְאִם לָאוּ – אֲסוּר לְאָכּוּל מִשְׁחִיטָתוֹ. הִיכִי דְמִי? אֵי דִנְדַע

יב

דגמיר, למה לי ראה? ואי דידע דלא גמיר, פשיטא! ואלא, דלא ידע אי גמיר
אי לא גמיר, לימא: רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן. מי לא תנאי: הרי
שמצא תרנגולת שחוטת בשוק, או שמצא לשלוחו "צא שחוט", והלך ומצא
שחוט – חזקתו שחוט. אלמא אמרינו: רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן.
הכא נמי לימא: רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן! לעולם דידע דלא גמיר,
וכגון דשחט קמון חד סימן שפיר. מהו דתימא: מדתאי שפיר הך נמי שפיר,
קא משמע לן: האי אתרמוי איתרמי ליה, אידך – שמא שהה שמא דרס.

בעא מיניה רב דימי בר יוסף מרב נחמן: האומר לשלוחו "צא ושחוט", והלך
ומצא שחוט, מהו? אמר לו: חזקתו שחוט. האומר לשלוחו "צא ותרום",
והלך ומצא תרום, מאי? אמר ליה: אין חזקתו תרום. מה נפשך, אי חזקה
שליח עושה שליחותו – אפילו תרומה נמי, ואי אין חזקה שליח עושה
שליחותו – אפילו שחיטה נמי לא. אמר ליה: לכי תיכול עלה כורא דמלחא,
לעולם אין חזקה שליח עושה שליחותו, ושחיטה – אי נמי דילמא אינש
אחריןא שמע ואזל שחט – רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן. תרומה –
דילמא אינש אחריןא שמע ואזל תרם, הוה ליה תורם שלא מדעת, והתורם
שלא מדעת – אין תרומתו תרומה.

לימא: רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן תנאי היא? דתנאי: הרי שאבדו
לו גדייו ותרנגוליו והלך ומצאן שחוטים – רבי יהודה אוסר, רבי חנינא בנו
של רבי יוסי הגלילי מתיר. אמר רבי: נראין דברים של רבי יהודה שמצאן
באשפה, ודברי רבי חנינא בנו של רבי יוסי הגלילי שמצאן בבית. מאי לאו
בהא קמיפלגי, דמר סבר: אמרינו רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן, ומר
סבר: לא אמרינו רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן?

אמר רב נחמן בר יצחק: לא, דכולי עלמא רוב מצויין אצל שחיטה מומחין
הן, ובבית – דכולי עלמא לא פליגי דשרי, באשפה שבשוק – דכולי עלמא לא
פליגי דאסור, כי פליגי באשפה שבבית: מר סבר אדם עשוי להטיל נבלתו
באשפה שבבית, ומר סבר אין אדם עשוי להטיל נבלתו באשפה שבבית.

אמר מר, אמר רבי: נראין דברי רבי יהודה שמצאן באשפה. מאי אשפה?
אילימא אשפה שבשוק – הא אמרת דכולי עלמא לא פליגי דאסור! אלא לאו
פשיטא באשפה שבבית. אימא סיפא, ודברי רבי חנינא בנו של רבי יוסי
הגלילי שמצאן בבית. מאי בית? אילימא בית ממש – האמרת דכולי עלמא
לא פליגי דשרי! אלא פשיטא באשפה שבבית. קשיא דרבי אדרבי! (וב, ב) הכי
קאמר: נראין דברי רבי יהודה לרבי חנינא בנו של רבי יוסי הגלילי באשפה

שְׁבֹשׁוּק, שְׂאָף רַבִּי חֲנִינְא בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי לֹא נִחְלַק עֲלָיו אֶלָּא בְּאִשְׁפָּה שְׁבִבִית, אֲבָל בְּאִשְׁפָּה שְׁבֹשׁוּק מוֹדִי לִיה, וְנִרְאִין כּוּי.

[ו. חוץ מחרש שוטה וקטן]

[משנה: חוץ מחרש שוטה וקטן שְׂמָא יִקְלְקְלוּ אֶת שְׁחִיטָתוֹ].

חוץ מחרש שוטה וקטן, שְׂמָא יִקְלְקְלוּ אֶת שְׁחִיטָתוֹ.

"שְׂמָא קְלְקְלוּ" לֹא קִטְנִי, אֶלָּא "שְׂמָא יִקְלְקְלוּ". אָמַר רַבָּא: זֹאת אוֹמֶרֶת אֵין מוֹסְרִין לָהּן חוּלְיִין לְכַתְחֻלָּה.

[ז. וכולן ששחטו ואחרים רואין אותן]

[משנה: וְכוּלָן שְׁשַׁחְטוּ וְאַחֲרֵים רוֹאִין אוֹתָן – שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה].

וְכוּלָן שְׁשַׁחְטוּ וְאַחֲרֵים רוֹאִים אוֹתָם, שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה.

מֵאן תְּנָא דְלָא בְּעֵינֵין כְּוֹנָה לְשְׁחִיטָה? אָמַר רַבָּא: רַבִּי נֶתַן הִיא, דְתַנִּי אוֹשְׁעִיָא זְעִירָא דְמֵן חֲבֵרָא: זֶרֶק סַפִּין לְנוּעָצָה בְּכּוּתֵל, וְהִלְכָה וְשַׁחְטָה כְּדַרְכָּה – רַבִּי נֶתַן מְכַשִּׁיר, וְחֻכְמִים פּוֹסְלִין. הִיא תַנִּי לָהּ, וְהִיא אָמַר לָהּ: הִלְכָה כְּרַבִּי נֶתַן.

וְהֵא בְּעֵינֵין מוֹלִידָא וּמְבִיאָא? שְׁהִלְכָה וּבָאָה כְּדַרְכָּה.

אָמַר רַבִּי חֲנִינְא בְּרַ אַבָּא, בְּעֵי רַבִּי יוֹחָנָן: קֶטַן יֵשׁ לוֹ מַחְשָׁבָה, אוֹ אֵין לוֹ מַחְשָׁבָה? אָמַר לִיה רַבִּי אַמִּי: וְתִיבְעִי לִיה מַעֲשָׂה? מֵאֵי שְׁנָא מַעֲשָׂה דְלָא קָא מִבְּעִינָא לִיה – דְתַנּוּ: "יֵשׁ לָהּ מַעֲשָׂה"? מַחְשָׁבָה נְמִי לֹא תִיבְעִי לִיה, דְתַנּוּ: "אֵין לָהּ מַחְשָׁבָה"! דְתַנּוּ: הָאֵלוֹן, וְהַרְמוֹן, וְהָאֲגוּזָא שְׁחֻקָּים תִּינּוּקוֹת לְמוֹד בְּהוֹן עֶפְרָא, אוֹ שְׁהִתְקִינוּם לְכַף מֵאֲזִינִים – טְמֵאִין, מִפְּנֵי שְׂיֵשׁ לָהּ מַעֲשָׂה, (יג, א) וְאֵין לָהּ מַחְשָׁבָה. אָמַר לִיה: מַחְשָׁבָה גְרִידָתָא לֹא קָא מִיבְעִינָא לִיה, כִּי קָא מִיבְעִינָא לִיה – מַחְשָׁבָתוֹ נִיכְרַת מִתּוֹדָא מַעֲשֵׂיו. כְּגוֹן דְתַנּוּ קִימָא עוֹלָה בְּדָרוּם, וְאַתִּיבָּה בְּצַפּוֹן וְשַׁחְטָהּ, מֵאֵי? מִדְּאַתִּיבָּה בְּצַפּוֹן וְשַׁחְטָהּ אֵיפּוּיִן לָהּ, אוֹ דִילְקָמָא מְקוֹם הִיא דְלָא אֵיתְרָמִי לִיה?

הָא נְמִי אָמַרְהָ רַבִּי יוֹחָנָן חֲדָא זִימְנָא, דְתַנּוּ: הַמַּעֲלָה פִירוּתֵיו לַגַּג מִפְּנֵי הַכְּנִימָה, וְנִרְדַּע עֲלֵיהֶם טַל – אֵינֵן בְּ"כִי יוֹתֵין", וְאֵם נִתְכַּוְּוִין לְכַף – הָרִי הוּ בְ"כִי יוֹתֵין". הַעֲלוּם חֲרַשׁ שׁוֹטָה וְקֶטַן, אֵף עַל פִּי שְׁנִתְכַּוְּוִינוּ לְכַף, אֵינֵן בְּ"כִי יוֹתֵין", מִפְּנֵי שְׂיֵשׁ לָהּ מַעֲשָׂה וְאֵין לָהּ מַחְשָׁבָה. וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: לֹא שְׁנֵי אֶלָּא שְׁלָא

יג

היפך בָּהוּ, אָבַל הֵיפֵךְ בָּהוּ – הָרִי זֶה בִּ"כִי יוֹתֵן". הֲכִי קָא מִיבְעֵינָא לִיה: דְּאוּרֵייתָא אוּ דְרַבָּנָן?

רַב נְחֻמָּן בַּר יִצְחָק מִתְּנִי הֲכִי: אָמַר **רַבִּי חִיָּיא בַּר אֲבָא**, בְּעֵי **רַבִּי יוֹחָנָן**: קִטְוֹן יֵשׁ לוֹ מַעֲשָׂה אוּ אִין לוֹ מַעֲשָׂה? אָמַר לִיה **רַבִּי אֲמִי**: וְתִיבְעֵי לִיה מַחְשְׁבָה! מֵאִי שְׁנָא מַחְשְׁבָה דְלֹא קָא מִיבְעֵינָא לִיה? דְּתַנְנָן: אִין לָהּ מַחְשְׁבָה. מַעֲשָׂה נְמִי לֹא תִיבְעֵי לִיה, דְּתַנְנָן: יֵשׁ לָהּ מַעֲשָׂה. הֲכִי קָא מִיבְעֵינָא לִיה: דְּאוּרֵייתָא אוּ דְרַבָּנָן? וּפְשִׁיט: יֵשׁ לָהּ מַעֲשָׂה, וְאִפִּילוּ מִדְּאוּרֵייתָא, אִין לָהּ מַחְשְׁבָה, וְאִפִּילוּ מִדְּרַבָּנָן. מַחְשְׁבָתוֹ נִיכְרַת מִתּוֹדַּ מַעֲשָׂיו – מִדְּאוּרֵייתָא אִין לוֹ, מִדְּרַבָּנָן יֵשׁ לוֹ.

בְּעָא מִינִיה **שְׁמוּאֵל כּוּרֵב הוּנָא**: מִנִּין לְמַתְעַסֵּק בְּקִדְשִׁים שְׁהוּא פְּסוּלִי: שְׁנֹאֲמַר: "וְשָׁחַט אֶת בֶּן הַבְּקָר", שְׁתֵּהא שְׁחִיטָה לְשֵׁם בֶּן בְּקָר. אָמַר לוֹ: זֹו בְּגִדְיֵנוּ הִיא, לַעֲבַב מִנִּין? תִּלְמוּד לּוֹמַר: "לְרַצוֹנְכֶם תִּזְבַּחְהוּ", לְדַעְתְּכֶם זְבוּחוֹ.

סוגיה ב [יג.-יג:]: שחיטת נכרי

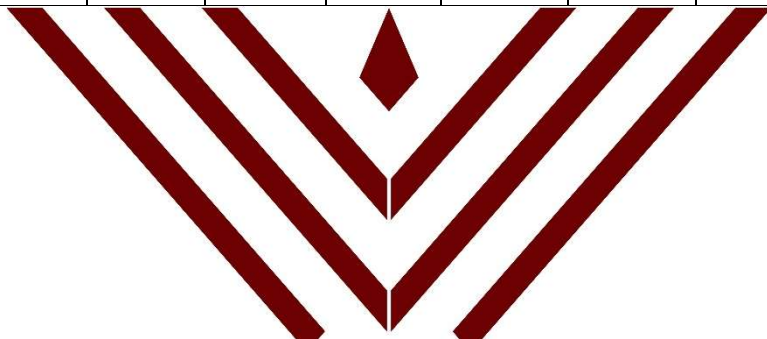
ומטמאה

שחיטת נכרי

במשא

נבלה,

ז	ו	ה	ד	ג	ב	א
במשא	ומטמאה	אין מינין באומות	וניחוש שמה מין	שחיטת מין לעבודה זרה	נבלה	שחיטת נכרי

תמצית הסוגיה: שחיטת נכרי – בין טעות טכנית לכוונה זרה.

הסוגיה עוסקת במעמדו ההלכתי של בשר שנשחט על ידי נכרי – האם הוא נחשב כבשר שלא נשחט כראוי (נבלה) או כבשר שהוקרב לעבודה זרה (תקרובת עבודה זרה).

בנרות הפותחים נקבע ששחיטת נכרי היא נבלה. המשמעות היא, שהנכרי נתפס כמי שאינו "בר זביחה", ולכן הבשר אסור באכילה אך מותר בהנאה. בנרות המסיימים הסוגיה דנה בדרגת הטומאה של הבשר, ומכריעה שהוא מטמא ב"משא" כנבלה רגילה, ולא ב"אוהל" כתקרובת עבודה זרה (הדומה למת).

מרכז הסוגיה צולל אל עולמו הפנימי של השוחט ובוחר את שאלת הכוונה והמינות. המרכז עוסק בשאלה האם יש לחשוש למניע דתי חבוי אצל הנכרי

"שמא מין הוא", ומכריע כי "אין מינין באומות" (או שאינם הרוב). ההכרעה המרכזית היא, שסתם נכרי פועל מתוך "מנהג אבותיו" ולא מתוך כוונה של עבודה זרה.

ההלכה מבדילה בין המעשה לבין האדם. בקצוות – המעשה אינו כשר והתוצאה היא נבלה; אך במרכז – התורה מבקשת שלא להכתיים את כלל האומות בחשד של "מינות". המבנה מדגיש, שהשאיפה היא להפריד בין חוסר היכולת ההלכתית של הנכרי לשחוט, לבין רשעות או כוונה זרה, וכך נשמר המעמד של שחיטתו כאיסור קל יותר (נבלה) ולא כאיסור חמור (עבודה זרה).

[א.ב. שחיטת נכרי]

[משנה: שחיטת נכרי נבלה].

גְּמִי. נבלה – אין, איסור הנאה – לא. מאן תנא? אמר רבי חייא ברבי אבא אמר רבי יוחנן: דלא פריי אליעזר, דאי רבי אליעזר – האמר: סתם מחשבת נכרי לעבודה זרה.

רבי אמי אמר: הכי קתני, שחיטת נכרי – נבלה, הא דמין – לעבודה זרה.

[ג. שחיטת מין לעבודה זרה]

תנינא להא דתנו רבנן: שחיטת מין לעבודה זרה, פיתו – פת כותי, יינו – יין נסך, ספריו – ספרי קוסמין, פירותיו – טבלין, ויש אומרים: אף [יג, ב] בניו ממזרין. ותנא קמא, אשתו לא מפקר.

[ד. וניחוש שמא מין]

אמר מר: שחיטת נכרי נבלה, וניחוש שמא מין הוא? אמר רב נחמן אמר רבה בר אבהו: אין מינין באומות. והא קאחזינן דאיכא? אימא: אין רוב אומות מינין, סבר לה כי הא דאמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: גויים שפחוצה לארץ לאו עובדי עבודה זרה הן, אלא מנהג אבותיהן בידיהן.

[ה. אין מינין באומות]

אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן: אין מינין באומות. למאי? אלימא לשחיטה, השתא שחיטת מין דישראל אמרת אסירא, דגוי מבעיא?

אלא למורידין, השתא דישראל מורידין, דגויים מבעיא?

אמר רב עוקבא בר חמא: לקבל מהו קרבו, דתנאי: "מפס" ולא כולכם, להוציא את המשומד, "מפס" – בכס חלקתי ולא באומות.

ממאי? דלמא הכי קאמר: מישראל – מצדיקי קבל, מרשיעי לא תקבל, אכל באומות העולם – כלל כלל לא! לא סלקא דעתך, דתנאי: "איש" – מה תלמוד לומר "איש איש"? לרבות הגויים, שנודרים נדרים ונדבות פישראל.

[ו-ז. ומטמאה במשא]**[משנה: ומטמאה במשא]**

ומטמאה במשא.

פשיטא, כיון דנבלה היא מטמאה במשא! אמר רבא: הכי קתני, זו מטמאה במשא, ויש לה אחרת שהיא מטמאה אפילו באהל, ואיזו זו? תקרובת עבודה זרה, וכרבי יהודה בן בתירא.

איכא דאמרי, אמר רבא: הכי קתני, זו מטמאה במשא, ויש לה אחרת שהיא כזו שמטמאה במשא ואינה מטמאה באהל, ואיזו זו? תקרובת עבודה זרה, ודלא כרבי יהודה בן בתירא.

דתנאי, רבי יהודה בן בתירא אומר: מנין לתקרובת עבודה זרה שהיא מטמאה באהל? שניאמר: "ויצמדו לבעל פעור ויאכלו זבחי מתים", מה מת מטמא באהל, אף תקרובת עבודה זרה מטמאה באהל.

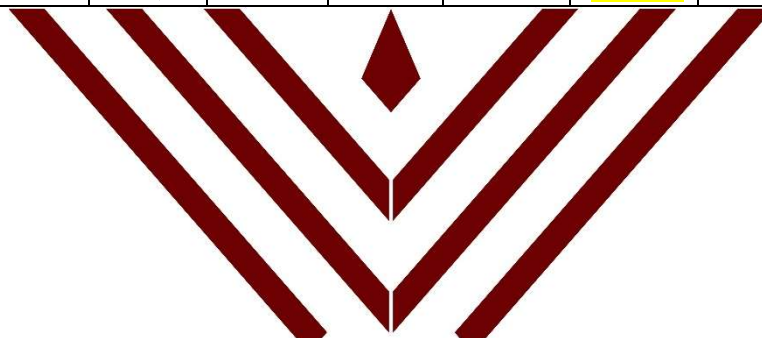
סוגיה ג [יג-טז]: שחיטה בדיעבד

השוחט בלילה, וכן הסומא ששחט – השוחט במגל יד, בצור, ובקנה – שחיטתו כשרה.

שחיטתו כשרה.

השוחט בשבת וביום הכיפורים, אף על פי שמתחייב בנפשו – שחיטתו כשרה.

ז	ו	ה	ד	ג	ב	א
שחיטתו כשרה	השוחט במגל יד בצור ובקנה	השוחט והמבשל בשבת	המבשל בשבת	אסורה באכילה כרבי יהודה	השוחט בשבת וביום הכיפורים	השוחט בלילה והסומא ששחט

תמצית הסוגיה: שחיטה בדיעבד – כשרות המעשה ואיסור ההנאה.

הסוגיה עוסקת במקרים בהם השחיטה נעשתה בתנאים שאינם אידיאליים – אם מצד הזמן והשוחט (לילה, סומא, שבת) ואם מצד הכלי (צור, קנה, מגל יד). פתיחת הסוגיה וסיומה עוסקים בשאלת תקינותו הטכנית של מעשה השחיטה בדיעבד, והמרכז בוחן את ההשלכות ההלכתיות של השחיטה על הבשר.

בפתיחה הדגש הוא על הנסיבות החיצוניות – חושך (לילה), לקות ראייה (סומא) או קדושת הזמן (שבת ויום הכיפורים). השאלה היא, האם חסרון בראייה או חטא בזמן פוסלים את פעולת השחיטה מיסודה. בסיום הדגש הוא על האמצעי הטכני בו שחטו – שימוש בכלים מאולתרים (צור, קנה) והתלות שלהם

בקרקע (מחובר ותלוש). כאן נבחנת היכולת הפיזית של הכלי לבצע חיתוך כשר מבלי לגרום ל"דריסה".

מרכז הסוגיה עובר לעסוק במשמעות המעשה עבור האדם – בהנאה מהחטא ובגבולות ההיתר. המרכז עוסק בשאלה מה מעמדו של הבשר שנשחט באיסור (שיטת רבי יהודה במוקצה ונהנה ממלאכת שבת), ובוחר את האיזון בין חומרת השבת לבין צורכי החולה. בלב המנורה עומדת ההבחנה המהותית בין שחיטה (פעולה המכשירה את האוכל) לבישול (פעולה המשנה את גוף האוכל), וההכרעה כי בצרכי חולה – השחיטה מותרת לבריא מאחר שאי אפשר לכזית בשר בלא שחיטה.

גם כאשר מעשה השחיטה כשלעצמו כשר, אם הוא פוגע בקדושת השבת ישנו איסור הנאה ומוקצה, המגביל את השימוש בבשר. השחיטה אינה רק פעולה טכנית של חיתוך, אלא מעשה שצריך להשתלב עם הלכות השבת והנאת האדם.

[א. השוחט בלילה וכן הסומא ששחט]

מתני'. השוחט בלילה, וכן הסומא ששחט – שחיטתו כשרה.

גמ'. השוחט דייעבד – אין, לכתחלה – לא.

ורמינהי: לעולם שוחטין, בין ביום ובין בלילה, בין בראש תגג בין בראש הספינה! אמר רב פפא: בשאבוקה כנגדו. אמר רב אשי: דיקא נמי, דקתני התם דומיא דיום, והכא דומיא דסומא, שמע מינה.

[ב. השוחט בשבת וביום הכיפורים]

[יד, א] [משנה: השוחט בשבת וביום הכיפורים, אף על פי שמתחייב בנפשו – שחיטתו כשרה].

יד

[ג. אסורה באכילה כרבי יהודה]

גמ'. אמר רב הונא, דרש חינא בר רב משמיה דרב: אסורה באכילה ליומא, ונסבין חבריא למימר רבי יהודה היא.

הי רבי יהודה?

אמר רבי אבא: רבי יהודה דחכנה היא, דתנו: מחתכין את הדילועין לפני הבהמה ואת הנבלה לפני הפלבים. רבי יהודה אומר: אם לא היתה נבלה מערב שבת אסורה, לפי שאינה מן המוכן. אלמא, כיון דלא איתכן מאתמול – אסורה, הכא נמי, כיון דלא איתכן מאתמול – אסורה.

אמר ליה אבוי: מי דמי? התם מעיקרא מוכן לאדם, והשתא מוכן לכלבים. הכא מעיקרא מוכן לאדם, והשתא מוכן לאדם! מי סברת בהמה בחייה לאכילה עומדת? בהמה בחייה לגדל עומדת! אי הכי, בהמה לרבי יהודה ביום טוב היכי שחטינו? אמר לו: עומדת לאכילה ועומדת לגדל, נשחטה – הובררה דלאכילה עומדת, לא נשחטה – הובררה דלגדל עומדת.

וקא לית ליה לרבי יהודה ברירה! מנא לן? אי נימא מדתניא: הלוקח יין מביין הכותים, אומר: "שני לוגין שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה, עשרה מעשר ראשון, תשעה מעשר שני", ומיחל ושותה מיד, דברי רבי מאיר. רבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון אוסרין. [יד, ב] התם בדיקתני טעמא, אמרו לו לרבי מאיר: "אי אתה מודה שמה בדיקע הנווד ונמצא שותה טבלים למפרע?" אמר להן: "לכשיבדקע".

אלא מדתני איו. דתני איו, רבי יהודה אומר: אין אדם מתנה על שני דברים כאחד, אלא אם בא חכם למזרח – עירובו למזרח, למערב – עירובו למערב, ואילו לכאן ולכאן – לא. והוינו בה: מאי שנא לכאן ולכאן דלא, דאין ברירה? מזרח ומערב נמי אין ברירה! ואמר רבי יוחנן: וכבר בא חכם.

אלא אמר רב יוסף: רבי יהודה דכלים היא, דתנו: כל הכלים הניטליו בשבת, שבריהו ניטליו, ובלבד שיהו עושין מעין מלאכה. שברי עריבה – לכסות בהן פי חבית, שברי זכוכית – לכסות בהן פי הפך. רבי יהודה אומר: ובלבד שיהו עושין מעין מלאכה, שברי עריבה – לצוק לתוכן מקפה, שברי זכוכית – לצוק לתוכן שמן. מעין מלאכה – אין, מעין מלאכה אחרת – לא; אלמא, כיון דלא איתכן מאתמול להך מלאכה – אסירי; הכא נמי, כיון דלא איתכן מאתמול – אסורה. אמר ליה אבוי: מי דמי? התם מעיקרא כלי, והשתא שבר כלי, והוה ליה נולד, ואסור. הכא מעיקרא אוכלא, ולבסוף אוכל, אוכלא דאיפרת

הוא. וְשָׁמְעִינוּ לִיהָ לְרַבֵּי יְהוּדָה דְאָמַר: אוֹכְלָא דְאֵיפְרַת שְׁפִיר דְמִי, דְתַנּוּ: אֵין סוֹחֲטִין אֶת הַפִּירוֹת לְהוֹצִיא מֵהוֹן מְשָׁקִין, וְאִם יָצְאוּ מֵעֶצְמוֹן – אֶסוּרִין. **רַבֵּי יְהוּדָה** אוֹמַר: אִם לְאָכְלִין – הַיּוֹצֵא מֵהוֹן מוֹתֵר, וְאִם לְמְשָׁקִין – הַיּוֹצֵא מֵהוֹן אֶסוּר.

לֹא אֶתְמַר עֲלֶיהָ, אָמַר **רַב יְהוּדָה אָמַר שְׂמוּאֵל**: מוֹדָה הִיא רַבֵּי יְהוּדָה לְחַכְמִים בְּסֻלֵי זֵיתִים וְעִנְבִים. אֶלְמָא, כִּינּוּן דְלִסְחִיטָה קִיַּיְמִי – זְהִיב דְעֵתִיָּה; הֵכָא נְמִי, כִּינּוּן דְלִשְׁחִיטָה קִיַּיְמָא – זְהִיב דְעֵתִיָּה.

מִיַּדֵּי הוּא טַעְמָא, אֶלְא לְרַב, הָאָמַר **רַב**: חֲלוּק הִיא רַבֵּי יְהוּדָה אֶפִּילוּ בְּסֻלֵי זֵיתִים וְעִנְבִים.

אֶלְא אָמַר **רַב שֵׁשֶׁת בְּרִיה דְרַב אִידִי**: רַבֵּי יְהוּדָה דְנִירוֹת הִיא, דְתַנּוּא: מְטַלְטְלִין גַּר חֲדָשׁ, אֶבֶל לֹא יִשּׁוּן, דְבַרְי **רַבֵּי יְהוּדָה**. אֵימַר דְשָׁמְעַתָּ לִיהָ לְרַבֵּי יְהוּדָה בְּמוֹקָצָה מִחֲמַת מִיאוּס, מוֹקָצָה מִחֲמַת אִיסוּר מִי שְׁמַעַתָּ לִיהָ? אֵין, דְתַנּוּ: **רַבֵּי יְהוּדָה** אוֹמַר: [טו, א] כָּל גֵּרוֹת שֶׁל מִתְקַת מְטַלְטְלִין, חוּץ מִן הַגֵּר שֶׁהִדְלִיקוּ בּוֹ בְּאוֹתָהּ שֶׁבֶת. וְדִלְמָא שְׂאֵנִי הֵתֵם, דְהוּא דְחִי לִיהָ בְּיַדִּים!

אֶלְא אָמַר **רַב אֲשִׁי**: רַבֵּי יְהוּדָה דְמַבְשֵׁל הִיא, דְתַנּוּ: הַמְבַשֵּׁל בְּשֶׁבֶת, בְּשׁוּגָא – יֶאֱכַל, בְּמִזִּיד – לֹא יֶאֱכַל, דְבַרְי **רַבֵּי מֵאִיר**. **רַבֵּי יְהוּדָה** אוֹמַר: בְּשׁוּגָא – יֶאֱכַל בְּמוֹצָאֵי שֶׁבֶת, בְּמִזִּיד – לֹא יֶאֱכַל עוֹלָמִית. **רַבֵּי יוֹחָנָן הַסַּנְדְּלָר** אוֹמַר: בְּשׁוּגָא – יֶאֱכַל לְמוֹצָאֵי שֶׁבֶת לְאַחֲרִים וְלֹא לוֹ, בְּמִזִּיד – לֹא יֶאֱכַל עוֹלָמִית, לֹא לוֹ וְלֹא לְאַחֲרִים.

וְנוֹקְמָה בְּמִזִּיד, וְרַבֵּי מֵאִיר! לֹא סָלְקָא דְעֵתְדָּ, דְקִתְנִי דְמִנָּא דְיוֹם הַכַּפּוּרִים – מָה יוֹם הַכַּפּוּרִים לֹא שְׂנָא בְּשׁוּגָא וְלֹא שְׂנָא בְּמִזִּיד – לֹא אֶכִּיל, אִף הֵכָא נְמִי לֹא שְׂנָא בְּשׁוּגָא וְלֹא שְׂנָא בְּמִזִּיד – לֹא אֶכִּיל.

וּמִי מְצִית מוֹקְמַתָּ לֶהּ בְּשׁוּגָא וְרַבֵּי יְהוּדָה? וְהָא "אִף עַל פִּי שְׂמַתְחִיב בְּנַפְשׁוֹ" קִתְנִי! הֵכִי קָאָמַר: אִף עַל פִּי דְבְּמִזִּיד מִתְחִיב בְּנַפְשׁוֹ הוּא, הֵכָא דְבְּשׁוּגָא – שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה.

וְנוֹקְמָה כְּרַבֵּי יוֹחָנָן הַסַּנְדְּלָר, דְאָמַר: לֹא שְׂנָא בְּשׁוּגָא וְלֹא שְׂנָא בְּמִזִּיד – לֹא אֶכִּיל! רַבֵּי יוֹחָנָן הַסַּנְדְּלָר קִמְפְּלִיג בְּמוֹצָאֵי שֶׁבֶת, לְאַחֲרִים וְלֹא לוֹ, תַּנָּא דִּידָן "שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה" קִתְנִי, לֹא שְׂנָא לוֹ וְלֹא שְׂנָא לְאַחֲרִים.

טו

[ד. המבשל בשבת]

תני תנא קמיה דרב: המבשל בשבת, בשוגג – יאכל, במזיד – לא יאכל, ומשתיק ליה רב. מאי טעמא משתיק ליה? אילימא משום דסבירא ליה כרבי יהודה, ותנא תני כרבי מאיר, משום דסבירא ליה כרבי יהודה, מאן דתני כרבי מאיר משתיק ליה?! ועוד, מי סבר לה כרבי יהודה? והאמר רב חנו בר אמי: כי מורי להו רב לתלמידיה – מורי להו כרבי מאיר, וכי דריש בפירקא – דריש כרבי יהודה, משום עמי הארץ! וכי תימא: תנא בפירקיה תנא קמיה, אטו כולי עלמא לתנא צייתי? לאמורא צייתי!

אמר רב נחמן בר יצחק: תנא שוחט תנא קמיה דרב: השוחט בשבת, בשוגג – יאכל, במזיד – לא יאכל. אמר ליה: מאי דעתיד כרבי מאיר? עד כאן לא קשרי רבי מאיר אלא במבשל, דראוי לכוס, אכל שוחט דאין ראוי לכוס – לא!

והא מתניתין דשוחט הוא, ואמר רב הונא: דרש חייא בר רב משמיה דרב: אסורה באכילה ליומא, ונסבין חבריא למימר: רבי יהודה היא, הא רבי מאיר שרי? כי שרי רבי מאיר, [טו, ב] כגון שהיה לו חולה מבעוד יום. אי הכי, מאי טעמא דרבי יהודה דאסר? כגון שהיה לו חולה והבריא. וכי הא דאמר רב אחא בר אדא אמר רב, ואמרי לה אמר רבי יצחק בר אדא אמר רב: השוחט לחולה בשבת – אסור לבריא, המבשל לחולה בשבת – מותר לבריא. מאי טעמא? האי ראוי לכוס, והאי אינו ראוי לכוס.

[ה. שוחט ומבשל בשבת]

אמר רב פפא: פעמים שהשוחט מותר, כגון שהיה לו חולה מבעוד יום; מבשל אסור, כגון שקצץ לו דלעת.

אמר רב דימי מנהרדעא, הלכתא: השוחט לחולה בשבת – מותר לבריא באומצא, מאי טעמא? כיון דאי אפשר לכוזית בשר בלא שחיטה, כי קא שחיט – אדעתא דחולה קא שחיט. המבשל לחולה בשבת – אסור לבריא, גזירה שמה ירבה בשבילו.

[ו-ז. השוחט במגל יד, בצור, ובקנה]

[משנה: השוחט במגל יד, בצור, ובקנה – שחיטתו כשרה].

גמ'. השוחט – דייעבד אין, לכתחלה לא.

בשלקא במגל ד – דלקא אתי למעבד באידך גיסא, אלא צור וקנה לכתחלה לא? ורמינהי: בכל שוחטין, בין בצור, בין בזכוכית, בין בקרומית של קנה! לא קשיא: כאן בתלוש, כאן במחובר. דאמר **רב פהנא**: השוחט במחובר לקרקע – **רבי פוסל ורבי חייא** מכשיר; עד כאן לא קא מכשיר רבי חייא אלא בדיעבד, אבל לכתחלה לא.

במאי אוקימתה כרבי חייא ודיעבד? אלא הא דתנא: בכל שוחטין, בין בתלוש בין במחובר, בין שהספין למעלה וצואר בהמה למטה, בין שהספין למטה וצואר בהמה למעלה – מני? לא רבי ולא רבי חייא! אי רבי חייא – דייעבד אין, לכתחלה לא; אי רבי – דייעבד נמי לא. לעולם רבי חייא, ואפילו לכתחלה, והאי דקמיפליגי בדיעבד – להודיעך כחו דרבי.

ואלא, מתניתין דקתני "השוחט", דייעבד – אין, לכתחלה – לא, מני? לא רבי ולא רבי חייא, אי רבי חייא – אפילו לכתחלה, אי רבי – דייעבד נמי לא. לעולם רבי חייא, ואפילו לכתחלה, ומתניתין דקתני "השוחט" – רבי היא.

קשיא דרבי אדרבי? לא קשיא: כאן במחובר מעיקרו, כאן בתלוש ולבסוף חיברו.

ומנא תימרא דשני לן בין מחובר מעיקרו לתלוש ולבסוף חיברו? דתנא: השוחט במוכני – שחיטתו כשרה, במחובר לקרקע – שחיטתו כשרה, נעץ ספין בכותל ושחט בה – שחיטתו כשרה, הנה צור יוצא מן הכותל או קנה עולה מאליו ושחט בו – שחיטתו פסולה. [טז, א] קשיין אהדי! אלא לאו שמע מינה שאני בין מחובר מעיקרו לתלוש ולבסוף חברו, שמע מינה.

אמר מר: השוחט במוכני שחיטתו כשרה, והתנא: שחיטתו פסולה! לא קשיא: הא בסרנא דפחרא, הא בסרנא דמא.

טז

ואיבעית אימא: הא והא בסרנא דמא, ולא קשיא: הא בלח ראשון, הא בלח שני. וכי הא דאמר **רב פפא**: האי מאן דכפתיה לחבריה ואשקיל עליה בידקא דמא ומית – חייב. מאי טעמא? גירי דידיה הוא דאהני ביה. והני מילי – בלח ראשון, אבל בלח שני – גרמא בעלמא הוא.

ותיב **רב** אחריה דרבי חייא, ורבי חייא קמיה דרבי, ותיב רבי וקאמר: מנין לשחיטה שהיא בתלוש? שנאמר: "ויקח את המאכלת לשחט". אמר ליה **רב לרבי חייא**: מאי קאמר? אמר ליה: וי"ו דכתב אאופתא קאמר. והא קרא קאמר! קרא זריזותיה דאברהם קא משמע לן.

אמר **רבא**: פשיטא לי, תלוש ולבסוף חברו לענגו עבודה זרה הוי תלוש, דאמר מר: המשתתנה לבית שלו אסרו, ואי סלקא דעתך הוי מחובר – "אלהיהם על ההרים" ולא ההרים אלהיהם.

לענגו הכשר זרעים תנאי היא, דתנן: הכופה קערה על הכותל בשביל שתודח – הרי זה ב"כי יותן", בשביל שלא ילקה הכותל – אינו ב"כי יותן". הא גופה קשאי: אמרת, בשביל שתודח – הרי זה ב"כי יותן", הא בשביל שיודח הכותל – אין זה ב"כי יותן". והדר תני: בשביל שלא ילקה הכותל – אינו ב"כי יותן", הא בשביל שיודח הכותל – הרי זה ב"כי יותן". אמר **רבי אלעזר**: תברא, מי ששנה זו לא שנה זו. **רב פפא** אמר: כולה חד תנא הוא, הא בכותל מערה, הא בכותל בנגן. והכי קאמר: הכופה קערה על הכותל בשביל שתודח – הרי זה ב"כי יותן", הא בשביל שיודח הכותל – אין זה ב"כי יותן". במה דברים אמורים? בכותל מערה, אבל בכותל בנגן – בשביל שלא ילקה הכותל הוא דאינו ב"כי יותן", הא בשביל שיודח הכותל – הרי זה ב"כי יותן".

בעי **רבא**: [טז, ב] תלוש ולבסוף חברו לענגו שחיטה מאי?

תא שמע: הנה צור יוצא מן הכותל, או שהנה קנה עולה מאליו ושחט בו – שחיטתו פסולה. הכא במאי עסקינו? בכותל מערה. דיקא נמי, דקתני דומיא ד"קנה עולה מאליו", שמע מינה.

תא שמע: נעץ סכין בכותל ושחט בה – שחיטתו כשרה. שאני סכין, דלא מבטל ליה.

תא שמע: במחובר לקרקע שחיטתו כשרה. דלמא פרושי קא מפריש לה – מאי "מחובר לקרקע"? סכין, דלא מבטל ליה.

אמר מר: נעץ סכין בכותל ושחט בה, שחיטתו כשרה. אמר **רב ענן אמר שמואל**: לא שנו אלא שהסכין למעלה וצואר בהמה למטה, אבל סכין למטה וצואר בהמה למעלה – חיישינן שמא ידרוס. והא קתני: בין שהסכין למטה וצואר בהמה למעלה, בין שהסכין למעלה וצואר בהמה למטה! אמר **רב זביד**: לצדדו קתני, סכין למטה וצואר בהמה למעלה – בתלוש, סכין למעלה וצואר בהמה למטה – במחובר. **רב פפא** אמר: בעופא דקליל.

אמר **רב חסדא אמר רבי יצחק**, ואמרי לה **במתניתא תנא**: חמשה דברים נאמרו בקרמית של קנה: אין שוחטין בה, ואין מליו בה, ואין מחתכין בה בשר, ואין מחצצין בה שיניו, ואין מקנחים בה.

טז

אין שוחטין בה, והתנא: בכל שוחטין, בין בצור, בין בזכוכית, בין בקרומית של קנה! אמר רב פפא: בסיומנא דאגמא.

ואין מחתכין בה בשר. רב פפא מחתך בה קרבי דגים, דזיגי. רבה בר רב הונא מחתך בה עופא דרביד.

ואין מקנחין בה, תיפוק ליה משום דאמר מר: המקנח בדבר שהאור שולטת בו שיניו נושרות. אמר רב פפא: קינות פי מכה קאמרינן.

סוגיה ד [טז:-יח.]: מהות השחיטה

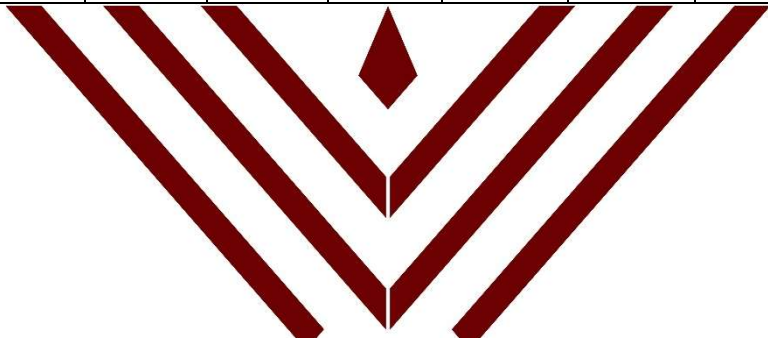
חוץ ממגל קציר, והמגירה, והשינים,
והציפורן, מפני שהם חונקין.

הכל שוחטין, ולעולם שוחטין,

ובכל שוחטין,

השוחט במגל קציר, בדרך הליקתה –
בית שמאי פוסקין, ובית הלל מכשירין.
ואם החליקו שינייה – הרי היא כספין.

ז	ו	ה	ד	ג	ב	א
מגל קציר	השן והציפורן	להראות סכין לחכם	בדיקת סכין	שלוש מדות בסכין	בכל שוחטין	הכל שוחטין ולעולם שוחטין

תמצית הסוגיה: מהות השחיטה ואיכות הכלי.

הסוגיה עוסקת בהגדרת פעולת השחיטה הכשרה – החל מהמקור המקראי להיתר השחיטה ועד לפרטי הבדיקה הטכניים של הסכין. הקנים הפותחים והמסיימים של המנורה מגדירים את המסגרת ההלכתית המבדילה בין שחיטה לבין "נחירה" או חניקה:

בפתיחת הסוגיה הדיון מתמקד במקור ובחומר. הגמרא מבררת כמי נשנתה המשנה (רבי ישמעאל או רבי עקיבא) לגבי היתר שחיטה בכל זמן ומקום, ומרחיבה את הגדרת הכלי הכשר גם לחומרים שאינם מתכת (צור, זכוכית וקנה).

בסיום הסוגיה הדיון עובר לבחינת הבעייתיות בכלים משוננים (מגל קציר) או איברים מחוברים (שן וציפורן), שעלולים לבצע פעולת "חניקה" (קריעה) במקום שחיטה (חיתוך).

בעוד הקצוות עוסקים בהגדרות היסוד, לב הסוגיה עובר לביצוע המעשי ולפיקוח על השוחט: פירוט "שלוש המידות" (אוגרת, מסוכסכת, עולה ויורד) הקובעות מתי פגם בסכין פוסל את השחיטה, פרוצדורת הבדיקה: קביעת כללים מחמירים לבדיקת הסכין ("אבישרא ואטופרא") כדי לוודא שלא נפל בה פגם בלתי מורגש. וכן הדרישה להראות את הסכין לחכם, והסנקציות המוטלות על טבח המזלזל בכך – בחינת יחסי השוחט, הקהילה וההלכה.

התורה מתירה את בשר התאוה בשחיטה, אך אין די בכלי כשר מצד חומרו; נדרשת תקינות מוחלטת של הסכין ופיקוח מתמיד. כאשר יש פגם בסכין או ביראת השמים של השוחט, השחיטה הופכת ל"חניקה", והבשר נאסר באכילה.

[א. הכל שוחטין ולעולם שוחטין]

[משנה: הכל שוחטין, ולעולם שוחטין, ובכל שוחטין, חוץ ממגל קציר, והמגירה, והשיניס, והציפורן, מפני שהם חונקין.]

הכל שוחטין, ולעולם שוחטין.

הכל שוחטין – הכל בשחיטה, ואפילו עוף.

לעולם שוחטין, מאן תנא? אמר רבה: רבי ישמעאל היא, דתניא: "כי ירחיב ה' אלהיך את גבולך כאשר דבר לך ואמרת אכלה בשר וגו'", רבי ישמעאל אומר: לא בא הפתוב אלא להתיר להם בשר תאנה. שבתחלה, נאסר להם בשר תאנה, משנכנסו לארץ הותר להם בשר תאנה. ועכשיו שגלו, יכול לחזור לאיסורן הראשון? לךך שנינו: לעולם שוחטין.

רז

מתקיף לה **רב יוסף**: האי "לעולם שוחטין", "לעולם שוחטין ואוכלין" מבעי ליה! ועוד, מעיקרא מאי טעמא איתסר – משום דהוון מקרבי למשכון, ולבסוף מאי טעמא אישתתו – דהוון מרחקי ממשכון, [יז, א] וכל שפון השתא דארחיקו להו טפי.

אָלא אַמר **רב יוסף**: רבי עקיבא היא, דתניא: "פי רחוק ממד המקום אשר בחר ה' אלהיך לשום שמו שם וזבחת מבקרך ומצאנך", **רבי עקיבא** אומר: לא בא הכתוב אלא לאסור להן בשר נחירה, שבתחלה הותר להן בשר נחירה, משנכנסו לארץ נאסר להן בשר נחירה. ועכשיו שגלו, יכול נחזרו להתיבן הראשון? לכך שנינו: לעולם שוחטין.

במאי קמיפלגי? רבי עקיבא סבר: בשר תאונה לא איתסר כלל, רבי ישמעאל סבר: בשר נחירה לא אישתתרי כלל.

בשלמא לרבי ישמעאל, היינו דכתיב "ושחט את בן הבקר", אלא לרבי עקיבא מאי "ושחט"? קדשים שאני.

בשלמא לרבי ישמעאל, היינו דכתיב "הצאן ובקר ישחט להם", אלא לרבי עקיבא מאי "הצאן ובקר ישחט להם"? "ינחר להם" מיבעי ליה! נחירה שלחן זו היא שחיטתן.

בשלמא לרבי ישמעאל – היינו דתנן: השוחט ונתנבלה בידו, ונחחר והמעקר – פטור מלכשות, אלא לרבי עקיבא אמאי פטור מלכשות? הואיל ואיתסר, איתסר.

בשלמא לרבי עקיבא, דאמר בשר תאונה לא איתסר כלל – היינו דכתיב: "אדך כאשר יאכל את הצבי ואת האזל בן תאכלנו", אלא לרבי ישמעאל, צבי ואזל גופיה מי הוי שרי? כי אסר רחמנא – בהמה דחזינא להקרבה, אכל תיה דלא חזינא להקרבה – לא אסר רחמנא.

בעי רבי ירמיה: אברי בשר נחירה שהכניסו ישראל עמהן לארץ, מהו: אימת? אילימא בשבע שפבשו – השתא דבר טמא אישתתרי להו, דכתיב: "ובתים מלאים כל טוב", ואמר רבי ירמיה בר אבא אמר רב: כתלי דחזירי – בשר נחירה מבעיא? אלא, לאחר מפאן.

ואיבעית אימא: לעולם בשבע שפבשו, כי אשתתרי להו שלל של גוים – דידהו לא אישתתרי. תיקו.

[ב. בכל שוחטין]

[משנה: הכל שוחטין, ולעולם שוחטין, ובכל שוחטין].

אמר רבא: שנית "הכל שוחטין" ו"לעולם שוחטין", "בכל שוחטים" – מאי משנית ליה? וכי תימא, בין בצור בין בזכוכית בין בקרומית של קנה, הא דומיא דהנד קתני; אי הנד בשוחטין – האי נמי בשוחטין, ואי הנד בנשחטין – האי נמי בנשחטין.

אלא אמר רבא: "הכל שוחטין", חדא לאתויי כותי, וחדא לאתויי ישראל משומד. "לעולם שוחטין" – בין ביום בין בלילה, בין בראש הגג בין בראש הספינה. "בכל שוחטין" – בין בצור, בין בזכוכית, בין בקרומית של קנה. חוץ ממגל קציר והמגירה.

אבוא דשמואל פגם ושדר, פגם ושדר. שלחו ליה: כמגירה שנינו.

[ג. שלש מדות בסכין]

תנו רבנן: [יו, ב] סכין שיש בה פגמיות הרבה – תידון כמגירה, ושאין בה אלא פגמה אחת: אוגרת – פסולה, מסוכסכת – פשרה. היכי דמא אוגרת? היכי דמא מסוכסכת? אמר רבי אליעזר: אוגרת – משתי רוחות, מסוכסכת – מרוח אחת. מאי שניא משתי רוחות, דמורשא קמא מחליש ומורשא בתרא בזע? מרוח אחת נמי, חורפא דסכינא מחליש, מורשא בזע! דקאים ארישא דסכינא. סוף סוף, פי אזלא מחלשא, פי (אתא בזע) [אתא בזעה]! כגון שהוליד ולא הביא.

אמר רבא: שלש מדות בסכין – אוגרת – לא ישחוט, ואם שחט – שחיטתו פסולה. מסוכסכת – לא ישחוט בה לכתחלה, ואם שחט – שחיטתו פשרה. עולה ויורד בסכין – שוחט בה לכתחלה.

אמר ליה רב הונא בריה דרב נחמיה לרב אשי: אמרת לן משמיה דרבא: מסוכסכת פסולה, והא אמר רבא: מסוכסכת פשרה! לא קשיא: כאן שהוליד והביא, כאן שהוליד ולא הביא.

אמר ליה רב אחא בריה דרב אויא לרב אשי: דמא לסאסא, מאי? אמר ליה: מאן קהיב לן מבשריה ואכלינו.

[ד. בדיקת סכין]

אמר **רב חסדא**: מנין לבדיקת סכין מן התורה? שנאמר: "ושחטתם בה ויחטאתם".

פשיטא, פיון דכי נקב טריפה, בעיא בדיקה לחכם קאמרינו! והאמר **רבי יוחנן**: לא אמרו להראות סכין לחכם אלא מפני כבודו של חכם! מדרבנן, וקרא אסמכתא בעלמא הוא.

במערבא בדקי לה בשימשא, בנהרדעא בדקו לה במיא, **רב ששת** בדק לה בריש לישניה, **רב אחא בר יעקב** בדק לה בחוט השערה. בסורא אמרי: בישרא אכלה, בישרא לבדקה.

אמר **רב פפא**: צריכא בדיקה אבישרא, ואטופרא, ואתלתא רוחתא. אמר ליה **רבינא לרב אשי**: אמר לן **רב סמא בריה דרב משרשיא** משמד, דאמרת ליה משמיה דרבא: צריכא בדיקה אבישרא ואטופרא ואתלתא רוחתא. אמר ליה: אבישרא ואטופרא אמרי, ואתלתא רוחתא לא אמרי.

איכא דאמרי: אבישרא ואטופרא ואתלתא רוחתא אמרי, משמיה דרבא לא אמרי.

רבינא ורב אחא בריה דרבא הוו יתבי קמיה **דרב אשי**, אייתו סכין לקמיה **דרב אשי** לבדקה. אמר ליה לרב אחא בריה דרבא: בידקה. בדקה אטופרא ואבישרא ואתלתא רוחתא. אמר ליה: יישר, וכן אמר **רב פהנא**.

רב יימר אמר: אטופרא ואבישרא צריכא, אתלתא רוחתא לא צריכא. מי לא אמר **רבי זירא אמר שמואל**: ליבן סכין ושחט בה – שחיטתו כשרה, שחיטתו קודם לליבונה; וקשיא לן: האיכא צדדיו! ואמרינו: בית השחיטה מרווח רוח. הכא נמי, בית השחיטה מרווח רוח.

אמר **רב הונא בר רב קטינא אמר רבי שמעון בן לקיש**, שלש פגימות הן: פגימת עצם בפסח, פגימת אוזן בבכור, פגימת מום בקדשים. **ורב חסדא** אמר: אף פגימת סכין. ואידך בחולין לא קא מיירי. וכולן, פגימתן כדי פגימת המזבח.

[יח, א] וכמה פגימת המזבח? כדי שתחגור בה צפורן.

מיתיבי: כמה פגימת המזבח? **רבי שמעון בן יוחאי** אומר: טפח, **רבי אליעזר בן יעקב** אומר: פזית. לא קשיא: הא בסידא, הא באבנא.

יח

[ה. להראות לחכם]

אמר **רב הונא**: האי טבחא דלא סר ספינא קמי חכם – משמתין ליה, ורבא אמר: מעברינן ליה, ומכרזין אבשריה דטרפה היא. ולא פליגי, כן – בשנמצאת ספינו זפה, כן – בשלא נמצאת ספינו זפה. **רבינא** אמר: היכא דלא נמצאת ספינו זפה – ממססמ ליה בפרתא, דאפילו לגוים נמי לא מדבון.

ההוא טבחא דלא סר ספינא קמיה **דרבא בר חנינא**, שמתיה ועבריה, ואכריז אבשריה דטרפה היא. אקלעו **מר זוטרא ורב אשי** לגביה, אמר להו: ליעיינו רבנן במלתיה, דתלו ביה טפלי. בדקה רב אשי לספיניה, ונמצאת זפה, ואכשריה. אמר ליה **מר זוטרא**: ולא ליחוש מר לסבא? אמר ליה: שליחותיה קא עבדינן.

[ו. שן וציפורן]

[משנה: חוץ ממגל קציר, והמגירה, והשינים, והציפורן, מפני שהם חונקין].

אמר **רבה בר הונא**: שן תלושה וציפורן תלושה מותר לשחוט בה לכתחלה.

והא אנו תנו: חוץ ממגל קציר והמגירה והשינים והציפורן, מפני שהן חונקין. שן אשן – לא קשיא: הא בחדא, הא בתרתי. צפורן אציפורן – לא קשיא: הא בתלושה, הא במחויבת.

[ז. חוץ ממגל קציר]

[משנה: השוחט במגל קציר, בדרך הליכתה – בית שמאי פוסליו, ובית הלל מכשיריו. ואם החליקו שיניה – הרי היא כסכין].

גמ': אמר **רבי חניא בר אבא אמר רבי יוחנן**: אף כשחשירו בית הלל, לא החשירו אלא לטהרה מידי נבילה, אבל באכילה אסורה.

אמר **רב אשי**: דיקא נמי, דקתני "בית שמאי פוסליו ובית הלל מכשיריו", ולא קתני "בית שמאי אוסרין ובית הלל מתירין". וליטעמך, ליתני "בית שמאי מטמאין ובית הלל מטהרין"! אלא, פוסליו ומכשיריו ואוסרין ומתירין – חדא מילתא היא.

סוגיה ה [יח.-יט:]: גבולות השחיטה בקנה

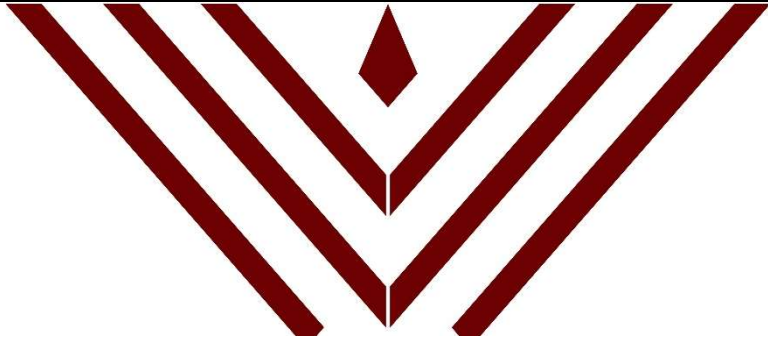
השוחט מן הצדדין – שחיטתו כשרה,
המולק מן הצדדין – מליקתו פסולה.

השוחט מתוך הטבעת, ושייר בה מלא
החוט על פני כולה – שחיטתו כשרה.

השוחט מן העורף – שחיטתו פסולה,
המולק מן העורף – מליקתו כשרה.

רבי יוסי ברבי יהודה אומר: מלא חוט
על פני רובה.

ז	ו	ה	ד	ג	ב	א
השוחט מן העורף	השוחט מן הצדדין	מוגרמת	כובע וחיטי	מוגרמת	מלא החוט על פני רובה	השוחט מתוך הטבעת

תמצית הסוגיה: הסוגיה עוסקת בהגדרת המקום הראוי לשחיטה בקנה הנשימה, ובמקרים שבהם הסכין סתה ממנו כלפי מעלה ("הגרמה").

פתיחת הסוגיה היא על הגדרת השחיטה בתוך הטבעות עצמן (הטבעת הגדולה ושאר הטבעות), וקביעת שיעור ה"שייר" הנצרך כדי שהשחיטה תיחשב כשרה. סיום הסוגיה עוסק בכך שהשחיטה צריכה לא להיות בעורף אך היא יכולה להיות בצדדים.

בעוד הנרות הפותחים והמסיימים עוסקים בהגדרת המקום הגיאומטרי והטכני (הטבעות והצדדים), מרכז הסוגיה מדבר על ה"גבול" – ה"כובע" וה"חיטים", ובוחר את סמכות החכם אל מול מסורת הפסיקה.

המרכז עוסק במחלוקת החריפה שבין רבי יוחנן לרבי לקיש, ובהכרעה המעשית ש"משיפוי כובע ולמטה – כשרה".

השחיטה אינה רק פעולה מכנית בתוך "צינור" הקנה, אלא היא דורשת דיוק מוחלט בנקודת המפגש העדינה שבין הראש לגוף. כאשר ישנה חריגה למקום שאינו ראוי ("שיפוי כובע"), השחיטה הופכת ממעשה של היתר למעשה של "גסות" (גיסא גיסא), והבהמה יוצאת מכלל שחיטה לכלל נבלה.

[א-ב. השוחט מתוך הטבעת]

[משנה: השוחט מתוך הטבעת, ושייר בה מלא החוט על פני כולו – שחיתו קשרה. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: מלא חוט על פני רובה].

גמ'. רב ושמואל דאמרי תרוניהו: הלכה כרבי יוסי ברבי יהודה.

ואף רבי יוסי ברבי יהודה לא אמר אלא בטבעת הגדולה, הואיל ומקפת את כל הקנה, אבל בשאר טבעות – לא.

[ג. מוגרמת]

ובשאר טבעות לא? והתניא: רבי יוסי ברבי יהודה אומר: [יח, ב] השוחט בשאר טבעות, אף על פי שאין מקיפות את כל הקנה, הואיל ומקיפות את רוב הקנה – שחיתו קשרה, ומוגרמת פסולה. העיד רבי חנינא בן אנטיגנוס על מוגרמת שהיא קשרה. אמר רב יוסף: רבי יוסי בר יהודה תרתי קאמר. רב ושמואל סברי כוותיה בחדא, ופליגי עליה בחדא. והא "לא אמר" קאמרי? הכי קאמר: הלכה כמותו בטבעת הגדולה, ואין הלכה כמותו בשאר טבעות.

כי סליק רבי זירא, אכל מוגרמת דרב ושמואל. אמרי ליה: לאו מאתריה דרב ושמואל את? אמר להו: מאן אמרה? יוסף בר חייא! יוסף בר חייא מכולי עלמא גמיר. שמע רב יוסף, איקפד, אמר: אנה מכולי עלמא גמירנא? אנה מרב יהודה גמירנא, דאפילו ספיקי דגברי גריס. דאמר רב יהודה: אמר רבי ירמיה בר אבא, ספק משמיה דרב, ספק משמיה דשמואל: שלשה מתירין את הבכור במקום שאין מומחה.

וְרַבִּי זִירָא, לִית לֵיה נֹתְנִין עָלָיו חוּמְרֵי הַמָּקוֹם שֶׁיֵּצֵא מִשָּׁם וְחוּמְרֵי הַמָּקוֹם שֶׁהֵלֵךְ לָשֵׁם?

אָמַר אַבְיִי: הֲגִי מִיְלֵי מַבְבֵּל לְבָבֵל, וּמֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אִי נָמִי מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְבָבֵל, אֲבָל מַבְבֵּל לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּינּוּ דְאַנּוּ כְּפִיפִינוּ לְהוּ – עֶבְדֵינוּ כְּנֹתֵייהוּ.

רב אשי אָמַר: אֲפִילוּ תִימָא מַבְבֵּל לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הֲגִי מִיְלֵי הֵיכָא דְדַעְתּוֹ לַחֲזוֹר, רַבִּי זִירָא אֵין דַּעְתּוֹ לַחֲזוֹר הֵנּוּ.

אָמַר לֵיה אַבְיִי **לרב יוסף**: וְהָא רַבְנָן דַּאֲתוּ מִמְחוּזָא אֲמַרִי, אָמַר **רבי זירא** **משמיה דרב נחמן**: מוּגְרָמַת כְּשֶׁרְחָ! אָמַר לֵיה: נְהָרָא נְהָרָא וּפְשָׁטִיה.

[ד. חיטי וכובעא]

רבי שמעון בן לקיש אֲכָשֶׁר בְּחוּדָא דְכֹבְעָא, קָרִי עָלֵיה **רבי יוחנן**: גִּיסָא גִיסָא. אָמַר **רב פפי משמיה דרבא**: פִּגְע בְּחִיטֵי – טְרַפָּה.

אִיבַעֲיָא לְהוּ: פִּגְע וְנִגַּע בְּהוּ, דְכָתִיב "וַיִּפְגַּע בּוֹ וַיָּמַת", אוּ דְלָמָא פִּגְע וְלֹא נִגַּע, דְכָתִיב "וַיִּפְגַּעוּ בּוֹ מִלְאָכֵי אֱלֹהִים"?

אִיתְמַר, אָמַר **רב פפא משמיה דרבא**: שִׁיר בְּחִיטֵי – כְּשֶׁרְחָ. אָמַר **רב אמִימר בר מר זנוקא**: הֵנּוּ קְאִימְנָא קַמִּיה דְרַבִּי חֵינָא בְרִיה דְרַב אֲוִיָא, וְאָמַר לִי: שִׁיר בְּחִיטֵי – כְּשֶׁרְחָ.

אָמַר לֵיה **רבינא לרב אשי**: אָמַר לִי **רב שמון מסוברא**, אִיקְלַע מִר זֹטְרָא לְאֲתָרֵינוּ וְדַרְשׁ: שִׁיר בְּחִיטֵי – כְּשֶׁרְחָ.

מר בר רב אשי אָמַר: פִּגְע בְּחִיטֵי – כְּשֶׁרְחָ, שִׁיר בְּחִיטֵי – טְרַפָּה.

[יט, א] וְהִלְכְתָא מְשִׁיפּוּי כֹּבַע וּלְמַטָּה – כְּשֶׁרְחָ, וְהֵינּוּ דְשִׁיר בְּחִיטֵי.

רב נחמן אֲכָשֶׁר מְשִׁיפּוּי כֹּבַע וּלְמַטָּה, אָמַר לֵיה **רב חנון בר רב קטינא לרב נחמן**: כִּמָּאן? לֹא כְרַבְנָן וְלֹא כְרַבִּי יוֹסִי בְרַבִּי יְהוּדָה. אָמַר לֵיה: אֲנָא לֹא חִילְקִי דְדַעְנָא וְלֹא בִילְקִי דְדַעְנָא, אֲנָא שְׁמַעְתָּא דְדַעְנָא, דְאָמַר **רבי חנינא בר אבא אמר רבי יוחנן**, וְאָמַרִי לֵה אָמַר **רבי אבא בר זבדא אמר רבי חנינא**, וְאָמַרִי לֵה אָמַר **רבי יעקב בר אידי אמר רבי יהושע בן לוי**: מְשִׁיפּוּי כֹּבַע וּלְמַטָּה כְּשֶׁרְחָ.

יט

[ה. מוגרמת]

ואמר רבי יהושע בן לוי: מוגרמת דרבנן כְּשֶׁרָה לְרַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה. וְדַרְבֵּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה, כְּשֶׁרָה לְרַבִּי חֲנִינָא בֶן אֲנִטְיָגוֹס. פְּשִׁיטָא! מהו דְתִימָא: רַבִּי חֲנִינָא בֶן אֲנִטְיָגוֹס אֲדַרְבְּנָן קָאִי, קָא מְשִׁמַּע לָן. וְאִימָא הָכִי נִמְי? אַם כּוֹן, "הַעִיד עֲלֶיהָ" מִיבְעֵי לִיה.

והלכתא ברבי חנינא בן אנטיגנוס, דקאי רב נחמן פוותיה.

אמר רב הונא אמר רב אסי: מחלוקת בשפחט שני שליש והגרים שליש, דרבנן סברי: כולה שחיטה בעינן בטבעת גדולה, ורבי יוסי ברבי יהודה סבר: רובו ככולו. אבל הגרים שליש, ושפחט שני שליש – דברי הכל פסולה, דכי נפקא חיותא בעינן רובא בשחיטה, וליכא. אמר ליה רב חסדא: אדרבה, לימא מר איפכא: מחלוקת כשהגרים שליש, ושפחט שני שליש, דרבי יוסי ברבי יהודה סבר מידי דהוה אחצי קנה פגום. ורבנן, התם מקום שחיטה, הך לאו מקום שחיטה. אבל שפחט שני שליש, והגרים שליש – דברי הכל כשרה, דהא תנן: רובו של אחד כמוהו. אמר ליה רב יוסף: מאן נימא לן דההוא רובא דהתם לאו רבי יוסי ברבי יהודה קתני לה? דלמא רבי יוסי ברבי יהודה קתני לה! אמר ליה אבוי: אטו כל רובי דעלמא רבי יוסי ברבי יהודה קתני לה? אמר ליה: אגא רובא דשחיטה קאמינא, דשמענא להו דפליגי.

לישא אחרניא אמרי לה, אמר רב הונא אמר רב אסי: מחלוקת שהגרים שליש ושפחט שני שליש, דרבי יוסי ברבי יהודה סבר: מידי דהוה אחצי קנה פגום, ורבנן – התם מקום שחיטה, הך לאו מקום שחיטה. אבל שפחט שני שליש, והגרים שליש – דברי הכל כשרה, דהא תנן: רובו של אחד כמוהו. מתקיף לה רב חסדא: מאן לימא לן דההוא רובא דהתם לאו רבי יוסי ברבי יהודה קתני לה? דלמא רבי יוסי ברבי יהודה קתני לה! אמר ליה רב יוסף: אטו כל רובי דעלמא רבי יוסי ברבי יהודה קתני לה? אמר ליה: אגא רובא דשחיטה קאמינא, דשמענא להו דפליגי.

הגרים שליש, ושפחט שליש, והגרים שליש – רב הונא אמר רב: כשרה, רב יהודה אמר רב: טרפה. רב הונא אמר רב: כשרה – כי נפקא חיותא בשחיטה קא נפקא. רב יהודה אמר רב: טרפה – בעינן רובא בשחיטה וליכא.

שפחט שליש, והגרים שליש, ושפחט שליש – רב יהודה אמר רב: כשרה. אתו שילווה לרב הונא, אמר להו: טרפה. שמע רב יהודה איקפד, אמר: טריפנא (ומכשר) [מכשר], (ומכשרנא) [מכשרנא] טריף! אמר רב הונא: שפיר קא מיקפד, חדא – איהו שמיע ליה מיניה דרב, ואגא לא שמיע לי, ועוד – האיכא

רוּבָא בְשַׁחֲטָה. אָמַר לִיה **רַב חֲסִדָּא**: לָא תַהֲדַר בְּדָ, [יט, ב] דָּאָם כּוֹ, מִפְּסֻדָּתָּ לָהּ לְקַמְיִיתָא. הֲתָם מַאי טַעְמָא קָא מְכַשְׁרֵת? דְּכִי נִפְקָא חֵיוֹתָא – בְּהַכְשִׁירָה קָא נִפְקָא. הֲכָא נְמִי, כִּי נִפְקָא חֵיוֹתָא – בְּהַגְרָמָה קָא נִפְקָא.

אִיקְלַע **רַב נַחְמָן** לְסוּרָא, בְּעוּ מִיָּנִיה: שְׁחַט שְׁלִישׁ וְהַגְרִים שְׁלִישׁ וְשַׁחַט שְׁלִישׁ, מַהוּ? אָמַר לָהּ: לָאוּ הִינְנוּ דְרַבִּי אֶלְעָזָר בַּר מִנְיֹמִי, דְּאָמַר **רַבִּי אֶלְעָזָר בַּר מִנְיֹמִי**: שְׁחִיטָה הַעֲשׂוּנָה כְּמִסְרַק כְּשֶׁרָה. וְדַלְמָא בְּמִקּוּם שְׁחִיטָה! בְּמִקּוּם שְׁחִיטָה מַאי לְמִימְרָא? מַהוּ דְתִימָא: בְּעֵינָן שְׁחִיטָה מְפּוֹרְעַת וְלִכְפָּא, קָא מְשַׁמַּע לָו.

(סימן: בפ"ד). וְתִיב **רַבִּי אַבָּא אַחוּרִיה דְרַב כְּהֵנָא**, וְתִיב **רַב כְּהֵנָא קַמִּיה דְרַב יְהוּדָה**, וְתִיב וְקָאָמַר: שְׁחַט שְׁלִישׁ וְהַגְרִים שְׁלִישׁ וְשַׁחַט שְׁלִישׁ, מַהוּ? אָמַר לִיה: שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה. הַגְרִים שְׁלִישׁ וְשַׁחַט שְׁלִישׁ וְהַגְרִים שְׁלִישׁ, מַהוּ? אָמַר לִיה: שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה. שְׁחַט בְּמִקּוּם נֶקֶב, מַהוּ? אָמַר לִיה: שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה. שְׁחַט וּפְגַע בּוֹ נֶקֶב, מַהוּ? אָמַר לִיה: שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה.

אִזְלַר **רַבִּי אַבָּא**, אָמַרְהּ קַמִּיה דְרַבִּי אֶלְעָזָר, אִזְלַר **רַבִּי אֶלְעָזָר**, אָמַרְהּ קַמִּיה דְרַבִּי יוֹחָנָן, אָמַר לִיה: מַאי שְׁנָא? אָמַר לִיה: שְׁחַט בְּמִקּוּם נֶקֶב, נַעֲשֶׂה כְּמִי שְׁשַׁחַט גוֹי וְנִמְרָא לִיה. שְׁחַט וּפְגַע בּוֹ נֶקֶב, נַעֲשֶׂה כְּמִי שְׁשַׁחַט יִשְׂרָאֵל וְנִמְרָא לִיה. קָרִי עָלֶיהָ: "גוֹי גוֹי". אָמַר **רַבָּא**: שְׁפִיר קָרִי עָלֶיהָ "גוֹי גוֹי", בְּשַׁלְמָא הֲתָם מִדְּהוּרָה לִיה לִישְׂרָאֵל לְמִשְׁחַט רוּבָא וְלָא שְׁחַט, כִּי נִפְקָא חֵיוֹתָא – בִּידָא דְגוֹי קָא נִפְקָא, אִלָּא הֲכָא מְכַדִּי מְשַׁחַט שְׁחִיט, מַה לִּי בְּמִקּוּם נֶקֶב, מַה לִּי פְּגַע בּוֹ נֶקֶב?

[ו-ז. שחיטה מן הצדדים ומן העורף]

[משנה: השוחט מן הצדדין – שחיטתו כְּשֶׁרָה, המולק מן הצדדין – מליקתו פְּסוּלָה.

השוחט מן העורף – שחיטתו פְּסוּלָה, המולק מן העורף – מליקתו כְּשֶׁרָה].

גְּמִי: מַאי עוֹרָף? אֵילִימָא עוֹרָף מִפְּשֵׁ, מַאי אַרְיָא שׁוּחַט? אֶפִּילוּ מוֹלַק נְמִי! "ממול עֲרָפוֹ" אָמַר רַחֲמָנָא, וְלָא עֲרָפוֹ. אִלָּא מַאי עוֹרָף? מִמּוֹל עוֹרָף, כְּדִקְתַּנְי סִיפָא: כָּל הָעוֹרָף כְּשֶׁרָה לְמִלְקָה.

מִנְהִנִי מִיָּלִי, דְתַנּוּ רַבְּנָן: "ממול עֲרָפוֹ" – מוֹל הַרְוָאָה אֶת הָעוֹרָף, וְכֵן הוּא אוֹמַר: "וְהוּא יֵשֵׁב מִמְּלִי", וְאוֹמַר: "כִּי פָּנוּ אֵלַי עֲרָף וְלָא פָּנִים". מַאי וְאוֹמַר? וְכִי תִימָא: עוֹרָף גּוֹפִיָה לָא יִדְעִינָן הִיכָא, דְנִדְעָה מוֹל דִּידִיָה הִיכָא – תָּא שְׁמַע: "כִּי פָּנוּ אֵלַי עֲרָף וְלָא פָּנִים", מִכָּל דְעוֹרָף דְהָדִי פָּנִים.

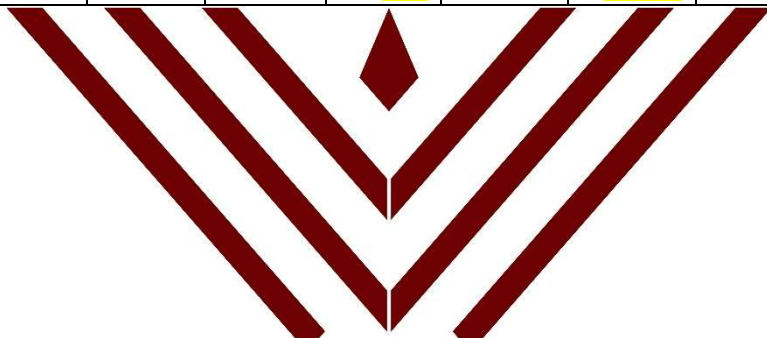
סוגיה ו [יט:-כב.]: שחיטה ומליקה

נמצא, כָּשֶׁר בְּשָׁחִיטָה – פְּסוּל בְּמִלְיקָה,
כָּשֶׁר בְּמִלְיקָה – פְּסוּל בְּשָׁחִיטָה.

השוחט מן הצנאר – שְׁחִיטתו כְּשֶׁרָה,
המולק מן הצנאר – מְלִיקתו פְּסוּלָה,

שְׁכַל הַעוֹרֵף כְּשֶׁר לְמִלְיקָה, וְכָל הַצְּנֵאֵר
כְּשֶׁר לְשָׁחִיטָה.

ז	ו	ה	ד	ג	ב	א
כשר במליקה	כשר בשחיטה	חיתוך שלם	עיקור סימנין בעורף	מצות מליקה	העורף כשר למליקה	השוחט מן הצנאר

תמצית הסוגיה: הסוגיה עוסקת בהבחנה היסודית שבין שחיטת חולין למליקת קודשים, ובקביעת הגבולות הגיאוגרפיים וההלכתיים שביניהן בצוואר העורף.

פתיחת הסוגיה היא על הגדרת המקום הראוי לשחיטה ("כל הצוואר") לעומת המקום הראוי למליקה ("כל העורף"), וקביעת הכלל ששחיטה מן העורף פסולה. סיום הסוגיה חוזר אל הכלל היסודי "נמצא: כשר בשחיטה – פסול במליקה, כשר במליקה – פסול בשחיטה", ובכך נועל את הדיון בניגוד המוחלט שבין הצוואר לבין העורף.

בעוד הנרות הפותחים והמסיימים עוסקים בהגדרת התחומים, מרכז הסוגיה מדבר על מהות מעשה

המליקה – "מצוותה" ו"דיוקה", ובוחן את אופי פעולת הכהן אל מול חוקי החיתוך.

המרכז עוסק בשאלת ה"עיקור" (תלישה לעומת חיתוך) ובדין "שיפוי ראשו" (הגרמה מגולגולת הראש), וקובע את הכלל של שמואל שכל הכשר בשחיטה – כנגדו בעורף כשר במליקה.

התורה מבדילה בין מעשה של חיתוך חיים מדויק לבין מוות של שבירה וחורבן. כאשר המעשה הופך ל"גיסטרא" (שבר כלי על ידי התזת הראש או שבירת המפרקת) או שמתחיל ב"שיפוי הראש" (הגרמה), המנגנון של התרת הקרבן אינו פועל; המעשה מאבד את שמו כ"מליקה" והעוף יוצא לטמא בגדים בבית הבליעה כנבלה.

[א.ב. השוחט מן הצואר]

[משנה: השוחט מן הצואר – שחיתו פְּשָׁרָה, המולק מן הצואר – מְלִיקָתוֹ פְּסוּלָה, שְׁכַל הָעוֹרֶף כְּשֶׁר לְמִלְיקָה, וְכָל הַצְּוֹאֵר כְּשֶׁר לְשְׁחִיטָה].

[ג. מצות מליקה]

אָמְרֵי בְּנֵי רַבִּי חֵיָא: מִצְוֹת מְלִיקָה מִחֲזִיר סִימָנִים לְאַחֲרֵי הָעוֹרֶף וּמוֹלֵק. אֵיכָא דְאָמְרֵי: אֵף מִחֲזִיר, וְאֵיכָא דְאָמְרֵי: מִחֲזִיר דְּנָקָא.

ומסתברא כמאן דאמר אף מחזיר, ממאי? מדקתני: השוחט מן העורף – שחיתו פְּסוּלָה, המולק מן העורף – מְלִיקָתוֹ פְּשָׁרָה, [כ, א] וְאֵי סָלְקָא דְעֵתְדָּ מִחֲזִיר דְּנָקָא, מאי אירְיָא מולק? אפילו שוחט נמי! אלא לאו שמע מינה אף מחזיר, ומתניתין בדלא אהדר.

אָמַר רַבִּי יְנָאי: יִקְבְּלוּ הָרוֹבִין אֶת תְּשׁוּבָתוֹ, דְּקֵתְנִי: נִמְצָא כְּשֶׁר בְּשְׁחִיטָה – פְּסוּל בְּמִלְיקָה, כְּשֶׁר בְּמִלְיקָה – פְּסוּל בְּשְׁחִיטָה.

למעוטי מאי? לאו למעוטי מחזיר סימנין לאחורי העורף, דלא? אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חֲנָה: לא, למעוטי שוֹן וְצַפּוֹרָן. שוֹן וְצַפּוֹרָן בְּהֵדְנָא קֵתְנִי לְהוּ. אֵלָּא אָמַר רַבִּי יְרֵמְיָה: למעוטי מוליד ומביא. הניחא למאן דאמר מוליד ומביא במליקה –

פסול, אלא למאן דאמר פשר, מאי איפא למימר? בני רבי חייא סברי לה כמאן דאמר מוליך ומביא במליקה – פסול.

אמר **רב כהנא**: מצות מליקה קוצץ ויורד, וזו היא מצותה. סבר **רבי אבין** למימר: קוצץ ויורד – אין, מוליך ומביא – לא. אמר ליה **רבי ירמיה**: כל שכן דמוליך ומביא במליקה פשר, ומאי זו היא מצותה? אימא: אף זו היא מצותה.

[ד. עיקור סימנין בעורף]

אמר **רבי ירמיה** אמר שמואל: כל הכשר בשחיטה – כנגדו בעורף פשר במליקה, הא פסול בשחיטה – פסול במליקה.

למעוטי מאי? אילימא למעוטי עיקור סימנין, והא דתני רמי בר יחזקאל: אין עיקור סימנין בעורף! אמר **רב פפא**: למעוטי ראשו. ראשו פשיטא? "ממול ערפו" אמר רחמנא, ולא בראשו! מאי "ראשו"? שיפוי ראשו, כגון דנקט משיפוי ראשו והגרים ואזל עד דמטא תתאי, וכדרב הונא אמר רב אסי, דאמר **רב הונא** אמר **רב אסי**: הגרים שלישי ושחט שני שלישי – פסולה.

אמר ליה **רב אחא בריה דרבא לרב אשי**: הא דתני רמי בר יחזקאל אין עיקור סימנין בעורף, לא אמרו אלא למאן דאמר אין שחיטה לעורף מן התורה, [כ, ב] אבל למאן דאמר יש שחיטה לעורף מן התורה, יש עיקור. אמר ליה: אדרבה, איפכא מסתברא! למאן דאמר יש שחיטה לעורף מן התורה, איפא למימר דהכי אגמריה דאין עיקור, ואפילו למאן דאמר כבהמה, לענן עיקור לא ליהוי כבהמה. אלא למאן דאמר: אין שחיטה לעורף מן התורה אלא מדברי סופרים, מהיכא גמירי לה? מבהמה, כולה מילתא כבהמה!

אמר **רבינא**, אמר לי **רבינן בר קיסי**: הא דתני רמי בר יחזקאל, אין עיקור סימנין בעורף – לא אמרו אלא במליקה, אבל בשחיטה יש עיקור. והאמר **רבי ירמיה** אמר שמואל: כל הכשר בשחיטה כנגדו בעורף פשר במליקה, הא פסול – פסול! ההיא פליגא.

אמר **זעירי**: נשברה מפרקת ורוב בשר עמה – נבלה. אמר **רב חסדא**: אף אנו נמי תנינא, מלק בסכין – מטמא בגדים אבית הבליעה, ואי אמרת טרפה הוּא, מליקתה זו היא שחיטתה – תהני לה סכין לטהרה מידי נבלה. אמרי: הָתָם משום דלאו שחיטה היא כָּלל. מאי טעמא? **רב הונא** אמר: מפני שהוא מחליד, **רבא** אמר: מפני שהוא דורס. מאן דאמר מפני שהוא מחליד, מאי

טעמא לא אמר מפני שהוא דורס? קסבר: מוליך ומביא במליקה פשר. ומאן דאמר מפני שהוא דורס, מאי טעמא לא אמר מפני שהוא מחליד? אמר לך: חלדה היכי דמי? כחולדה הדרה בעיקרי בתים דמפסגא, הקא הא מיגלגא.

אמר רבא: אי קשנא לי הא קשנא לי, וכי מתה עומד ומולק? אמר ליה אבני: ותקשי לך עולת העוף, דבענא שני סימניו, וכי מתה עומד ומולק? אמר ליה: התיס כדי לקיים בה מצות הבדלה. אי הכי, עור נמי! כל המעכב בשחיטה מעכב בהבדלה, וכל שאינו מעכב בשחיטה אינו מעכב בהבדלה. והא מיעוט סימניו לרבנו, דלא מעכבי בשחיטה, ומעכבי בהבדלה! אלא אימא: כל שישנו בשחיטה ישנו בהבדלה, וכל שאינו בשחיטה אינו בהבדלה.

[כא, א] מכל מקום קשנא! אמר רבא, אימא: וכו' הוא עושה – חותך שדרה ומפרקת בלא רוב בשר.

כא

כי סליק רבי זירא, אשכחיה לרבי אמי דיתיב וקאמר לה להא שמעתא. אמר ליה: וכי מתה עומד ומולק? אשתומם בשעה חדא, אמר ליה: אימא, כך הוא עושה: חותך שדרה ומפרקת בלא רוב בשר.

תניא נמי הכי: כיצד מולקין חטאת העוף? חותך שדרה ומפרקת בלא רוב בשר עד שמגיע לוושט או לקנה; הגיע לוושט או לקנה, חותך סימן אחד או רובו ורוב בשר עמו, ובעולה שנים או רוב שנים. מני? אי רבנו – הא אמרי: שנים דוקא! אי כרבי אלעזר ברבי שמעון – האמר: רוב שנים! אימא: שנים – לרבנו, רוב שנים – לרבי אלעזר ברבי שמעון, ואיבעית אימא: הא והא רבי אלעזר ברבי שמעון, ומאי שנים – שדומין לשנים.

[ה. חיתוך שלם]

אמר רב יהודה אמר שמואל: נשברה מפרקת ורוב בשר עמה – מטמא באהל. ואם תאמר: אותו מעשה דעלי, מפרקת בלא רוב בשר הואי! זקנה שאני, דקתיב: "ויחיה כהזכירו את ארון האלהים ויפל מעל הכסא אחרנית בעד יד השער ותשבר מפרקתו וימת כי זקן האיש וכבד וגו'".

אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יוחנן: קרעו כדג – מטמא באהל. אמר רבי שמואל בר יצחק: ומגבו.

אמר שמואל: עשאה גיסטרא – נבלה.

אמר רבי אלעזר: ניטל היקד וחלל שקלה (ניכר) – נבלה. היכי דמי חלל שקלה (ניכר)? אמר רבא: כל שרבוצה ונראית חסרה.

תנו התיב: הותזו ראשיהו, אף על פי שמפרכסין – טמאים, כזנב הקטאה שמפרכסת.

מאי הותזו? ריש לקיש אמר: הותזו ממש, רבי אסי אמר רבי מני: כהבדלת עולת העוף. אמר ליה רבי ירמיה לרבי אסי: כהבדלת עולת העוף לרבנו, ולא פליגיתו, או דלמא כהבדלת עולת העוף לרבי אלעזר ברבי שמעון, ופליגיתו? אמר ליה: כהבדלת עולת העוף לרבי אלעזר ברבי שמעון, ופליגינן.

איכא דאמרי: רבי שמעון בן לקיש אמר: הותזו ממש, רבי אסי אמר רבי מני: כהבדלת עולת העוף לרבי אלעזר ברבי שמעון ברוב שנים.

מאי רבנו ומאי רבי אלעזר ברבי שמעון? דתנא: "ואת השני יעשה עלה כמשפט" – כמשפט חטאת בהמה. אתה אומר כמשפט חטאת בהמה, או אינו אלא כמשפט חטאת העוף? כשהוא אומר "והקריבו", חלק הכתוב בין חטאת העוף לעולת העוף, ומה אני מקיים "כמשפט" – כמשפט חטאת בהמה. מה חטאת בהמה אינה באה [כא, ב] אלא מן החולין, וביום, ובגדו הימנית, אף עולת העוף אינה באה אלא מן החולין וביום ובגדו הימנית. אי מה להלן ברוב שנים, אף כן ברוב שנים? תלמוד לומר "וימלק והקטיר" – מה הקטרה הראש בעצמו והגוף בעצמו, אף מליקה הראש בעצמו והגוף בעצמו. רבי ישמעאל אומר: "כמשפט" – כמשפט חטאת העוף, מה חטאת העוף ממול עורף, אף עולת העוף ממול עורף. אי מה להלן, מולק ואינו מבדיל בסימן אחד, אף כן מולק ואינו מבדיל בסימן אחד? תלמוד לומר "והקריבו". רבי אלעזר ברבי שמעון אומר: "כמשפט" – "כמשפט חטאת העוף", מה להלן [כב, א] אוחו בראש ובגוף ומזה, אף כן אוחו בראש ובגוף ומזה.

מאי קאמר? הכי קאמר: מה להלן, כשהוא אחוז בראש בגוף מזה, אף כן, כשהוא אחוז בראש בגוף מזה. אי מה להלן בסימן אחד, אף כן בסימן אחד? תלמוד לומר "והקריבו".

ותנא קמא, וכי מאחר דנפקא לן מ"וימלק ... והקטיר", "והקריבו" למה לי? אי לאו "והקריבו", הנה אמינא: מאי "כמשפט" – כמשפט חטאת העוף. ואי משום "וימלק והקטיר" – הנה אמינא: מה הקטרה בראשו של מזבח – אף מליקה בראשו של מזבח. השתא דכתב רחמנא "והקריבו", דרוש ביה נמי הא.

כב

חטאת בהמה, דאינה באה אלא מן החולין, מנלו? אמר רב חסדא, דאמר קרא: "והקריב אהרן את פר החטאת אשר לו" – משלו, ולא משל צבור, ולא משל מעשר.

ביום – מ"ביום צותו" נפקא! כדי נסבה.

דו הימנית – מדרבה בר בר חנה נפקא, דאמר רבה בר בר חנה אמר רבי שמעון בן לקיש: כל מקום שנאמר אצבע או כהונה אינה אלא זמין. ואידך, כהונה בעיא אצבע, אצבע לא בעיא כהונה.

ותנא קמא ורבי אלעזר ברבי שמעון, ממול העורף מנא להו? גמרי מליקה ממליקה.

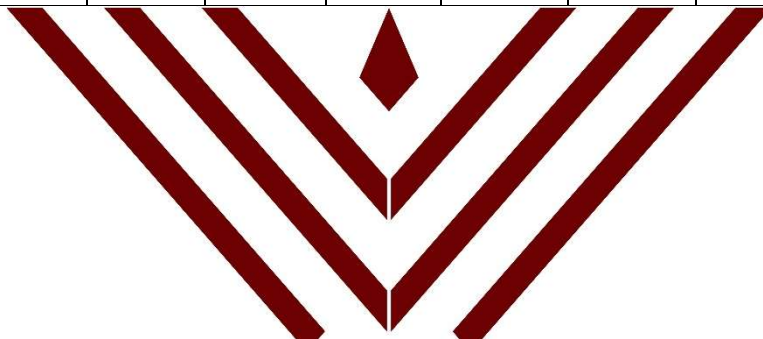
[ו-ז. שחיטה מן הצואר ומליקה]

[משנה: נמצא, כשר בשחיטה – פסול במליקה, כשר במליקה – פסול בשחיטה].

סוגיה ז [כב.-כד.]: קרבנות

כָּשֶׁר בְּתוֹרִין – פְּסוּל בְּכִנֵּי יוֹנָה, כָּשֶׁר בְּכִנֵּי יוֹנָה – פְּסוּל בְּעֵגְלָה,
 יוֹנָה – פְּסוּל בְּתוֹרִין,
 כָּשֶׁר בְּעֵגְלָה – פְּסוּל בְּכִנֵּי יוֹנָה – פְּסוּל בְּעֵגְלָה.
 תַּחֲלֵת הַצִּיְהוּב בְּזָה וּבְזָה – פְּסוּל.

ז	ו	ה	ד	ג	ב	א
עגלה ערופה	פרה אדומה	שאר	פגס	תחילת הציהוב בזה ובזה	תחילת הציהוב	תורים ובני יונה

תמצית הסוגיה: חילופי הכשר ופסול בקרבנות העוף ובפרה אדומה ועגלה.

פתיחת הסוגיה וסיומה עוסקים בהגדרת ה"הפכיות" בין סוגי המצוות. בעוד הנרות הפותחים עוסקים בשינויי הגיל בעוף (תורים ובני יונה), הנרות המסיימים עוסקים בשינויי המעשה בבהמות (פרה אדומה ועגלה ערופה). שניהם מדגישים את העיקרון ש"כשר בזה - פסול בזה". בשני הקצוות הגמרא מנסה ללמוד בקל וחומר בין המקרים, אך הפסוקים (ה"חוקה") חוסמים את הלוגיקה האנושית וקובעים גבולות חדים וברורים לכל מצווה.

מרכז הסוגיה מעמיק בבעיותיו של רבי זירא ובוחן את "שטח ההפקר" שבין הקטגוריות. בעוד הקצוות עוסקים בהגדרות ברורות של גדול מול קטן או שחיטה מול עריפה, המרכז דן במצבי המעבר

והכלאיים (תחילת הציחוב, פלגס ושיאור). השאלה המרכזית היא, האם מצב הביניים הוא "ספק" הלכתי הנובע מחוסר ידיעה, או שמא מדובר ב"בריה" – ישות עצמאית וחדשה שאינה שייכת לאף קטגוריה ולכן נפסלת מצד עצמה.

המבנה מראה שהתורה יצרה מערכת של קטגוריות הפוכות המשלימות זו את זו, אך היא דורשת הגדרה מוחלטת וחד-משמעית. כאשר נוצר טשטוש בגבולות (במצבי הביניים שבמרכז), המנגנון ההלכתי של הקורבנות והטהרה אינו יכול לפעול, והדבר מלמד שבעולם הקודש אין מקום לערפול; לכל קורבן ולכל מעשה יש את המקום והזמן המדויק והייחודי לו.

[א. תורים ובני יונה]

משנה: כָּשֶׁר בְּתוֹרִין – פְּסוּל בְּבְנֵי יוֹנָה, כָּשֶׁר בְּבְנֵי יוֹנָה – פְּסוּל בְּתוֹרִין, תַּחֲלַת הַצִּיחּוּב בְּזָה וּבְזָה – פְּסוּל.

גְּמ': תְּנוּ רַבָּנָן: תוֹרִין גְּדוּלִים – כְּשָׂרִים, קְטַנִּים – פְּסוּלִים; בְּנֵי יוֹנָה קְטַנִּים – כְּשָׂרִים, גְּדוּלִים – פְּסוּלִין. נִמְצָא כָּשֶׁר בְּתוֹרִין – פְּסוּל בְּבְנֵי יוֹנָה, כָּשֶׁר בְּבְנֵי יוֹנָה – פְּסוּל בְּתוֹרִין.

תְּנוּ רַבָּנָן: "תוֹרִים" – גְּדוּלִים וְלֹא קְטַנִּים, שְׂיִכּוֹל וְהֵלֵא דִין הוּא: [כב, ב] וּמָה בְּנֵי יוֹנָה שְׁלֵא הוֹכְשָׁרוּ בְּגְדוּלִים הוֹכְשָׁרוּ בְּקְטַנִּים, תוֹרִים שְׁהוֹכְשָׁרוּ בְּגְדוּלִים אֵינּוּ דִין שְׁהוֹכְשָׁרוּ בְּקְטַנִּים? תִּלְמוּד לומר: "תוֹרִים" – גְּדוּלִים וְלֹא קְטַנִּים. "בְּנֵי יוֹנָה" – קְטַנִּים וְלֹא גְּדוּלִים, שְׂיִכּוֹל וְהֵלֵא דִין הוּא: וּמָה תוֹרִים שְׁלֵא הוֹכְשָׁרוּ בְּקְטַנִּים – הוֹכְשָׁרוּ בְּגְדוּלִים, בְּנֵי יוֹנָה שְׁהוֹכְשָׁרוּ בְּקְטַנִּים – אֵינּוּ דִין שְׁהוֹכְשָׁרוּ בְּגְדוּלִים? תִּלְמוּד לומר "בְּנֵי יוֹנָה" – קְטַנִּים וְלֹא גְּדוּלִים.

מֵאֵי תִלְמוּדָא? אָמַר רַבָּא: לֹא לִישְׁתְּמִיט קָרָא וְלִכְתּוּב "מִן בְּנֵי תוֹרִים אוּ מִן הַיוֹנָה".

אֵימָא: בְּנֵי יוֹנָה דְּכֶתֵב בְּהוּ רַחֲמֵנָא "בְּנֵי" – קְטַנִּים אִין, גְּדוּלִים לֹא, תוֹרִים – אִי בְּעֵי גְּדוּלִים לִיִּיתֵי, אִי בְּעֵי קְטַנִּים לִיִּיתֵי! דְּמָא דְּבְנֵי יוֹנָה: מָה בְּנֵי יוֹנָה – קְטַנִּים אִין, גְּדוּלִים לֹא, אָף תוֹרִים – גְּדוּלִים אִין, קְטַנִּים לֹא.

[ב. תחילת הציחוב]

[משנה: תחילת הציחוב בזה ובזה – פסול].

תנו רבנן: יכזול יהו קל התורים וכל בני היונה פשרים? תלמוד לומר: "מן התורים" – ולא קל התורים, "מן בני היונה" – ולא כל בני יונה, פרט לתחילת הציחוב שבה ובה שפסול. מאימתי התורים פשרים – משנייהבו, מאימתי בני יונה פסולין – משנייהבו.

תני יעקב קרחה: מאימתי בני יונה פשרים? משנייהבו. הוא תני לה והוא אמר לה, "אפרוחיו יעלעו דם". אימת? אמר אבני: מכי שמיט גדפא מיניה ואתי דמא.

[ג. מן התורים או מן בני היונה]

בעי רבי זירא: האומר "הרי עלי עולה מן התורים או מן בני היונה", והביא תחילת הציחוב שבה ובה שפסול, מהו? ספיקא הוי ונפיק, או דילמא בריה הוי וכל נפיק?

אמר רבא, תא שמע: פרט לתחילת הציחוב שבה ובה שפסול, אי אמרת בשלמא בריה הוי – שפיר, אלא אי אמרת ספיקא הוי, איצטריך קרא למעוטי ספיקא? [כג, א] כי איצטריך קרא למעוטי נרבע ונעבד. סלקא דעתך אמינא: הואיל וכתוב "כי משחתם בהם מום בם", ותנא דבי רבי שמעאל: כל מקום שנאמר השחתה, אינו אלא דבר ערוה ועבודה זרה; דבר ערוה, דכתיב: "כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ"; עבודה זרה, דכתיב: "פן תשחתון ועשיתם לכם פסל", כל שהמום פוסל בו – דבר ערוה ועבודה זרה פוסלין בו, וכל שאין המום פוסל בו – אין דבר ערוה ועבודה זרה פוסלין בו. והני עופות, הואיל ולא פסיל בהו מומא, דאמר מר: תמות וזכרות בבמה ואין תמות וזכרות בעופות, אימא דבר ערוה ועבודה זרה נמי לא לפסול בהו – קא משמע לן.

כג

[ד. מן האיל או מן הכבש]

בעי רבי זירא: האומר "הרי עלי עולת בהמה מן האיל או מן הכבש", והביא פלגס, מהו? אליבא דרבי יוחנן לא תבעי לך, דאמר בריה הוי, דתנו: הקריבו – מביא עליו נסכי איל, ואין עולה לו מזבחו. ואמר רבי יוחנן: "או לאיל", לרבות את הפלגס. כי תבעי לך אליבא דבר פדא, [כג, ב] דאמר מייתי ומתני.

מי אמרינו: איל וכבש מתנה, בבריה לא מתנה, או דלמא בבריה נמי מתנה, דאמר: אי בריה הוה – ליהוי פוליה נדבה? תיקו.

[ה. מן החמץ או מן המצה]

בעי רבי זירא: האומר "הרי עלי לחמי תודה מן החמץ או מן המצה", והביא שיאור, מהו? שיאור דמאן? אי שיאור דרבי מאיר – לרבי יהודה מצה מעליתא היא. אי דרבי יהודה, לרבי מאיר – חמץ הוא. ואי דרבי מאיר, לרבי מאיר, מדלקי עליה – חמץ הוא. אלא דרבי יהודה לרבי יהודה, מאי? ספיקא הוי, ונפיק ממה נפשך, או דלמא בריה הוא, ולא נפיק? והאמר רב הונא: האומר "הרי עלי לחמי תודה" – מביא תודה ולחמה, וכיון דאיחייב ליה בתודה ולחמה, הא לא ידע האי גברא אי חמץ הוא דליתיה מצה, אי מצה הוא דליתיה חמץ! לא צריכא, דאמר "הרי עלי חלה לפטור תודתו של פלוני". סוף סוף הא לא ידע האי גברא, אי חמץ הוא דליתיה מצה, אי מצה הוא דליתיה חמץ! לא צריכא, דלא אמר "לפטור", מיפק גברא ידי נדרו נפיק או לא נפיק? תיקו.

[ו-ז. פרה אדומה ועגלה ערופה]

[משנה: כֶּשֶׁר בַּפְּרָה – פְּסוּל בַּעֲגֻלָּה, כֶּשֶׁר בַּעֲגֻלָּה – פְּסוּל בַּפְּרָה].

גמ'. תנו רבנן: פרה בשחיטה כשרה, בעריפה פסולה; עגלה בעריפה כשרה, בשחיטה פסולה; (נמצאת) [נמצא] כֶּשֶׁר בַּפְּרָה – פְּסוּל בַּעֲגֻלָּה, כֶּשֶׁר בַּעֲגֻלָּה – פְּסוּל בַּפְּרָה. ותהא פרה כשרה בעריפה מקל וחומר: ומה עגלה שלא הוכשרה בשחיטה – הוכשרה בעריפה, פרה שהוכשרה בשחיטה – אינה דין שהוכשרה בעריפה? [כד, א] אומר קרא "ושחט" וחוקה: בשחיטה אין, בעריפה לא.

וכל היכא דכתיב ביה חוקה, לא דרשינן קל וחומר! והא גבי יום הכפורים, דכתיב ביה חוקה, ותניא: "ועשה חטאת" – הגורל עושה חטאת, ואין השם עושה חטאת. שכיכול, והלא דין הוא: ומה במקום שלא קדש הגורל, קדש השם, מקום שקדש הגורל, אינו דין שקדש השם? תלמוד לומר: "ועשהו חטאת", הגורל עושה חטאת, ואין השם עושה חטאת. טעמא דכתב רחמנא "ועשהו חטאת", הא לאו הכי דרשינן קל וחומר! מיעט רחמנא גבי עגלה הערופה, "זאת" בעריפה, ואין אחרת בעריפה.

כד

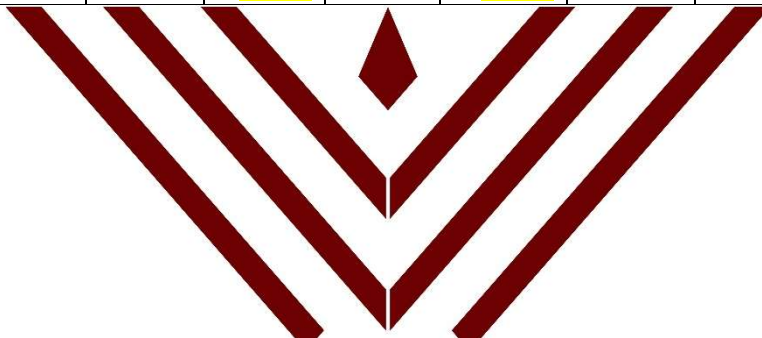
וְתֵהָא עֲגָלָה כְּשֶׁרָה בְּשַׁחֲטָהּ מִקּוֹל וְחֹמֶר: וּמָה פָּרָה שְׁלֵא הוּכְשָׁרָה בְּעָרִיפָה –
כְּשֶׁרָה בְּשַׁחֲטָהּ, עֲגָלָה שְׁכֻשְׁרָה בְּעָרִיפָה – אֵינּוּ דִין שֶׁהוּכְשָׁרָה בְּשַׁחֲטָהּ? אָמַר
קָרָא: "וְעָרְפוּ הָעֲגָלָה" – בְּעָרִיפָה אִין, בְּשַׁחֲטָהּ לֹא.

סוגיה ח [כד:-כה.]: גבולות הקודש והחומר

מתני' פְּשֵׁר בַּפְּתָנִים פְּסוּל בַּלְוִיִּם,   טְהוֹר בְּכָלִי חֶרֶשׁ – טָמֵא בְּכָל הַפְּלִיגִים,
פְּשֵׁר בַּלְוִיִּם פְּסוּל בַּפְּתָנִים.   טְהוֹר בְּכָל הַפְּלִיגִים – טָמֵא בְּכָלִי חֶרֶשׁ.

טְהוֹר בְּכָלִי עֶץ, טָמֵא בְּכָלִי מִתְּכֹת; טְהוֹר
בְּכָלִי מִתְּכֹת, טָמֵא בְּכָלִי עֶץ.

א	ב	ג	ד	ה	ו	ז
כהנים	לוויים	זקנה בכהנים	ילד	צעיר בכהנים	כלי חרס	כלי עץ

תמצית הסוגיה: הכשירות באדם ובכלים.

בפתיחת הסוגיה הכהן נפסל במום (פגם גופני מהותי), ובסיומה כלי החרס נטמא מ"תוכו" (חללו המהותי). בפתיחת הסוגיה הלוי נפסל ב"שנים" (שינוי סטטוס לאורך זמן), ובסיומה כלי העץ והמתכת נבחנים בשלבי ייצורם ("גולמי"), המגדירים מתי הם הופכים לכלי גמור.

מרכז הסוגיה מדבר על חיי האדם והתפתחותו הפיזית, ובוחן את כשירות האדם לאורך ציר הזמן. המרכז עוסק בשאלה מהי היכולת הנדרשת מהאדם בקודש, מהילדות ועד הזקנה, וההכרעה היא שהכשירות תלויה בכוחו הפיזי הממשי (כגון כהן שמרתת בזקנתו).

המבנה מראה, שהתורה יוצרת מערכת של איזונים שבה אין הגדרה אחידה לכשרות. אך כאשר יש פגם

מהותי בבסיס (כמום כהן או טומאה בתוכו של כלי חרס), או פגם בשלב התהליכי (כשנים בלוי או כלי שאינו גמור), המנגנון אינו פועל והדבר נפסל. המרכז מוסיף שחיוניות האדם, כפי שסיפר רבי חנינא על הטיפול בגופו בילדותו, היא שעומדת לו לשמור על כשרותו בעת זקנותו.

[א. כהנים ולויים]

[משנה: כָּשֶׁר בַּכֹּהֲנִים פְּסוּל בַּלְוִיִּם, כָּשֶׁר בַּלְוִיִּם פְּסוּל בַּכֹּהֲנִים].

גְּמִי. תנו רבנן: כהנים, במומין – פסולים, בשנים – כשרים. לויים, במומין – כשרים, בשנים – פסולים. נמצא כשר בכהנים – פסול בלויים, כשר בלויים – פסול בכהנים.

מָנָא הַגִּי מִיָּלַי? דְּתֵנוּ רַבָּנֵי: "זאת אשר ללויים" – מה תלמוד לומר? לָפִי שְׁנֵאמַר: "ומבן חמשים שנה ישוב", לְמַדְנוּ לְלוֹיִם שְׁהַשָּׁנִים פּוֹסְלִין בָּהֶם. יְכוּל מוּמִין פּוֹסְלִין בָּהֶם? וְדִין הוּא: וּמָה כֹּהֲנִים שְׂאִין הַשָּׁנִים פּוֹסְלִין בָּהֶן, מוּמִין פּוֹסְלִין בָּהֶן – לְוִיִּם שְׁהַשָּׁנִים פּוֹסְלִין בָּהֶם, אִינוּ דִין שְׂיָהוּ מוּמִין פּוֹסְלִין בָּהֶם? תְּלָמוּד לומר: "זאת אשר ללויים" – זאת ללויים, וְאִין אַחֲרֵת לְלוֹיִם. יְכוּל יְהוּ הַכֹּהֲנִים פְּסוּלִין בְּשָׁנִים? וְהֵלֵא דִין הוּא: וּמָה לְוִיִּם שְׂאִין מוּמִין פּוֹסְלִין בָּהֶם – שָׁנִים פּוֹסְלִין בָּהֶם, כֹּהֲנִים שְׁהַמוּמִין פּוֹסְלִין בָּהֶם – אִינוּ דִין שְׂיָהוּ שָׁנִים פּוֹסְלִין בָּהֶם? תְּלָמוּד לומר: "אשר ללויים" – ולא אשר לכהנים. יְכוּל אָף בְּשִׁילָה וּבְבֵית עוֹלָמַיִם כּוֹן? תְּלָמוּד לומר "לעבד עבדת ועבדת מִשָּׂא", לֹא אִמְרֵתִי אֶלָּא בְּזֵמַן שְׁהַעֲבֹדָה בַּכֹּהֲנִים.

כְּתוּב אֶחָד אוֹמֵר: "מבן חמש ועשרים שנה ומעלה", וְכְתוּב אֶחָד אוֹמֵר: "מבן שלשים", אִי אֶפְשָׁר לומר שלשים, שְׁכַפְּרָ נֶאֱמַר חֲמֵשׁ וְעֶשְׂרִים, וְאִי אֶפְשָׁר לומר חֲמֵשׁ וְעֶשְׂרִים, שְׁכַפְּרָ נֶאֱמַר שלשים. הֵא פִּיצַד? חֲמֵשׁ וְעֶשְׂרִים לְתַלְמוּד, וְשְׁלֹשִׁים לְעִבּוּדָה. מִכָּאֵן לְתַלְמוּד שְׁלֹא רָאָה סִימָן יָפָה בְּמִשְׁנֵתוֹ חֲמֵשׁ שָׁנִים – שׁוֹב אִינוּ רוֹאֵה. **רַבִּי יוֹסִי** אוֹמֵר: שְׁלֹשׁ שָׁנִים, שְׁנֵאמַר: "וּלְגַדְלֵם שָׁנִים שְׁלֹשׁ", "וּלְלַמְדֵם סֵפֶר וּלְשׁוֹן כְּשָׂדִים". וְאִידֵךְ – שְׂאֵנִי לְשׁוֹן כְּשָׂדִים, דְּקָלִיל וְאִידֵךְ – שְׂאֵנִי הַלְכוֹת עִבּוּדָה, דְּתַקִּיפִין.

[ג. זקנה בכהנים]

תנו רבנן: כהן משגיבא שתי שערות עד שיזקין – כשר לעבודה, ומומין פוסלין בו. בן לוי מבן שלשים ועד בן חמשים כשר לעבודה, ושנים פוסלין בו. במה דברים אמורים? באהל מועד שבמדבר, אבל בשילה ובבית עולמים אין נפסלין אלא בקול. אמר רבי יוסי: מאי קרא? [כד, ב] "ויהי כאחד למחצצרים ולמשררים להשמיע קול אחד".

עד שיזקין – עד כמה? אמר רבי אלעא אמר רבי חנינא: עד שירתת.

[ד. ילד]

תנו היתם: בעל קרי שטבל ולא הטיל מים, לכשיטיל – טמא. רבי יוסי אומר: בחולה ובזקן – טמא, בילד ובבריא – טהור.

ילד עד כמה? אמר רבי אלעא אמר רבי חנינא: כל שעומד על רגלו אחת וחולץ מנעלו ונועל מנעלו. אמרו עליו על רבי חנינא, שהיה בן שמונים שנה והיה עומד על רגלו אחת וחולץ מנעלו ונועל מנעלו.

אמר רבי חנינא: חמיו ושמן שסכתני אמי בילדותי הן עמדו לי בעת זקנותי.

[ה. צעיר בכהנים]

תנו רבנן: נתמלא זקנו, ראוי ליעשות שליח ציבור, ולירד לפני התיבה, ולישא את כפיו. מאימתי כשר לעבודה? משגיבא שתי שערות. רבי אומר: אומר אני, עד שיהא בן עשרים. אמר רב חסדא: מאי טעמא דרבי? דכתיב: "ונעמידו [את] הלויים מבן עשרים שנה ומעלה לנצח על מלאכת בית ה'", ואידך – "לנצח" שאני. והא האי קרא בלויים כתיב? כדרבי יהושע בן לוי, דאמר רבי יהושע בן לוי: בעשרים וארבעה מקומות נקראו כהנים "לויים", וזה אחד מהן: "והכהנים הלויים בני צדוק".

תנו רבנן: "איש מזרעך לדרתם", מכאן אמר רבי אלעזר: קטן פסול לעבודה, ואפילו תם. מאימתי כשר לעבודה? משגיבא שתי שערות, אבל אחיו הפהנים אין מניחין אותו לעבוד עד שיהא בן עשרים.

איכא דאמרי: הא רבי היא, ואפילו פסול דרבנן לית ליה.

ואיכא דאמרי: רבי אית ליה פסול מדרבנן, והא רבנן היא, ולכתחלה הוא דלא, אבל דיעבד – עבודתו כשרה.

[ו. כלי חרס]

משנה: טהור בכלי חרש – טמא בכל הכלים, טהור בכל הכלים – טמא בכלי חרש.

גמ'. תנו רבנן: אומר כלי חרש טמא, וגבו טהור. אומר כל הכלים טהור, וגבן טמא. נמצא, טהור בכלי חרש טמא בכל הכלים, טהור בכל הכלים טמא בכלי חרש.

מנהגי מילי? דתנו רבנן: "תוכו", ואף על פי שלא נגע. אתה אומר אף על פי שלא נגע, או אינו אלא אם כן נגע? **רבי יונתן בן אבטולמוס** אומר: נאמר "תוכו" לטמא, ונאמר "תוכו" לטמא, מה "תוכו" האמור לטמא אף על פי שלא נגע, אף "תוכו" האמור לטמא אף על פי שלא נגע. והתם מנלן? אמר **רבי יונתן**: התורה העידה על כלי חרס [כה, א] ואפילו מלא חרדל.

אמר ליה **רב אדא בר אהבה לרבא**: ויהא כלי חרס מיטמא מגבו, מקל וחומר: ומה כל הכלים שאין מיטמאין מאוירן – מיטמאין מגבן, כלי חרס שמיטמא מאוירו – אינו דין שמיטמא מגבו? אמר קרא: "וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו", איזהו כלי שטומאתו קודמת לפתחו? הוי אומר: זה כלי חרס, וכי אין צמיד פתיל עליו הוא דטמא, הא יש צמיד פתיל עליו – טהור.

כה

ויהיו כל הכלים מיטמאין מאוירן, מקל וחומר: ומה כלי חרס שאין מיטמא מגבו – מיטמא מאוירו, כל הכלים שמיטמאין מגבן – אינו דין שמיטמאין מאוירן? אמר קרא "תוכו", תוכו של זה, ולא תוכו של אחר. והגי "תוכו", הא דרשיננהו! ארבעה "תוכו" כתיבי: "תוכו", "תוד"; "תוכו", "תוד". חד לגופיה, וחד לגזרה שנה, וחד "תוכו של זה ולא תוכו של אחר", וחד "תוכו ולא תוד תוכו", ואפילו כלי שטף.

ולא יהו כל הכלים מיטמאין מגבן, אלא מתוכן ובנגיעה, מקל וחומר: ומה כלי חרס שמיטמא מאוירו – אינו מיטמא מגבו, כל הכלים שאין מיטמאין מאוירן – אינו דין שאין מיטמאין מגבן? אמר קרא: "וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו טמא הוא", האי הוא דכי אין צמיד פתיל עליו טמא, הא יש צמיד פתיל עליו טהור. הא כל הכלים, בין שיש צמיד פתיל עליהם בין שאין צמיד פתיל עליהם – מיטמאין.

[ז. כלי עץ וכלי מתכות]

[משנה: טהור בכלי עץ, טמא בכלי מתכות; טהור בכלי מתכות, טמא בכלי עץ].

גמ' תנו רבנן: גולמי כלי עץ טמאין, פשוטיהן טהורין; גולמי כלי מתכות טהורין, פשוטיהן טמאין. נמצא טהור בכלי עץ – טמא בכלי מתכות, טהור בכלי מתכות – טמא בכלי עץ. ואלו הן גולמי כלי עץ: כל שעתיד לשיוף, לשבץ, לגרר, לכרפב, להטיח בטונס, מחוסר כן או אוגן או אוזן – טמא, מחוסר חטיטה – טהור. מחוסר חטיטה, פשיטא! לא צריכא, דחק קפיזא בקבא. ואלו הן גולמי כלי מתכות: כל שעתיד [כה, ב] לשיוף, לשבץ, לגרר, לכרפב, להקיש בקורנס. מחוסר כן או אוגן או אוזן – טהור, מחוסר פסוי – טמא.

מאי שגא הגי ומאי שגא הגי? **רבי יוחנן** אמר: הואיל ולכבוד עשוין. **רב נחמן** אמר: הואיל ודמיהן יקרים. מאי בינייהו? איכא בינייהו כלי עץ.

ואזדא רב נחמן לטעמיה, דאמר **רב נחמן**: כלי עץ ככלי מתכות דמו.

מקל דכלי עץ מקבלי טומאה? אין, דתנא: **רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה** אומר: מה תלמוד לומר "וכל מעשה עזים תתחטאו"? להביא דבר הבא מן העזים, מן הקרנים ומן הטלפים. שאר בהמה וחייה מנין? תלמוד לומר "וכל מעשה". אם כן, מה תלמוד לומר "עזים"? פרט לעופות.

סוגיה ט [כה:-כו.]: 'זה זה' ומעברי הקדושה

כל מקום שיש מִכָּר, אין קִנְס, וְכָל מְקוֹם שֵׁשׁ קִנְס, אין מִכָּר.

כל מקום שיש מִיֵּאוּן – אין חֲלִיצָה, וְכָל מְקוֹם שֵׁשׁ חֲלִיצָה – אין מִיֵּאוּן.

כל מקום שיש תְּקִיעָה – אין חֲבִדְלָה, וְכָל מְקוֹם שֵׁשׁ חֲבִדְלָה – אין תְּקִיעָה. יוֹם טוֹב שֶׁחַל לְהִיּוֹת בְּעָרֵב שֶׁבֵּת – תּוֹקְעִין, וְלֹא מְבַדְּלִין; בְּמוֹצָאֵי שֶׁבֵּת – מְבַדְּלִין, וְלֹא תּוֹקְעִין. כִּיצַד מְבַדְּלִין? "הַמְבַּדֵּיל בֵּין קוֹדֵשׁ לְקוֹדֵשׁ". רַבִּי דוֹסָא אָמַר: "בֵּין קוֹדֵשׁ חֲמוּר לְקוֹדֵשׁ הַקָּל".

מִתְּנִי חֲתִיב בְּשִׁקְדִים הַמָּרִים – פְּטוּר בְּמִתּוֹקִים, חֲתִיב בְּמִתּוֹקִים – פְּטוּר בְּמָרִים.

הַתְּמֵד, עַד שֶׁלֹּא הִתְמִיץ – אֵינוֹ נִיָּחָה בְּכֶסֶף מַעְשָׂר, וּפּוֹסֵל אֶת הַמִּקְוָה. מִשֶּׁהִתְמִיץ – נִיָּחָה בְּכֶסֶף מַעְשָׂר, וְאֵינוֹ פּוֹסֵל אֶת הַמִּקְוָה.

הָאֲחִין הַשּׁוֹתֵפִין, כְּשֶׁחֲתִיבִין בְּקִלְבוֹן – פְּטוּרִין מִמַּעְשֵׂר בְּהֵמָה; כְּשֶׁחֲתִיבִין בְּמַעְשֵׂר בְּהֵמָה – פְּטוּרִין מִן הַקִּלְבוֹן.

א	ב	ג	ד	ה	ו	ז
שקדים	התמוד האחים השותפים	משיקו במים	מים טמאים	מבולבלים	קטנה ובוגרת	תקיעה והבדלה

תמצית הסוגיה: הסוגיה עוסקת בכלל "זה זה" – מצבים שבהם הגדרה הלכתית אחת מבטלת את האחרת, ובוחנת האם המציאות מורכבת מחלוקות חדות וסופיות או שקיים בה רצף מהותי המאחד את השינויים.

בתקבולת א-ו, מוצג עולם של הפרדה חדה: כשם ששקד הוא או מר או מתוק, כך לשיטת רבי מאיר אישה היא או קטנה (מכר) או נערה (קנס). אין "גם וגם".

בתקבולת ב-ז, המבט מעמיק אל שאלת המעבר: בין מים ליינ (התמד) ובין קדושה לקדושה (תקיעה והבדלה). כאן מתבררת תובנה משותפת: המעבר אינו "שבירה" של המציאות אלא גילוי למפרע. כשם שהתמד שהחמיץ מגלה ש"חמרא הוא" מעיקרו, כך הברכה "בין קודש לקודש" מגלה שהמעבר מיום טוב לשבת אינו ניתוק (כהבדלה בין קודש לחול), אלא רצף של קדושה המשנה את פניה ומתעלה מרמה אחת לאחרת.

מרכז הסוגיה מעביר את המבט אל סוד החיבור והתערובת. המרכז עוסק ב"השקת מים" (חיבור הפכים) ובמציאות "מבולבלת". הוא מלמד שההלכה מסוגלת ליצור "השקה" וחיבור גם במקום שבו נראה שיש ניגוד גמור.

[א. שקדים]

[משנה: החֵיבֵב בְּשִׁקְדִים הַמָּרִים – פְּטוּר בְּמִתּוּקִים, הַחֵיבֵב בְּמִתּוּקִים – פְּטוּר בְּמָרִים].

גְּמ'. תְּנוּ רַבֵּנּוּ: שִׁקְדִים הַמָּרִים, קִטְנִים – חֵיבִין, גְּדוּלִים – פְּטוּרִין. מִתּוּקִים, גְּדוּלִים – חֵיבִין, קִטְנִים – פְּטוּרִין. **רַבִּי יְשֻׁמְעֵאל בְּרַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר מְשׁוּם אֲבִיו:** זֶה וְזֶה לְפִטוּר, וְאֶמְרֵי לֵה: זֶה וְזֶה לְחֵיבֵב.

אָמַר **רַבִּי אֶלְעָא:** הוֹרָה **רַבִּי חֲנִינָא** בְּצַפּוּרֵי כְּדַבְּרֵי הָאוֹמֵר זֶה וְזֶה לְפִטוּר.

וְלִמָּאן דְּאָמַר זֶה וְזֶה לְחֵיבֵב, גְּדוּלִים לְמֵאי חֲזוּ? אָמַר **רַבִּי יוֹחָנָן:** הוֹאִיל וְיָכוֹל לְמִתְקָן עַל יְדֵי הָאוֹר.

[ב. התמד]

[משנה: הַתְּמָד, עַד שֶׁלֹּא הִחְמִיץ – אֵינוֹ נִיָּקָח בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר, וּפּוֹסֵל אֶת הַמִּקְוָה. מִשֶּׁהִחְמִיץ – נִיָּקָח בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר, וְאֵינוֹ פּוֹסֵל אֶת הַמִּקְוָה.

הָאֲחִין הַשּׁוֹתֵפוּי, כְּשֶׁחֵיבִין בְּקִלְבוֹן – פְּטוּרִין מִמַּעֲשֵׂר בְּהֵמָה; כְּשֶׁחֵיבִין בְּמַעֲשֵׂר בְּהֵמָה – פְּטוּרִין מִן הַקִּלְבוֹן].

גְּמִי'. מְנִי מִתְנִיתִיו? לָא רַבִּי יְהוּדָה וְלָא רַבְּנָן, דְּתַנְיָא: הַמְתַּמְד וְנָתַן מִים בְּמִדָּה וּמִצָּא כְּדֵי מִדָּתוֹ – פְּטוּר, וְרַבִּי יְהוּדָה מְחַיֵּיב. מְנִי? אֵי רַבְּנָן – אִף עַל גַּב דְּהַחֲמִיץ, אֵי רַבִּי יְהוּדָה – אִף עַל גַּב דְּלֵא הַחֲמִיץ!

אָמַר רַב נַחֲמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהַ: [כו, א] בְּשֶׁהַחֲמִיץ מַחְלוּקָת, וּמִתְנִיתִין רַבִּי יְהוּדָה. וְכֹן אָמַר רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי חֲנִינָא: בְּשֶׁהַחֲמִיץ מַחְלוּקָת.

וְאָמַר רַב נַחֲמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהַ: תְּמַד שְׁלֵקְחוּ בְּכֶסֶף מַעֲשֶׂר, וּלְבַסּוּף הַחֲמִיץ – קָנָה מַעֲשֶׂר. מַאי טַעְמָא? אֵיגְלָאֵי מִילְתָּא לְמַפְרַע דְּפִירָא הוּא.

אָלָא, מִתְנִיתִין דְּקִתְנֵי הַחֲמִיץ – אִין, לֹא הַחֲמִיץ – לָא, דְלָמָּא אֵי שְׁבָקִיָּה הֵנָּה מַחֲמִיץ!

אָמַר רַבָּה: כְּשֶׁשְׂיִיר מְמַנּוּ בְּכֹס וְלֹא הַחֲמִיץ.

רַבָּא אָמַר: הָא מְנִי? רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי הֵיא, דְּתַנְנָן: שְׁלֹשָׁה לֹוּגִין מִים חֶסֶר קוֹרְטוּב, שְׁנַפְל לְתוֹכָן קוֹרְטוּב יִין, וּמִרְאִיָּהוּן כְּמִרְאֵה יִין, וְנִפְלוּ לְמִקְנָה – לֹא פְסֻלוּהוּ. שְׁלֹשָׁה לֹוּגִין מִים חֶסֶר קוֹרְטוּב, שְׁנַפְל לְתוֹכָן קוֹרְטוּב חֶלֶב, וּמִרְאִיָּהוּן כְּמִרְאֵה מִים, וְנִפְלוּ לְמִקְנָה – לֹא פְסֻלוּהוּ. **רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי** אָמַר: הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחֵר הַמִּרְאָה. לָאוּ אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: בְּתַר חֲזוּתָא אֲזַלִּינוּ? הַכָּא נְמִי זִיל בְּתַר חֲזוּתָא, וְטַעְמָא וְחֲזוּתָא דְהָאֵי מֵיָא נִינְהוּ.

וּפְלִיגָא דְרַבִּי אֶלְעָזָר, דְּאָמַר **רַבִּי אֶלְעָזָר**: הַכֹּל מוֹדִים שְׂאִין מִפְרִישֵׁין עֲלֵיו מְמַקּוּם אַחֵר, אָלָא אִם כֹּן הַחֲמִיץ. קָסַבַּר בְּלֵא הַחֲמִיץ מַחְלוּקָת, וְעַד כָּאֵן לָא מְחַיֵּיב רַבִּי יְהוּדָה אֶלָּא מִינֵיהּ וּבֵיהּ, אֲבָל מַעֲלָמָא לָא, דְלָמָּא אֲתֵי לְאַפְרוּשֵׁי מִן הַחַיִּיב עַל הַפְּטוּר וּמִן הַפְּטוּר עַל הַחַיִּיב.

[ג-ד-ה. התמד מתי משיקו במים]

תַּנּוּ רַבְּנָן: הַתְּמַד עַד שְׁלֵא הַחֲמִיץ – [כו, ב] מְשִׁיקוּ בְּמִים, מְשִׁהָמִיץ – אִין מְשִׁיקוּ בְּמִים.

אָמַר **רַבָּא**: לֹא שָׁנוּ אָלָא שְׁתַּמְדוּ בְּמִים טְהוּרִים וְנִטְמָאוּ, אֲבָל טְמָאִים מַעֲיַקְרָא – לָא.

אֲזַל **רַב גְּבִיָּהּ מִבֵּי כְתִיל**, אֲמַרָה לְשִׁמְעָתָא קַמֵּיהּ דְּרַב אֲשִׁי, מַאי שָׁנָא טְמָאִין מַעֲיַקְרָא דְלָא, דְּאֲמַרִּינוּ: אֵיזִיד דְּמֵיָא יְקִירֵי שְׁכַנֵּי תַתָּאי, וּפִירָא כְּפִי מְלַעִיל,

ולא קא סלקא להו השקה למיא. אי הכי, טהורים ולבסוף נטמאו נמי. אלא, מבלבלי; הכא נמי – מבלבלי.

[ו. קטנה ובוגרת]

[משנה: כל מקום שיש מֶכָר, אין קִנְס, וְכָל מְקוֹם שֶׁיֵּשׁ קִנְס, אין מֶכָר. כל מקום שיש מיאון – אין חליצה, וְכָל מְקוֹם שֶׁיֵּשׁ חֲלִיצָה – אין מיאון].

גְּמ'. אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: זו דְּבַרֵי רַבִּי מֵאִיר, אֲבָל חֲכָמִים אָמְרוּ: יֵשׁ קִנְס בְּמְקוֹם מֶכָר, דִּתְנִינָא: קִטְנָה מִבֵּית יוֹם אֶחָד עַד שְׁתַּבִּיא שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת – יֵשׁ לָהּ מֶכָר וְאִין לָהּ קִנְס, מִשְׁתַּבִּיא שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת עַד שְׁתֵּיבְגָר – יֵשׁ לָהּ קִנְס וְאִין לָהּ מֶכָר, דְּבַרֵי רַבִּי מֵאִיר, שְׁהִיָּה רַבִּי מֵאִיר אֹמֵר: כָּל מְקוֹם שֶׁיֵּשׁ מֶכָר – אין קִנְס, וְכָל מְקוֹם שֶׁיֵּשׁ קִנְס – אין מֶכָר. וְחֲכָמִים אֹמְרִים: קִטְנָה מִבֵּית שְׁלֹשׁ שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד עַד שְׁתֵּיבְגָר – יֵשׁ לָהּ קִנְס. קִנְס – אין, מֶכָר – לֹא? אֵימָא: אֵף קִנְס בְּמְקוֹם מֶכָר.

גְּמ'. אָמַר רַב יְהוּדָה, אָמַר רַב: זו דְּבַרֵי רַבִּי מֵאִיר, אֲבָל חֲכָמִים אֹמְרִים: יֵשׁ מיאון בְּמְקוֹם חֲלִיצָה, דִּתְנִינָא: עַד מְתֵי הַבַּת מְמַאֲנָת? עַד שְׁתַּבִּיא שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת, דְּבַרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר: עַד שִׁירְבָה הַשְּׁחוֹר עַל הַלָּבָן.

[ז. תקיעה והבדלה]

[משנה: כל מקום שיש תקיעה – אין הבדלה, וְכָל מְקוֹם שֶׁיֵּשׁ הַבְּדָלָה – אין תקיעה. יום טוב שחל להיות בערב שבת – תוקעין, וְלֹא מְבַדְּלִין; בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת – מְבַדְּלִין, וְלֹא תוֹקְעִין. כִּיצַד מְבַדְּלִין? "הַמְבַדֵּיל בֵּין קוֹדֵשׁ לְקוֹדֵשׁ". רַבִּי דוּסָא אֹמֵר: "בֵּין קוֹדֵשׁ חִמּוֹר לְקוֹדֵשׁ הַקִּלִּין".

גְּמ'. הִיכִי תוֹקֵעַ? אָמַר רַב יְהוּדָה: תוֹקֵעַ וּמְרִיעַ מִתּוֹךְ תְּקִיעָה, וְרַב אַסִּי אָמַר: תוֹקֵעַ וּמְרִיעַ בְּנִשְׁמָה אַחַת. אֲתִיקִין רַב אַסִּי בְּהוֹצֵל כְּשִׁמְעָתִיהָ.

מִיתִיבִי: יוֹם טוֹב שֶׁחָל לְהִיטֵב בְּעָרֵב שַׁבָּת, תוֹקְעִין וְלֹא מְרִיעִין. מֵאִי לֹאוּ לֹא מְרִיעִין כִּלְלִי? לֹא, רַב יְהוּדָה מְתַרְץ לְטַעְמִיהָ וְרַב אַסִּי מְתַרְץ לְטַעְמִיהָ. רַב יְהוּדָה מְתַרְץ לְטַעְמִיהָ: לֹא מְרִיעִין בְּפָנֵי עֲצָמָה, אֲלֵא מִתּוֹךְ תְּקִיעָה. וְרַב אַסִּי מְתַרְץ לְטַעְמִיהָ: לֹא מְרִיעִין בְּשִׁתֵּי נְשִׁימוֹת, אֲלֵא בְּנִשְׁמָה אַחַת.

וּבְמוֹצָאֵי שַׁבָּת כּוּי.

היכא אָמר לה? אָמר **רב יהודה**: בַּחֲתִימָתָהּ, וְכֵן אָמר **רב נחמן**: בַּחֲתִימָתָהּ.
ורב ששת בריה דרב אידי אָמר: אַף בַּפְתִּיחָתָהּ, וְלִית הַלְכָתָא כְּוֹתִיחָהּ.

רבי דוסא אָמר: "בֵּין קִדְשׁ חִמּוּר לְקִדְשׁ הַקֶּל".

וְלִית הַלְכָתָא כְּוֹתִיחָהּ.

אָמר **רבי זירא**: יוֹם טוֹב שְׁחַל לְהִיּוֹת בְּאֲמֻצֵּעַ שַׁבָּת, אֹמֵר "הַמְבָדִיל בֵּין קִדְשׁ
 לְחֹל וּבֵין אֹר לְחֹשֶׁךְ וּבֵין יִשְׂרָאֵל לְגוֹיִם וּבֵין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יָמֵי
 הַמַּעֲשֶׂה", מַאי טַעְמָא? סֵדֶר הַבְּדִלוֹת הוּא מוֹנֵה.

הַדְרֵן עֲלֵךְ הַכֹּל שׁוֹחֲטִין.

פרק שני

סוגיה י [כז.-כח:]: השחיטה

השוחט אֶחָד בְּעוֹף וְשָׁנִים בְּבַהֲמָה –
שְׁחִיטתוֹ כְּשֶׁרָה.

רַבִּי יְהוֹדָה אָמַר: עַד שְׁשִׁיחוֹט אֶת
הַוּוֹרִידִין.

וְרִבּוֹ שֶׁל אֶחָד כְּמוֹהוּ.

ז	ו	ה	ד	ג	ב	א
שִׁשְׁחוֹט אֶת הַוּוֹרִידִין	אֶחָד בְּעוֹף	שְׁחִיטָה לְעוֹף	בַּהֲמָה, עוֹף, וְדָגִים	שְׁחִיטָה מִן הַצּוֹאֵר	וְרִבּוֹ שֶׁל אֶחָד כְּמוֹהוּ	הַשּׁוֹחֵט

תמצית הסוגיה: הסוגיה עוסקת בהגדרות ההלכתיות של מעשה השחיטה ובמקורותיו, תוך הבחנה בין בהמה, עוף ודגים.

פתיחת הסוגיה מתמקדת בשיעור השחיטה הנדרש בדיעבד ובכלל ש"רובו ככולו" בסימנים (קנה וושט). סיום הסוגיה חוזר לפרטי מעשה השחיטה בעוף: זיהוי ה"אחד" כושט או קנה, והצורך בחיתוך הוורידין להוצאת הדם.

בעוד הנרות הפותחים והמסיימים עוסקים בצורת החיתוך ובהיקפו, מרכז הסוגיה נוגע ביסודות המהותיים של השחיטה.

במרכז הסוגיה נבחן מנין ששחיטה היא דווקא בצוואר (מדרש פסוקים מול הלכה למשה מסיני),

נראה את היחס בין המינים השונים (יבשה, מים ורקק), וכיצד הוא מכתיב את רמת המכשיר שלהם (שניים, אחד או כלום). וכן את השאלה אם חובת השחיטה בעוף היא מהתורה או מדברי סופרים.

המבנה מראה, שמעשה השחיטה אינו רק פעולה טכנית, אלא הוא נגזר ממהות הבריאה של בעל החיים. בעוד בבהמה (מן היבשה) המצווה חמורה ומצריכה שני סימנים, בעוף (מן הרקק) התורה הקלה והסתפקה בסימן אחד, ובדגים (מן המים) אין צורך בשחיטה כלל.

המרכז מעגן את הדינים במקורות המקראיים, ומסביר שכל פרט הלכתי בקצוות (כמו חיתוך רוב הסימן או הוורידין) נובע מהגדרת המין והמקום היחודי לו בבריאה.

[א-ב. השוחט דיעבד]

משנה: השוחט אחד בעוף ושנים בבהמה – שחיטתו כשירה, ורובו של אחד כמזהו.

גמ'. "השוחט" – דיעבד אין, לכתחלה לא. שנים בבהמה לכתחלה לא? עד כמה לשחוט וליזיל?

איבעית אימא: אאחד בעוף, ואיבעית אימא: ארובו של אחד כמזהו.

[ג. שחיטה מן הצואר]

(כמ"ש סימן). אמר רב כהנא: מנין לשחיטה שהיא מן הצואר? שצאמר: "ושחט את בן הבקר", במקום ששח חטהו.

ממאי דהאי חטהו לישנא דכוכי הוא? דכתיב: "וחטא את הבית", ואיבעית אימא מהכא: "תחטאני באזוב ואטהר".

ואימא מזהו? שח – מכלל שצקוף בעינן, והא שח ועומד הוא.

ואימא מאזנו? בעינן דם הנפש, וליכא.

ואימא: דקרע ואזיל עד דם הנפּש! ותו, שהייה, דרסה, חלדה, הגרמה, ועיקור – מנלו! אלא גמרא. שחיטה מן הצואר נמי גמרא.

וקרא למאי אתא? דלא לשוייה גיסטרא.

רב יימר אמר: אמר קרא "וזבת", ממקום שזב חתהו.

מאי משמע דהאי חתהו לישנא דמתבר הוא? דכתיב: "אל תירא ואל תחת".

ואימא מחוטמו, זב על ידי חתוי בעינו, והאי זב מאליו הוא.

ואימא מלבו, ותו: שהייה, דרסה, חלדה, הגרמה, ועיקור – מנלו! אלא גמרא. שחיטה מן הצואר נמי גמרא.

וקרא למאי אתא? דלא לשוייה גיסטרא.

דבי רבי ישמעאל תנא: "ושחט" – אל תקרי "ושחט" אלא "וסחט", ממקום שסח חטהו.

ואימא מלשונו! בעינו דם הנפּש וליכא.

ואימא דקרע ואזיל עד דם הנפּש! ותו, שהייה דרסה חלדה הגרמה ועיקור מנלו! אלא גמרא, שחיטה מן הצואר נמי גמרא.

וקרא למאי אתא? דלא לשוייה גיסטרא.

ותנא מיתי לה מהכא, דתנא: **רבי חייא** אמר: מנין לשחיטה מן הצואר? שניאמר: "וערכו בני אהרן הכהנים את הנתיחים". שאינו תלמוד לומר "את הראש ואת הפדר", מה תלמוד לומר "את הראש ואת הפדר"? והלא ראש ופדר בכלל כל הנתיחים היו, למה יצאו? לפי שניאמר "והפשיט את העלה ונתח", אין לי אלא נתיחים שישגו בכלל הפשטה, מנין לרבות את הראש שפדר הויתו? תלמוד לומר "את ראשו ואת פדרו וערד". מדקאמר "את הראש שפדר הויתו", מפלל דשחיטה מן הצואר.

ותנא פתח ב"ראש ופדר", ומסיים ב"ראשו ופדרו"? הכי קאמר: מנין לרבות את הראש שפדר הויתו? תלמוד לומר: "את הראש ואת הפדר". ו"ראשו ופדרו" למה לי? מיבעי ליה לכדתנא: מנין לראש ופדר שקודמין לכל הנתיחים? תלמוד לומר: "את ראשו ואת פדרו וערד". [כו, ב] ופדר קמא דכתב רחמנא למה לי? מיבעי ליה לכדתנא: כיצד הוא עושה? חופה את הפדר על בית השחיטה ומעלהו, וזהו דרד כבוד של מעלה.

והאי תנא מיייתי לה מהקא, דתנא: "זאת תורת הבהמה והעוף", וכי באיזו תורה שוותה בהמה לעוף ועוף לבהמה? בהמה מטמאה במגע ובמשא, עוף אינו מטמא במגע ובמשא! עוף מטמא בגדים אבית הבליעה, בהמה אינה מטמאה בגדים אבית הבליעה! באיזו תורה שוותה בהמה לעוף ועוף לבהמה? לומר לך: מה בהמה בשחיטה – אף עוף בשחיטה. אי מה להלן ברוב שנים – אף כאן ברוב שנים? תלמוד לומר: "זאת". **רבי אליעזר** אומר: באיזו תורה שוותה בהמה לעוף ועוף לבהמה? לומר לך: מה עוף הכשרו מן הצואר, אף בהמה הכשרה מן הצואר. אי מה להלן "ממול עורף", אף כאן "ממול עורף"? תלמוד לומר: "וימלק את ראשו ממול ערפו ולא יבדיל" – ראשו של זה ממול עורף, ואין ראשו של אחר ממול עורף.

ורבי אליעזר, האי "זאת" מאי עביד ליה? אי לאו "זאת" הנה אמינא: מה עוף בסימן אחד, אף בהמה בסימן אחד, כתב רחמנא "זאת".

[ד. בהמה, עוף, ודגים]

תני **בר קפרא**: "זאת תורת הבהמה והעוף" – הטיל הכתוב לעוף בין בהמה לדגים, לחייבו בשני סימניו אי אפשר – שפכר הוקש לדגים, לפוטרו בלא כלום אי אפשר – שפכר הוקש לבהמה. הא כיצד הכשרו? בסימן אחד. דגים דלאו בני שחיטה נינהו, מנלן? אילימא משום דכתיב: "הצאן ובקר ישחט להם אם את כל דגי הים יאסף להם", באסיפה בעלמא סגי להו. אלא מעתה, גבי שליו דכתיב: "ויאספו את השליו", הכי נמי דלאו בשחיטה? והא אמרת: לפוטרו בולא כלום אי אפשר, שפכר הוקש לבהמה! התם לא כתיבא אסיפה במקום שחיטה דאחריני, הכא כתיבא אסיפה במקום שחיטה דאחריני.

דרש **עובר גלילה**: בהמה שנבראת מן היבשה – הכשרה בשני סימנים, דגים שנבראו מן המים – הכשרו בולא כלום, עוף שנברא מן הרקק – הכשרו בסימן אחד.

אמר **רב שמואל קפוטקאה**: תדע, שהרי עופות יש להן קשקשת ברגליהם כדגים.

ועוד שאילו, כתוב אחד אומר: "ויאמר אלהים ישרצו המים שרץ נפש חיה ועוף ועופף", אלמא ממא איברו, וכתיב: "ויצר ה' אלהים מן האדמה כל חית השדה ואת כל עוף השמים", אלמא מארעא איברו! אמר לו: מן הרקק נבראו. ראה תלמידיו מסתפלים זה בזה, אמר להם: קשה בעיניכם שדחיתו את אויבי בקש? מן המים נבראו, ולמה הביאו אל האדם? לקרות להן שם.

ויש אומרים: בלשון אחר אמר לאותו הגמון, ובלשון הראשון אמר להן לתלמידיו, משום דכתיב על "ויצַר".

[ה. שחיטה לעוף מן התורה]

אמר רב יהודה משום רבי יצחק בן פנחס: אין שחיטה לעוף מן התורה, שנאמר: "ושפד" – בשפיקה בעלמא סגי. אי הכי, חיה נמי! איתקש לפסולי המוקדשין. עוף נמי! איתקש לבהמה, דכתיב: "זאת תורת הבהמה והעוף". הא כתיב: "ושפד את דמו". ומאי חזית דשדית ליה על עוף? שדייה אחיה! מסתברא, משום דסליק מיניה.

(סימן: נתנבל, דם, במליקה.) מיתיבי: השוחט ונתנבלה בגדו, הנותר והמעקר – פטור מלכסות. ואי אמרת אין שחיטה לעוף מן התורה, נחירתו זו היא שחיתו, ליבעי פסוי! מי סברת בעוף? לא, בחיה.

תא שמע: השוחט וצריך לדם – חייב לכסות. כיצד הוא עושה? או נחרו או עוקרו. [כח, א] מאי לאו בעוף, דקא בעי ליה לדמיה לניכא? לא, בחיה דקא בעי ליה לדמיה ללכא.

כח

תא שמע: מלק בסכין, מטמא בגדים אבית הבליעה. ואי אמרת אין שחיטה לעוף מן התורה, נהי נמי דכי תבר ליה שדרה ומפרקת הויא לה טרפה, תהני לה סכין לטהרה מידי נבלה! הוא דאמר פי האי תנא, דתנא: **רבי אלעזר הקפר ברבי אומר**: מה תלמוד לומר "אף פאשר יאכל את הצבי וגו'"? וכי מה למדנו מצבי ואיל מעתה? הרי זה בא ללמד ונמצא למד, מקיש צבי ואיל לפסולי המוקדשין: מה פסולי המוקדשין בשחיטה – אף צבי ואיל בשחיטה; ועוף אין לו שחיטה מדברי תורה, אלא מדברי סופרים.

מאן תנא דפליג עליה דרבי אלעזר הקפר? רבי היא, דתנא: **רבי אומר**: "וזהבתי... פאשר צייתד" – מלמד שנצטנה משה על הוושט ועל הקנה, ועל רוב אֶחָד בעוף, ועל רוב שנים בבהמה.

[ו. אחד בעוף]

[משנה: אֶחָד בעוף].

אֶחָד בעוף.

איתמר: **רב נחמן** אמר: או וּשְׁט או קְנָה, **רב אדא בר אהבה** אמר: וּשְׁט ולא קְנָה. **רב נחמן** אמר: או וּשְׁט או קְנָה – "אֶחָד" קִתְּנִי, "אֶחָד" כֹּל דְּהוּ. **רב אדא בר אהבה** אמר: וּשְׁט ולא קְנָה – מאי "אֶחָד"? מייחד.

(סימן: שַׁחַט, חֲצָאִין, גְּרָגְרַת, פְּגִימָה, דְּחֻטָּאת הָעוֹף). מיתיבי: שַׁחַט אֶת הַוּוֹשֵׁט וְאַחַר כִּד נִשְׁמָטָה הַגְּרָגְרַת – כְּשֶׁרָה, נִשְׁמָטָה הַגְּרָגְרַת וְאַחַר כִּד שַׁחַט אֶת הַוּוֹשֵׁט – פְּסוּלָה, שַׁחַט אֶת הַוּוֹשֵׁט וְנִמְצָאת גְּרָגְרַת שְׁמוּטָה וְאִינוּ יוֹדֵעַ אִם קוֹדֵם שְׁחִיטָה נִשְׁמָטָה אִם לְאַחַר שְׁחִיטָה נִשְׁמָטָה – זֶה הִיא מַעֲשֶׂה, וְאָמְרוּ: כֹּל סֶפֶק בְּשְׁחִיטָה – פְּסוּלָה, וְאִילוּ שְׁחִיטָה בְּגְרָגְרַת לֹא קִתְּנִי. מִשּׁוּם דְּגְרָגְרַת עֵבִידָא לְאִישֵׁתְמוּטִי.

תא שמע: שַׁחַט שְׁנֵי חֲצָאֵי סִימְנִין בְּעוֹף – פְּסוּלָה, וְאִין צְרִיךְ לוֹמַר בְּבִהְמָה. **רבי יהודה** אומר: בְּעוֹף – עַד שִׁישְׁחוּט אֶת הַוּוֹשֵׁט וְאֶת הַנְּרִידִין, מִשּׁוּם דְּוּשֵׁט סָמוּךְ לְנְרִידִין.

תא שמע: שַׁחַט חֲצִי גְרָגְרַת, וְשֶׁהָהָה כְּדִי שְׁחִיטָה אַחֲרָת, וְגַמַר שְׁחִיטָתוֹ – כְּשֶׁרָה. מאי לאו בְּעוֹף, ומאי גְּמָרָה – גְּמָרָה לְגְרָגְרַת? לֹא, בְּבִהְמָה, ומאי גְּמָרָה – גְּמָרָה לְשְׁחִיטָה כּוּלָה.

תא שמע: הרי שהיה חצי קנה פגום, והוסיף עליו כל שהוא וגמרו – שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה. מאי לאו בְּעוֹף, ומאי גְּמָרוֹ – גְּמָרוֹ לְקָנָה? לֹא, בְּבִהְמָה, ומאי גְּמָרוֹ – גְּמָרוֹ לְוּוֹשֵׁט.

תא שמע: כִּיצַד מוֹלְקִין חֻטָּאת הָעוֹף? חוֹתֵף שְׁדָרָה ומִפְרָקֵת בְּלֹא רוּב בְּשֶׁר עַד שְׁמִינֵעַ לְוּוֹשֵׁט אוֹ לְקָנָה; הַגִּיעַ לְוּוֹשֵׁט אוֹ לְקָנָה – חוֹתֵף סִימְן אֶחָד וְרוּב בְּשֶׁר עָמוּ, וּבְעוֹלָה – שְׁנַיִם אוֹ רוּב שְׁנַיִם. תִּיבִיתָא דְרַב אֲדָא בַר אֶהְבָּה, תִּיבִיתָא.

מאי הוי עלה? מאי הוי עלה?! כְּדִקְאֲמַרְתָּ, דְלִמָּא שְׂאֲנִי הַתִּם, דְאִיכָא שְׁדָרָה ומִפְרָקֵת. מאי? תא שמע: דְּהָהוּא בַר אֲנוּזָא דְהוּהוּ **בי רבא**, אֲתָא כִי מִמְסַמַס קוֹזִיעָה דְמָא. אָמַר **רבא**: הִיכִי נַעֲבִיד? [כח, ב] נִשְׁחַטְיָה וְהִדַר נְבִדְקִיָה? דְלִמָּא בְּמִקּוּם נִקְבַּל קְשִׁיט! נְבִדְקִיָה וְהִדַר נִשְׁחַטְיָה? הָאֲמַר **רבא**: וּשְׁט אִין לוֹ בְּדִיקָה מִבְּחוּץ אֶלָּא מִבְּפְנִיָּם! אָמַר לִיהוּ **רב יוסף בריה**: נְבִדְקִיָה לְקָנָה, וְנִשְׁחַטְיָה לְקָנָה וְלְכַשְׁרִיָּה, וְהִדַר לְפִכּוּה לְוּוֹשֵׁט וְלְבִדְקִיָה. אָמַר **רבא**: חֲפִים יוֹסֵף בְּרִי בְּטְרַפּוֹת כְּרַבִּי יוֹחֲנָן. אֲלִמָּא אֶחָד דְקָאֲמַר – אוֹ הָאִי אוֹ הָאִי.

[ז. וורידין]

[משנה: **רבי יהודה** אומר: עד שִׁישְׁחוּט אֶת הַנְּרִידִין].

רבי יהודה אומר: עד שישחוט.

אמר **רב חסדא**: לא אמר רבי יהודה אלא בעוף, הואיל וצולהו כולו כפאחד, אבל בהמה, כיון דמנתחה אבר אבר – לא צריך.

למימרא דטעמא דרבי יהודה משום דם הוא? והתנן: **רבי יהודה** אומר: עד שישחוט את הורידין. אימא עד שישקב את הורידין, ומאי "עד שישחוט"? עד שישקוב בשעת שחיטה.

תא שמע: וורידין בשחיטה, דברי **רבי יהודה**. אימא: וורידין צריך לנקבן בשעת שחיטה, דברי רבי יהודה.

תא שמע: אמרו לו ל**רבי יהודה**, מאחר שלא הוצרכו וורידין אלא להוציא מהן דם, מה לי בשחיטה, מה לי שלא בשחיטה? מפלל דרבי יהודה סבר בשחיטה. הכי קאמרי לה: מה לי לנקבן בשעת שחיטה, מה לי לנקבן שלא בשעת שחיטה? והוא סבר: בשעת שחיטה אתי דם דחגים, שלא בשעת שחיטה לא אתי דם דקריר.

בעי **רבי ירמיה**: וורידין לרבי יהודה, שקה בקו, דרס בקו, מהו? אמר ליה **ההוא סבא**: הכי אמר **רבי אלעזר**, ואמרי לה: אמר ליה **ההוא סבא לרבי אלעזר**, הכי אמר **רבי יוחנן**: מנקבן בקוץ והו פשרין.

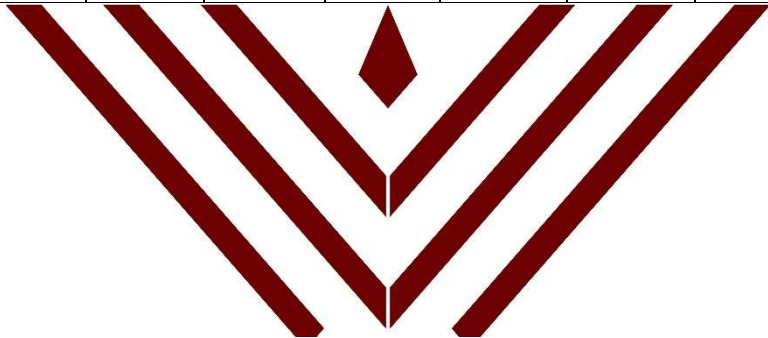
תנאי כוותיה דרב חסדא: שחט שני חצאי סימנין בעוף – פסול, ואין צריך לומר בבהמה. רבי יהודה אומר: בעוף – עד שישחוט את הוושט ואת הורידין.

סוגיה יא [כח-:ל:] היקף מעשה השחיטה

- חצי אֶחָד בְּעוֹף וְאֶחָד נְחָצִי בְּבְהֵמָה – שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה.
 רוב אֶחָד בְּעוֹף וְרוב שְׁנַיִם בְּבְהֵמָה – שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה.
 הַשׁוֹחֵט שְׁנֵי רְאשֵׁי קֶאֱחָד – שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה. שְׁנַיִם אוֹחֲזִין בְּסָפִין וְשׁוֹחֲטִים, אֶפִּילוּ אֶחָד לְמַעַלָּה וְאֶחָד לְמַטָּה – שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה. הִתִּיז אֶת הָרֹאשׁ בְּבֵת אַחַת – פְּסוּלָה.

הִנֵּה שׁוֹחֵט וְהִתִּיז אֶת הָרֹאשׁ בְּבֵת אַחַת, אִם יָשׁ בְּסָפִין מִלֵּא צִנָּאר – כְּשֶׁרָה. הִנֵּה שׁוֹחֵט וְהִתִּיז שְׁנֵי רְאשֵׁי בְּבֵת אַחַת, אִם יָשׁ בְּסָפִין מִלֵּא צִנָּאר אֶחָד – כְּשֶׁרָה. בְּמָה דְּבָרִים אֲמֹרִים: בְּזִמְנֵן שֶׁהוֹלִיךְ וְלֹא הִבִּיא, אוֹ הִבִּיא וְלֹא הוֹלִיךְ, אַבָּל אִם הוֹלִיךְ וְהִבִּיא, אֶפִּילוּ כָּל שְׁהוּא, אֶפִּילוּ בְּאִיזְמַל – כְּשֶׁרָה.

ז	ו	ה	ד	ג	ב	א
מלא צואר	שני ראשין כאחד	שחיטה מפורעת	שחיטה מתחילה ועד סוף	בחולין ובקדשים	רוב אחד בעוף ורוב שניים בבהמה	חצי אחד בעוף ואחד וחצי בבהמה

תמצית הסוגיה: הסוגיה עוסקת בהגדרת הגבולות של מעשה השחיטה – הן מבחינת השיעור הפיזי הנדרש בסימנים ובסכין, והן מבחינת אופי הפעולה כרצף אחד גלוי.

אגפי הסוגיה בוחנים את גבולות הביצוע: המעטפת הראשונה מציבה את הרף התחתון של כמות

הסימנים (פסול "חצי סימן") מול היכולת להרבות בראשים (כשרות "שני ראשים כאחד"). בכך היא קובעת שהשחיטה היא פעולה היכולה לחול על כמה מוקדים בו-זמנית, בתנאי שהגיעה לשיעור המינימלי.

המעטפת השנייה מגדירה את שיעור המכשיר. מצד אחד – מהו החלק המכריע בבעל החיים ("רובו ככולו"), ומצד שני – מהו השיעור הנדרש בכלי ("מלא צוואר"). זוג זה מוודא שפעולת החיתוך תהיה יעילה ותקנית מבחינה פיזית.

מרכז הסוגיה מעלה את השחיטה מרמת החיתוך הטכני לרמת התהליך ההלכתי, על ידי הקביעה שישנה לשחיטה "מתחילה ועד סוף". הוא דורש שהתהליך יהיה "מפורע" (גלוי), ובכך שולל פעולות נסתרות או מקריות (כמו "חלדה").

הדרישות הטכניות בקצוות (כמו גודל הסכין או מספר הסימנים) אינן עומדות בפני עצמן. הן נועדו לשרת את המהות המופיעה במרכז: שחיטה היא תהליך גלוי ורציף. רק כאשר הסכין גדולה מספיק והחיתוך הוא של רוב הסימן, מתאפשרת אותה "שחיטה מפורעת" שהיא לב המצווה.

[א. חצי אחד בעוף ואחד וחצי בבהמה]

[משנה: חצי אֶחָד בְּעוֹף וְאֶחָד וְחָצִי בְּבַהֲמָה – שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה].

חֶצִי אֶחָד בְּעוֹף וְכוּ'.

אֶתְמַר: רַב אָמַר: מְחַצֵּה עַל מְחַצֵּה פְּרוּב, רַב פְּהֵנָא אָמַר: מְחַצֵּה עַל מְחַצֵּה אֵינּוּ פְּרוּב. רַב אָמַר: מְחַצֵּה עַל מְחַצֵּה פְּרוּב, הֵכִי אָמַר לִיָּה רַחֲמֵנָא לְמִשָּׁה: "לֹא תִשְׁיִיר רוּבָא". רַב פְּהֵנָא אָמַר: מְחַצֵּה עַל מְחַצֵּה אֵינּוּ פְּרוּב, הֵכִי אָמַר לִיָּה רַחֲמֵנָא לְמִשָּׁה: "שְׁחוּט רוּבָא".

(סימן: חצי, קטינא, גרגרת, פגימה). תנן: חצי אחד בעוף, ואחד וחצי בבהמה – שחיתו פסולה. אי אמרת מחצה על מחצה כרוב, אמאי פסול? הא עבד ליה רוב! מדרבנן, דלמא לא אתי למעבד פלגא.

אמר רב קטינא, תא שמע: חלקו לשנים והו שוין – שניהם טמאין, לפי שאי אפשר לצמצם. הא אפשר לצמצם – טהורין, אמאי טהורין? זיל הקא איפא רובא, זיל הקא איפא רובא! אמר רב פפא: תרי רובי בחד מנא ליפא.

תא שמע: שחט חצי גרגרת, ושהה בה [כט, א] כדי שחיתה אחרת וגמרה, שחיתו כשרה. ואי אמרת מחצה על מחצה כרוב, איטרפא לה. מי סברת בבהמה? לא, בעוף! ממה נפשך: אי מחצה על מחצה כרוב – הא עביד ליה רובא, אי מחצה על מחצה אינו כרוב – לא עבד ולא כלום.

תא שמע: הרי שהיה חצי קנה פגום, והוסיף עליו כל שהוא וגמרו – שחיתו כשרה, ואי אמרת מחצה על מחצה כרוב – טרפה הויה! אמר רבא: שאני לענין טרפה, דבעינן רוב הנראה לעינים. אמר ליה אבני: ולא כל דכן הוא? ומה טרפה, דבמשוהו מיטרפא, היכא דבעינן רובא – בעינן רוב הנראה לעינים; שחיתה, דעד דאיפא רובא לא מיתכשרא – לא כל שכן דבעינן רוב הנראה לעינים!

אלא, דכולי עלמא מחצה על מחצה אינו כרוב, וכי איתמר דרב ודרב כהנא – לענין פסח אתמר. הרי שהיו ישראל מחצה טהורים ומחצה טמאים – רב אמר: מחצה על מחצה כרוב, ורב כהנא אמר: מחצה על מחצה אינו כרוב. והתם מאי טעמא דרב, דכתיב "איש איש כי יהיה טמא לנפש", איש נדחה, ואין ציבור נדחין.

[ב. רוב אחד בעוף ורוב שנים בבהמה]

משנה: רוב אחד בעוף ורוב שנים בבהמה – שחיתו כשרה.

רוב אחד בעוף.

תנינא תדא זימנא: רובו של אחד כמוהו! (הכ"ש פש"ח סימן). אמר רב הושעיא: תדא בחולין ותדא בקדשים, וצריכא, דאי אשמעינן חולין – התם הוא דסגי ליה ברובא, משום דלאו לדם הוא צריך, אבל קדשים דלדם הוא צריך – אימא לא תיסגי ליה ברובא עד דאיפא כוליה. ואי אשמעינן קדשים, משום דלדם הוא צריך, אבל חולין דלדם לא צריך – אימא בפלגא סגי ליה, קא משמע לן.

כט

[ג. הי בחולין והי בקדשים]

הי בחולין, והי בקדשים? אָמַר רב פֿהנא: מיסתברא רישא בחולין וסיפא בקדשים. ממאי? מדקתני "השוחט", ואי סלקא דעתך רישא בקדשים, "המולק" מיבעי ליה. אלא מאי, סיפא בקדשים? "שחיטתו כשרה"? "מליקתו כשרה" מיבעי ליה! הא לא קשיא, אידי דסליק מבהמה תנא נמי "שחיטתו כשרה". אלא רישא, מכדי על עוף קאי, אי סלקא דעתך בקדשים – "המולק" מיבעי ליה!

רב שימי בר אשי אָמַר: רישא בחולין מהכא, דקתני "אחד בעוף", ואי סלקא דעתך בקדשים – הא איכא עולת העוף דבעי שני סימנים! אלא מאי, סיפא בקדשים? רוב אחד בעוף – הא איכא עולת העוף דבעי שני סימנים! מאי "רוב אחד"? רוב כל אחד ואחד. ובדיו הוא דליתני רוב שנים, כיון דאיכא חטאת דסגי ליה בחד סימן – משום הכי לא פסיקא ליה.

רב פפא אָמַר: רישא בחולין מהכא, דקתני: **רבי יהודה** אומר: עד ששחוט את הורידיו, ופליגי רבנן עליה. אי אמרת בשלמא בחולין – שפיר, אלא אי אמרת בקדשים, אמאי פליגי רבנן עליה? הוא עצמו לדם הוא צריך!

רב אשי אָמַר: סיפא בקדשים מהכא, דקתני: השוחט שני ראשין פאחד – שחיטתו כשרה. השוחט – דיעבד איו, לכתחלה לא. אי אמרת בשלמא בקדשים – היינו דלכתחלה לא, משום דתני **רב יוסף**: "תזבח" – שלא יהא שנים שוחטים זבח אחד, "תזבחהו" – שלא יהא אחד שוחט שני זבחים. ואמר **רב פהנא**: "תזבחהו" כתיב, אלא אי אמרת בחולין – אפילו לכתחלה נמי.

ואף רבי שמעון בן לקיש סבר: רישא בחולין, וסיפא בקדשים, דאמר **רבי שמעון בן לקיש**: מאחר ששנינו "רובו של אחד פמוהו", למה שנינו "רוב אחד בעוף ורוב שנים בבהמה"? לפי ששנינו: הביאו לו את התמיד, קרצו ומירק אחר שחיטתו על דיו, יכול לא מירק? הא פסול? לך? שנינו: רוב אחד בעוף ורוב שנים בבהמה.

אמר מר: יכול לא מירק? יהא פסול? [כט, ב] אם כן הויא ליה עבודה באחר, ותנא: כל עבודת יום הנפורים אינו כשרות אלא ב'. הכי קאמר: יכול? יהא פסול מדרבנן, דסלקא דעתך אמינא איכא פסול מדרבנן, לך? שנינו: "רוב אחד בעוף ורוב שנים בבהמה", ומאחר דאפילו פסולא דרבנן ליכא, למה לי למרק? מצוה למרק.

[ד. שחיטה מתחילה ועד סוף]

אמר רבי שמעון בן לקיש משום לוי סבא: אינה לשחיטה אלא בסוף, ורבי יוחנן אמר: ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף. אמר רבא: הכל מודים, היכא דשחט סימן אחד גוי, וסימן אחד ישראל – שהיא פסולה, שהרי נעשה בה מעשה טרפה ביד גוי. בעולת העוף נמי, היכא דמלק סימן אחד למטה וסימן אחד למעלה – פסולה, שהרי עשה בה מעשה חטאת העוף למטה. לא נחלקו אלא כגון ששחט סימן אחד בחוץ וסימן אחד בפנים, למאן דאמר ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף – מיחיב, למאן דאמר אינה לשחיטה אלא בסוף – לא מיחיב.

אמר ליה רבה בר שמי: מר לא אמר הכי, ומנו רב יוסף? היכא דשחט סימן אחד בחוץ וסימן אחד בפנים – נמי פסול, שהרי עשה בה מעשה חטאת העוף בחוץ. לא נחלקו אלא כגון ששחט מיעוט סימניו בחוץ וגמרו בפנים, למאן דאמר ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף – מיחיב, למאן דאמר אינה לשחיטה אלא בסוף – לא מיחיב.

מתיב רבי זירא: כל העסוקין בפרה מתחלה ועד סוף – מטמאין בגדים, ופוסלין אותה במלאכה אחרת. אירע בה פסול בשחיטתה, בין קודם פסולה בין לאחר פסולה – אינה מטמאה בגדים; בהזאתה: קודם פסולה – מטמאה בגדים, לאחר פסולה – אינה מטמאה בגדים. ואי אמרת ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף, לפלוג נמי בשחיטתה: אירע בה פסול בשחיטה – קודם פסולה מטמאה בגדים, לאחר פסולה – אינה מטמאה בגדים! אמר רבא: נתקלקלה שחיטה קאמרת? שאני התם, דאגלאי מלתא למפרע דלאו שחיטה היא קלל.

אמר רבא: אי קשנא לי הא קשנא לי, למאן דאמר אינה לשחיטה אלא בסוף, לפלוג בהכשרה דפרה, כגון דשחטיה בתרי גברי, דגברא קמא לא מטמאה, וגברא בתרא מטמאה! אמר רב יוסף: תרי גברי בחד זיבחא קאמרת? בר מיניה דההוא דתנינא: "תזבח" – שלא יהו שנים שוחטין זבח אחד, "תזבחהו" – שלא יהא אחד שוחט שני זבחים. ואמר רב פהנא: "תזבחהו" קתיב.

אמר ליה אבני: לאו אתמר עלה, אמר רבה בר רב הנה אמר רבי יוחנן: זו דברי רבי אלעזר ברבי שמעון [ל, א] סתימתאה, אבל חכמים אוקרים שנים שוחטים זבח אחד. ולרבי אלעזר ברבי שמעון, נמי לפלוג כגון דשחט חד גברא

5

בשני סודרים, דסודר קמא לא מטמא, וסודר בתרא מטמא. אלא בפסולא דפריה קא מיירי, בהכשרה לא קא מיירי.

מתיב רב אידי בר אבין: ובמועד לשמו – פטור, שלא לשמו – חייב. והוינן בה: טעמא דשלא לשמו, הא סתמא – פטור. ואמאי פטור? פסח בשאר ימות השנה שלמים הוא! שמע מינה: פסח בשאר ימות השנה בעי עקינה. ואמר רבי חייא בר גמדיא, נזרקה מפי חבורה ואמרו: הכא במאי עסקינן? כגון שהיו בעלים טמאי מתים, דנדחין לפסח שני, דסתמא לשמו קאי, והאי הוא דבעי עקינה, הא אחר לא בעי עקינה. אי אמרת בשלמא ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף – איפסיל ליה מתחלת שחיטה, אלא אי אמרת אינה לשחיטה אלא בסוף – כיון דשחט ביה פורתא אידחי ליה מפסח, אידך כי קא שחיט שלמים קא שחיט! אמר ליה אבני: נהי דאידחי ליה מפסח, מדמי פסח מי אידחי? וכי תימא, בעי העמדה והערכה, והתנן: שחט בה שנים או רוב שנים ועדיין היא מפרקסת – הרי היא כחיה לכל דבריה.

[ה. שחיטה מפורעת]

אמר רב יהודה אמר רב: השוחט בשנים ושלשה מקומות, שחיטתו כשירה. כי אמריתה קמיה דשמואל, אמר לי: בעינן שחיטה מפורעת, וליכא.

ואף רבי שמעון בן לקיש סבר: בעינן שחיטה מפורעת, דאמר רבי שמעון בן לקיש: מנין לשחיטה שהיא מפורעת? שנאמר: "חך שחוט לשונם מרמה דבר".

מתיב רבי אלעזר: שנים או חזין בסכין ושוחטין, אפילו אחד מלמעלה ואחד מלמטה – שחיטתו כשירה. אמאי? והא יכא שחיטה מפורעת! אמר ליה רבי ירמיה: משנתנינו בסכין אחד ושני בני אדם.

אמר ליה רבי אבא: אי הכי, היינו דתני עלה אין חוששין שמא יטרפו זה על זה? אי אמרת בשלמא בשתי סכינין ושני בני אדם – שפיר, מהו דתימא ליחוש דלמא סמכי אהדדי, והאי לא אתי למעבד רובא והאי לא אתי למעבד רובא, קא משמע לן דאין חוששין. אלא אי אמרת בסכין אחת ושני בני אדם, האי "אין חוששין שמא יטרפו זה על זה" – "שמא ידרוסו זה על זה" מיבעי ליה. אמר ליה רבי אבין, תני: אין חוששין [ל, ב] שמא ידרוסו זה על זה.

מתיב **רבי אבין**: שחט את הוֹשֵׁט לְמִטָּה וְאֵת הַקֶּנֶה לְמַעְלָה, או אֵת הוֹשֵׁט לְמַעְלָה וְאֵת הַקֶּנֶה לְמִטָּה – שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה. אַמַּאי? וְהָא לִכְפֹּא שְׁחִיטָה מְפֹרְעַת! הוּא מוֹתִיב לָהּ, וְהוּא מְפָרֵק לָהּ: בְּשְׁחִיטָה הַעֲשׂוּיָה כְּקוֹלְמוֹס.

ההוא תוֹרָא דְאִישְׁחֵט בְּשִׁנִּים וּשְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת, עַל **רבי יצחק בר שמואל בר מרתא** שֶׁקַּל מְשׁוּפְרֵי שׁוּפְרֵי. אָמַר לִיה **רבי זירא**: לַמְדִּתְנִי רַבֵּינוּ מִשְׁנֵתֵינוּ בְּשִׁנֵּי סַפְיָנוּ וּשְׁנֵי בְּנֵי אָדָם.

אָמַר **רבי יהודה אָמַר רב**: הַחֲלִיד אֵת הַסַּפִּין בֵּין סִימָן לְסִימָן וּפְסָקוֹ – פְּסוּלָה, תַּחַת הָעוֹר – כְּשֶׁרָה.

מאי קָא מְשַׁמַּע לוֹ? תַּנְיָנָא: או שֶׁהַחֲלִיד אֵת הַסַּפִּין תַּחַת הַשְּׁנֵי וּפְסָקוֹ – **רבי ישׁבב** אוֹמֵר: נִבְלָה, **רבי עקיבא** אוֹמֵר: טְרָפָה. אִי מִמִּתְנִיתִין, הִנּוּ אֲמִינָא: הִנֵּי מִיָּלִי – מִלְּמִטָּה לְמַעְלָה, דְּלֹא קַעְבִּיד כְּדָרְךָ שְׁחִיטָה, אָבַל מִלְּמַעְלָה לְמִטָּה, דְּקַעְבִּיד כְּדָרְךָ שְׁחִיטָה – אִימָא שְׁפִיר דְּמִי, קָא מְשַׁמַּע לוֹ.

תַּחַת הָעוֹר – כְּשֶׁרָה, **בי רב אַמְרֵי**: תַּחַת הָעוֹר – אִינֵי יוֹדַע.

אִיבְעָא לָהּ: לְבֵי רַב, דְּאֲמַרֵי: תַּחַת הָעוֹר אִינֵי יוֹדַע, תַּחַת מְטָלִית מַהוּ? תַּחַת צָמֵר מְסוּבָּךְ מַהוּ? תִּיקוּ.

בְּעֵי **רב פפא**: הַחֲלִיד בְּמִיעוּט סִימָנִים מַהוּ? תִּיקוּ.

[ו. שני ראשין כאחד]

[משנה: הַשׁוֹחֵט שְׁנֵי רֵאשִׁין כְּאֶחָד – שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה. שְׁנַיִם אוֹחֲזִין בְּסַפִּין וְשׁוֹחֲטִים, אֶפְלוּ אֶחָד לְמַעְלָה וְאֶחָד לְמִטָּה – שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה. הַתִּיזוּ אֵת הָרֵאשׁ בְּבַת אַחַת – פְּסוּלָה].

גַּמְ'. מְנַהֲגֵי מִיָּלִי: אָמַר שְׁמוּאֵל, דְּאָמַר קָרָא: "חֵץ שְׁחוּט לְשׁוֹנָם מְרָמָה דְּבַר".

תְּנָא דְבֵי רַבִּי יִשְׁמַעֵאל: "וְשַׁחֲט" – אִין "וְשַׁחֲט" אֶלָּא וּמְשָׁךְ, וְכֵן הוּא אוֹמֵר: "זָהָב שְׁחוּט", וְאוֹמֵר: "חֵץ שְׁחוּט לְשׁוֹנָם מְרָמָה דְּבַר". מַאי "וְאוֹמֵר"? וְכִי תִימָא "זָהָב שְׁחוּט" שְׁנִטְוּוּהָ כְּחוּט הוּא, תָּא שְׁמַע: "חֵץ שְׁחוּט לְשׁוֹנָם".

רבא הוּא בְּדִיק לִיה גִּירָא לְרַבִּי יוֹנָה בַּר תַּחְלִיפָא, וְשַׁחֲט בַּה עוֹפָא בְּהַדִּי דְּפָרַח. וְדִלְמָא עֶבֶד חֲלָדָה? חֲזִינוּ [לא, א] גִּידְפֵי דְמִיפְרָמִי. וְהָא בְּעֵי כְּסוּי, וְכִי תִימָא דְמַכְסוּ לִיה, וְהָאמַר **רבי זירא אָמַר רב**: הַשׁוֹחֵט צָרִיךְ שִׁיתָן עֶפֶר לְמִטָּה וְעֶפֶר לְמַעְלָה, שְׁנַאָמַר: "וְכִסְהוּ בְּעֶפֶר", "עֶפֶר" לֹא נֶאמַר אֶלָּא "בְּעֶפֶר", מְלַמֵּד

שְׁהוּחַט צָרִיךְ שְׁיִתֵּן עֶפֶר לְמִטָּה וְעֶפֶר לְמַעְלָה! דְּמִזְמִין לִיהָ לְעֶפֶר דְּכוּלָּהּ פְּתִיקָא.

[ז. מלא צואר]

[משנה: הִזָּה שׁוּחַט וְהִתִּיז אֶת הָרֹאשׁ בְּבֵת אַחַת, אִם יֵשׁ בְּסַפְּיֵין מְלֵא צֹנָא – כְּשֶׁרָה. הִזָּה שׁוּחַט וְהִתִּיז שְׁנֵי רִאשֵׁינָן בְּבֵת אַחַת, אִם יֵשׁ בְּסַפְּיֵין מְלֵא צֹנָא אֶחָד – כְּשֶׁרָה. בְּמָה דְּבָרִים אָמוּרִים? בְּזִמְנָן שְׁהוּלִיךְ וְלֹא הִבִּיא, אוּ הִבִּיא וְלֹא הוּלִיךְ, אָבָל אִם הוּלִיךְ וְהִבִּיא, אָפִילוּ כָּל שְׁהוּא, אָפִילוּ בְּאִיזְמַל – כְּשֶׁרָה].

הִזָּה שׁוּחַט וְהִתִּיז.

אָמַר רַבִּי זִירָא: מְלֵא צֹנָא וְחוּץ לְצֹנָא.

איִבְעִינָא לְהוּ: מְלֵא צֹנָא וְחוּץ לְצֹנָא כְּמֵלֵא צֹנָא, דְּהוּוּ לֵה תְּרֵי צֹנָאֵרֵי, אוּ דְלִמָּא מְלֵא צֹנָא וְחוּץ לְצֹנָא מְשֻׁהוּ? תָּא שְׁמַע: הִזָּה שׁוּחַט וְהִתִּיז שְׁנֵי רִאשֵׁין בְּבֵת אַחַת, אִם יֵשׁ לְסַפְּיֵין מְלֵא צֹנָא אֶחָד – כְּשֶׁר. מֵאֵי מְלֵא צֹנָא אֶחָד? אִיִּלִּימָא מְלֵא צֹנָא אֶחָד וְתוּ לֹא, הִשְׁתַּתָּ בְּבִהְמָה אַחַת בְּעִינָן מְלֵא צֹנָא וְחוּץ לְצֹנָא, בְּשִׁתֵּי בְּהֵמוֹת סָגִי לְהוּ כְּמֵלֵא צֹנָא אֶחָד? אֶלָּא פְּשִׁטָּא מְלֵא צֹנָא חוּץ לְשְׁנֵי צֹנָאֵרֵין. שְׁמַע מֵינָהּ, מְלֵא צֹנָא חוּץ לְצֹנָא, שְׁמַע מֵינָהּ.

בְּמָה דְּבָרִים אָמוּרִים – בְּזִמְנָן שְׁהוּלִיךְ וְלֹא הִבִּיא וְכוּ'.

אָמַר רַב מְנַשֶּׁה: בְּאִיזְמַל שְׁאִין לוּ קַרְנֵים. אָמַר לִיהָ רַב אַחָא בְּרִיה דְּרַב אֲוִיָּא לְרַב מְנַשֶּׁה: מַחְטָא מֵאֵי? אָמַר לִיהָ: מַחְטָא מְבֻזָּע בְּזַע. מַחְטָא דְּאוּשְׁכַּפֵּי, מֵאֵי? אָמַר לִיהָ: תִּנְיִנָא "אָפִילוּ כָּל שְׁהוּא". מֵאֵי לָאוּ מַחְטָא דְּאוּשְׁכַּפֵּי? לֹא, אִיזְמַל. אִיזְמַל בְּהִדְיָא קִתְּנֵי לֵה! פְּרוּשֵׁי קָא מְפָרֵשׁ: מֵאֵי "כָּל שְׁהוּ" – אִיזְמַל. הִכִּי נָמִי מְסַתְּבָרָא, דְּאֵי סְלָקָא דְּעִתָּךְ מַחְטָא דְּאוּשְׁכַּפֵּי, הִשְׁתַּתָּ מַחְטָא דְּאוּשְׁכַּפֵּי שְׁרִיָּא, אִיזְמַל מִיבְעִינָא? אִיזְמַל אֶצְטְרִיכָא לִיהָ, סְלָקָא דְּעִתָּךְ אֲמִינָא: לִיגְזֹר אִיזְמַל שְׁאִין לוּ קַרְנֵים אִטוּ אִיזְמַל שְׁיֵשׁ לוּ קַרְנֵים, קָא מְשַׁמַּע לָן.

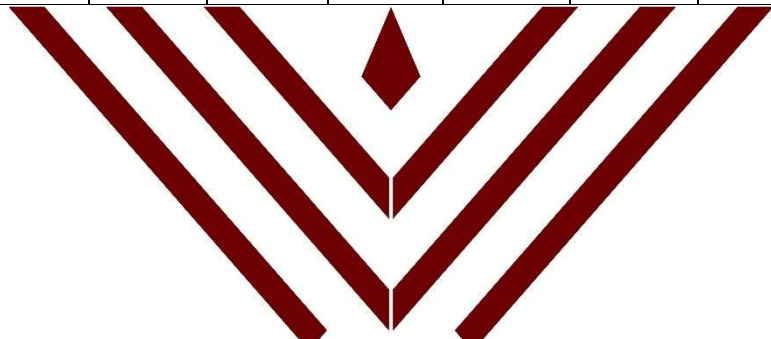
סוגיה יב [לא:-לג.]: כוונה ומעשה השחיטה

נפלה ספין והגביהה, נפלו פליו והגביהה, השחיו את הספין ועף, בא חבירו ושחט, אם שהה כדי שחיטה – פסולה. **רבי שמעון** אומר: אם שהה כדי ביקור.

נפלה ספין ושחטה, אף על פי ששחטה כדרכה – פסולה, שנאמר: "וּזְבַחְתָּ... וְאָכַלְתָּ", מה שאתה זובח אתה אוכל".

שחט את הנושט, ופסק את הגרגרת, או פסק את הגרגרת ואחר כך שחט את הנושט, או שחט אחד מהן והמתין לה עד שמתה, או שהחליד את הספין תחת השני ופסקו – **רבי ישבב** אומר: נבלה, **רבי עקיבא** אומר: טרפה. כלל אמר **רבי ישבב משום רבי יהושע**: כל שנפסלה בשחיטתה – נבלה, כל ששחיתתה כראוי ונדבר אחר גרם לה ליפסל – טרפה, והודה לו **רבי עקיבא**.

ז	ו	ה	ד	ג	ב	א
שחט את הוושט ופסק את הגרגרת	נפלה סכין והגביהה	רבי נתן וחכמים	כוונה בחולין	רבי נתן וחכמים	לא בעינן כוונה	נפלה סכין ושחטה

תמצית הסוגיה: הסוגיה עוסקת בגבולות המעשה האנושי בשחיטה, ובוחנת מהם התנאים ההכרחיים – מבחינת כוח, כוונה ורציפות – כדי להפוך פעולה פיזית ל"שחיטה" הלכתית כשרה.

התקבולת הראשונה עוסקת בנוכחות האדם בתוך רצף המעשה. קנה א' פותח בפסול של "נפלה סכין",

מקרה שבו חסר כוח האדם בתחילת המעשה. במקביל אליו, קנה ו' עוסק ב"שהייה", מקרה בו האדם הגביה את הסכין שנפלה, אך הרציפות האנושית נקטעה באמצע. שחיטה כשרה דורשת שהאדם יהיה "המנוע" של המעשה מתחילתו ועד סופו ללא הפסק.

התקבולת השנייה עוסקת באיכות המעשה ובתוצאתו. קנה ב' קובע את העיקרון ש"לא בעינן כוונה" – כלומר, מעשה ידי אדם כשר גם ללא מחשבה דתית, כל עוד הפעולה הטכנית בוצעה. לעומתו, קנה ז' עוסק במקרה בו הייתה כוונה ומעשה אדם, אך הביצוע הטכני היה לקוי (כמו החלדה או שחיטה שלא כסדר). התקבולת מחדדת כי בעולם החולין הדגש הוא על המעשה: חוסר במחשבה אינו פוסל, אך פגם אנושי בביצוע הפיזי הוא שמעביר את הבהמה מקטגוריה של שחיטה כשרה לקטגוריה של "נבלה".

מרכז הסוגיה (קנים ג-ד-ה) מהווה את הלב העיוני והמחשבותי שמחבר את כל הקצוות. דרך המחלוקת של רבי נתן וחכמים על "זריקת סכין" (ג', ה') והדיון העקרוני בטבילת נדה וכלים (ד'), המרכז קובע שחולין לא בעו כוונה. המעשה האנושי בחולין מעצם היותו יוצא מכוחו של בן דעת, גם ללא כוונה מפורשת.

התורה מגדירה את השחיטה כמעשה אנושי רציף ותקין. כאשר האדם נוכח במעשה ברציפות (א-ו) ומבצע אותו בצורה פיזית נכונה (ב-ז), השחיטה כשרה. המנגנון ההלכתי של חולין נשען על המציאות הממשית שיוצר האדם בעולם, ולא על עולם הכוונות.

[א-ב. נפלה סכין]

משנה: נפלה סכין ושחטה, אף על פי ששחטה כדרכה – פסולה, שנאמר: "וּזְבַחְתָּ... וְאָכַלְתָּ", מה שאַתָּה זוֹבַח אֶתָּה אוֹכֵל].

גמ'. טעמא דנפלה, הא הפילה הוא – כשרה, ואף על גב דלא מיפיון.

מאן תנא דלא בעינן פנונה לשחיטה? אמר רבא: רבי נתן היא, דתני אושעיא זעירא דמן חבריא: זרק סכין לנועצה בכותל, והלכה ושחטה כדרכה – רבי נתן מכשיר, וחכמים פוסלים. הוא תני לה, והוא אמר לה: הלכה כרבי נתן.

[ג. רבי נתן וחכמים]

והא אמרה רבא חדא זימנא, דתנן: וכוּלן ששחטו ואַחֲרִים רואין אותן – שחיטתן כשרה. ואמרינן: מאן תנא דלא בעי פנונה לשחיטה? ואמר רבא: רבי נתן היא.

צריכא, דאי אשמועינן התם – משום דקא מיפיון לשום חתיכה בעולם, אבל הכא, דלא קא מיפיון – אימא לא. ואי אשמועינן הכא, משום דקאתי מכח בן דעת, אבל התם דלא קאתי מכח בן דעת – אימא לא, צריכא.

[ד. כוונה בחולין]

אתמר: נדה שנאנסה וטבלה, אמר רב יהודה אמר רב: טהורה לבייתה, ואסורה לאכול בתרומה. ורבי יוחנן אמר: אף לבייתה לא טהרה.

אמר ליה רבא לרב נחמן, לרב דאמר: טהורה לבייתה ואסורה לאכול בתרומה – עון פרת (הותרה) [התרת], איסור מיתה מיבעיא? אמר ליה: בעלה חולין הוא, וחולין לא בעי פנונה.

ומנא תימרא? דתנן: גל שנתלש ובו ארבעים סאה ונפל על האדם ועל הפלים – טהורין. מאי לאו אדם דומיא דכלים? מה פלים דלא מיפיוני, אף אדם נמי לא בעי פנונה. ממאי? דלמא ביושב ומצפה עסקינן, אימתי יתלש הגל, [לא, ב] וכלים דומיא דאדם, מה אדם דבעינן פנונה, אף פלים נמי דקא מכיון להו אדם! וכי תימא, ביושב ומצפה, מאי למימרא? מהו דתימא: ליגזר משום חרדלית של גשמים, אי נמי ליגזר ראשון אטו פיפיון, קא משמע לן דלא

גזרינו! ומנא תימרא דלא מטבלינן בכיפיו? דתנן: מטבילין בראשיו, ואין מטבילין בכיפיו, שאין מטבילין באויר.

אלא חולין דלא בעי פונוה מיהא מנלן? דתנן: פירות שנפלו לתוך אמת המים, ופשט מי שידיו טמאות ונטלן – גזיו טהורות, ופירות אינן ב"כי יותן". ואם בשביל שיודחו גזיו – טהורות, ופירות ב"כי יותן".

איתביה רבא לרב נחמן: טבל לחולין והוחזק לחולין – אסור למעשר. הוחזק – אין, לא הוחזק – לא. הכי קאמר: אף על פי שהוחזק לחולין – אסור למעשר.

איתביה: טבל ולא הוחזק – כאילו לא טבל. מאי לאו: כאילו לא טבל כלל? לא, כאילו לא טבל למעשר, אבל טבל לחולין. הוא סבר: דיחויי קא מדחי ליה. נפק דק ואשכח, דתנגא: טבל ולא הוחזק – מותר לחולין ואסור למעשר.

אמר ליה אבוי לרב יוסף: לימא תיהוי תיובתא דרבי יוחנן מהא? אמר ליה: רבי יוחנן הוא דאמר רבי יוחנן בן יוסף. דתנגא: רבי יוחנן בן יוסף אומר: "וכובס", מה תלמוד לומר "שנית"? מקיש תכבוסת שנייה לתכבוסת ראשונה: מה תכבוסת ראשונה לדעת, אף תכבוסת שנייה לדעת. אי מה להלן בעינן דעת כהן, אף כאן בעינן דעת כהן? תלמוד לומר: "וטהר", מכל מקום.

מתקיף לה רב שימי בר אשי: ומי אמר רבי יוחנן הכי? והאמר רבי יוחנן: הלקה פסתם משנה. ותנן: נפלה ספין ושחטה, אף על פי ששחטה פדרפה – פסולה. והוינו בה: טעמא דנפלה, הא הפילה הוא – פשרה, ואף על גב דלא מיפיו. ואמרין: מאן תנא דלא בעי פונוה לשחיטה? אמר רבא: רבי נתן היא. בשחיטה, אפילו רבי יוחנן בן יוסף [מודי], מדגלי רחמנא מתעסק בקדשים פסול – מקלל דחולין לא בעינן פונוה. ורבנן, נהי דלא בעינן פונוה לזביחה, לחתיכה בעינן.

[ה. רבי נתן וחכמים]

אמר רבא: בהא זכנהו רבי נתן לרבנן, מי פתיב "וחתכת"? "וזהבת" פתיב, אי בעינן פונוה לחתיכה – אפילו לזביחה נמי ליבעי, אי לא בעינן פונוה לזביחה – לחתיכה נמי לא ליבעי.

היכי דמי נדה שפאנסה וטבלה? אילימא דאנסה חבירתה ואטבלה, פונוה דחבירתה פונוה מעלייתא היא. ועוד, בתרומה נמי אכלה, דתנן: החרשת, והשוטה, והסומא, ושנטרפה דעתה, אם יש להן פקחות מתקנות אותן –

אוכלות בתרומה. אמר **רב פפא**: לרבי נתן, שנפלה מן הגשר, ולרבנן, שיךדה להקר.

אמר **רבא**: שחט פרה ושחט בהמה אחרת עמה, לדברי הכל פסולה. [לב, א] נשחטה בהמה אחרת עמה, לרבי נתן – פרה פסולה בהמה כשרה, לרבנן – פרה כשרה בהמה פסולה. פשיטא! נשחטה בהמה אחרת לרבי נתן איצטריכא ליה, סלקא דעתך אמינא: "ושחט אותה" אמר רחמנא, ולא אותה וחבירתה, והיכי דמי – כגון ששחט שתי פרות בהדי הדדי, אבל בהמה דחולין אימא לא, קא משמע לן. חתף דלעת עמה – דברי הכל פסולה, נחתכה דלעת עמה – דברי הכל כשרה.

לב

[ו. שהייה]

[משנה: נפלה סכין והגביהה, נפלו כליו והגביהו, השחיו את הסכין ועף, בא חבירו ושחט, אם שהה כדי שחיטה – פסולה. **רבי שמעון** אומר: אם שהה כדי ביקור].

גמ' מאי כדי שחיטה? אמר **רב**: כדי שחיטת בהמה אחרת. אמרי ליה **רב כהנא ורב אסי לרב**: כדי שחיטת בהמה לבהמה, ועוף לעוף, או דלמא אף בהמה לעוף? אמר להו: לא הוה בדיחנא ביה בחביבי, דאישיייליה.

אתמר: אמר **רב**: כדי שחיטת בהמה לבהמה, ועוף לעוף, ושמואל אמר: אפילו בהמה לעוף, וכך כי אתא רבין אמר **רבי יוחנן**: אפילו בהמה לעוף. **רבי חנניא** אמר: כדי שיביא בהמה אחרת וישחוט. גביא אפילו מעלמא? נתת דבריך לשיעורין! אמר **רב פפא**: עומדת להטיל איכא בינייהו.

אמרי במערבא משמיה **דרבי יוסי ברבי חנינא**: כדי שיגביהנה וירביצנה וישחוט, דקה לדקה וגסה לגסה.

אמר **רבא**: השוחט בסכין רעה, אפילו כל היום כולו – כשרה.

בעי **רבא**: שהיות, מהו שיצטרפו? ותפשוט לה מדידיה! התם בדלא שהה.

בעי **רב הונא בריה דרב נתן**: שהה במיעוט סימנין, מהו? תיקו.

רבי שמעון אומר: אם שהה [כדי ביקור].

מאי כדי ביקור? אמר **רבי יוחנן**: כדי ביקרו של חכם. אם כן, נתת דבריך לשיעורין! אלא, כדי ביקור טבח חכם.

[ז. שחט ופסק]

[משנה: שְׁחַט אֶת הַחוֹשֵׁט, וּפָסַק אֶת הַגְּרָגֶרֶת, אוּ פָסַק אֶת הַגְּרָגֶרֶת וְאַחַר כֵּן שְׁחַט אֶת הַחוֹשֵׁט, אוּ שְׁחַט אֶחָד מֵהֶן וְהִמְתִּין לָהּ עַד שְׁמִתָּהּ, אוּ שְׁהַחֲלִיד אֶת הַסָּבִין תַּחַת הַשֵּׁנִי וּפָסַקוּ – רַבִּי יִשְׁבֵּב אוֹמֵר: נִבְלָה, רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: טְרָפָה. כָּלֵל אָמַר רַבִּי יִשְׁבֵּב מִשּׁוּם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: כָּל שֶׁנִּפְסְלָה בְּשַׁחֲטָתָהּ – נִבְלָה, כָּל שֶׁשַּׁחֲטָתָהּ כְּרָאוּי וְדָבָר אַחֵר גָּרַם לָהּ לִיפְסֹל – טְרָפָה, וְהוֹדָה לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא].

גְּמִי. שְׁחַט אֶת הַחוֹשֵׁט וְכוּ'. וְהוֹדָה לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא.

וּרְמִינְהִי: אֵלּוּ טְרָפוֹת בְּבִהְמָה [לב, ב] נְקוּבַת הַחוֹשֵׁט וּפְסוּקַת הַגְּרָגֶרֶת! אָמַר רַבָּא: לֹא קִשְׂיָא, כְּאִן שֶׁשְׁחַט וּלְבַסּוֹף פָּסַק, כְּאִן שֶׁפָּסַק וּלְבַסּוֹף שְׁחַט. שְׁחַט וּלְבַסּוֹף פָּסַק – נִפְסְלָת בְּשַׁחֲטָהּ הִיא, פָּסַק וּלְבַסּוֹף שְׁחַט – כִּי דָבָר אַחֵר גָּרַם לָהּ לִיפְסֹל דְמָנִיא.

אִיתִיבִיָּה רַב אַחָא בַר הוּנָא לְרַבָּא: שְׁחַט אֶת הַחוֹשֵׁט וּפָסַק אֶת הַגְּרָגֶרֶת, פָּסַק אֶת הַגְּרָגֶרֶת וְאַחֵר כֵּן שְׁחַט אֶת הַחוֹשֵׁט – נִבְלָה! אֵימָא: וְכִבֵּר שְׁחַט אֶת הַחוֹשֵׁט מַעֲיָקְרָא. אָמַר לִיָּה: שְׁתֵּי תְּשׁוּבוֹת בְּדָבָר, חֲדָא דְהֵיִינוּ קַמִּיתָא, וְעוֹד הָא תִּנּוּן "וְאַחֵר כֵּן"!

אֵלּא אָמַר רַבָּא: אֵלּוּ אֲסוּרוֹת קַתְנִי, וְיֵשׁ מֵהֶן נִבְלוֹת, וְיֵשׁ מֵהֶן טְרָפוֹת. וְלִיחֻשׁוֹב נָמִי דְחִזְקִיָּה, דְאָמַר חִזְקִיָּה: עֲשָׂאָה גִיסְטָרָא – נִבְלָה. וְלִיחֻשׁוֹב נָמִי דְרַבִּי אֶלְעָזָר, דְאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: נִטְלָה גִרְדָּא וְחָלַל שְׁלָהּ – נִבְלָה. כִּי קַתְנִי נִבְלָה, דִּלָּא מְטַמְאָה מַחֲיִים, אֲבָל נִבְלָה דְמְטַמְאָה מַחֲיִים – לֹא קַתְנִי.

רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לִקְיֵשׁ אָמַר: כְּאִן – שְׁשַׁחַט בְּמָקוֹם חֲתוּדָא, כְּאִן – שְׁשַׁחַט שְׁלָא בְּמָקוֹם חֲתוּדָא. שְׁחַט בְּמָקוֹם חֲתוּדָא – נִפְסְלָה בְּשַׁחֲטָהּ הִיא, שְׁלָא בְּמָקוֹם חֲתוּדָא – כִּי דָבָר אַחֵר גָּרַם לָהּ לִיפְסֹל דְמָנִיא.

וּמִי אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לִקְיֵשׁ הַכִּי? וְהָאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לִקְיֵשׁ: שְׁחַט אֶת הַקֶּהֱלָה וְאַחֵר כֵּן נִיקְבָהּ הַרְיָאָה כְּשֶׁרָה! אֵלְמָא כְּמָאן דְמִנְחָא בְּדִיקוּלָא דְמָנִיא, הָכָא נָמִי כְּמָאן דְמִנְחָא בְּדִיקוּלָא דְמָנִיא.

אֵלּא אָמַר רַבִּי חִינְיָא בַר אַבָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: לֹא קִשְׂיָא, כְּאִן קוּדְסֵי חֲזָרָה, כְּאִן לְאַחַר חֲזָרָה, וּמִשְׁנָה לֹא זָזָה מִמְּקוֹמָהּ.

גוּפָא, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לִקְיֵשׁ: שְׁחַט אֶת הַקֶּהֱלָה וְאַחֵר כֵּן נִיקְבָהּ הַרְיָאָה – כְּשֶׁרָה. אָמַר רַבָּא: לֹא אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לִקְיֵשׁ אֵלּא בְּרִיָּאָה, הוֹאִיל וְחִיֵּי רִיָּאָה תְּלוּיִן בְּקֶנְהָ, אֲבָל בְּבִנֵי מַעֲיִים – לֹא.

מתקיא לה רבי זירא: מאחר שנולדו בה סימני טרפה התרת, מה לי בריאה, מה לי בבני מעיים!

לג

והדר ביה רבי זירא, דבעי רבי זירא: ניקבו בני מעיים בין סימן לסימן, מהו? מי מצטרף סימן ראשון לסימן שני לטהרה מידי נבלה, או לא? ואמרינן: לאו היינו דבעי אילפא: הוציא עובר את ידו בין סימן לסימן, מהו? [לג, א] מי מצטרף סימן ראשון לסימן שני לטהרה מידי נבלה, או לא? עד כאן לא איבעיא לו, אלא לטהרה מידי נבלה, אבל באכילה – אסורה.

אמר ליה רב אחא בר רב לרבינא: דלמא לעולם לא הדר ביה, ורבי זירא לדבריו דרבא קאמר, וליה לא סבירא ליה.

אמר רב אחא בר יעקב: שמע מינה מדרבי שמעון בן לקיש, מזמנין ישראל על בני מעיו, ואין מזמנין גוי על בני מעיו. מאי טעמא? ישראל דבשחיטה תלגא מילתא, כיון דאיכא שחיטה מעלייתא – אישתרי להו; גוים דבגחירה סגי להו ובמיתה תלגא מילתא, הני – כאבר מן החי דמו.

אמר רב פפא: הוה יתיבנא קמיה דרב אחא בר יעקב, ובעי דאימא ליה, מי איכא מידי דלישראל שרי ולגוים אסור? ולא אמרי ליה, דאמינא: הא טעמא קאמר.

תניא דלא כרב אחא בר יעקב: הרוצה לאכול מבהמה קודם שתצא נפשה – חותך כזית בשר מבית השחיטה, ומולחו יפה יפה, ומדיחו יפה יפה, וממתין לה עד שתצא נפשה, ואוכלו, אחד גוי ואחד ישראל מותרין בו.

מסייע ליה לרב אידי בר אבין, דאמר רב אידי בר אבין אמר רב יצחק בר אשיאן: הרוצה שיבריא, חותך כזית בשר מבית שחיטה של בהמה, ומולחו יפה יפה, ומדיחו יפה יפה, וממתין לה עד שתצא נפשה, אחד גוי ואחד ישראל מותרין בו.

סוגיה יג [לג.-לח.]: השחיטה ומחשבת האדם

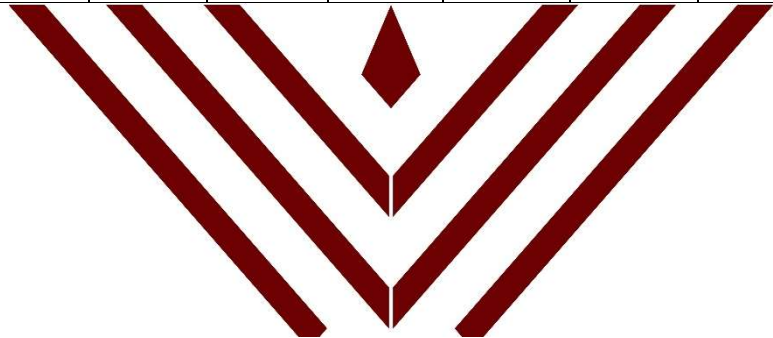
השוחט את המסופקת, רבן שמעון בן גמליאל אומר: עד שתפרקס ביד וברגל. רבי אליעזר אומר: דניה אם זינקה. אמר רבי שמעון: השוחט בלינה, ולמחר השפים ומצא פתלים מלאים דם – כשרה, שזינקה, וכמדת רבי אליעזר. וחכמים אומרים: עד שתפרקס או ביד או ברגל, או עד שתכשכש בזנבה.

השוחט בהמה חיה ועוף ולא יצא מהן דם – כשרים, ונאכליו בגדים מסואבות, לפי שלא הוכשרו בדם.

רבי שמעון אומר: הוכשרו בשחיטה.

אחד בהמה דקה ואחד בהמה גסה. בהמה דקה שפשטה נדה ולא החזירה – פסולה, שאינה אלא הוצאת נפש בלבד. במה דברים אמורים? שהיתה בחזקת מסופקת, אבל אם היתה בחזקת בריאה, אפילו אין בה אחד מכל הסימנים הללו – כשרה.

א	ב	ג	ד	ה	ו	ז
הכשר בדם	הכשר בשחיטה	האוכל שלישי של חולין	השוחט והתין דם על הדלעת	חיבת הקודש	מסוכנת	פירכוס

תמצית הסוגיה: הסוגיה עוסקת בשינוי הסטטוס של הבהמה מרגע השחיטה – ממעבר בין יצור חי ל"אוכל", ועד ליכולת של הבשר לקבל טומאה.

פתיחת הסוגיה (א-ב) וסיומה (ז-ז) עוסקים בהגדרת מעשה השחיטה ובסימנים הפיזיים המאשרים את הטרנספורמציה של הבהמה:

הנרות החיצוניים (א, ו): בוחנים את הצורך בראיות פיזיים מוחשיים – חכמים הדורשים יציאת דם כדי להכשיר לטומאה (א), אל מול הצורך בסימני חיות ברורים (זינוק) כדי להתיר בהמה מסוכנת (ו).

הנרות הפנימיים (ב, ז): בוחנים את מהות השחיטה ככוח מחולל – שיטת רבי שמעון שהשחיטה כשלעצמה יוצרת סטטוס של "אוכל" (ב), אל מול הגדרת הפירכוס (כפיפה) כהוכחה לכך שהשחיטה אכן פעלה על גוף חי (ז).

בעוד הנרות הפותחים והמסיימים את הסוגיה עוסקים בהוכחות הטכניות והפיזיולוגיות, מרכז הסוגיה (ג-ד-ה) עוסק בחשיבות ובמחשבת האדם. המרכז בוחן את מושג "חיבת הקודש", המלמד שרצון האדם והקדשת החפץ למקדש מעניקים לו חשיבות של "אוכל" גם ללא הכשר פיזי של מים או דם.

מוקד הסוגיה (ד) – השוחט והתיז דם על הדלעת – מחבר את המחשבה למציאות: הוא בוחן את רגע השחיטה כמעשה מתמשך של יצירת חשיבות, ומכריע מתי הופכת הבהמה מ"גוף" ל"חפץ" הלכתי.

המבנה מראה שהתורה מכירה בכוחה של השחיטה לשנות את המציאות, אך בעוד שבחולין נדרשים סימנים פיזיים (דם ופירכוס), בעולם הקודש המחשבה והחיבה הן אלו שיוצרות את המציאות ההלכתית ומכשירות את הדבר לקבל טומאה ולעלות על המזבח.

[א-ב. הכשר בדם ובשחיטה]

משנה: השוחט בהמה חיה ועוף ולא יצא מהן דם – פְּשָׁרִים, וְנֹאֲכָלִין בְּיָדֵים מְסוּאָבוֹת, לְפִי שֶׁלֹּא הוֹכְשָׁרוּ בְּדָם. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: הוֹכְשָׁרוּ בְּשַׁחֲטָהּ.

גְּמ'. טַעֲמָא דְלֹא יֵצֵא מֵהוּ דָם, הָא יֵצֵא מֵהוּ דָם – אִין נֹאֲכָלִים בְּיָדֵים מְסוּאָבוֹת. אַמַּאי? יָדִים שְׁנִיּוֹת הוּ, וְאִין שְׁנֵי עוֹשֶׂה שְׁלִישֵׁי בְּחוּלִין!

וממאי דבחוּלִין עֲסָקִינוּ? דְקַתְנֵי חַיָּה, דְאִילוּ קִדְּשִׁים – חַיָּה בְּקִדְּשִׁים מִי אֵיכָא? וְתוּ, אִי בְּקִדְּשִׁים, כִּי לֹא יֵצֵא מֵהוּ דָם – כְּשֶׁרָה? הוּא עֲצָמוּ לְדָם הוּא צְרִיד! וְתוּ, אִי בְּקִדְּשִׁים, כִּי יֵצֵא מֵהוּ דָם מִי מְכָשִׁיר? וְהָאֵמַר רַבִּי חִיָּיא בְּרַ אַבָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מִנֵּין לְדָם קִדְּשִׁים שְׂאִינוּ מְכָשִׁיר? שְׁנַאֲמַר: "עַל הָאֲרָץ תִּשְׁפְּכֶנּוּ כַּמִּים", דָם שְׁנִשְׁפָּד כַּמִּים מְכָשִׁיר, שְׂאִינוּ נִשְׁפָּד כַּמִּים אִינוּ מְכָשִׁיר! וְתוּ, אִי בְּקִדְּשִׁים, כִּי לֹא יֵצֵא מֵהֶם דָם לֹא מִתְּכָשֶׁרִי, (לִיתְכָשֶׁרִי) [לִיתְכָשֶׁרוּ] בְּחִיבַת הַקִּדְּשׁ! דְקִימָא לֹן חִיבַת הַקִּדְּשׁ מְכָשֶׁרְתּוּ.

אָמַר רַב נַחֲמָן אָמַר רַבָּה בְּרַ אַבּוּה: הֵכָא בְּחוּלִין שְׁלַקְהוּ בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר עֲסָקִינוּ, וְדָלָא כְּרַבִּי מַאִיר, דְתַנּוּ: [לג, ב] כָּל הַטְּעוֹן בֵּיאַת מִים מִדְּבַרִּי סוּפְרִים מְטַמֵּא אֶת הַקִּדְּשׁ, וּפּוֹסֵל אֶת הַתְּרוּמָה, וּמוֹתֵר בְּחוּלִין וּבַמַּעֲשֵׂר, דְּבַרִּי רַבִּי מַאִיר. וְחֲכָמִים אוֹסְרִים בַּמַּעֲשֵׂר.

מִתְקִיף לַה רַב שִׁימִי בְּרַ אֲשִׁי: מִמַּאִי? דְלֵמָא עַד כָּאֵן לֹא פְּלִיגי רַבְּנָן עֲלֵיהּ דְּרַבִּי מַאִיר, אֲלֵא בְּאֲכִילַת מַעֲשֵׂר, אַבְּל בְּגִייעָה דְּמַעֲשֵׂר וְאֲכִילָה דְּחוּלִין – לֹא פְּלִיגי. וְהָא נְגִיעָה הִיא, מִדְּקַתְנֵי נֹאֲכָלִין בְּיָדֵים מְסוּאָבוֹת, מִי לֹא עֲסָקִינוּ דְקָא סְפִי לִיה חֲבָרִיָּה?

אֲלֵא אָמַר רַב פַּפָּא: הֵכָא בְּיָדִים תְּחִלּוֹת עֲסָקִינוּ, וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר הִיא, דְתַנּוּ: אִין יָדִים תְּחִלּוֹת לְחוּלִין, רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר מְשׁוּם רַבִּי מַאִיר: יָדִים תְּחִלּוֹת לְחוּלִין, וּשְׁנִיּוֹת לְתְרוּמָה. תְּחִלּוֹת לְחוּלִין – אִין, לְתְרוּמָה – לֹא? הֵכִי קָאֵמַר: תְּחִלּוֹת – אֶף לְחוּלִין, שְׁנִיּוֹת – לְתְרוּמָה אִין, לְחוּלִין – לֹא. וּמִי אֵיכָא יָדִים תְּחִלּוֹת? אִין, דְתַנּוּ: הֵכִינִס יָדִיו לְבֵית הַמְּנוּגָע – יָדִיו תְּחִלּוֹת, דְּבַרִּי רַבִּי עֲקִיבָא, וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: יָדִיו שְׁנִיּוֹת. דְּכּוּלֵּי עֲלָמָא בֵּיאָה בְּמִקְצַת לֹא שְׁמָה בֵּיאָה, וְהֵכָא בְּגִייעָה יָדִיו אֲטוּ גּוּפוֹ קָא מִיפְּלָגי. מֶר סַבַּר: יָדִיו – כְּגוּפוֹ שְׁוִינְהוּ רַבְּנָן, וּמֶר סַבַּר: יָדִים – כְּיָדִים דְּעֲלָמָא שְׁוִינְהוּ רַבְּנָן.

וְלוקֵמָה כְּרַבִּי עֲקִיבָא, דְאָמַר: יָדִיו תְּחִלּוֹת הוּיִין? דְלֵמָא כִּי קָאֵמַר רַבִּי עֲקִיבָא הֵנִי מִילֵי בְּתְרוּמָה וְקִדְּשִׁים, דְחַמִּירִי, אַבְּל לְחוּלִין – שְׁנִיּוֹת הוּיִין.

וליהוין נמי שניות, דהא שמעינן ליה לרבי עקיבא דאמר: שני עושה שלישי בחולין. דתנן, בו ביום דרש רבי עקיבא: "וכל כלי חרש וגו' יטמא", "טמא" לא נאמר, אלא "יטמא" – לטמא אחרים, לימד על כפר שני שהוא עושה שלישי בחולין. דלמא הני מיילי בטומאה דאורייתא, אבל בדרבנן לא.

אמר רבי אלעזר אמר רבי הושעיא: הכא בחולין שנעשו על טהרת הקדש עסקינן, ודלא כרבי הושע, דתניא: רבי אליעזר אומר: האוכל אוכל ראשון – ראשון, שני – שני, שלישי – שלישי. רבי הושע אומר: האוכל אוכל ראשון ושני – שני, שלישי – שני לקדש, ואין שני לתרומה. בחולין שנעשו על טהרת תרומה. על טהרת תרומה – אין, על טהרת הקדש – לא, קסבר: חולין שנעשו על טהרת הקדש לית בהו שלישי.

ולוקמה [לד, א] בחולין שנעשו על טהרת תרומה, ורבי הושע? לא סלקא דעתך, דקתני "בשר", דאי בתרומה – בשר מי איכא? אלא מאי, בקדשים? חנה בקדשים מי איכא? בשר בבשר מיחלף, בשר בפירי לא מיחלף.

אמר עולא: חבריא אמרו בחולין שנעשו על טהרת הקדש, ודלא כרבי הושע. ואנא אמנא רבי הושע היא, ולא מיבעיא קאמר: לא מיבעיא חולין שנעשו על טהרת קדש דחמירי דאית בהו שלישי, אלא אפילו חולין שנעשו על טהרת תרומה נמי אית בהו שלישי.

מאן חבריא? רבה בר בר חנה היא, דאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: מאי אהדרו רבי אליעזר ורבי הושע להדדי? אמר לו רבי אליעזר לרבי הושע: מצינו אוכל חמור מן האוכל, דאילו נבלת עוף טהור בחוץ – לא מטמא, ואילו אוכלה מטמא בגדים אבית הבליעה, ואנו היאך לא נעשה אוכל כמאכל? ורבי הושע: מנבלת עוף טהור לא גמרינן, דחידוש הוא. אלא מצינו שהמאכל חמור מן האוכל, דאילו מאכל בכביצה, ואוכל עד דאכיל פחצי פֶרס, ואנו היאך נעשה אוכל כמאכל? ורבי אליעזר: טומאה משיעורין לא גמרינן, ועוד – לדבריך שאתה אומר על ראשון שני – פה אתה אומר, שני שני למה? אמר לו: מצינו שהשני עושה שני על ידי משקין. אמר לו: והא משקין נמי תחלה הוו, דתנן: כל הפוסל בתרומה מטמא משקין להיות תחלה, חוץ מטבול יום. ועוד, שלישי שני למה? אמר לו: אף אני לא אמרתי אלא בתרומה, שטהרתה [לד, ב] טומאה היא אצל הקדש.

לד

[ג. האוכל שלישי של חולין]

אמר רבי זירא אמר רבי אסי אמר רבי יוחנן אמר רבי ינאי: האוכל שלישי של חולין שנעשו על טהרת הקדש – נעשה גופו שני לקדש.

איתביה רבי זירא לרבי אסי: שלישי שני לקדש, ואין שני לתרומה, בחולין שנעשו על טהרת תרומה. על טהרת תרומה – אין, על טהרת הקדש – לא! אמר ליה: לא מיבעיא קאמר. והא "אף אני לא אמרתי אלא בתרומה" קאמר, אמוראי ניהו, ואליבא דרבי יוחנן.

אמר עולא: האוכל שלישי של חולין שנעשו על טהרת תרומה – נפסל גופו מלאכול בתרומה. מאי קא משמע לן? תנינא: שלישי שני לקדש, ואין שני לתרומה, בחולין שנעשו על טהרת תרומה. שני הוא דלא הוי, הא שלישי הוי. אי מההיא, הנה אמינא: לא שני הוי ולא שלישי הוי, ואידי דאמר "שני בקדש" – אמר נמי "אין שני בתרומה", קא משמע לן.

איתביה רב המנונא לעולא: הראשון שבחולין טמא ומטמא, והשני פוסל ואינו מטמא, והשלישי נאכל בנזיד הדמע. ואי אמרת נפסל גופו מלאכול בתרומה, ספינו ליה מידי דפסיל ליה לגופיה? אמר ליה: הנח לנזיד הדמע, [לה, א] דליכא כזית בכדי אכילת פרס.

אמר רבי יונתן אמר רבי: האוכל שלישי של תרומה עצמה – אסור לאכול, ומותר ליגע.

ואיצטריך דעולא, ואיצטריך דרבי יונתן, דאי מדעולא הנה אמינא: הני מילי בחולין שנעשו על טהרת תרומה, אבל תרומה – בנגיעה נמי אסור, איצטריך דרבי יונתן. ואי מדרבי יונתן הנה אמינא: הני מילי תרומה, אבל חולין – באכילה נמי שרי, צריכי.

יתיב רב יצחק בר שמואל בר מרתא קמיה דרב נחמן, ויתיב וקאמר: האוכל שלישי של חולין שנעשו על טהרת הקדש – טהור לאכול בקדש, שאין לדבר שעושה רביעי בקדש אלא קדש מקודש בלבד.

מתיב רמי בר חמא: שלישי – שני לקדש, ואין שני לתרומה. בחולין שנעשו על טהרת תרומה. אמאי? הא לאו קדש מקודש הוא! אמר ליה: הנח לתרומה, שטהרתה טומאה היא אצל הקדש.

ומנא תימרא? דתנו: בגדי עם הארץ מדרס לפרושו, בגדי פרושין מדרס לאוכלי תרומה, בגדי אוכלי תרומה מדרס לקדש. אמר רבא: מדרסות

קְאָמְרַתְּ? שְׁאֵנִי מְדַרְסוֹת, [לה, ב] שְׁמָא תִּשָּׁב עֲלֵיהֶן אֲשֶׁתּוֹ נָדָה, אָבֵל בְּפִירֵי לֹא אֶמְרִינוּ. וְרַבִּי יִצְחָק בְּפִירֵי גַּמִּי אָמַר.

מְתִיב רַבִּי יְרֵמְיָה מְדִיפְתֵי: וּמִי אֶמְרִינוּ בְּפִירֵי? וְהֵתֵּן: אִם אָמַר "הִפְרַשְׁתִּי לְתוֹכָהּ רְבִיעִית קֹדֶשׁ" – נֶאֱמַר, וְלֹא קָא (מטמא) [מְטַמְּא] לִיה תְּרוּמָה לְקֹדֶשׁ. וְאִי אֶמְרַתְּ: טְהַרְתָּה טוּמְאָה הִיא אֶצֶל הַקֹּדֶשׁ – תִּטְמָא תְּרוּמָה לְקֹדֶשׁ! אָמַר לִיה: טוּמְאָה בְּחִבּוּרֵין קְאָמְרַתְּ? טוּמְאָה בְּחִבּוּרֵין שְׂאֵנִי, דְּמַגּוּ דְּמַהִימָן אֶקְדָּשׁ – מְהִימָן גַּמִּי אֶתְרוּמָה.

מְתִיב רַב הוֹנָא בְּר נֵתָן: הֲשֵׁנִי שֶׁבְּחוּלֵין מְטַמָּא מִשְׁקָה חוּלִין, וּפּוֹסֵל אוֹכְלֵי תְּרוּמָה, וְהִשְׁלִישִׁי מְטַמָּא מִשְׁקָה קֹדֶשׁ, וּפּוֹסֵל אוֹכְלֵי קֹדֶשׁ, בְּחוּלִין שְׁנַעֲשׂוּ עַל טְהַרְתְּ הַקֹּדֶשׁ.

תִּנְיָא הִיא, דְּתִנְיָא: חוּלִין שְׁנַעֲשׂוּ עַל טְהַרְתְּ קֹדֶשׁ – הֲרִי הוּן כְּחוּלִין. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי צְדוֹק אוֹמַר: הֲרִי הוּן כְּתְרוּמָה, לְטַמָּא שְׂנִים, וְלִפְסוּל אֶחָד. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: הוֹכְשָׁרוּ בְּשַׁחֲטָה.

אָמַר רַב אִסִּי: אוֹמַר הִיָּה רַבִּי שְׁמַעוֹן, שְׁחִיטָתוֹ מְכַשֶּׁרֶת וְלֹא דָם.

לִימָא מְסִייעַ לִיה, רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: הוֹכְשָׁרוּ בְּשַׁחֲטָה. מַאי לָאוּ בְּשַׁחֲטָה וְלֹא בְּדָם? לָא, אֶף בְּשַׁחֲטָה.

תָּא שְׁמַע: אָמַר לְהוּן רַבִּי שְׁמַעוֹן: וְכִי הָדָם מְכַשֵּׁיר? וְהִלָּא שְׁחִיטָה מְכַשֶּׁרֶת! הֲכִי קְאָמַר לְהוּן: וְכִי דָם בְּלִבְד מְכַשֵּׁיר? אֶף שְׁחִיטָה גַּמִּי מְכַשֶּׁרֶת.

תָּא שְׁמַע: רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: דָּם הַמֵּת אֵינוֹ מְכַשֵּׁיר. מַאי לָאוּ, הָא דָּם שְׁחִיטָה מְכַשֵּׁיר? לָא, הָא דָּם חֲלָלִים מְכַשֵּׁיר, אָבֵל דָּם שְׁחִיטָה מַאי – לָא מְכַשֵּׁיר? לִישְׁמַעִינָן דָּם שְׁחִיטָה, וְכָל שְׁכּוֹן דָּם הַמֵּת! דָּם הַמֵּת אֵינְטְרִיכָא לִיה, סְלֵקָא דַּעְתָּךְ אֲמִינָא: מַה לִּי קְטִלְיָה אִיהוּ, מַה לִּי קְטִלְיָה מִלְּאֵךְ הַמֵּת? קָא מִשְׁמַע לָן.

תָּא שְׁמַע: רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: דָּם מְגַפְתּוֹ אֵינוֹ מְכַשֵּׁיר. מַאי לָאוּ, הָא דָּם שְׁחִיטָה מְכַשֵּׁיר? לָא, הָא דָּם חֲלָלִים מְכַשֵּׁיר. אָבֵל דָּם שְׁחִיטָה מַאי, לָא מְכַשֵּׁיר? לִישְׁמַעִינָן דָּם שְׁחִיטָה, וְכָל שְׁכּוֹן דָּם מְגַפְתּוֹ! דָּם מְגַפְתּוֹ אֵינְטְרִיכָא לִיה, סְלֵקָא דַּעְתָּךְ אֲמִינָא: מַה לִּי קְטִלְיָה כּוּלְיָה, מַה לִּי קְטִלְיָה פְּלַגָּא.

וּמַאי שְׁנָא דָּם חֲלָלִים דְּמְכַשֵּׁיר? דְּכַתִּיב: "וְדָם חֲלָלִים יִשְׁתֶּה". דָּם שְׁחִיטָה גַּמִּי כַּתִּיב: "עַל הָאָרֶץ תִּשְׁפְּכֶנּוּ כַּמַּיִם!" הֵהוּא לְמִישְׁרֵי דְּמָן דְּפְסוּלֵי הַמוֹקְדָּשִׁין

בְּהִנָּאָה הוּא דְאֵתָא. [לו, א] סְלָקָא דְעֵתָךְ אֲמִינָא: הוּאִיל וְאִסְרִי בְּגִיָּה וְעִבּוּדָה, דְּמִן לְבַעֵי קְבוּרָה, קִמְשָׁמַע לָן.

תָּנָא דְבִי רַבִּי יִשְׁמַעֵאל: "וְדָם חֲלָלִים יִשְׁתַּה" – פָּרֵט לְדָם קִילּוּחַ, שְׂאִינוּ מְכַשֵּׁיר אֶת הַזְּרָעִים.

לו

[ד. השוחט והתניו דם על הדלעת]

תָּנּוּ רַבָּנָן: הַשּׁוֹחֵט וְהַתֵּיזוּ דָם עַל הַדְּלַעַת – רַבִּי אוֹמֵר: הוֹכֵשֶׁר, רַבִּי חִיָּיא אוֹמֵר: תּוֹלִין. אָמַר רַבִּי אוֹשְׁעֵינָא: מֵאַחַר שֶׁרַבִּי אוֹמֵר הוֹכֵשֶׁר, וְרַבִּי חִיָּיא אוֹמֵר תּוֹלִין, אָנוּ עַל מִי נִסְמוּךְ? בָּאוּ וְנִסְמוּךְ עַל דְּבָרֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן, שֶׁהִזָּה רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: שְׁחִיטָה מְכַשֶּׁרֶת וְלֹא דָם.

אָמַר רַב פָּפָא: הַכֹּל מוֹדִים הֵיכָא דְאִיתִיהָ לְדָם מִתְחַלְּהָ וְעַד סוּף – כּוּלֵי עֲלָמָא לֹא פְּלִיגֵי דְמְכַשֵּׁיר. כִּי פְּלִיגֵי בְּנִתְקַנְחָם הַדָּם בֵּין סִימָן לְסִימָן, רַבִּי סָבַר: יִשְׁנָה לְשְׁחִיטָה מִתְחַלְּהָ וְעַד סוּף, וְהָאִי דָם שְׁחִיטָה הוּא. רַבִּי חִיָּיא סָבַר: אֵינָה לְשְׁחִיטָה אֶלָּא בְּסוּף, וְהָאִי דָם מִכָּה הוּא, וּמֵאִי "תּוֹלִין"? תּוֹלִין הַדְּבָר עַד גְּמַר שְׁחִיטָה – אִי אִיתִיהָ לְדָם בְּסוּף שְׁחִיטָה מְכַשֵּׁיר, וְאִי לֹא – לֹא מְכַשֵּׁיר. וּמֵאִי "בָּאוּ וְנִסְמוּךְ עַל דְּבָרֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן"? לְרַבִּי שְׁמַעוֹן לֹא מְכַשֵּׁיר, לְרַבִּי חִיָּיא מְכַשֵּׁיר! בְּנִתְקַנְחָם מִיהוּ אֲשׁוּוּ לְהַדְּדִי, מִן לֹא מְכַשֵּׁיר, וּמִן לֹא מְכַשֵּׁיר, הִנָּה לִיהָ רַבִּי חַד, וְאִין דְּבָרֵינוּ שֶׁל אֶחָד בְּמִקּוּם שְׁנַיִם.

רַב אֲשִׁי אָמַר: "תּוֹלִין" לְעוֹלָם מִשְׁמַע, וְנִתְקַנְחָם לְרַבִּי חִיָּיא סְפוּקֵי מְסַפְקָא לִיהָ, אִי יִשְׁנָה לְשְׁחִיטָה מִתְחַלְּהָ וְעַד סוּף, אוֹ אֵינָה לְשְׁחִיטָה אֶלָּא בְּסוּף, וּמֵאִי "תּוֹלִין"? לֹא אוֹכְלִין וְלֹא שׁוֹרְפִין. וּמֵאִי "בָּאוּ וְנִסְמוּךְ עַל דְּבָרֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן"? לְרַבִּי שְׁמַעוֹן לֹא מְכַשֵּׁיר, לְרַבִּי חִיָּיא סְפִיקָא, לְעַנְנָן שְׁרִיפָה מִיהוּ שׁוּוּ לְהַדְּדִי: (וּמַר) [וּלְמַר] לֹא שְׁרִפִּינוּ, (וּמַר) [וּלְמַר] לֹא שְׁרִפִּינוּ. הִנָּה לִיהָ רַבִּי חַד, וְאִין דְּבָרֵינוּ שֶׁל אֶחָד בְּמִקּוּם שְׁנַיִם, וְהֵכִי קָאָמַר: כְּגוֹן זֹאת תּוֹלִין – לֹא אוֹכְלִין וְלֹא שׁוֹרְפִין.

[ה. חבת הקדש]

בְּעֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן בּוֹ לְקִישׁ: צְרִיד שֶׁל מְנַחוֹת, מוֹנִין בּוֹ רֵאשׁוֹן וְשֵׁנִי, אוֹ אִין מוֹנִין בּוֹ רֵאשׁוֹן וְשֵׁנִי? כִּי מִהִנָּא חֲבַת הַקֹּדֶשׁ לְאֶפְסוּלֵי גוּפִיהָ, לְמִימְנָא בֵּיהָ רֵאשׁוֹן וְשֵׁנִי – לֹא, אוֹ דְלָמָּא לֹא שְׁנָא?

אמר רבי אלעזר: תא שמע, "מכל האכל אשר יאכל וגו'" – אוכל הפא במים – הוכשר, אוכל שאינו פא במים – לא הוכשר. אטו רבי שמעון בן לקיש לית ליה אוכל הפא במים? רבי שמעון בן לקיש הכי קמיבעיא ליה: חבת הקדש פא אוכל הפא במים דמי, או לא? רבי אלעזר נמי מיתורי קראי קאמר, מפדי פתיב "וכי יתן מים על זרע", "מכל האכל אשר יאכל" למה לוי? [לו, ב] לא למעוטי חבת הקדש? לא: חד בטומאת מת וחד בטומאת שרץ. וצריכי, דאי אשמעינן טומאת מת – התם הוא דבעי הכשר, משום דלא מטמא בכעדשה, אבל שרץ דמטמא בכעדשה – אימא לא ליבעי הכשר. ואי אשמעינן שרץ, משום דלא מטמא טומאת שבעה, אבל מת דמטמא טומאת שבעה – אימא לא ליבעי הכשר, צריכא.

מתיב רב יוסף: רבי שמעון אומר הוכשרו בשחיטה. הוכשרו – ואפילו למימני בהו ראשון ושני. אמאי? והא לאו אוכל הפא במים הוא! אמר ליה אבוי: עשאוהו כהכשר מים מדרבנן.

אמר רבי זירא: תא שמע, הבוצר לגת – שמאי אומר: הוכשר, הלל אומר: לא הוכשר, ושתיק ליה הלל לשמאי. אמאי? והא לאו אוכל הפא במים הוא! אמר ליה אבוי: עשאוהו כהכשר מים מדרבנן.

אמר ליה רב יוסף: אמינא לך אנא הוכשרו בשחיטה, ואת אמרת לי עשאוהו כהכשר מים, ואמר לך רבי זירא, ואמרת ליה עשאוהו כהכשר מים, לרבי שמעון בן לקיש נמי עשאוהו כהכשר מים! אמר ליה: אטו רבי שמעון בן לקיש לתלות קמיבעיא ליה? כי קא מיבעיא ליה לשרוף.

מכלל דחבת הקדש דאורייתא, מנא לן? אילימא מדכתיב "והבשר אשר יגע בכל טמא", האי בשר דאתכשר, במאי? אילימא דאתכשר בדם, והאמר רבי חזינא בר אבא אמר רבי יוחנן: מנין לדם קדשים שאינו מכשיר, שגאמר: "לא תאכלנו על הארץ תשפכנו כמים" – דם הנשפך כמים מכשיר, שאינו נשפך כמים אינו מכשיר! אלא דאיתכשר במשקי בית מטבחיא, והא אמר רבי יוסי ברבי חנינא: משקי בית מטבחיא לא דגין שהו דכו, אלא שאין מכשיריו, וכי תימא תרגמה אדם, והא "משקי" קאמר! אלא לאו דאתכשר בחבת הקדש? ודלמא פדרב יהודה אמר שמואל, דאמר רב יהודה אמר שמואל: כגון שהיתה לו פרה של זבחי שלמים, והעבירה בנחל, שחטה ועדיין משקה טופח עליה. אלא מסיפא: "והבשר", לרבות עצים ולבונה. עצים ולבונה בני אכילה ניהו? אלא חבת הקדש מכשרא להו, ומשוגא להו אוכל. הכא נמי, חבת הקדש מכשרתו. [לו, א] מאי? כי מהניא חבת הקדש לפסולא דגופיה, אבל למימנא ביה ראשון ושני לא, או דלמא לא שגא? תיקו.

[ו. מסוכנת]

לו

[משנה: השוחט את המסופגת, רבן שמעון בן גמליאל אומר: עד שתפרכס בידי וברגל רבי אליעזר אומר: דיה אם זינקה. אומר רבי שמעון: השוחט בזילה, ולמחר השכים ומצא פתלים מלאים דם – כשרה, שזינקה, וכמדת רבי אליעזר. וחכמים אומרים: עד שתפרכס או בידי או ברגל, או עד שתכשפש בזנבה].

גמ'. מסופגת ממאי דשרי? וממאי תיסק אדעתין דאסירא? דכתיב: "זאת החיה אשר תאכלו", חיה אכול, ושאינה חיה לא תאכל. והא מסופגת אינה חיה? מדאמר רחמנא נבלה לא תאכל, מכלל דמסופגת שריא, דאי סלקא דעתך מסופגת אסירא – השתא מחיים אסירא, לאחר מיתה מיבעי? ודלמא היינו נבלה היינו מסופגת? לא סלקא דעתך, דכתיב: "וכי מות מן הבהמה אשר היא לכם לאכלה הנגע בנבלתה", לאחר מיתה הוא דקרייה רחמנא נבלה, מחיים לא אקרי נבלה. ודלמא לעולם אימא לך: היינו נבלה היינו מסופגת, מחיים – בעשה, לאחר מיתה – בלאו. אלא, מדאמר רחמנא טרפה לא תאכל – מכלל דמסופגת שריא, דאי סלקא דעתך מסופגת אסירא, השתא מסופגת דלא מחסרא אסירא, טרפה מיבעי? ודלמא היינו טרפה היינו מסופגת, ולעבור עליו בעשה ולא תעשה! אם כן, נבלה דכתב רחמנא למה לי? ומה מחיים קאי עלה בלאו ועשה, לאחר מיתה מיבעי? ודלמא היינו נבלה, היינו טרפה, היינו מסופגת, ולעבור עליו בשגג לאוין ועשה! אלא מהכא, "וחלב נבלה וחלב טרפה יעשה לכל מלאכה ואכל לא תאכלהו", ואמר מר: למאי הלכתא אמרה התורה? גבא איסור נבלה ויחול על איסור חלב, גבא איסור טרפה ויחול על איסור חלב. [לו, ב] ואי סלקא דעתך טרפה היינו מסופגת, לכתוב רחמנא "חלב נבלה יעשה לכל מלאכה וחלב טרפה לא תאכלהו", ואנא אמנא: ומה מחיים אתי איסור טרפה חייל אאיסור חלב, לאחר מיתה מיבעי? אלא, מדכתב רחמנא "נבלה", מכלל דטרפה לאו היינו מסופגת.

מתקיף לה מר בר רב אשי: ודלמא לעולם אימא לך היינו טרפה היינו מסופגת, ודקאמרת: "נבלה" דכתב רחמנא למה לי? להד נבלה דלא אתנא מכח מסופגת. והיכי דמי? שעשאה גיטרא. התיב גמי, אי אפשר דלא הוי מסופגת פורתא מקמי דליפסק לרובא.

ואיבעית אימא, אם כן לימא "חלב נבלה וטרפה", "חלב" "חלב" למה לי? זו היא שאין חלבה חלוק מבשרה, ויש לה אחרת שחלבה חלוק מבשרה, ואיזו זו? מסופגת.

וְאִיבְעִית אִימָא מְהָא, "וְאָמַר אֶהָהּ ה' אֱלֹהִים הִנֵּה נִפְשִׁי לֹא מִטְמָאָה וְיִבְלָה וּטְרַפָּה לֹא אֶכְלָתִי מִנְעוּרַי וְעַד עַתָּה וְלֹא בָּא בְּפִי בֶשֶׁר פְּגוּלִי". "הִנֵּה נִפְשִׁי לֹא מִטְמָאָה" – שְׁלֹא הִרְחַרְתִּי בַּיּוֹם לִבְלֹא לִיֵּדִי טוֹמְאָה בְּלִילָה, "וְיִבְלָה וּטְרַפָּה לֹא אֶכְלָתִי מִנְעוּרַי" – שְׁלֹא אֶכְלָתִי בֶשֶׁר פּוֹס פּוֹס מְעוּלָם, "וְלֹא בָּא בְּפִי בֶשֶׁר פְּגוּלִי" – שְׁלֹא אֶכְלָתִי מִבְּהֵמָה שֶׁהוֹרָה בָּהּ חֶכֶם. מִשּׁוּם **רַבִּי נֶתַן** אָמְרוּ: שְׁלֹא אֶכְלָתִי מִבְּהֵמָה שְׁלֹא הוֹרָמוּ מִתְּנוּתֶיהָ. אִי אֶמְרַת בְּשִׁלְמָא שְׂרִיָא – הֵיִינוּ רְבוּתִיָּה דִּיחֻזְקָאֵל, אֶלָּא אִי אֶמְרַת אֶסִּירָא – מֵאִי רְבוּתִיָּה דִּיחֻזְקָאֵל?

הִכִּי דְמִי מְסוּפְקָתָּ? אָמַר **רַב יְהוּדָה אָמַר רַב**: כָּל שְׂמַעְמִידִין אוֹתָהּ וְאִינָה עוֹמְדָת. **רַב חִינָּא בַר שְׁלֵמְיָא מִשְׁמִיָּה דְרַב אָמַר**: אֶפִּילוּ אוֹכְלָת בְּקַעֲיוֹת. **רַמִּי בַר יְחֻזְקָאֵל אָמַר**: אֶפִּילוּ אוֹכְלָת קוֹרוֹת.

בְּסוּרָא מִתְּנִי הִכִּי. בְּפּוּמְבַדִּיתָא מִתְּנִי הִכִּי: הִכִּי דְמִיָּא מְסוּפְקָתָּ? אָמַר **רַב יְהוּדָה אָמַר רַב**: כָּל שְׂמַעְמִידִין אוֹתָהּ וְאִינָה עוֹמְדָת, וְאֶפִּילוּ אוֹכְלָת בְּקַעֲיוֹת. **רַמִּי בַר יְחֻזְקָאֵל אָמַר**: אֶפִּילוּ אוֹכְלָת קוֹרוֹת.

אֶשְׁכַּחֲיָנָהוּ **שְׂמוּאֵל לְתַלְמִידֵי דְרַב**, אָמַר לְהוּ: מֵאִי אָמַר רַב בְּמִסּוּפְקָתָּ? אָמְרוּ לֵיהּ: הִכִּי אָמַר **רַב**: [לח, א] גּוֹעָה וְהִטִּילָה רִיעֵי וְכִשְׁפָּשָׁה בְּאַזְנָה – הִרִי זָה פִּירְכּוּס. אָמַר לְהוּ: אֶצְטְרִיכָא לֵיהּ לְאַבָּא לְאַזּוּזֵי אוּנְיָ, שְׂאֵנִי אוֹמַר כָּל שְׂאֵנִיָּה [עוֹשָׂה] דְּבָרִים שֶׁהִמְתָּה עוֹשָׂה. מֵאִי נִינְהוּ דְּבָרִים שֶׁהִמְתָּה עוֹשָׂה? אָמַר **רַב עֲנָן**: לְדִידִי מִפְּרָשָׂא לִי מִינֵיהּ דְּמַר **שְׂמוּאֵל** – הִיתָה יָדָה כְּפּוּפָה וּפְשֻׁטָּתָה – דְּבַר שֶׁהִמְתָּה עוֹשָׂה, פְּשׁוּטָה וְכִפְפָּתָה – דְּבָרִים שְׂאֵנִי הִמְתָּה עוֹשָׂה.

מֵאִי קָא מְשַׁמַּע לָךְ? תְּגִינָא: בְּהֵמָה דְּקָה שְׂפָשְׁטָה יָדָה וְלֹא הִחְזִירָה – פְּסוּלָה, שְׂאֵנִיָּה אֶלָּא הוֹצֵאתָ נֶפֶשׁ; הָא הִחְזִירָה – כְּשָׂרָה. אִי מִמְתְּנִיתִין, הִנֵּה אֶמִינָא: דִּינְקָא דְּכִיפָּה וּפְשֻׁטָה וְהַדְר כְּיִיפָה לָהּ, אֲבָל פְּשׁוּטָה וְכִפְפָּתָה – לֹא, קָא מְשַׁמַּע לָךְ.

מִיתִיבִי: **רַבִּי יוֹסִי** אוֹמַר, הִנֵּה **רַבִּי מֵאִיר** אוֹמַר: גּוֹעָה בְּשַׁעַת שְׁחִיטָה – אִין זָה פִּירְכּוּס. **רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי יוֹסִי אוֹמַר מִשְׁמוֹ**: אֶפִּילוּ הִטִּילָה רִיעֵי וְכִשְׁפָּשָׁה בְּזַנְבָּה – אִין זָה פִּירְכּוּס. קִשְׁיָא גּוֹעָה אֲגוּעָה, קִשְׁיָא רִיעֵי אֲרִיעֵי! גּוֹעָה אֲגוּעָה לֹא קִשְׁיָא: הָא דְּעַבֵּי קִלְהָ, הָא דְּעַמֵּי קִלְהָ. רִיעֵי אֲרִיעֵי נְמִי לֹא קִשְׁיָא: כָּאן בְּשׁוֹתְתָת, כָּאן בְּמִתְרַזָּת.

לח

[ז. פירכוס]

[משנה: אָחַד בְּהֵמָה דְּקָה וְאָחַד בְּהֵמָה גְּסָה. בְּהֵמָה דְּקָה שְׁפֹשְׁטָה יָדָה וְלֹא הֶחֱזִירָה – פְּסוּלָה, שְׁאֵינָה אֵלָא הוֹצֵאת נֶפֶשׁ בַּלְבָּד. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? שְׁהִיתָה בְּחֻזְקָת מְסוּפְנָת, אֲבָל אִם הִיתָה בְּחֻזְקָת בְּרִיאָה, אֶפְיָלוּ אִין בַּה אָחַד מְכַל הַסִּימָנִים הַלְלוּ – כְּשָׂרָה].

אָמַר **רַב חֲסִדָּא**: פִּירְכוּס שְׁאֲמָרוּ – בְּסוּף שְׁחִיטָה. מַאי בְּסוּף שְׁחִיטָה? בְּאֲמָצַע שְׁחִיטָה, לְאִפּוּקֵי תַחֲלַת שְׁחִיטָה דְלָא. אָמַר **רַב חֲסִדָּא**: מְנָא אָמִינָא לָהּ? דִּתְנִן: בְּהֵמָה דְּקָה שְׁפֹשְׁטָה יָדָה וְלֹא הֶחֱזִירָה – פְּסוּלָה. אֵימַת? אֵילִימָא בְּסוּף שְׁחִיטָה, כֹּל הַכִּי תִיחֵי וְתִזְיֵל? אֵלָא לָאוּ בְּאֲמָצַע שְׁחִיטָה? אָמַר לִיה **רַבָּא**: לְעוֹלָם בְּסוּף שְׁחִיטָה, שְׁאֵנִי אוֹמַר: כֹּל שְׁאֵינָה עוֹשֶׂה כֵּן בְּסוּף שְׁחִיטָה – בְּיָדוּעַ שְׁנִשְׁמָתָה נְטוּלָה הֵימְנָה קוֹדֵם לָךְ.

רַב נַחְמָן בְּרַי יִצְחָק אָמַר: פִּירְכוּס שְׁאֲמָרוּ – בְּתַחֲלַת שְׁחִיטָה. אָמַר **רַב נַחְמָן בְּרַי יִצְחָק**: מְנָא אָמִינָא לָהּ? דִּתְנִן, אָמַר **רַבִּי שְׁמַעוֹן**: הַשּׁוֹחֵט בְּלִילָה, וְלִמְחָר שְׁמָא כְּתוּלִים מְלֵאִים דָּם – כְּשָׂרָה, שְׁזִינְקָה, וְכַמְדַת **רַבִּי אֶלְיעָזָר**. וְאָמַר **שְׁמוּאֵל**: כּוֹתְלֵי בֵית שְׁחִיטָה שְׁנִינּוּ. אֵי אֲמַרְתָּ בְּשִׁלְמָא בְּתַחֲלַת שְׁחִיטָה – שְׁפִיר, אֵלָא אֵי אֲמַרְתָּ בְּסוּף שְׁחִיטָה, לִיחוּשׁ דְלָמָא בְּתַחֲלַת שְׁחִיטָה זִינְקָה. וְדִלְמָא שְׁאֵנִי זִינוּק, דְעַדִּיף. וְכִי עַדִּיף? וְהִתְנִן, **רַבִּי אֶלְיעָזָר** אוֹמַר: דְיֵיה אִם זִינְקָה, קַל מְדַרְבֵּן גְּמִלְיָאֵל, וְעַדִּיף מְדַרְבֵּן. אָמַר **רַבִּינָא**: אָמַר לִי **סַמָּא בְּרַי חִילְקָאֵי**, אֶקְשִׁי בַּה אַבּוּה דְבַר אַבּוּבְרָס, וְאָמְרִי לָהּ אַחֻוּה דְבַר אַבּוּבְרָס: וְיִמְדַרְבֵּן מִי עַדִּיף? וְהָא תְנִן: וְחַכְמִים אוֹמְרִים: עַד שְׁתַּפְּרַכְס אוּ בִיד אוּ בְרַגְלֵי. רַבְּנָן אֵהִי קְזִימִי? אֵילִימָא אֲדַרְבֵּן גְּמִלְיָאֵל – "כִּינּוֹן שְׁפִירְכָסָה" מִיבְעִי לִיה! אֵלָא פְּשִׁיטָא אֲדַרְבֵּי אֶלְיעָזָר, וְאֵי עַדִּיף, מַאי "עַד"?

רַבָּא אָמַר: פִּירְכוּס שְׁאֲמָרוּ – בְּסוּף שְׁחִיטָה. אָמַר **רַבָּא**: מְנָא אָמִינָא לָהּ? דִּתְנִינָא: "שׁוֹר [לח, ב] אוּ כְּשֶׁב" – פְּרָט לְכֹלְאִים, "אוּ עַז" – פְּרָט לְנִדְמָה, "כִּי וְיֹלָד" – פְּרָט לְיוֹצֵא דוֹפּוֹ, "שְׁבַעַת יָמִים" – פְּרָט לְמַחוּסָר זְמוֹן, "תַּחַת אַמּוּ" – פְּרָט לְיָתוּם. הָאֵי יָתוּם הֵיכִי דְמִי? אֵילִימָא דִילִידְתִּיה אֶפְיָה וְהִדְר מִתָּה, לְעוֹלָם תִּיחֵי וְתִזְיֵל! אֵלָא דְמִתָּה וְהִדְר וְלִידְתִּיה, מִ"כִּי וְיֹלָד" נִפְקָא. אֵלָא פְּשִׁיטָא, זֶה פִּירֵשׁ לְמִיתָה וְזֶה פִּירֵשׁ לְחַיִּים. אֵי אֲמַרְתָּ בְּשִׁלְמָא בְּעֵינֵי חִיּוּתָא בְּסוּף לִידָה – הֵינּוּ דְאֵיצְטְרִיךְ קָרָא לְמַעוּטִי, אֵלָא אֵי אֲמַרְתָּ לָא בְּעֵינֵי חִיּוּתָא בְּסוּף לִידָה, לְמָה לִיה? מִ"כִּי וְיֹלָד" נִפְקָא!

אָמַר **רַבָּא**: הִלְכְתָא כִּי הָא מִתְנִיתָא – בְּהֵמָה דְּקָה שְׁפֹשְׁטָה יָדָה וְלֹא הֶחֱזִירָה, פְּסוּלָה. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּיד, אֲבָל בְּרַגְלֵי, בִּין פְּשִׁטָה וְלֹא כְּפָפָה, בִּין כְּפָפָה

ולא פִּשְׁטָה – כְּשֶׁרָה. בְּמָה דְּבָרִים אֲמֹרִים? בְּדָקָה, אֲבָל בְּגִשָּׁה, בֵּין בַּיָּד בֵּין
בְּרִגְלָה, בֵּין פִּשְׁטָה וְלֹא כְּפִפָּה, בֵּין כְּפִפָּה וְלֹא פִּשְׁטָה – כְּשֶׁרָה. וְעוֹף, אֲפִילוּ לֹא
רִפְרָף אֶלָּא גִפּוֹ, וְלֹא כְּשֶׁכֶּשׂ אֶלָּא זָנְבוֹ – הֲרִי זֶה פִּירְכּוּס.

מֵאִי קָא מְשַׁמֵּעַ לָן? כּוֹלְהוּ תִּנְנָהי! בְּהִמָּה דְּקָה שְׁפִשְׁטָה יְדָה וְלֹא הִחְזִירָה –
פְּסוּלָה, שְׂאֵינָה אֶלָּא הוֹצָאת נֶפֶשׁ. יָד – אֵין, רִגְלָה – לָא; דְּקָה – אֵין, גִּסָּה – לָא.
עוֹף אֵי צִטְרִיכָא לִיה, דְּלֹא תִּנְנָן.

סוגיה יז [לח.-מב.]: גבולות המחשבה בשחיטה

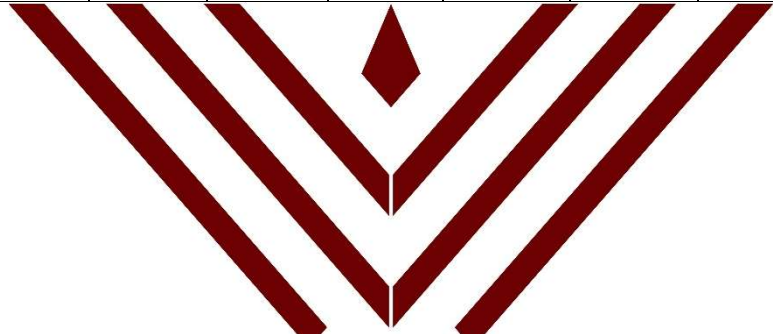
אין שוחטין לא לתוך מיים, ולא לתוך נהרות, ולא לתוך פלים, אבל שוחט הוא לתוך עונה של מיים. ובספינה, על גבי כלים. אין שוחטין לגומא כל עיקר, אבל עושה גומא בתוך ביתו בשביל שיקנס הדם לתוכה. ובשוק לא יעשה פו, שלא חקקה את המינין.

השוחט לשם עולה, לשם זבחים, לשם אשם תלווי, לשם פסח, לשם תודה – שחיטתו פסולה, ורבי שמעון מכשיר. שנים אוחזין בסכין ושוחטין, אחד לשום אחד מפל אלו, ואחד לשום דבר פשר – שחיטתו פסולה. השוחט לשם תטאת, לשם אשם ונדאי, לשם בכור, לשם מעשר, לשם תמורה – שחיטתו פשרה. זה הפלל: כל דבר שנידר ונידב – השוחט לשמו אסור, ושאינו נידר ונידב – השוחט לשמו פשר.

השוחט לנכרי – שחיטתו פשרה, ורבי אליעזר פוסל. אמר רבי אליעזר: אפילו שחטה לאכול לנכרי מחצר קבד שלה – פסולה, ששתם מחשבת נכרי לעבודה זרה. אמר רבי יוסי: קל וחומר הדברים, ומה במקום שהמחשבה פוסלת במוקדשין – אין הכל הולך אלא אחר העובד, מקום שאין מחשבה פוסלת בחולין – אינו דין שלא יהא הכל הולך אלא אחר השוחט?

השוחט לשם הרים, לשם גבעות, לשם מיים, לשם נהרות, לשם מדברות – שחיטתו פסולה. שנים אוחזין בסכין ושוחטין, אחד לשם אחד מפל אלו ואחד לשם דבר פשר – שחיטתו פסולה.

א	ב	ג	ד	ה	ו	ז
השוחט לנכרי	השוחט לשם הרים	עשה בה מעשה אסורה	אין אדם אוסר דבר שאינו שלו	ישראל משומד	אין שוחטין לתוך מיים	השוחט לשם קרבן

תמצית הסוגיה: הסוגיה עוסקת במחשבות זרות ובכוונות פולחניות בשעת השחיטה, המפקיעות את

הבהמה מגדר "חולין" פשוטים ועלולות לאסור אותה בהנאה.

פתיחת הסוגיה וסיומה עוסקים בהגדרת הזיקה של השחיטה לישות חיצונית – בין אם מדובר בעבודה זרה ובין אם בקודשים: תקבולת א-ו עוסקת בזהות העובד ובמראית העין – מהמחשבה הסמויה של הנכרי (א) ועד למעשה המדמה את דרכי המינים בשחיטה על ימים (ו).

תקבולת ב-ז (ייחוס לכוחות): עוסקת בסטייה מהחולין לעבר ישויות אחרות – בין אם אלו כוחות הטבע כהרים וגבעות (ב), ובין אם אלו כוחות הקודש כקרבנות נדר ונדבה (ז).

בעוד הנרות הפותחים והמסיימים את הסוגיה עוסקים בתוכן המחשבה ובחשש מפני עבודה זרה, מרכז הסוגיה (ג-ד-ה) מעביר את כובד המשקל למישור המשפטי-קנייני. המרכז בוחן את גבולות הסמכות של השוחט: האם מחשבה יכולה "לדלג" בין עבודות שונות, ומהי התוצאה החמורה של "זבחי מתים", ו"אין אדם אוסר דבר שאינו של".

המבנה מראה, שהתורה מכירה בכוחה של המחשבה לשנות את המציאות, אך היא מציבה לה סייג בל יעבור של בעלות וסמכות. כדי שמחשבה זרה תאסור את הבהמה, לא מספיקה הכוונה שבלב השוחט; נדרשת זיקה משפטית לחפץ. במקום שבו אין בעלות, המחשבה הזרה 'מתנגשת' בחומה המשפטית והבהמה נותרת בכשרותה.

[א. השוחט לנכרי]

[משנה: השוחט לנכרי – שְחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָהּ, וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר פּוֹסֵל. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: אֶפִּילוּ שְחִטָּה לְאֶכּוֹל לְנִכְרִי מִחֲצַר כְּבֹד שְׁלָה – פְּסוּלָה, שְׁסִתָּם מִחֲשֶׁבֶת נִכְרִי לְעִבּוּדָה זָרָה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: קַל וְחוֹמֵר הַדְּבָרִים, וְמָה בְּמִקּוֹם

שְׁמַחְשָׁבָה פּוֹסְלַת בְּמוֹקְדָּשִׁין – אֵין הַכֵּל הוֹלֵךְ אֶלָּא אַחַר הַעוֹבֵד, מְקוֹם שְׂאִין מַחְשָׁבָה פּוֹסְלַת בְּחוּלִין – אֵינוּ דִין שְׂלֵא יְהֵא הַכֵּל הוֹלֵךְ אֶלָּא אַחַר הַשׁוֹחֵט?!

גְּמ'. הַנִּי תַנְאִי אֵית לְהוּ דְרַבִּי אֶלְיעֶזֶר בְּרַבִּי יוֹסִי, דְתַנְיָא: אָמַר רַבִּי אֶלְיעֶזֶר בְּרַבִּי יוֹסִי: שְׂמַעְתִּי שְׁהַבְעָלִים מְפַגְלִין. מִיְהוּ תַנְא קַמָּא סַבְר: אֵי שְׂמַעֲיִנְיָה דְחַשְׁבִּיב – אֵין, אֵי לָא – לָא, סְתָם מַחְשָׁבַת נְכָרִי לְעַבּוּדָּה זָרָה לָא אֶמְרִין. רַבִּי אֶלְיעֶזֶר סַבְר: אָף עַל גַּב דְּלָא שְׂמַעֲיִנְיָה דְחַשְׁבִּיב, סְתָם מַחְשָׁבַת נְכָרִי לְעַבּוּדָּה זָרָה אֶמְרִין. וְאַתָּא רַבִּי יוֹסִי לְמִימַר: אָף עַל גַּב דְּשְׂמַעֲיִנְיָה דְחַשְׁבִּיב, זָה מַחְשָׁב וְזָה עוֹבֵד לָא אֶמְרִין.

אֵיכָּא דְאָמְרִי: בְּדִשְׂמַעֲיִנְיָה דְחַשְׁבִּיב פְּלִיגִי, תַנְא קַמָּא סַבְר: כִּי אֶמְרִין "זָה מַחְשָׁב וְזָה עוֹבֵד" – הַנִּי מִלֵּי בְּפָנִים, אַבְל בְּחוּץ לָא, חוּץ מְפָנִים [לט, א] לָא לְפִינֵי. וְאַתָּא רַבִּי אֶלְיעֶזֶר לְמִימַר: לְפִינֵי חוּץ מְפָנִים, וְאַתָּא רַבִּי יוֹסִי לְמִימַר: אֶפְיֻלוּ בְּפָנִים גַּמִּי "זָה מַחְשָׁב וְזָה עוֹבֵד" לָא אֶמְרִין.

לט

אָתְמַר: הַשׁוֹחֵט אֶת הַבְּהֵמָה לְזִרוּק דְמָה לְעַבּוּדָּה זָרָה, וְלַהֲקָטִיר חֶלְבָּה לְעַבּוּדָּה זָרָה – רַבִּי יוֹחֲנָן אָמַר: פְּסוּלָה, רַבִּי שְׂמַעוֹן בֶּן לִקְיִשׁ אָמַר: מוֹתֵרַת. רַבִּי יוֹחֲנָן אָמַר פְּסוּלָה: מַחְשָׁבִין מַעְבּוּדָּה לְעַבּוּדָּה, וְיִלְפִינֵי חוּץ מְפָנִים. רִישׁ לִקְיִשׁ אָמַר מוֹתֵרַת: אֵין מַחְשָׁבִין מַעְבּוּדָּה לְעַבּוּדָּה, וְלָא גַמְרִין חוּץ מְפָנִים.

וְאִזְדוּ לְטַעֲמֵייהוּ, דְאָתְמַר: שְׁחִטָּה לְשִׁמָּה לְזִרוּק דְמָה שְׂלֵא לְשִׁמָּה – רַבִּי יוֹחֲנָן אָמַר: פְּסוּלָה, רַבִּי שְׂמַעוֹן בֶּן לִקְיִשׁ אָמַר: כְּשֶׁרָה. רַבִּי יוֹחֲנָן אָמַר פְּסוּלָה: מַחְשָׁבִין מַעְבּוּדָּה לְעַבּוּדָּה, וְגַמְרִין מַמְחָשָׁבַת פִּיגוּל. רַבִּי שְׂמַעוֹן בֶּן לִקְיִשׁ אָמַר כְּשֶׁרָה: אֵין מַחְשָׁבִין מַעְבּוּדָּה לְעַבּוּדָּה, וְלָא גַמְרִין מַמְחָשָׁבַת פִּיגוּל.

וְצָרִיכָא, דְאֵי אֵיתְמַר בְּהָא, בְּהָא קֹאמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן בֶּן לִקְיִשׁ, מְשׁוּם דְחוּץ מְפָנִים לָא לְפִינֵי, אַבְל פָּנִים מְפָנִים – אֵימָא מוּדִי לִיָּה לְרַבִּי יוֹחֲנָן. וְאֵי אֵיתְמַר בְּהָד, בְּהֵיא קֹאמַר רַבִּי יוֹחֲנָן, אַבְל בְּהָא – אֵימָא מוּדִי לִיָּה לְרַבִּי שְׂמַעוֹן בֶּן לִקְיִשׁ, צָרִיכָא.

מַתִּיב רַב שְׂשֵׁת: אָמַר רַבִּי יוֹסִי: קַל וְחוֹמֵר הַדְּבָרִים, וּמָה בְּמְקוֹם שְׂמַחְשָׁבָה פּוֹסְלַת בְּמוֹקְדָּשִׁין – אֵין הַכֵּל הוֹלֵךְ אֶלָּא אַחַר הַעוֹבֵד, מְקוֹם שְׂאִין מַחְשָׁבָה פּוֹסְלַת בְּחוּלִין – אֵינוּ דִין שְׂלֵא יְהֵא הַכֵּל הוֹלֵךְ אֶלָּא אַחַר הַשׁוֹחֵט? מֵאֵי "אֵין מַחְשָׁבָה פּוֹסְלַת בְּחוּלִין"? אֵילִימָא דְלָא פְּסָלָה כָּלֵל, אֶלָּא זְבִיחָה דְעַבּוּדָּה זָרָה דְמִיתְסָרָא, הֵיכִי מְשַׁכַּחַת לָהּ? אֶלָּא פְּשִׁטָּא מַעְבּוּדָּה לְעַבּוּדָּה, וְהֵכִי קֹאמַר: וּמָה בְּמְקוֹם שְׂמַחְשָׁבָה פּוֹסְלַת בְּמוֹקְדָּשִׁין מַעְבּוּדָּה לְעַבּוּדָּה – אֵין הַכֵּל הוֹלֵךְ אֶלָּא אַחַר הַעוֹבֵד, מְקוֹם שְׂאִין מַחְשָׁבָה פּוֹסְלַת בְּחוּלִין מַעְבּוּדָּה לְעַבּוּדָּה, אֶלָּא בְּאוֹתָהּ עַבּוּדָּה – אֵינוּ דִין שְׂלֵא יְהֵא הַכֵּל הוֹלֵךְ אֶלָּא אַחַר הַשׁוֹחֵט? פָּנִים קִשְׁיָא

לְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לֵקִישׁ, חוּץ קִשְׁיָא לְרַבִּי יוֹחָנָן! בְּשִׁלְמָא פְּגִים, לְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לֵקִישׁ לֹא קִשְׁיָא: הָא מְקַמֵּי דְשַׁמְעָה מְרַבִּי יוֹחָנָן, הָא לְבַתַּר דְּשַׁמְעָה מְרַבִּי יוֹחָנָן. אֲלָא חוּץ, קִשְׁיָא לְרַבִּי יוֹחָנָן! הוּא מוֹתִיב לֵהּ וְהוּא מְפָרַק לֵהּ, בְּאַרְבַּע עֲבוּדוֹת, וְהָכִי קֹאֲמַר: וּמָה בְּמִקּוּם שְׁמַחְשְׁבָה פּוֹסְלַת בְּמוֹקְדָּשִׁין בְּאַרְבַּע עֲבוּדוֹת – אֵין הַכֵּל הוֹלֵךְ אֲלָא אַחַר הָעוּבָד, [לט, ב] מְקוּם שְׂאִין מַחְשְׁבָה פּוֹסְלַת בְּחִילִין אֲלָא בְּשִׁתֵּי עֲבוּדוֹת – אֵינוּ דִּין שְׁלֵא יְהֵא הַכֵּל הוֹלֵךְ אֲלָא אַחַר הַשּׁוֹחֵט.

תִּנְיָא כְּוֹתִיָּה דְרַבִּי יוֹחָנָן: הַשּׁוֹחֵט אֶת הַבְּהֵמָה לְזֶרוּק דְמָה לְעֲבוּדָה זָרָה וְלַהֲקָטִיר חֲלָבָה לְעֲבוּדָה זָרָה – הָרִי אֵלֹו זְבַחֵי מִתִּים. שְׁחִטָּה וְאַחַר כֵּךְ חִישַׁב עָלֶיהָ – זֶה הִיא מַעֲשֶׂה בְּקִיסְרִי, וְלֹא אָמְרוּ בָּהּ לֹא אִיסוּר וְלֹא הִיתָר. אָמַר **רַב חֲסִדָּא**: לֹא אָמְרוּ בָּהּ אִיסוּר – מִשּׁוּם כְּבוֹדָן דְרַבְּנָן. לֹא הִיתָר – מִשּׁוּם כְּבוֹדוֹ דְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר. מִמַּאי? דְלָמָּא עַד כָּאן לֹא קֹאֲמְרִי רַבְּנָן הֵתֵם, אֲלָא דְלֵא שְׁמַעְנָא דְחִשְׁבִּיב, אֲבָל הֵכָא דְשְׁמַעְנָא דְחִשְׁבִּיב – הוֹכִיחַ סוֹפוֹ עַל תַּחֲלָתוֹ! אֵי נָמִי, עַד כָּאן לֹא קֹאֲמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הֵתֵם אֲלָא גְבִי נְכָרִי, דְסַתֵּם מַחְשְׁבַת נְכָרִי לְעֲבוּדָה זָרָה, אֲבָל יִשְׂרָאֵל – הוֹכִיחַ סוֹפוֹ עַל תַּחֲלָתוֹ לֹא אָמְרִין.

אֲלָא אָמַר **רַב שִׁזְבִּי**: לֹא אָמְרוּ בָּהּ הִיתָר מִשּׁוּם כְּבוֹדוֹ דְרַבְּנָן שְׁמַעוֹן בֶּן גְּמִלְיָאֵל, הֵי רַבְּנָן שְׁמַעוֹן בֶּן גְּמִלְיָאֵל! אֵילִימָא רַבְּנָן שְׁמַעוֹן בֶּן גְּמִלְיָאֵל דְגִיטִין, דִּתְנִין: הַבְּרִיא שְׂאֲמַר "כְּתַבּוּ גִט לְאִשְׁתִּי" – רָצָה לְשַׁחַק בָּהּ. וּמַעֲשֶׂה בְּבְרִיא שְׂאֲמַר "כְּתַבּוּ גִט לְאִשְׁתִּי", וְעָלָה לִגְג וְנָפַל וּמָת. אָמַר **רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גְּמִלְיָאֵל**: אִם מַעֲצָמוּ נָפַל, הָרִי זֶה גִט, וְאִם הָרוּחַ דְחָתוּ, אֵינוּ גִט. וְהוּינָן בָּהּ: מַעֲשֶׂה לְסַתְרוּ? חֲסוּרִי מִיַּחֲסָרָא וְהָכִי קֹתְנִי: אִם הוֹכִיחַ סוֹפוֹ עַל תַּחֲלָתוֹ – הָרִי זֶה גִט, וּמַעֲשֶׂה נָמִי בְּבְרִיא שְׂאֲמַר "כְּתַבּוּ גִט לְאִשְׁתִּי", וְעָלָה לִגְג וְנָפַל וּמָת. אָמַר רַבְּנָן שְׁמַעוֹן בֶּן גְּמִלְיָאֵל: אִם מַעֲצָמוּ נָפַל – הָרִי זֶה גִט, וְאִם הָרוּחַ דְחָתוּ – אֵינוּ גִט. וְדָלְמָא שְׂאֵנִי הֵתֵם, דְקֹאֲמַר "כְּתַבּוּ".

אֲלָא אָמַר **רַבִּינָא**: מִשּׁוּם כְּבוֹדוֹ דְרַבְּנָן שְׁמַעוֹן בֶּן גְּמִלְיָאֵל דְהֵכָא, דִּתְנִיָּא: הַכּוֹתֵב נְכִסְיוֹ לְאַחֲרִים, וְהָיוּ בְּהוֹן עֲבָדִים, וְאָמַר הֵלָּה "אֵי אֶפְשִׁי בְּהוֹן", אִם הִיא רַבּוּ שְׁנֵי כְּהוֹן – הָרִי אֵלֹו אוֹכְלִין בְּתְרוּמָה. **רַבְּנָן שְׁמַעוֹן בֶּן גְּמִלְיָאֵל** אוֹמַר: פִּינּוֹן שְׂאֲמַר הֵלָּה "אֵי אֶפְשִׁי בְּהוֹן" – כְּבָר זָכוּ בְּהוֹן יוֹרְשִׁין. וְהוּינָן בָּהּ: לְתִנְיָא קִמָּא, אֶפְיֵלוּ עוֹמֵד וְצוּחַ? אָמַר **רַבָּה**, וְאֵיתִימָא **רַבִּי יוֹחָנָן**: בְּצוּחַ מַעֲיַקְרָא – דְכוּלִּי עֲלָמָא לֹא פְלִיגִי דְלֵא קִנְיָה, בְּשׁוֹתֵק וּבְסוּף צוּחַ – דְכוּלִּי עֲלָמָא לֹא פְלִיגִי דְקִנְיָה. כִּי פְלִיגִי – שְׂזִיכָה לוֹ עַל יְדֵי אַחַר, וְשִׁתַּק וּלְבַסּוּף צוּחַ; תִּנְיָא קִמָּא סְבַר: מִדְּשִׁתִּיק – קִנְיָה, וְהָאֵי דְקִמָּא צוּחַ – מִיְהִדָּר קִמָּא הִדָּר בִּיהּ. וְרַבְּנָן שְׁמַעוֹן בֶּן

גמליאל סבר: הוכיח סופו על תחילתו, והא דלא צנוח מעיקרא, סבר: כי לא אתי לידי אמאי אצנוח.

אמר רב יהודה אמר שמואל: הלכה כרבי יוסי.

הנהו טייעי דאתו לציקוננא, יהוב דיכרי לטבחי ישראל, אמרו להו: דמא ותרבא לדינו, משפא ובישרא לדידכו. שלחה רב טובי בר רב מתנה לקמיה דרב יוסף: כי האי גוונא מאי? שלח ליה: הכי אמר רב יהודה אמר שמואל: הלכה כרבי יוסי.

אמר ליה רב אחא בריה דרב אוןא לרב אשי: לרבי אליעזר, יהיב ליה זוזא לטבח ישראל, מאי? אמר ליה: חזינו, אי איניש אלמא הוא דלא מצי מדחי ליה – אסור, ואי לא – אמר ליה: "רישיד נהר".

[ב. השוחט לשם הרים]

[משנה: השוחט לשם הרים, לשם גבעות, לשם ימים, לשם נהרות, לשם מדברות – שחיטתו פסולה. (מ, א) שנים אוחזין בסכין ושוחטין, אחד לשם אחד מקל אלו ואחד לשם דבר פשר – שחיטתו פסולה].

גמי: פסולה – אין, זבחי מתים – לא.

ורמינהי: השוחט לשום הרים, לשום גבעות, לשום נהרות, לשום מדברות, לשום חמה ולבנה, לשום כוכבים ומזלות, לשום מיכאל השר הגדול, לשום שילשול קטן – הרי אלו זבחי מתים. אמר אבוי: לא קשיא, הא דאמר להר, הא דאמר לגדא דהר. דיקא נמי, דקתני דומיא דמיכאל שר הגדול, שמע מינה.

[ג. עשה בה מעשה אסרה]

אמר רב הונא: היתה בהמת חבירו רבוצה לפני עבודה זרה, כיון ששחט בה סימן אחד – אסרה. סבר לה כי הא דאמר עולא אמר רבי יוחנן: אף על פי שאמרו המשתחוו לבהמת חבירו לא אסרה, עשה בה מעשה – אסרה.

איתיביה רב נחמן לרב הונא: השוחט חטאת בשבת בחוץ לעבודה זרה – חייב שלש חטאות, ואי אמרת: כיון ששחט בה סימן אחד אסרה – אשחויטי חוץ לא ליחייב, [מ, ב] מחתך בעפר הוא! אמר רב פפא: הכא בחטאת העוף עסקינו, דכולהו בהדי הדדי קאתי.

מְפָדֵי רַב הוּנָא כְּמֵאן אָמְרָה לְשִׁמְעֵתִיָּהּ? כְּעוּלָא, וְעוּלָא מַעֲשָׂה כֹּל דְּהוּ קִאָּמַר. אָלָא, בְּאוּמַר בְּגִמְרָה זְבִיחָה הוּא עוּבְדָּה. אֵי הֲכִי, מַאי אִירְנָא חֲטָאת? לִישְׁמַעֲיָנָן זְבַח!

אָלָא אָמַר מֵר זוּטָא מְשָׁמִיָּה דְּרַב פְּפָא: הֲכָא בְּמַאי עֲסָקִינָן? גִּלְוִן שְׁהִיָּה חֲצִי קִנְהָ פְּגוּם, וְהוֹסִיף עָלָיו כֹּל שְׁהוּא וּגְמָרוּ, דְּכִוְלָהוּ בְּחֲדֵי חֲדָדֵי קִאָּתְיָנָן.

אָמַר רַב פְּפָא: אֵי לָאו דְּאָמַר רַב הוּנָא סִימָן אָחַד, לָא הוּנָא חֲטָאת תְּיִוְבָתִיָּה. מַאי מַעֲשָׂה? מַעֲשָׂה רַבָּה.

וְאָמַר רַב פְּפָא: אֵי לָאו דְּאָמַר רַב הוּנָא בְּהִמַּת חֲבָרוּ, לָא הוּנָא חֲטָאת תְּיִוְבָתִיָּה. מַאי טַעְמָא? דִּידִיָּה מְצִי אָסַר, דְּחֲבָרִיָּה לָא מְצִי אָסַר. פְּשִׁיטָא! מַהוּ דְּתִימָא: כִּיּוֹן דְּקִנְיָ לִיָּה לְכַפְּרָה – כְּדִידִיָּה דְּמָנָא, קָא מְשַׁמַּע לָן.

[ד. אין אדם אוסר דבר שאין שלו]

(נע"ץ – סימן.) **רַב נַחְמָן, וְרַב עֲמֶרְס, וְרַב יַצְחָק אָמְרִי:** אֵין אָדָם אוֹסֵר דְּבָר שְׁאִין שְׁלוּ.

מִיתִיבִי: הַשּׁוֹחֵט חֲטָאת בְּשַׁבֵּת בַּחוּץ לְעִבּוּדָה זָרָה – חֲטִיב שְׁלֵשׁ חֲטָאוֹת, וְאוֹקִימָנָא בְּחֲטָאת הָעוֹף וּבְחֲצִי קִנְהָ פְּגוּם. טַעְמָא דְּחֲטָאת הָעוֹף הוּא, דְּכִוְלָהוּ בְּחֲדֵי חֲדָדֵי קִאָּתְיָנָן, [מא, א] אָבֵל זְבַח לָא. וְאֵי אֵין אָדָם אוֹסֵר דְּבָר שְׁאִינֵנוּ שְׁלוּ, מַאי אִירְנָא חֲטָאת הָעוֹף? אֲפִילוּ חֲטָאת בְּהִמָּה נְמִי, כִּיּוֹן דְּקִנְיָ לִיָּה לְכַפְּרָה כְּדִידִיָּה דְּמָנָא.

תָּא שְׁמַע: שְׁנַיִם אוֹחְזִין בְּסַפִּין וְשׁוֹחֲטִין, אָחַד לְשׁוּם אָחַד מִכָּל אֵלוּ, וְאָחַד לְשׁוּם דְּבָר כְּשֶׁר – שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה. הֲכָא בְּמַאי עֲסָקִינָן? דְּאִית לִיָּה שׁוֹתֵפוֹת בְּגוּהָ.

תָּא שְׁמַע: הַמְטַמֵּא, וְהַמְדַמֵּעַ, וְהַמְנַסֵּף – בְּשׁוּגְגַ פְּטוּר, בְּמִזִּד חֲטִיב. הֲכָא נְמִי דְּאִית לִיָּה שׁוֹתֵפוֹת בְּגוּהָ.

[ה. ישראל משומד]

כְּתַנָּא: גוֹי שְׁנִיסֵף יִינוּ שֶׁל יִשְׂרָאֵל שְׁלֵא בְּפִנֵי עִבּוּדָה זָרָה – אָסְרוּ, **רַבֵּי יְהוּדָה בֶּן בְּתִירָא וְרַבֵּי יְהוּדָה בֶּן בְּבָא** מִתִּירִין אוֹתוֹ מִפְּנֵי שְׁנֵי דְּבָרִים: אָחַד – שְׁאִין מְנַסְכִּין יָוֵן אָלָא בְּפִנֵי עִבּוּדָה זָרָה, וְאָחַד – שְׁכִיכּוֹל לֹאמַר לוֹ "לֹא כֹּל הַיִּמְנָף שְׁתָּאסֵר יִינוּ לְאוֹנְסִי". וְרַב נַחְמָן וְרַב עֲמֶרְס וְרַב יַצְחָק אָמְרִי: אֲפִילוּ לְמַאן

מא

דָּאָמַר אָדָם אוֹסֵר דְּבַר שְׂאִינוּ שְׁלוֹ – הֲנִי מִיֵּלֵי גוֹי, אָבֵל יִשְׂרָאֵל לְצַעֲוִרִיהָ קָא מִיפּוֹיֵן.

תָּא שְׁמַע: שְׁנַיִם אוֹחְזִין בְּסַפְיֵין וְשׁוֹחְטִין, אֶחָד לְשׁוּם אֶחָד מִכָּל אֱלוֹ וְאֶחָד לְשׁוּם דְּבַר כְּשֵׁר – שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה. הֲכָא בְּמַאי עֲסָקִינוּ? בְּיִשְׂרָאֵל מְשׁוּמָד.

תָּא שְׁמַע: הַמְטַמֵּא וְהַמְדַמְעֵ וְהַמְנַסֵּף, בְּשׁוּגַג – פְּטוּר, בְּמַזִּיד – חַיִּיב. הֲכָא נְמִי בְּיִשְׂרָאֵל מְשׁוּמָד.

אָמַר לֵיהּ רַב אַחָא בְּרִיהּ דְּרַבָּא לְרַב אֲשֵׁי: הֲתֵרוּ בּוּ וְקִבֵּל עֲלֵיוּ הֲתַרְאָה, מֵאִי? אָמַר לֵיהּ: הֲתֵיר עֲצָמוֹ לְמִיתָה קְאָמְרַת? אִין לָךְ מְשׁוּמָד גְּדוּל מְזָה.

[ו. אין שוחטין לא לתוך ימים]

[משנה: אין שוחטין לא לתוך ימים, ולא לתוך נהרות, ולא לתוך כלים, אֶבֶל שׁוֹחֵט הוּא לְתוֹךְ עוֹגָה שֶׁל מַיִם. וּבִסְפִינָה, עַל גְּבֵי כְלָיִם. אִין שׁוֹחֵטִין לְגוּמָא כָּל עֵיקָר, אֶבֶל עוֹשֶׂה גוּמָא בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ בְּשִׁבִיל שְׂיַכְנִס הַדָּם לְתוֹכָהּ. וּבְשׁוּק לֹא יַעֲשֶׂה כּוֹ, שְׁלֹא [מֵא, ב] יַחְקֶה אֶת הַמֵּינִין].

גְּמִי. אִין שׁוֹחֵטִין לֹא לְתוֹךְ וְכוּי.

מֵאִי שְׁנָא לְתוֹךְ יָמִים דְּלָא? דָּאָמְרִי: לְשַׂרְא דִּימָא קָא שְׁחִיט. לְתוֹךְ עוֹגָה שֶׁל מַיִם נְמִי אָמְרִי: לְבַבּוּאָה קָא שְׁחִיט. אָמַר רַבָּא: בְּעִכּוּרִים שְׁנוּ.

אִין שׁוֹחֵטִין לְגוּמָא וְכוּי.

וְהָא אָמְרַת: אִין שׁוֹחֵטִין לְגוּמָא כָּלְלִי? אָמַר אַבְיִי: רִישָׁא בְּגוּמָא שְׁבִשׁוּק. אָמַר לֵיהּ רַבָּא: וְהָא מְדַקְתְּנִי סִיפָא "וּבְשׁוּק לֹא יַעֲשֶׂה כּוֹ", מִכָּלֵל דְּרִישָׁא לָאוּ בְּשׁוּק עֲסָקִינוּ!

אֶלָּא אָמַר רַבָּא, הֲכִי קָאָמַר: אִין שׁוֹחֵטִין לְגוּמָא כָּל עֵיקָר, וְהַרְוָצָה לְנֶקֶד חֲצָרוֹ, כִּיצַד הוּא עוֹשֶׂה? עוֹשֶׂה מְקוֹם חוּץ לְגוּמָא וְשׁוֹחֵט, וְדָם שׁוֹתֵת וְיִוֵּרַד לְגוּמָא, וּבְשׁוּק לֹא יַעֲשֶׂה כּוֹ, שְׁלֹא יַחְקֶה אֶת הַמֵּינִין.

תַּנְיָא כְּנוֹתִיָה דְּרַבָּא: הִזְה מְהַלְךְ בְּסַפִּינָה וְאִין לוֹ מְקוֹם בְּסַפִּינָה לְשַׁחוּט – מוֹצִיא יָדוֹ חוּץ לְסַפִּינָה וְשׁוֹחֵט, וְדָם שׁוֹתֵת וְיִוֵּרַד עַל דּוֹפְנֵי הַסַּפִּינָה, וְאִין שׁוֹחֵט לְגוּמָא כָּל עֵיקָר. וְהַרְוָצָה לְנֶקֶד חֲצָרוֹ, כִּיצַד הוּא עוֹשֶׂה? עוֹשֶׂה מְקוֹם חוּץ לְגוּמָא וְשׁוֹחֵט, וְדָם שׁוֹתֵת וְיִוֵּרַד לְגוּמָא. וּבְשׁוּק לֹא יַעֲשֶׂה כּוֹ, מְשׁוּם שְׁנַאָאָמַר: "וּבְחֻקְתֵיהֶם לֹא תִלְכוּ", וְאִם עָשָׂה כּוֹ – צָרִיךְ בְּדִיקָה אַחֲרָיו.

[ז. השוחט לשם קרבן]

[משנה: השוחט לשם עולה, לשם זבחים, לשם אשם תלוי, לשם פסח, לשם תודה – שחיטתו פסולה, ורבי שמעון מכשיר. שנים או חזין בסכין ושוחטין, אחד לשום אחד מכל אלו, ואחד לשום דבר פשר – שחיטתו פסולה. השוחט לשם חטאת, לשם אשם ודאי, לשם בכור, לשם מעשר, לשם תמורה – שחיטתו פשרה. זה הפלל: כל דבר שנידר ונידב – השוחט לשמו אסור, ושאינו נידר ונידב – השוחט לשמו פשרה.]

גמ': השוחט לשם עולה. אשם תלוי בר נידר ונידב הוא? אמר רבי יוחנן: הא מני? רבי אלעזר היא, דאמר: מתנדב אדם אשם תלוי בכל יום. פסח בר נידב ונידר הוא? זמנא קביעא ליה! אמר רבי אושעיא: שאני פסח, הואיל והפרשותו כל השנה כולה.

אמר רבי ינאי: לא שנו אלא תמימים, אבל בעלי מומין – מידע ודיע. ורבי יוחנן אמר: אפילו בעלי מומין נמי, זימנין דרמי ליה מידי אמומא ולא ודיע.

השוחט לשם חטאת, אמר רבי יוחנן: לא שנו אלא שאינו מחוייב חטאת, אבל מחוייב חטאת – אימא לשום חטאתו הוא עושה. והא לא קאמר "לשם חטאתי"? אמר רבי אבהו: באומר "לשם חטאתי".

לשם תמורה, אמר רבי אלעזר: לא שנו אלא שאין לו זבח בתוך ביתו, אבל יש לו זבח בתוך ביתו – אימא אמורי אמיר ביה. והא לא קאמר "לשם תמורת זבחי"? אמר רבי אבהו: באומר "לשם תמורת זבחי".

"זה הפלל" לאתויי מאי? לאתויי עולת נזיר, דמהו דתימא: הא לא נדר, אימר נדר בצניעא.

ושאינו נידר ונידב, לאתויי עולת יולדת. אמר רבי אלעזר: לא שנו אלא שאין לו אשה, אבל יש לו אשה – אימר לשמה הוא עושה. והא לא קאמר "לשם עולת אשתי"? אמר רבי אבהו: באומר "לשם עולת אשתי". פשיטא? [מב, א] מהו דתימא: אם איתא דילדה – קלא הנה ליה, קא משמע לן: אימר אפולי אפיל.

הדרן עלך השוחט.

מב

פרק שלישי

סוגיה טו [מב.- נה.]: טריפות וכשירות בבהמה

ואלו טריפות בבהמה, ניקבה הנרגרת או שנסדקה. עד כמה תחסר? **רבן שמעון בן גמליאל** אומר: עד פאיסר האיטלקי. נפחתה הגולגולת ולא ניקב קרום של מוח, ניקב הלב ולא לבית חללו, נשברה השדרה ולא נפסק החוט שלה, ניטלה הכבד ונשתייר הימנה כזית. המסס ובית הכוסות, שניקבו זה לתוך זה.

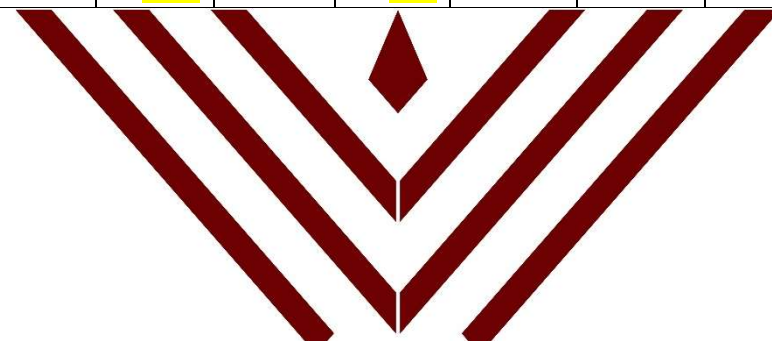
ניטל הטחול, ניטלו הפליות, ניטל לחי התחתון, ניטלה האם שלה, וחרוטה בידי שמם. הגלודה – **רבי מאיר** מכשיר, וחכמים פוסלין.

אלו טריפות בבהמה: נקובת הוושט, ופסיקת הנרגרת, ניקב קרום של מוח, ניקב הלב לבית חללו, נשברה השדרה ונפסק החוט שלה, ניטל הכבד ולא נשתייר הימנו כלום. הריאה שניקבה או שחסרה, **רבי שמעון** אומר: עד שתיניקב לבית הסמפונות. ניקבה הקבה, ניקבה המרה, ניקבו הדקין, חגרס הפנימית שניקבה או שנקרע רוב החיצונה. **רבי יהודה** אומר: הגדולה טפח, והקטנה ברובה. המסס ובית הכוסות שניקבו לחוץ.

נפלה מן הגג, נשתברו רוב צלעותיה, ודרוסת הנאב. **רבי יהודה** אומר: דרוסת הנאב בדיקה, ודרוסת ארי בגשה, דרוסת הנץ בעוף הדק, ודרוסת הגס בעוף הגס.

זה הכלל: כל שאין כמוה תיה – טריפה.

א	ב	ג	ד	ה	ו	ז
אלו טריפות – נקובה ושבורה	נפלה, נשתברה, ודרוסה	יש מצילין	דרוסה בשאר בעלי חיים	בדיקה בדרוסה	ואלו כשרות – ניקב ונשבר	ניטל בידי שמם

תמצית הסוגיה: הסוגיה עוסקת בבהמות פגועות ומסבירה באילו תנאים הן נאסרות באכילה ובאילו תנאים הן מותרות.

פתיחת הסוגיה היא (א) על מומים מוחלטים ונקבים פנימיים המביאים למות הבהמה, ו(ב) על פגיעות טראומטיות קשות הנגרמות מכוח פיזי חיצוני – כנפילה מן הגג ודרוסת זאב. סיום הסוגיה מקביל לזה (ו) על פגיעות קלות שאינן חודרות את הקו האדום של ההלכה, ו(ז) על חסרון איברים שאינם חיוניים להמשך החיים – כניטול הטחול, הכליות או מומים שנעשו בידי שמיים.

בעוד הנרות הפותחים והמסיימים את הסוגיה עוסקים בהגדרת הפגם האנטומי הסטטי או ברמת החיוניות של האיבר, מרכז הסוגיה (ג-ד-ה) מדבר על "תהליכי הריפוי והאבחון", ובוחר את כוחות הטבע האקטיביים אל מול סימני הרפואה וההלכה.

המרכז עוסק בשאלה מה בדיוק קרה לבהמה בעת הפגיעה, וההכרעה, שבהמה שגופה הצליח לייצר מנגנון ביולוגי של סתימה, או בהמה שנבדקה במעבדה ההלכתית ונמצאה שלמה בפנים – כשרה למאכל.

המרכז מלמד, שהגוף ניחן במנגנוני ריפוי והגנה ביולוגיים שההלכה מכירה בכוחם, ומחייב את החכם לפעול כרופא ומדען הבוחן את הבשר בכלים אבחנתיים מעשיים, מתוך מגמה ברורה למתוח את גבולות ההיתר ולחוס על ממונם של ישראל כל עוד אין פגיעה מוחלטת בבסיס החיים.

[א. אלו טריפות – נקובה ושבורה]

[משנה: אלו טרפות בבהמה: נקובת הנושט, ופסוקת הגרָגְרָת, ניקב קרום של מוח, ניקב הלב לבית חללו, נשברה השדרה ונפסק החוט שלה, ניטל הכבד

ולא נשתייר הימנו כלום. הריאה שניקבה או שחסרה, **רבי שמעון** אומר: עד שתינקב לבית הסמפונות. ניקבה הקבה, ניקבה המרה, ניקבו הדקין, הפגס הפנימית שניקבה או שנקרע רוב החיצונה. **רבי יהודה** אומר: הגדולה טפה, והקטנה ברובה. המסס ובית הכוסות שניקבו לחוץ].

גמ': אמר **רבי שמעון בן לקיש**: רמזו לטרפה מן התורה מנין? מנין? "ובשר בשדה טרפה לא תאכלו"! אלא, רמזו לטרפה שאינה חיה מן התורה מנין? דקתני סיפא: זה הכלל, כל שאין פמוה חיה – טרפה, מכלל דטרפה אינה חיה, מנא לן? דקתיב: "וזאת החיה אשר תאכל לו", חיה – אכול, שאינה חיה – לא תיכול, מכלל דטרפה לא חיה. ולמאן דאמר טרפה חיה, מנא ליה? נפקא ליה מ"זאת החיה אשר תאכלו" – "זאת החיה" אכול, חיה אחרת לא תיכול, מכלל דטרפה חיה. ואידך, האי "זאת" מאי עביד ליה? מיבעי ליה לכדתנא דבי רבי ישמעאל, דתנא **דבי רבי ישמעאל**: "זאת החיה אשר תאכלו" – מלמד שתפס הקדוש ברוך הוא מכל מין ומין והראה לו למשה, ואמר לו: זאת אכול, וזאת לא תיכול. ואידך גמי מבעי ליה לכדתנא דבי רבי ישמעאל! אין הכי נמי, אלא טרפה חיה מנא ליה? נפקא ליה מאידך תנא דבי רבי ישמעאל, דתנא* **דבי רבי ישמעאל**: "בין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל" – אלו שמונה עשרה טרפות שנאמרו למשה מסיני.

ותו ליכא? והא איכא בסג"ר, ושב שמעתתא! [מב, ב] בשלמא לתנא דידן, דתנא, תנא ודש"ר – אתנא בזה הכלל, אלא לתנא **דבי רבי ישמעאל** דאמר: שמונה עשרה טרפות ותו ליכא,

והא איכא בהמה שנתכו רגליה מן הארכובה ולמעלה טרפה? סבר ליה **כרבי שמעון בן אלעזר**, דאמר: יכולה היא ליכוות ולחיות. אף על גב דיכולה ליכוות ולחיות, למאן קאמר? לתנא דבי רבי ישמעאל, תנא דבי רבי ישמעאל טרפה חיה סבירא ליה! אלא סבר לה **כרבי שמעון בן אלעזר**, דאמר: "כשרה היא".

והאיכא חסרון בשדרה, דתנן: כמה חסרון בשדרה? **בית שמאי** אומרים: שתי חוליות, **ובית הלל** אומרים: חוליא אחת; ואמר **רב יהודה אמר שמואל**: וכן לטרפה. המסס ובית הכוסות, דקא חשבת להו בתרתאי, חשבינהו בתדא, אפיק תדא ועייל תדא.

והאיכא גלודה? סבר לה **כרבי מאיר** דמכשיר.

והא איכא חרותא? מרה – מאן קתני לה? **רבי יוסי ברבי יהודה**. אפיק מרה, ועייל חרותא.

והאיכא שב שמעתתא, דאמר רב מתנא: האי בוקא דאטמא דשף מדוכתיה – טרפה, ואמר רביש בר פפא משמיה דרב: לקתה בכולגא אחת – טרפה, ותנן: ניטל הטחול – כשרה, ואמר רב עזריא משמיה דרבא: לא שנו אלא ניטל, אבל ניקב – טרפה. ואמר רבה בר בר חנה אמר שמואל: סימנים שנדלדלו ברובן – טרפה. ואמר רבה בר רב שילא אמר רב מתנא אמר שמואל: נעקרה צלע מעיקרה – טרפה, וגולגולת שנחבסה ברובה, ובשר החופה את רוב הכרס ברובו – טרפה. נקובי תמנא הוי, חשבניהו בחד, אפיק שב, ועייל שב.

אי הכי, פסוקי נמי תרי הוי, חשבניהו בחד, בצר להו תדא, ועוד, דרב עזריא משמיה דרבא נמי נקובה היא! [מג, א] אלא הנך תרתי דאפקת, לא תפיק.

אמר עולא: שמנה מיני טרפות נאמרו לו למשה בסיני – נקובה, ופסוקה, נטולה, וחסורה, קרועה, ודרוסה, נפולה, ושבורה. לאפוקי לקותא דרביש בר פפא.

מג

אמר חייא בר רבא: שמנה טרפות יש בנקובה, אם תאמר תשע – מרה רבי יוסי ברבי יהודה קתני לה, דתנא: ניקבה הקיבה, ניקבו הדקים – טרפה, רבי יוסי ברבי יהודה אומר: אף ניקבה המרה.

(הלכות חבר פזית מרה וקורקבן – סימן).

אמר רבי יצחק ברבי יוסף אמר רבי יוחנן: הלכה ברבי יוסי ברבי יהודה.

ואמר רבי יצחק ברבי יוסף אמר רבי יוחנן: מאי אהדרו ליה חבריה לרבי יוסי ברבי יהודה? "ישפוד לארץ מררתי", ועדיין איוב קנים. אמר להם: אין מזכירין מעשה נסים, דאי לא תיקא הכי "יפלח כליותי ולא יחמול" – מי קא חיי? אלא ניסא שאני, דכתיב: "רק את נפשו שמר". הכא נמי ניסא שאני.

ואמר רבי יצחק ברבי יוסף אמר רבי יוחנן: הלכה כדברי האומר פזית. ומי אמר רבי יוחנן הכי? והאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: הלכה כסתם משנה, ותנן: ניטלה הכבד ולא נשתייר הימנה כלום – הא נשתייר כשרה, אף על גב דלא הוי פזית! אמוראי ניהו ואליבא דרבי יוחנן. דאמר רבי יצחק ברבי יוסף אמר רבי יוחנן: מרה שניקבה, וכבד סותמתה – כשרה.

ואמר רבי יצחק ברבי יוסף אמר רבי יוחנן: ניקב הקורקבן וכיס שלו קייס – כשר.

איבעיא להו: ניקב הכיס וקורקבו קזים, מאי? תא שמע, דאמר רב נחמן: ניקב זה בלא זה – כשר. אמר רבא: שני עורות יש לו לנפשט, חיצון אדום ופנימי לבן, ניקב זה בלא זה – כשר. למה לי למימר חיצון אדום ופנימי לבן? דאי חליף – טרפה.

אבעיא להו: ניקבו שניהם זה שלא כנגד זה, מהו? אמר מר זוטרא משמיה דרב פפא: בנפשט – כשר, בקורקבו – פסול.

מתקיף לה רב אשי: אדרבה, ופשט דאכלה ביה ופעיא ביה רוח, גמדה ליה ופשטה ליה, זמניו דמינהדזיו בהדי הדדי; קורקבו דמינח ניח, כדקאי קאי! אמר ליה רב אחא בריה דרב יוסף לרב אשי: הכי אמרינן משמיה דמר זוטרא, דאמר משמיה דרב פפא כוותיד.

ואמר רבה: קרוים שעלה מחמת מפה בנפשט, אינו קרוים.

ואמר רבה: ופשט אין לו בדיקה מבחוץ, אלא בפנים. למאי נפקא מינה? [מג, ב] לספק דרוסה.

ההיא ספק דרוסה דאתאי לקמיה דרבה, הנה קא בדיק ליה רבה לנפשט מאבראי. אמר ליה אבוי: והא מר הוא דאמר: ופשט אין לו בדיקה אלא מבפנים! אפכיה רבה ובדקיה, ואישתכח עליה תרי קורטי דמא, וטרפה. ורבה נמי לחדודי לאבוי הוא דבעי.

אמר עולא: ישב לו קוץ בנפשט, אין חוששין שמא הבריא.

(דרס חתיכות בסכין טמאה, סימן)

ולעולא, מאי שגא מספק דרוסה? קסבר עולא אין חוששין לספק דרוסה. ומאי שגא משתי חתיכות, אחת של חלב ואחת של שומן? התם איתחזק איסורא. ומאי שגא מהשוחט בסכין, ונמצאת פגומה? התם איתגליד לה ריעותא בסכין. ומאי שגא מספק טומאה ברשות היחיד, דספקו טמא? וליטעמיד, נידמיה לספק טומאה ברשות הרבים, דספקו טהור! אלא התם, הלכתא גמירי לה משוטה.

נתיב ההוא מרובנו קמיה דרב פהנא, ונתיב וקאמר: "נמצאת" אתמר, אכל ישב – חיישינו. אמר להו רב פהנא: לא תציתו ליה, "ישב" איתמר, אכל נמצאת – לא איצטריד ליה לעולא, דכולהו חיוי ברייתא קוצי אכלו.

איתמר: תורבץ הוושט – רב אמר: במשהו, ושמואל אמר: ברובו. רב אמר במשהו: מקום שחיטה הוא, ושמואל אמר ברובו: לאו מקום שחיטה הוא.

הי ניהו תורבץ הוושט? אמר מרי בר מר עוקבא אמר שמואל: כל שחותרכו ומרחיב – זה הוא תורבץ הוושט, חותרכו ועומד במקומו – זהו וושט עצמו. אמר להו רב פפי: מר לא אמר הכי, ומנו? רב ביבי בר אבני. אלא כל שחותרכו ועומד במקומו – זה תורבץ הוושט, אלא איזהו וושט עצמו? כל שחותרכו וכוי. יונה אמר זירא: מבלעתא. וכמה? אמר רב אוןא: פחות משערתא ועדיף מחיטתא.

ההוא תורא דהנה לבני רב עוקבא, דאתחיל ביה שחיטה בתורבץ הוושט, וגמר בוושט. אמר רבא: רמינא עליה חומרי דרב וחומרי דשמואל, וטריפנא ליה. חומרי דרב, דאמר רב: במשהו. והאמר רב: מקום שחיטה הוא! כשמואל, דאמר: לאו מקום שחיטה הוא. אי שמואל, האמר: ברובו! כרב, דאמר: במשהו. איגלגל מילתא, מטאי לקמיה דרבי אבא, אמר להו: תורא, בין לרב בין לשמואל שרי. זילו אמרו ליה לבריה דרב יוסף בר חמא, דלשלים דמי תורא למריה.

מד

אמר מר בריה דרבינא: מותבינא תיובתא כלפי סנאיה דרבא, לעולם הלכתא כדברי בית הלל, והרוצה לעשות כדברי בית שמאי – עושה, כדברי בית הלל – עושה. מקולי בית שמאי ומקולי בית הלל – רשע. [מד, א] מחומרי בית שמאי ומחומרי בית הלל – עליו הכתוב אומר: "הכסיל בחושד הולד". אלא אי כבית שמאי – כקוליהו וכחומריהו, אי כבית הלל – כקוליהו וכחומריהו. הא גופא קשיא, אמרת: לעולם הלכה כדברי בית הלל, והדר תני: והרוצה לעשות כדברי בית שמאי יעשה! לא קשיא, כן – קודם בת קול, כן – לאחר בת קול. ואי בעית אימא, אף לאחר בת קול, ורבי יהושע היא, דאמר: אין משגיחין בבית קול. מפל מקום, קשיא. אמר רב טבות: כולה כרב עבדה, דכי אתא רמי בר יחזקאל אמר: לא תציתו להו להני כללי דכיל יבודה אחי משמיה דרב! הכי אמר רב: וושט נתנו [בו] חכמים שיעור, מפלל דתורבץ הוושט לאו מקום שחיטה הוא, וקאמר במשהו.

למעלה עד כמה? אמר רב נחמן: עד כדי תפיסת יד.

למטה עד כמה? אמר רב נחמן אמר רבה בר אבנה: עד כדי שישעיר. איני? והאמר רבינא אמר גיבא משמיה דרב: טפח בוושט סמוך לכרס – זהו כרס הפנימי. אמאי? כי קא שחט בכרס קא שחיט! אימא: טפח בכרס סמוך

לְוֹשֵׁט – זֶהוּ פָּרֶס הַפְּנִימִי. אִיבָעִית אֵימָא: כִּי קֹאֲמַר רַב – בְּתוֹרָא, דְּמִשְׁעָר טַפְּי.

אָמַר רַב נַחְמָן אָמַר שְׂמוּאֵל: תּוֹרֵבֶץ הַוֹּשֵׁט שְׁנִיטַל כּוּלּוּ מְלַחֵי – פֶּשֶׁר, וְתַנָּא תּוֹנָא: נִיטַל לְחֵי הַתְּחַתּוֹן – פֶּשֶׁר. מִתְקִיף לֵה **רַב פֶּפְּא**: וְהֵאִיכָא עֵיקוּר סִימָנִים? וְלָרַב פֶּפְּא קִשְׁיָא מִתְנִיתִין: נִיטַל לְחֵי הַתְּחַתּוֹן – פֶּשֶׁר. בְּשִׁלְמָא מִתְנִיתִין לָרַב פֶּפְּא לֹא קִשְׁיָא, הָא דְאֵיעָקוּר אֵיעָקוּרִי, הָא דְאֵיגוּס אֵיגוּמִי מַעֲיָלוּי סִימָנִים, אֶלָּא לְשְׂמוּאֵל קִשְׁיָא! לֹא תֵימָא כּוּלּוּ, אֶלָּא אֵימָא רּוּבּוּ.

וְהֵאֲמַר רַבָּה בַּר בַּר חֲנָה אָמַר שְׂמוּאֵל: סִימָנִים שְׁנַדְלְדְלוּ בְּרוּבֵן – טְרַפָּה? אָמַר **רַב שִׁישְׂא בְּרִיה דְּרַב אִידִי**: הָא דְאֶקְפַּל אֵיקְפּוּלִי, הֵתֵם דְאֶפְרוּק אֶפְרוּקִי.

וּפְסוּקַת הַגְּרָגְרַת.

תַּנָּא: כַּמָּה פְּסוּקַת הַגְּרָגְרַת? בְּרוּבָה. וְכַמָּה רוּבָה? **רַב אָמַר**: [מד, ב] רּוּב עוּבָה, וְאָמַרִי לֵה: רּוּב חֲלָלָה.

הֵיא חֵיא פְּסוּקַת הַגְּרָגְרַת דְאֵתַאי לְקַמֵּיה דְּרַב, יְתִיב וְקַא בְּדִיק לֵה בְּרוּב עוּבָה. אָמַרוּ לִיה **רַב כְּהֵנָא וְרַב אִסִּי לָרַב**: לִימְדַתְּנוּ רַבִּינוּ בְּרוּב חֲלָלָה! שְׁדַרְיָה לְקַמֵּיה דְּרַבָּה בַּר בַּר חֲנָה, בְּדַקָּה בְּרוּב חֲלָלָה וְאֶכְשָׁרָה, וְזַבְּן מֵינָה בַּתְּלִיסַר אִיסְתִּירִי פְּשִׁטִּי בִישְׂרָא.

וְהִיכִי עֲבִיד הַכִּי? וְהֵתְנָא: חֲכָם שְׁטִימָא – אִין חֲבִירוּ רִשְׁאֵי לְטַהַר, אָסַר – אִין חֲבִירוּ רִשְׁאֵי לְהַתִּיר! שְׂאֲנִי הַכָּא, דְּרַב לֹא אָסַר מִיסַר.

וְכִיּוֹן דְאֹרִי בַּה חֲכָם, הִיכִי אַכַּל מֵינָה? וְהָא פְּתִיב: "וְאָמַר אֶהָה ה' אֱלֹהִים הִנֵּה נִפְשִׁי לֹא מִטְמָאָה וְנִבְלָה וְטִרְפָּה לֹא אֶכְלָתִי מִנְעוּרֵי וְעַד עַתָּה וְלֹא בָּא בְּפִי בֶשֶׂר פְּגוּל". "הִנֵּה נִפְשִׁי לֹא מִטְמָאָה" – שְׁלֹא הִרְהַרְתִּי בַּיּוֹם לְבֹא לִידֵי טוּמְאָה בְּלִלָּה, "וְנִבְלָה וְטִרְפָּה לֹא אֶכְלָתִי" – שְׁלֹא אֶכְלָתִי בֶשֶׂר "כּוֹס כּוֹס" מַעוֹלָם, "וְלֹא בָּא בְּפִי בֶשֶׂר פְּגוּל" – שְׁלֹא אֶכְלָתִי מִבְּהֵמָה שֶׁהוֹרָה בַּה חֲכָם. מִשּׁוּם **רַבִּי נֵתַן** אָמַרוּ: שְׁלֹא אֶכְלָתִי מִבְּהֵמָה שְׁלֹא הוֹרְמוּ מִתְּנוּתֵיהּ. הֵנִי מִיְלֵי – מִיְלֵתַא דְתַלְיָא בְּסַבְּרָא, רַבָּה בַּר בַּר חֲנָה אֲגַמְרִיה סַמְדָּ.

וְתִיפּוּק לִיה מִשּׁוּם חֲשָׁדָא, דְתַנָּא: דָּן אֶת הַדִּין, זִיכָּה וְחִיב, טִימָא וְטִיְהַר, אָסַר וְהַתִּיר, וְכּוּן הַעֲדִים שְׁהַעֲיָדוּ – כּוּלְן רִשְׁאִין לִיקַח, אֶבְל אָמַרוּ חֲכָמִים: הַרְחַק מִן חֲפִיעוּר וּמִן הַדוּמָה לוּ. הֵנִי מִיְלֵי מִיְדֵי דְמַזְבִּין מִשּׁוּמָא, הַכָּא מִתְקַלָּא מוֹכַח, כִּי הָא דְרַבָּה שְׂרָא טְרַפְתָּא וְזַבְּן מֵינָה בִישְׂרָא, אָמַרָה לִיה **בַּת רַב חֲסָדָא**: אָבָא שְׂרִי בּוּכְרָא וְלֹא זַבְּן מֵינָה בִישְׂרָא. אָמַר לֵה: הֵנִי מִיְלֵי בּוּכְרָא דְאִשּׁוּמָא

מזדבן, הָא מִתְקַלָּא מוֹכַח, מאי איכָא – משום אומצָא מעלייתָא? כל יומָא אומצָא מעלייתָא זבנו לי.

אמר רב חסדָא: איזוהו תלמיד חכם? זֶה הַרוּאָה טְרַפָּה לְעַצְמוֹ.

ואמר רב חסדָא: איזוהו "שׁוֹנֵא מִתְנַת יַחֲיָה"? זֶה הַרוּאָה טְרַפָּה לְעַצְמוֹ.

דַּרְשׁ מִר זֹטְרָא מְשַׁמְיָה דְּרַב חֲסַדָּא: כָּל מִי שְׁקוֹרָא וְשׁוֹנֵה, וְרוּאָה טְרַפָּה לְעַצְמוֹ, וְשִׁימַשׁ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים – עָלָיו הַכְּתוּב אוֹמֵר: "יִגִּיעַ כַּפְיָךְ כִּי תֵאכַל אֲשֶׁרִיד וְטוֹב לְךָ".

רב זבִיד אמר: זֹכָה וְנוֹחַל שְׁנֵי עוֹלְמוֹת, הַעוֹלָם הַזֶּה וְהַעוֹלָם הַבָּא, "אֲשֶׁרִיד" – בַּעוֹלָם הַזֶּה, "וְטוֹב לְךָ" – לַעוֹלָם הַבָּא.

רבי אלעָזר, כִּי הוּוּ מְשַׁדְרֵי לִיה מִבֵּי נְשִׂיָאָה מִיַּדִּי, לֹא שְׁקִיל, וְכִי הוּוּ מְזַמְנֵי לִיה, לֹא אָזִיל. אמר: לֹא קָא בְּעֵי מִר דְּאִיחִי? דְּכַתִּיב: "וְשׁוֹנֵא מִתְנַת יַחֲיָה".

רבי זירָא, כִּי מְשַׁדְרֵי לִיה, לֹא שְׁקִיל, כִּי הוּוּ מְזַמְנֵי לִיה, אָזִיל. אמר: [מה, א] אַתְּיִיקוֹרֵי הוּא דְּמִתְנִיקוֹרֵי בֵּי.

אמר רב יהודה אמר רב: נִיקְבָּה כְּנָפָה – מְצַטְרְפִים לְרוּבָא.

מִתִּיב **רב ירמיה:** וּבְגוּלְגוּלְתַּת שְׁיִישׁ בָּהּ נִקְבַּ אַחַד אַרוּךְ, אֶפִּילוּ יֵשׁ בָּהּ נִקְבִּים הַרְבֵּה – מְצַטְרְפִים לְמֵלֵא מְקַדְּחַ. אֲלָמָא, כִּינּוּ דְשִׁיעוּרָה מְלֵא מְקַדְּחַ – לְמֵלֵא מְקַדְּחַ מְצַטְרְפִין. הָא מְלֵא נְמִי, הָא מְלֵא דְשִׁיעוּרִיָּה כְּאִיסָר – לְכֹאִיסָר מְצַטְרְפִין. אִישְׁתַּמִּיטְתִּיהָ הָא דְאָמַר **רבי חלבֹו אמר רב חמָא בר גוריא אמר רב:** נִקְבִּים שְׁיִישׁ בָּהּ חֲסָרוֹן מְצַטְרְפִין לְכֹאִיסָר, וְשִׁאִין בָּהּ חֲסָרוֹן מְצַטְרְפִין לְרוּבָא.

אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יהושע בן לוי: נִיטְלָה הִימְנָה רְצוּעָה – מְצַטְרְפַת לְכֹאִיסָר.

בְּעָא מִינִיהָ **רבי יצחק בר נחמני מרבי יהושע בן לוי:** נִיקְבָּה כְּנָפָה מֵהוּ? אָמַר לִיה: הֲרִי אָמְרוּ: נִקְבִּים שְׁיִישׁ בָּהּ חֲסָרוֹן – מְצַטְרְפִין לְכֹאִיסָר, וְשִׁאִין בָּהּ חֲסָרוֹן – מְצַטְרְפִין לְרוּבָא.

בְּעוּפָא מאי? אמר **רבי יצחק בר נחמני:** לְדִידִי מִפְרָשָׂא לִי מִינִיהָ דְּרַבִּי אֶלְעָזָר: מְקַפְלוּ וּמְנִיחוּ עַל פִּי הַקְּנָה, אִם חוּפָה אֶת רוּב הַקְּנָה – טְרַפָּה, וְאִם לֹאוּ – כְּשָׂרָה. אמר **רב פפָא:** וְסִימְנִיד – נִפְיָא.

נִפְחַתָּה כְּדָלַת, אמר **רב נחמן:** כְּדִי שְׁיַכְנִס אִיסָר לְרַחְבּוֹ.

מה

נסדקה, אָמַר רב: אָפּילו לא נשְׁתַּיִיר בַּה אֶלָּא חוּלְגָא אַחַת לְמַעְלָה וְחוּלְגָא אַחַת לְמַטָּה – כְּשֶׁרָה. אָמְרוּהָ קַמִּיה דְּרַבִּי יוֹחָנָן, אָמַר: מָה חוּלְגָא וּמָה חוּלְגָא דְקָאָמַר רב? אֶלָּא אֵימָא: אָפּילו לא נשְׁתַּיִיר בַּה אֶלָּא מִשְׁהוּ לְמַעְלָה וּמִשְׁהוּ לְמַטָּה – כְּשֶׁרָה. אָמְרוּהָ קַמִּיה דְּרַבִּי יוֹחָנָן מִשְׁמִיה דְּרַבִּי יוֹנָתָן הֲכִי, אָמַר לְהוּ: יִדְעוּ חֲבָרִין בְּבִלְאֵי לְפָרוּשֵׁי כִי הָאֵי טַעְמָא?

תָּנָא רַבִּי חֲנִינְיָא בְּרַי יוֹסֵף קַמִּיה דְּרַבִּי יוֹחָנָן: כֹּל הַצֹּאֵר כּוּלוּ כְּשֶׁר לְשַׁחֲיָטָה, מִטְּבַעַת הַגְּדוּלָּה עַד כְּנָפֵי רִיאַה הַתְּחַתּוֹנָה. אָמַר רַבָּא: תְּחַתּוֹנָה שְׁהִיא עֲלִיּוֹנָה, שְׁאֲנִי אוֹמַר כֹּל שְׁפּוֹשְׁטוֹת צְנֹאֲרָה וְרוּעָה, וּבְלַבַּד שְׁלֵא תֶאֱנָס.

בְּעֵי רַב חֲנִינְיָא, וְאֵיתִימָא רַב חֲנִינְיָה: אָנֶסָה עֲצָמָה מַהוּ? תִּיקוּ.

וְתִיב רַבִּי יוֹחָנָן וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לֵקִישׁ, נֶפֶק מִלְתָּא מִבִּינְיָהוּ: אָנֶס בְּסִימָנִים וְשֹׁחַט – פְּסוּלָה.

נִיָּב הַקְּנָה לְמַטָּה מִן הַחֲזָה – נִידוֹן כְּרִיאַה.

תָּנוּ רַבָּנָן: אֵיזְהוּ חֲזָה? זֶה הַרוּאַה אֶת הַקְּרָקַע, לְמַטָּה – עַד הַצֹּאֵר, לְמַעְלָה – עַד הַכְּרִס. חוּתָּךְ שְׁתֵּי צְלָעוֹת מִשְׁתֵּי דְפָנוֹת אֵילָךְ וְאֵילָךְ, וְזֶהוּ חֲזָה הַנִּיָּתוֹן לְכַהֲנִים.

נִיָּב קְרוּם שֶׁל מוֹחַ.

רַב וְשְׁמוּאֵל דְּאָמְרֵי תַרְוִיָּהוּ: קַרְמָא עֵילָאָה, אָף עַל גַּב דְּלָא אֵינְקִיב תַּתָּאָה. וְאָמְרֵי לָהּ: עַד דְּאֵינְקִיב תַּתָּאָה.

אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בְּרַי נַחְמָנִי: וְסִימְנֵיךְ חֵייתָא דְמַתְנַח בִּיה מוֹחָא.

אָמַר רַבָּה בְּרַי בְּרַי חֲנָה אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לׁוֹי: כְּנָגְדוּ בְּבִיָּצִים נִיָּכַר.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן פִּזִּי אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לׁוֹי מִשׁוּם בְּרַי קַפְרָא: מוֹחַ – כֹּל מָה שֶׁבְּקִדְרָה נִדוֹן כְּמוֹחַ, הַתְּחִיל לִימְשֹׁךְ נִדוֹן כְּחוּט הַשְּׂדֵרָה. וּמַהֲיָךְ מִתְּחִיל לִימְשֹׁךְ? אָמַר רַבִּי יֶצְחָק בְּרַי נַחְמָנִי: לְדִידִי מִיפְרָשָׂא לִי מִיָּנִיה דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לׁוֹי – כְּמִין שְׁנֵי [מַה, ב] פּוּלִין יֵשׁ מוֹנַחִין עַל פִּי הַקְּדֵרָה, מִן הַפּוּלִין וְלַפְנִים – כְּלַפְנִים, מִן הַפּוּלִין וְלַחוּץ – כְּלַחוּץ, וּפּוּלִין עֲצָמָן אֵינִי יוֹדַע. וּמִסְתַּבְּרָא כְּלַפְנִים.

רַבִּי יְרֵמְיָה בְּדַק בְּעוֹפָא, וְאֶשְׁכַּח כְּמִין שְׁנֵי פּוּלִין מוֹנַחִין עַל פִּי הַקְּדֵרָה.

נִיָּב הַלֵּב לְבֵית הַלְלוּ.

בְּעֵי רַבִּי זִירָא : לְבֵית חֲלָל קֵטָן אוֹ לְבֵית חֲלָל גְּדוֹל? אָמַר לֵיה אַבְיִי : מַאי תִּיבְעֵי לָךְ? מִי לֹא תִנּוּן : **רַבִּי שְׁמַעוֹן** אוֹמֵר "עַד שֶׁתִּנְקַב לְבֵית הַסְּמִפּוֹנוֹת", וְאָמַר **רַבָּה בַר תַּחְלִיפָא אָמַר רַבִּי יְרֵמְיָה בַר אַבָּא אָמַר רַב** : עַד שֶׁתִּנְקַב לְסַמְפוֹן גְּדוֹל. הַכִּי הַשְׁתָּא? הָתָם לְבֵית הַסְּמִפּוֹנוֹת קִתְּנִי, לְהִיכָא דְשָׁפְכִי סַמְפוֹנוֹת כּוּלְהוּ, וְהִכָּא לְבֵית חֲלָלוֹ קִתְּנִי – מָה לִי חֲלָל גְּדוֹל, מָה לִי חֲלָל קֵטָן!

קִנְהַ הַלֵּב. **רַב אֶמֶר** : בְּמִשְׁהוּ, וּשְׁמוּאֵל אָמַר : בְּרוּבוֹ.

הִי נִיהוּ קִנְהַ הַלֵּב? אָמַר **רַבָּה בַר יֶצְחָק אָמַר רַב** : חֲלָב שְׁעַל גְּבִי דְפָנוֹת. דְּפָנוֹת סָלְקָא דְעֵתְדָךְ? אָלָא : שְׁעַל גְּבִי דּוֹפְנֵי רִיאַה.

אָמַר **אַמִּימַר מִשְׁמִיָּה דְרַב נַחְמָן** : תִּלְתָּא קִנְיָ הוּוּ, חַד פְּרִישׁ לְלִיבָא, וְחַד פְּרִישׁ לְרִיאַה, וְחַד פְּרִישׁ לְכַבְדָּא. דְרִיאַה – כְּרִיאַה, דְכַבְדָּא – כְּכַבְדָּא, דְלִיבָא – פְּלִיגִי. **מַר בַּר חִיַּיא** מִתְּנִי אִיפְכָא : דְרִיאַה – כְּכַבְדָּא, דְכַבְדָּא – כְּרִיאַה, דְלִיבָא – פְּלִיגִי.

אָזַל **רַבִּי חִיַּיא בַר יוֹסֵף** אִמְרָה לְשְׁמַעְתָּא דְרַב קַמְיָה דְשְׁמוּאֵל, אָמַר לֵיה : אֵי הַכִּי אָמַר אַבָּא – לֹא יָדַע בְּטַרְפוֹת וְלֹא כְלוּם.

(נשבר) [נִשְׁבְּרָה] הַשְׁדָּרָה, תְּנוּ רַבְּנָן : חוּט הַשְׁדָּרָה שְׁנַפְסַק בְּרוּבוֹ – דְבַרֵּי **רַבִּי רַבִּי יַעֲקֹב** אוֹמֵר : אֶפְּלִיּוֹ נִיֶּקֶב. הוֹרָה **רַבִּי כְּרַבִּי יַעֲקֹב**. אָמַר **רַב הוֹנָא** : אֵין הַלְכָה כְּרַבִּי יַעֲקֹב.

וְכַמְהָ רוּבוֹ? **רַב אֶמֶר** : רוּב עוּרוֹ, וְאָמְרֵי לֵה : רוּב מוּחוֹ. מַאן דְאָמַר רוּב מוּחוֹ – כָּל שְׁכָן רוּב עוּרוֹ, לְמַאן דְאָמַר רוּב עוּרוֹ – רוּב מוּחוֹ מַאי? תָּא שְׁמַע, דְאָמַר **נִיּוּלֵי אָמַר רַב הוֹנָא** : רוּבוֹ שְׁאָמְרוּ – רוּב עוּרוֹ, מוּחַ זֶה – לֹא מַעְלָה וְלֹא מוֹרִיד. **רַב נְתָנוּ בַר אֲבִין** הִנָּה יִתְיִב קַמְיָה דְרַב, בְּדַק בְּרוּב עוּרוֹ, וְקָא בְּדִיק בְּרוּב מוּחוֹ. אָמַר לֵיה : אִם רוּב עוּרוֹ קִיִּים, מוּחַ זֶה אֵינוֹ מַעְלָה וְאֵינוֹ מוֹרִיד.

אָמַר **רַבָּה בַר בַּר חֲנָה אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לׁוֹי** : נְתַמְרָף – פְּסוּל, נְתַמְסָמַס – פְּסוּל. אֵיזוּהִי הַמְרָכָה וְאֵיזוּהִי הַמְסָמַסָּה? הַמְרָכָה – כָּל שְׁנִשְׁפָּף כְּקִיתוֹן, (הַמְסָמַסָּה) – כָּל שְׁאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲמוֹד.

בְּעֵי **רַבִּי יְרֵמְיָה** : אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲמוֹד מִפְּנֵי כְּבֹדוֹ, מַאי? תִּיקוּ.

בִּי רַב אֶמְרֵי : נְתַמְסָמַס – פְּסוּל, נְתַמְזָמֹז – כְּשֹׁר.

מִיתִיבִי : **רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר** אוֹמֵר : בְּהֵמָה שֶׁנְּתַמְזָמֹז מוּחָה – טַרְפָּה! הֵהִיא נְתַמְסָמַס אֵיתְמַר.

איני, והא לוי הוה יתיב בי מסותא, חזייה ליההוא גברא דטרייה לרישיה, אמר: נתמזמו מוחיה דדין, לאו דלא חיי? אמר אבוי: לא, לומר שאינו מוליד.

עד היכן חוט השדרה? אמר רב יהודה אמר שמואל: עד בין הפרשות.

רב זימי בר יצחק הוה קא בעי למיזל לבי חוזאי, אתא לקמיה דרבי יהודה, אמר ליה: ליחוי לי מר בין הפרשות היכא? אמר ליה: זיל אייתי לי גדי ואחוי לך. אייתי ליה גדי שמו, אמר ליה: בליען טפי ולא ידע. אייתי ליה כחוש, אמר ליה: בליטון טפי ולא ידע. אמר ליה: תא אגמך גמרא, הכי אמר שמואל: עד אחת – טרפה, שלישית – פשרה, שניה – איני יודע.

בעי רב הונא בריה דרב יהושע: [מו, א] עד ועד בכלל, או דלמא עד ולא עד בכלל?

בעי רב פפא: אם תמצוי לומר, עד ולא עד בכלל, פי פרשה מהו? בעי רבי ירמיה: אם תמצוי לומר, עד ועד בכלל, פרשה עצמה מהו? תא שמע: הפרשה תידון כבשר. מאי לאו פרשה ראשונה ושניה? לא, שלישית.

בעופא, רבי ינאי אומר: למטה מן האגפים, וריש לקיש אמר: עד בין אגפים. אמר עולא: הוה קאימנא קמיה דבן פזי, ואייתו לקמיה עופא, ובדק עד בין אגפים, ושלח ליה דבי נשיאה וקם ואזל, ולא ידענא אי משום דלא צריך למבדק טפי, אי משום כבוד נשיאה.

ניטלה הכבד וכו'.

הא נשתייר הימנה כלום – פשרה, אף על גב דלא הוי כזית, והתנו: ניטל הכבד ונשתייר הימנה כזית – פשרה! אמר רב יוסף: לא קשיא, הא רבי חייא, הא רבי שמעון בר רבי, כי הא דרבי חייא זריק לה, ורבי שמעון בר רבי מטביל לה, וסימניד: "עשירין מקמצי".

ההוא פולמוסא דאתא לפומבדיתא, ערקו רבה ורב יוסף, פגע בהו רבי זירא, אמר להו: ערוקאי, כזית שאמרנו במקום מרה. רב אדא בר אבהו אמר: במקום שהיא חיה. אמר רב פפא: הלכך, בעינן כזית במקום מרה, ובעינן כזית במקום שהיא חיה.

בעי רבי ירמיה: מתלקט, מהו? כרצועה, מהו?

בעי רב אשי: כזית מרודד, מהו? תיקו.

מו

בְּעֵא מִינִיָּה רַבִּי זְרִיקָא מְרַבֵּי אַמֵּי : נְדַלְדְּלָה כְּבֵד וּמְעוֹרָה בְּטַרְפְּשֵׁיָהּ, מַהוּ?
אָמַר לִיה : דְּלְדוּל זֶה אֵינִי יוֹדֵעַ מַהוּ, אֵי לְמַאן דְּאָמַר בְּמִקּוּם מְרָה – הָא אֵיכָא,
אֵי לְמַאן דְּאָמַר בְּמִקּוּם שְׁהִיא חִיָּה – הָא אֵיכָא.

הַרְיָאָה שְׁנִיקְבָּהּ.

רב ושמואל ורב אסי דאמרי : קרמא עילאה, ואמרי לה : קרמא תתאה.

אָמַר רַב יוֹסֵף בַּר מִנְיוּמֵי אָמַר רַב נַחֲמָן : וְסִימְנִידָא כִּיתוּנָא דְּנִרְדָּא דְּמִנְחָא בֵּיה
רִיָּאָה.

פְּשִׁטָא : אֵי אֵינְקִיב עֵילָאָה וְלֹא אֵינְקִיב תַּתְּאָה – תַּתְּאָה מַגִּין, כְּדַרְבָּה, דְּאָמַר
רַבָּה : הָאֵי רִיָּאָה דְּאֵגְלִיד [מו, ב] כְּפֹאֲהִינָא סוּמְקָא – כְּשֶׁרָה. אֵינְקִיב תַּתְּאָה
וְלֹא אֵינְקִיב עֵילָאָה – מַגִּין אִו לֹא מַגִּין? פְּלִיגֵי בֵּה רַב אַחָא וְרַבִּינָא, חַד אָמַר :
לֹא מַגִּין, וְחַד אָמַר : מַגִּין. וְהִלְכְתָא מַגִּין, כְּדַרְבֵּי יוֹסֵף, דְּאָמַר רַב יוֹסֵף : הָאֵי
רִיָּאָה דְּאֵוּשָׂא, אֵי יְדַעִינוּ הֵיכָא אֵוּשָׂא – מוֹתְבִינָן עֲלֵה גְדַפָּא אִו רִוְקָא אִו
גִּילָא, אִי מְבַצְבְּצָא – טַרְפָּה, וְאֵי לֹא – כְּשֶׁרָה. וְאֵי לֹא יְדַעִינוּ הֵיכָא אֵוּשָׂא –
מִיִּיתִינוּ מִשְׁיַבְלִתָּא דְּמֵיָא פְּשׁוּרֵי וּמוֹתְבִינָן לֵה בְּגוּוּה. בְּחַמִּימֵי לֹא – דְּכוּוְצֵי,
בְּקִרְרֵי לֹא – דְּמִטְרָשֵׁי, אֵלָא מוֹתְבִינָן בְּפְשׁוּרֵי וְנִפְחִינוּ לֵה. אִי מְבַצְבְּצָא –
טַרְפָּה, וְאֵי לֹא – כְּשֶׁרָה. תַּתְּאָה אֵינְקִיב, עֵילָאָה לֹא אֵינְקִיב, וְהָאֵי דְּאֵוּשָׂא –
זִיקָא דְּבִינֵי בִּינֵי הוּא.

(אֵהִינֵי סוּמְקָא דִּיבֶשׁ גִּילְדֵי, סִימָן).

גוּפָא, אָמַר רַבָּא : הָאֵי רִיָּאָה דְּאֵיגְלִיד כְּפֹאֲהִינָא סוּמְקָא – כְּשֶׁרָה.

וְאָמַר רַבָּא : רִיָּאָה שְׁהֵאָדִימָה מְקַצְתָּה – כְּשֶׁרָה, כּוּלָּה – טַרְפָּה. אָמַר לִיה
רַבִּינָא לְרַבָּא : מְקַצְתָּה מֵאֵי טַעְמָא? דְּהִדְרָא בְּרָנָא, כּוּלָּה נְמִי הִדְרָא בְּרָנָא! מִי
לֹא תִנְנָא : וּשְׁאָר שְׁקָצִים וְרַמְשִׁים, עַד שְׁיַצָּא מֵהֶם דָּם. וְכִי תִימָא : לְשִׁמוּנָה
שְׂרָצִים מְדַמִּינוּ לֵה, דְּתִנְנָא : נְצַרְרֵי הַדָּם, אִף עַל פִּי שְׁלֹא יֵצֵא. אֵי הֲכִי, אֵפִילוּ
מְקַצְתָּה נְמִי! אֵלָא, לֹא שְׁנָא.

וְאָמַר רַבָּא : רִיָּאָה שְׁיַבְשָׁה מְקַצְתָּה – טַרְפָּה. וְכִמְהָ? אָמַר רַב פְּפִי מִשְׁמִיָּה
דְּרַבָּא : כְּדִי שְׁתַּפְּרֵד בְּצַפּוֹרָן. כְּמַאן, כְּרַבִּי יוֹסֵי בֶן הַמְּשׁוּלָּם? דְּתִנְנָא : אִיזוּ הִיא
יְבֻשָׁה – שְׁאָם תִּינְקֵב וְאֵינָה מוֹצִיָּאָה טִיפַת דָּם ; רַבִּי יוֹסֵי בֶן הַמְּשׁוּלָּם אִוּמַר :
יְבֻשָׁה כְּדִי שְׁתֵּהָא נִפְרַכְתָּ בְּצַפּוֹרָן. אֵפִילוּ תִימָא רַבְּנָן, גְּבִי אִוּוֹן בְּכוּר דְּקָא שְׁלִיט
בֵּיה זִיקָא – לֹא הִדְרָא בְּרָנָא, אֵבָל רִיָּאָה דְּלֹא קָא שְׁלִיט בֵּה אִוּרָא – הִדְרָא
בְּרָנָא.

ואמר רבא: האי ריאה דקיימא גילדי גילדי, אוכמי אוכמי, חזותא חזותא – כשרה.

אמר אמימר משמיה דרבא: אין מקיפין בבועי.

ואמר רבא: הני תרתי אוני דסריכו להדדי, לית להו בדיקה. ולא אמרו אלא שלא כסדרו, אבל כסדרו – היינו רביתיהו.

[מז, א] ואמר רבא: הני תרתי בועי דסמיכו להדדי, לית להו בדיקותא. חדא ומתחזיא כתרתי – מיתתו סילוא ובזעניו לה, אי שפכו להדדי – חדא היא וכשרה, ואי לא – תרתי נינהו וטרפה.

ואמר רבא: חמש אוני אית לה לריאה, אפה כלפי גבא – תלתא מימינא ותרתי משמאלא. חסיר או תתיר או חליף – טרפה.

ההוא תתירתא דאתאי לקמיה דמרימר, הנה תיב רב אחא אבבא. אמר ליה: מאי אמר לך? אמר ליה: אכשרה ניהלי. אמר ליה: הדר עיילה קמיה! אמר ליה: זיל אימא ליה למאן דתיב אבבא, לית הלכתא כוותיה דרבא ביתרת. והני מיילי – דקיימא בדרא דאוני, אבל ביני ביני – טרפה.

ההוא ביני ביני דאתא לקמיה דרב אשי, סבר רב אשי למיטרפה. אמר ליה רב הונא מר בר אוןא: כל הני חינוי ברייתא הכי אית להו, וקרו לה טבחי עינוייתא דורדא. והני מיילי מגואי, [מז, ב] אבל אגבה, אפילו כטרפא דאסא – טרפה.

אמר רפרם: האי ריאה דדמא לאופתא – טרפה. איכא דאמרי בחזותא, ואיכא דאמרי בגישתא. איכא דאמרי דנפיחה, ואיכא דאמרי דפחיוזא, ואיכא דאמרי דשיעא, דלית לה חיתוכא דאוני.

אמר רבא: ככוחלא – כשרה, כדיותא – טרפה, דאמר רבי חנינא: שחור אדום הוא, אלא שלקה. ורוקה – כשרה, מדרבי נתן. אדומה – כשרה, מדרבי נתן. דתנא: רבי נתן אומר: פעם אחת הלכתי לכרפי הים, באתה אשה אחת לפני שמלה בנה ראשון ומת, שני ומת, שלישי – הביאתו לפני. ראיתו שהקה אדום, אמרתי לה: בתי, המתני לו עד שיבלע בו דמו. המתנה לו ומלה אותו וקה, והיו קורין אותו נתן הבבלי על שמי. ושוב פעם אחת הלכתי למדינת קפוטקא, באתה אשה לפני, שמלה בנה ראשון ומת, שני ומת, שלישי הביאתו לפני, ראיתו שהקה רוק, הצאתי בו ולא קיה בו דם ברית, אמרתי לה: בתי, המתני לו עד שיפול בו דמו, המתנה לו ומלה אותו וקה, והיו קורין אותו נתן הבבלי על שמי.

מז

אמר **רב כהנא**: ככבדא – כְּשָׂרָה, כְּבִשְׂרָא – טְרַפָּה, וְסִימְנִיד: "וּבִשְׂרָא בְּשָׂדָה טְרַפָּה".

אמר **רב סמא בריה דרבא**: האי ריאה דדמאי ככשותא, וכמוריקא, וכגון ביעתא – טְרַפָּה. אלא רוקה דכשרה היכי דמאי? ככרתי.

אמר **רבינא**: אטום בריאה, מיייתין ספינא וקרעינן לה, אי אית בה מוגלא – נדאי מחמת מוגלא הוא, וכשרה, ואי לא – מותביןן עלה גדפא או רוקא, אי מבצבצא – כְּשָׂרָה, ואי לא – טְרַפָּה.

אמר **רב יוסף**: קרום שעלה מחמת מפה בריאה – אינו קרום.

ואמר **רב יוסף**: האי ריאה דאושא, אי גדעינן היכא אנושא – מנחינן עלה גדפא או גילא או רוקא, אי מבצבצא – טְרַפָּה, ואי לא – כְּשָׂרָה, ואי לא גדעינן לה – מיייתיןן משיכלתא דמאי פשוירי ומותביןן לה בגוה. בחמימי לא – דכווצי, בקריירי לא – דמטרשי, אלא בדקינן לה בפשוירי. אי מבצבצא – טְרַפָּה, ואי לא – כְּשָׂרָה. תתאה אינקיב, עילאה לא אינקיב, והאי דאנושא – זיקא דביני וביני הוא.

אמר **עולא אמר רבי יוחנן**: ריאה שנשפכה פקיתון, כשרה. אלמא קסבר: חסרון מבפנים לא שמייה חסרון.

איתיביה **רבי אבא לעולא**: "הריאה שניקבה או שחסרה". מאי חסרה? אילמא מבחוץ – היינו ניקבה! אלא לאו מבפנים, ושמע מינה: חסרון מבפנים שמייה חסרון! לא, לעולם מבחוץ, ודקא אמרת היינו ניקבה – לא צריקא לרבי שמעון, דאמר: עד שתנקב לבית הסמפונות. הני מילי נקב דלית ביה חסרון, אבל נקב דאית ביה חסרון – אפילו רבי שמעון מודה.

רבי חנניה חלש, על לגביה **רבי נתן וכל גדולי הדור**, אייתו קמיה ריאה שנשפכה פקיתון, ואכשרה. אמר **רבא**: והוא דקיימי סמפונות. אמר ליה **רב אחא בריה דרבא לרב אשי**: מנא גדעינן? אמר ליה: מיייתיןן צעא דקונינא, ושפכינן לה בגויה. אי אית בה שורינקי חינורי – טְרַפָּה, ואי לא – כְּשָׂרָה.

אמר **רב נחמן**: ריאה שנימוקה וקרום שלה קיים – כשרה.

תניא נמי הכי: ריאה שנימוקה וקרום שלה קיים, אפילו מחזקת רביעית – כשרה. ניטלה [מח, א] שלפוחית שלה – כשרה. התליע כבד שלה – זה הנה מעשה, ועלו עליה בני עסיא שלשה רגלים לזבנה, לרגל שלישי התירוה להם.

מח

אמר **רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן**: ריאה הסמוכה לדופן – אין חוששין לה, העלתה צמחים – חוששין לה. **מר יהודה משמיה דאבימי אמר**: אחד זה ואחד זה – חוששין לה.

היכי עבדינו? אמר **רבא**: **רבין בר שבא** אסברה לי, מיתתין ספינא דחליש פומיה ומפרקינן לה; אי איכא ריעותא בדופן – תלינן בתר דופן, ואי לא – מחמת ריאה היא, וטרפה, ואף על גב דלא קא מפקא זיקא. **רב נחמיה בריה דרב יוסף** בדיק לה בפשורי.

אמר ליה **מר זוטרא בריה דרב הונא בריה דרב פפי לרבינא**: הא דרב נחמיה בריה דרב יוסף, אתון אהא מתניתו לה, אנו אדרבא מתנינן לה, דאמר **רבא**: הני תרתי אוני דריאה דסריכו להדי לית להו בדיקותא לאכשורי. **רב נחמיה בריה דרב יוסף** בדיק לה בפשורי. מתקיף לה **רב אשי**: האי מאי? בשלמא הכא תלינן בדופן, וכשרה, אבל התם – אי האי נקיב – טרפה, ואי האי נקיב – טרפה.

ומי אמר רב נחמן הכי? והאמר **רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן**: ריאה שנקבה ודופן סותמתה – פשרה! לא קשיא, התם במקום רביתא, הכא שלא במקום רביתא. והיכא מקום רביתא? חיתוכי דאוני.

גופא, אמר **רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן**: ריאה שנקבה ודופן סותמתה – פשרה. אמר **רבינא**: והוא דסביד בבשרא.

אמר ליה **רב יוסף לרבינא**: ואי לא סביד מאי? טרפה, אלמא אמרינן נקובה היא. אי הכי, כי סביד נמי! דהא תנא: ניקב – פסול, מפני שהוא שותת; נסתם – פשר, מפני שהוא מוליד, וזהו פסול שחוזר להקשירו. וזהו למעוטי מאי? לאו למעוטי פהאי גוונא. לא, למעוטי קרום שעלה מחמת מכה בריאה, דאינו קרום.

מתקיף לה **רב עוקבא בר חמא**: אילו אינקיב דופן להדה, מאי? טרפה! ליתני נקובת הדופן! וליטעמיך, הא דאמר **רב יצחק בר יוסף אמר רבי יוחנן**: מרה שניקבה וכבד סותמתה – פשרה, אילו אינקיב כבד להדה, מאי? טרפה! ליתני: נקובת הכבד. אלא, כי ניקבה דלאו מיניה מיטרפא – לא קתני; הכא נמי, כיון דלאו מיניה מיטרפא – לא קתני.

בעא מיניה **רבה בר בר חנה משמואל**: העלתה צמחין, מהו? אמר ליה: פשרה. אמר ליה: אף אני אומר כן, אלא שהתלמידים מוזהרין בדבר, דאמר **רב**

מתנא: מליא מוגלא – טרפה, מיס זפים – כשרה. אמר ליה: ההיא בכוליא אתמר.

רבי יצחק בר יוסף הנה קאזיל בתריה **דרבי ירמיה** בשוקא דטבח, חזנהו להנד דקימין צמחי צמחי. אמר ליה: לא בעי מר אומצא? אמר ליה: לית לי פריטי. אמר ליה: אקפון אנא. אמר ליה: מה אעביד לך, דכי אתו לקמיה **דרבי יוחנן** משדר להו לקמיה **דרבי יהודה ברבי שמעון**, דמורי בה משמיה **דרבי אלעזר ברבי שמעון** להיתירא, וליה לא סבירא ליה.

אמר **רבא:** כי הנה מסגינן בתריה **דרב נחמן** בשוקא [מח, ב] דגלדאי, ואמר ליה בשוקא דרבנן, חזי הנד דקימין פנדי פנדי, ולא אמר להו ולא מידי.

רבי אמי ורבי אסי הוו חלפי בשוקא דטבריא, (חזו) [חזנהו] הנד דקימין טיגרי טיגרי, ולא אמרי להו ולא מידי.

אתמר: מחט שנמצאת בריאה – **רבי יוחנן ורבי אלעזר ורבי חנינא** מכשרי, **רבי שמעון בן לקיש ורבי מני בר פטיש ורבי שמעון בן אליקים** טרפי. לימא בהא קמיפלגי, דמר סבר: חסרון מבפנים – שמיה חסרון, ומר סבר: לא שמיה חסרון? לא, דכולי עלמא חסרון מבפנים – לא שמיה חסרון, והכא בהא קמיפלגי: מר סבר: סמפונא נקט ואתאי, ומר סבר: נקובי נקיב ואתאי.

ההיא מחטא דאשתבח בחיתוכא דריאה, אייתוה לקמיה **דרבי אמי**, סבר לאכשורה. איתיביה **רבי ירמיה**, ואיתימא **רבי זריקא:** "הריאה שניקבה או שחסרה". מאי חסרה? אילימא מבחוץ – היינו ניקבה! אלא לאו מבפנים, ושמע מינה: חסרון מבפנים – שמיה חסרון. הדר שדרוה לקמיה **דרבי יצחק נפחא**, סבר לאכשורה, איתיביה **רבי ירמיה**, ואיתימא **רבי זריקא:** "הריאה שניקבה או שחסרה". מאי חסרה? אילימא מבחוץ – היינו ניקבה! אלא לאו מבפנים? ושמע מינה: חסרון מבפנים – שמיה חסרון! הדר שדרוה לקמיה **דרבי אמי** וטרפה. אמרי ליה: והא רבנן מכשרי? אמר להו: הן הכשירו, שידועים מאיזה טעם הכשירו, אנו מאיזה טעם נכשירי? דלמא אי הנה ריאה קפון מינקבה.

טעמא דליתה, הא איתה ולא מינקבה – כשרה, והאמר **רב נחמן:** האי סמפונא דריאה דאינקיב – טרפה, ההוא לחבירו אתמר.

והאמר **רב נחמן:** האי הדורא דכנתא דאינקיב להדי חבריה – מגין עליה, אמר **רב אשי:** טרפות קא מדמי להדדי? אין אומרין בטרפות זו דומה לזו, שפרי חותכה מכאן ומתה, חותכה מכאן ותיח!

ההיא מחטא דאישתתכח בסמפונא רבה דריאה, אתייה לקמיה דרבנן טרופאי, לא אמרו בה לא איסור ולא היתר. היתר לא אמרי בה – כשמעתייהו, איסור נמי לא אמרי בה – כיון דבסמפונא רבה אישתתכח, אימא סמפונא נקט ואתאי.

ההיא מחטא דאישתתכח בכתובה דכבדא, סבר מר בריה דרב יוסף למיטרפה, אמר ליה רב אשי: אילו אשתתכח בבשרא כהאי גוונא הוה טריף מר? אלא אמר רב אשי: חזינא, אי קופא לבר – נקובי נקיב ואתאי, אי קופא לגיו – סמפונא נקט ואתאי. והני מילי באלימתא, אבל קטינתא, לא שגא קופא לגיו, לא שגא קופא לבר, נקובי נקיב ואתאי. ומאי שגא ממחט שנמצאת [מט, א] בעובי בית הכוסות מצד אחד כשרה, משני צדדיו טרפה, ולא אמרינו ליהוי אי קופא לבר אי קופא לגיו? אמרי: התם, כיון דאיכא אכלים ומשקים – אימא אכלים ומשקים דחקה.

ההוא מחטא דאישתתכח בסמפונא רבה דכבדא, הווא מר בריה דרב אידי טריף, רב אדא בר מניומי מכשר. אתו שילוח לרבינא, אמר להו: שקילו גלימא דטרופאי.

מט

ההיא קשיתא דאישתתכח במרה, אמר רב אשי: כי הונון בי רב פהנא, אמר: הא ודאי סימפונא נקט ואתאי, אף על גב דלא קא נפקא, מירבל הוא דרביל ליה, והני מילי דדיקלא, אבל דזיתא מיבזע בזע.

אמר רבי יוחנן: למה נקרא שמה ריאה – שמאירה את העינים. איבעיא להו: לאכילה, או על ידי סמניו? תא שמע, דאמר רב הונא בר יהודה: אגוזא בזוזא, וריאה דידה בארבעה. ואי סלקא דעתך לאכילה – לינקט בזוזא וליכול! אלא, על ידי סמניו.

אינקבה ריאה היכא דממשמשא? דיה דטבחא, תלינו או לא תלינו? רב אדא בר נתן אמר: תלינו, מר זוטרא בריה דרב מרי אמר: לא תלינו, והלכתא: תלינו. אמר רב שמואל בריה דרבי אבהו: אבא מרישי פלי דרפרם הוה, ואמר: תלינו. אמרוה קמיה להא דמר זוטרא בריה דרב מרי, ולא קבלה. אמר רב משרשיא: כנותיה דאבויא דאבא מסתברא, דהא תלינו בזאב.

מורנא, פליגי בה רב יוסף בר זוסאי ורבנן, חד אמר: קודם שחיטה פריש, וחד אמר: לאחר שחיטה פריש, והלכתא: לאחר שחיטה פריש.

רבי שמעון אומר: עד שתניקב.

אמר רבה בר תחליפא אמר רב ירמיה בר אבא: עד שתניקב לסמפון גדול.

יְתִיב **רַב אַחָא בַר אַבָּא** קָמִיָּה דְרַב הוּנָא, וְיִתִּיב וְקָאָמַר: אָמַר רַבִּי מַלּוּף אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֹוי: הֲלֵכָה כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר לִיה: מַלּוּף עַרְבָּאָה קָאָמַרְתָּ? אִין הֲלֵכָה כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן קָאָמַר! כִּי סָלִיק רַבִּי זִינְרָא, אִשְׁכַּחִיה לְרַב בִּיבִי דִּינְתִיב וְקָאָמַר: אָמַר רַבִּי מַלּוּף אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֹוי: הֲלֵכָה כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר לִיה: חֲזִי דְמַר, דְאָנָא וְרַבִּי חֲזִיָּא בַר אַבָּא וְרַב אַסִּי אִיִּשְׁקָלְעִינָן לְאַתְרֵיהּ דְרַבִּי מַלּוּף, וְאָמַרִי לִיה: אִי אָמַר מַר הֲלֵכָה כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן? וְאָמַר לוֹ: אִין הֲלֵכָה כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַרִי. וְאַתָּה מַה בִּידְךָ? אָמַר לִיה: הֲכִי אָמַר רַבִּי יִצְחָק בַר אַמִּי אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֹוי: הֲלֵכָה כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן. וְאִין הֲלֵכָה כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן.

ניקבה הקבה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק בַר נַחֲמָנִי אָמַר רַבִּי אוֹשְׁעִיָּא: חֲלָב שְׁעַל גְּבִי קִבָּה – כֹּהֲנִים נִהְגוּ בּוּ הֵיטֵר, כְּרַבִּי יִשְׁמַעְאֵל שְׁאָמַר מִשּׁוּם אֲבוֹתָיו. וְסִימְנִיָּד: "יִשְׁמַעְאֵל כִּקְהָנָא מְסִייע כִּקְהִנִּי". מַאי הִיא? דִּתְנִינָא: "כֹּהֲנִים תִּבְרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל", רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל אוֹמַר: לְמַדְנּוּ בְרָכָה לְיִשְׂרָאֵל מִפִּי כֹהֲנִים, לְכֹהֲנִים עֲצָמָן לֹא לְמַדְנּוּ. כִּשְׁהוּא אוֹמַר: "וְאֲנִי אֲבָרְכֶם" – הֵוֹי אוֹמַר: כֹּהֲנִים מְבָרְכִין לְיִשְׂרָאֵל, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְבָרֵךְ לְפָנֵיהֶם. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמַר: לְמַדְנּוּ בְרָכָה לְיִשְׂרָאֵל מִפִּי כֹהֲנִים, מִפִּי גְבוּרָה לֹא לְמַדְנּוּ. כִּשְׁהוּא אוֹמַר "וְאֲנִי אֲבָרְכֶם" – הֵוֹי אוֹמַר: כֹּהֲנִים מְבָרְכִין לְיִשְׂרָאֵל, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְסַפֵּס עַל יָדָם. אֶלָּא רַבִּי עֲקִיבָא, בְּרָכָה לְכֹהֲנִים מְנָא לִיה? אָמַר רַב נַחֲמָן בַּר יִצְחָק: מ"וְאֲבָרְכָה מְבָרְכִיד". וּמַאי מְסִייע כִּקְהִנִּי? דְמוֹקִי לָהּ לְבָרְכַת כֹּהֲנִים בְּמִקּוּם בְּרָכָה דְיִשְׂרָאֵל.

רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל שְׁאָמַר מִשּׁוּם אֲבוֹתָיו, מַאי הִיא? דִּתְנִינָא: "אֶת כָּל הַחֲלָב אֲשֶׁר עַל הַקֶּרֶב [מט, ב] וְגו' – לְהִבִּיא חֲלָב שְׁעַל גְּבִי הַדְּקִין, דְּבָרִי רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמַר: לְהִבִּיא חֲלָב שְׁעַל גְּבִי הַקֶּבֶה. וְרַמִּינְהִי: "אֶת הַחֲלָב אֲשֶׁר עַל הַקֶּרֶב" – רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: מַה חֲלָב הַמְּכַסֶּה אֶת הַקֶּרֶב קְרוּם וְנִקְלָף, אֶף כָּל קְרוּם וְנִקְלָף. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמַר: מַה חֲלָב הַמְּכַסֶּה אֶת הַקֶּרֶב וְתוֹתֵב קְרוּם וְנִקְלָף, אֶף כָּל תוֹתֵב קְרוּם וְנִקְלָף.

שֶׁלַח רַבִּין מִשְׁמִיָּה דְרַבִּי יוֹחָנָן: כִּד הִיא הַצָּעָה שֶׁל מִשְׁנָה, וְאִיפּוֹף קַמְזִיָּתָא.

מַאי חֲזִית דְאֶפְכַת קַמְזִיָּתָא? אִיפּוֹף בְּתַרְזִיָּתָא! שְׁאֲנִי הָכָא, כִּינּוּן דְקַתְגִי "מַה", דְוּוּקָא. אִי הֲכִי, כְּרַבִּי יִשְׁמַעְאֵל? כְּרַבִּי עֲקִיבָא הִיא! אָמַר רַב נַחֲמָן בַּר יִצְחָק: שְׁאָמַר מִשּׁוּם אֲבוֹתָיו, וְלִיה לָא סְבִירָא לִיה.

אָמַר רַב: חֲלָב טְהוֹר – סוֹתָם, טְמֵא – אִינוּ סוֹתָם. וְרַב שִׁשֶׁת אוֹמַר: אַחַד זָה וְאַחַד זָה סוֹתָם.

בעי רבי זירא: חלב חנה מאי? דוקא אמר חלב טהור סותם, והאי נמי טהור הוא, או דלמא משום דמהדק, והאי לא מהדק? אמר אבמי: מאי תיבעי ליה? נהי דשרי באכילה, אהדוקי לא מהדק.

ההוא נקב דסתמה חלב טמא, דאתא לקמיה דרבא. אמר רבא: למאי נחושו לה? חדא – דהא אמר רב ששת: חלב טמא נמי סותם, ועוד – התורה חסה על ממונם של ישראל. אמר ליה רב פפא לרבא: רב, ואיסורא דאורייתא, ואתא אמרת "התורה חסה על ממונן של ישראל"!

מניומין פנדוקא איגלי ליה בסתקא דדובשא, אתא לקמיה דרבא. אמר רבא: למאי נחושו לה? חדא – דתנן, שלשה משקים אסורים משום גילוי: הזין והמים והחלב, ושאר כל המשקים מותרים, ועוד – התורה חסה על ממונם של ישראל. אמר ליה רב נחמן בר יצחק לרבא: רבי שמעון, וספנת נפשות, ואת אמרת "התורה חסה על ממונם של ישראל"?! רבי שמעון מאי היא? דתנא: חמשה אין בהם משום גילוי: ציר, וחומץ, שמן, ודבש, ומוורקיס. רבי שמעון אומר: אף הו' ש ביהוה משום גילוי. ואמר רבי שמעון: אני ראיתי נחש ששתה ציר בצידן. אמרו לו: שטיא הנה, ואין מביאין ראיה מן השוטים. אמר ליה: אודי לי מיהת בציר, דהא רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע ורבנן, כי הנה להו גילויא, שדו ליה בציר. אמר ליה: אודי לי מיהא בדבש, דרבי שמעון בן אלעזר קאי פוותיה, דתנא: וכו' היה רבי שמעון בן אלעזר אוסר בדבש.

אמר רב נחמן: חלב העשוי ככובע אינו סותם. היכא? אמרי לה: חיטי דכרפשא, ואמרי לה: טרפשא דליבא. אמר רבא: שמעית מיניה דרב נחמן תרתיה, חמץא ובר חמץא, חד סתים וחד לא סתים, ולא דענא חי מינייהו. רב הונא בר חנינא ורב הונא בריה דרב נחמן אמר: בר חמץא סתים, חמץא לא סתים. אמר רב טובת – וסימניך – לפה פח הבן מכח האב.

הי חמץא והי בר חמץא? תא שמע, דאמר רב נחמן: אינהו מיכל אכלי, [נ, א] ולדידן מיסתם נמי לא סתים. דאקשתא – כולי עלמא לא פליגי דאסיר, כי פליגי – דאייתרא. איכא דאמרי, דאייתרא – כולי עלמא לא פליגי דשרי, כי פליגי – דאקשתא. כי הא דאמר רב אונא אמר רבי אמי: מקמצין, וכו' אמר רבי נאי משום זקן אחד: מקמצין. אמר רב אונא: הוה קאימנא קמיה דרבי אמי, קמצו והבו ליה, ואכל. שמעיה דרבי חנינא הוה קאי קמיה דרבי חנינא, אמר ליה: קמוץ, הב לי דאיכול. חזייה דהוה קמחסם, אמר ליה: בבבא אהא, גום שדי.

תניא: **רְבִּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל** אוֹמֵר: בְּנֵי מַעֲיִין שְׁנִיקְבוּ, וְלִיחָה סוֹתְמִתָּן – כְּשֶׁרָה. מֵאֵי לִיחָה? אָמַר **רַב כְּהֵנָא**: שִׁירְקָא דְמַעֲיָנָא דְנַפְיָק אַגְבֵּי דוֹחְקָא.

גְּמִירֵי חֲבֵרְיָא דְרַבִּי אֲבָא מְרַבִּי אֲבָא, וּמְנוּ? **רַבִּי זִירָא**, וְאָמַרִי לֵה חֲבֵרְיָא דְרַבִּי זִירָא מְרַבִּי זִירָא, וּמְנוּ? **רַבִּי אֲבָא**. אָמַר **רַבִּי אֲבָא בְּרִיה דְרַבִּי חִיָּיא בְּרַ אֲבָא**: הֲכִי אָמַר **רַבִּי חִיָּיא בְּרַ אֲבָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן**: הֵלֶכְהָ כְּרַבָּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל בְּטַרְפָּה, וְהֵלֶכְהָ כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בְּאַבְל. הֵלֶכְהָ כְּרַבָּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל בְּטַרְפָּה – הָא דְאַמְרֵן.

כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בְּאַבְל, מֵאֵי הִיא? דְתַנּוּ: כָּל שְׁלֶשֶׁה יָמִים הֲרַא שׁוֹנִים, בָּא מִמְּקוֹם קָרוֹב – מוֹנֵה עֲמָהָן. מִמְּקוֹם רְחוֹק – מוֹנֵה לְעַצְמוֹ. מִכָּאן וְאֵילָךְ, אֶפִּילוּ בָּא מִמְּקוֹם קָרוֹב – מוֹנֵה לְעַצְמוֹ. **רַבִּי שְׁמַעוֹן** אוֹמֵר: אֶפִּילוּ בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי, בָּא מִמְּקוֹם קָרוֹב – מוֹנֵה עֲמָהָן.

אָמַר מֵאן דְהוּא: אֵיזְכִּי וְאִיסַק וְאָגְמֵרָה לְשִׁמְעֵתָא מִפּוּמִיָּה דְמֵרָה. כִּי סָלִיק, אֲשַׁכְּחִיה **לְרַבִּי אֲבָא בְּרִיה דְרַבִּי חִיָּיא בְּרַ אֲבָא**. אָמַר לִיה: אָמַר מֵר הֵלֶכְהָ כְּרַבָּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל בְּטַרְפָּה? אָמַר לִיה: הָא אִין הֵלֶכְהָ אֲמַרִי. כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בְּאַבְל, מֵאֵי? אָמַר לִיה: פְּלוּגְתָּא נִינְהוּ, דְאֵיתֵמַר: **רַב חֲסִידָא** אָמַר הֵלֶכְהָ, וְכֹן אָמַר **רַבִּי יוֹחָנָן הֵלֶכְהָ, וְרַב נַחְמָן** אָמַר אִין הֵלֶכְהָ. וְאִין הֵלֶכְהָ כְּרַבָּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל בְּטַרְפָּה, וְהֵלֶכְהָ כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בְּאַבְל, דְאָמַר **שְׁמוּאֵל**: הֵלֶכְהָ כְּדַבְּרֵי הַמֵּיִקֵּל בְּאַבְל.

אָמַר **רַב שִׁימִי בְּרַ חִיָּיא**: מְקִיפִים בְּבְנֵי מַעֲיִים. הִנְהוּ בְּנֵי מַעֲיִים דְאֵתוּ לְקַמִּיָּה דְרַבָּא, אֶקְפִּינְהוּ וְלֹא אֵידְמוּ. אֵתָא **רַב מִשְׁרָשִׁיא בְּרִיה**, מִמְּשַׁמֵּשׁ בְּהוּ וְאֵידְמוּ. אָמַר לִיה: מָנָא לָךְ הָא? אָמַר לִיה: כַּמָּה יָדִי מִשְׁמִשׁוּ בְּהֵנִי מִסְּמִי דְלִיתִי לְקַמִּיָּה דְמֵר. אָמַר לִיה: חֲפִים בְּרִי בְּטַרְפּוֹת כְּרַבִּי יוֹחָנָן.

רַבִּי יוֹחָנָן וְרַבִּי אֲלֵעָזָר דְאָמְרֵי תַרְוִיְהוּ: מְקִיפִים בְּרִיאָה. אָמַר **רַבָּא**: לֹא אָמַרְן אֵלָא בְּאוֹתָהּ עֲרוּגָה, אֲבָל מִעֲרוּגָה לְעֲרוּגָה – לֹא. וְהֵלְכְתָא: אֶפִּילוּ מִעֲרוּגָה לְעֲרוּגָה, מִדְּקָה לְדְקָה, וּמִגֶּסֶה לְגֶסֶה, אֲבָל לֹא מִגֶּסֶה לְדְקָה, וְלֹא מִדְּקָה לְגֶסֶה.

אֲבַיִי וְרַבָּא דְאָמְרֵי תַרְוִיְהוּ: מְקִיפִין בְּקִנְיָה. אָמַר **רַב פַּפָּא**: לֹא אָמַרְן אֵלָא בְּאוֹתָהּ חוּלְיָא, אֲבָל מִחוּלְיָא לְחוּלְיָא – לֹא. וְהֵלְכְתָא: אֶפִּילוּ מִחוּלְיָא לְחוּלְיָא, וּמִבֵּר חוּלְיָא לְבֵר חוּלְיָא, אֲבָל לֹא מִחוּלְיָא לְבֵר חוּלְיָא, וְלֹא מִבֵּר חוּלְיָא לְחוּלְיָא.

אָמַר **זְעִירִי**: חֲלּוּלֹת שְׁנִיקְבָה כְּשֶׁרָה, הוּאִיל וִירִיכִים מַעֲמִידוֹת אוֹתָהּ. וְכַמָּה? אָמַר **רַבִּי אֵילְעִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן**: מְקוֹם הַדְּבָק – בְּרוּבוֹ, שְׁלֹא בְּמְקוֹם הַדְּבָק –

במשוהו. אמרוהו רבנן קמיה דרבא משמיה דרב נחמן, אמר: לאו מי אמינא לכו לא תתלו ביה [נ, ב] בוקי סריקי? הכי אמר רב נחמן: מקום הדבוק, אפילו ניטל כולו – כשר, והוא שגשגתייר בו כדי תפיסה. וכמה? אמר אבני: כמלא בטרא בתורא.

הכרס הפנימי.

אמר רב יהודה אמר רב: העיד נתן בר שילא ריש טבחיא דצפורי לפני רבי משום רבי נתן: אי זו היא כרס הפנימי? סניא דיבי. וכן אמר רבי יהושע בן קרחה: סניא דיבי. רבי ישמעאל אמר: איסתומכא דכרסא. רב אסי אמר רבי יוחנן: מקום צר יש בכרס, ואיני יודע איזהו. אמר רב נחמן בר יצחק: נפל כרסא בבירא. אמר רב אחא בר רב עוא אמר רב אסי: מן המיצר ולמטה. רבי יעקב בר נחמני אמר שמואל: מקום שאין בו מילת. רבי אבינא אמר גניבא משמיה דרב: טפח בנושט סמוך לכרס – זו היא כרס הפנימית. אמרי במערבא משמיה דרבי יוסי בר חנינא: כל הכרס כולו – זו היא כרס הפנימית, ואיזהו כרס החיצון? בשך החופה את רוב הכרס. רבה בר רב הונא אמר: מפרעתה. מאי מפרעתה? אמר רב אוןא: היכא דפרעי טבחי. בנהרדעא עבדי פרבה בר רב הונא.

אמר ליה רב אשי לאמימר: כל הני שמעתתא מאי? אמר ליה: כולוהו שייכן בדרכה בר רב הונא. ודרב אסי אמר רבי יוחנן, מאי אמר ליה? כבר פירשה רב אחא בר עוא. ודרבי אבינא ודרבי מערבא, מאי אמר ליה? הני ודאי פליגי. רבי יהודה אומר: בגדולה כוי.

אמר רבי בנימין בר יפת אמר רבי אלעזר: לא "גדולה" – גדולה ממש, ולא "קטנה" – קטנה ממש, אלא כל שנקרע בה טפח ולא הוי רובא – זו היא ששנינו: "בגדולה טפח", רובא ולא הוי טפח – זו היא ששנינו: "בקטנה ברובא". רובא ולא הוי טפח, פשיטא! לא צריכא, דהווי טפח במשהו, מהו דתימא: עד דמיקרע בה טפח לא הוי טרפה, קא משמע לן.

אמר גניבא אמר רבי אסי: נקדרה כסלע – טרפה, שאם תפתח תעמוד על הטיפח. אמר רבי חייא בר אבא: לדידי מפרשא לי מיניה דגניבא אמברא דנהרדעא – כסלע כשרה, יתר מכסלע טרפה. וכמה יתר מכסלע? אמר רב יוסף: כגון דעילן תלת קשייתא בציפא בדוחקא, בלא ציפא ברוחא.

המסס ובית הכוסות.

תנו רבנן: מחט שנמצאת בעובי בית הכוסות מצד אחד – כשרה, משני צדדים – טרפה. נמצא עליה קורט דם – [נא, א] בידוע שלפני שחיטה, לא נמצא עליה קורט דם – בידוע שלאחר שחיטה. הגליל פי המכה – בידוע ששלישה זמים קודם שחיטה. לא הגליל פי המכה – המוציא מחבירו עליו הראה. ומאי שנא מכל נקובי דעלמא, דאף על גב דליכא דם טריף מר? התם ליכא מידי למיסרף, הכא כיון דאיכא מחט, אי איתא דקודם שחיטה הוא – מיסרף הנה סריף.

אמר ליה רב ספרא לאבני: חזי מר האי צורבא מרבנן דאתא ממערבא, ואמר: רב עזירא שמני, ואמר: מעשה ובא לפני רבי מחט שנמצאת בעובי בית הכוסות מצד אחד, וטרפה. שלח ליה לא אתא לגביה, אזל הוא לגביה. הנה קאי אאירא, אמר: גיחות מר ונתי. לא נחית, סליק הוא לגביה. אמר ליה: אימא לי גופא דעובדא היכי הנה? אמר ליה: מפטיר פנסיות אנא, לעילא מרבי רבה. והנה רב הונא ציפוראה ורבי יוסי מדאה יושבין לפניו, ובאת לפני רבי מחט שנמצאת בעובי בית הכוסות מצד אחד, והפכה רבי ומצא עליה קורט דם וטרפה, ואמר: אם אין שם מכה, קורט דם מניו? אמר ליה: טרא טרייה לה הוא גברא! מתניתין היא: המסס ובית הכוסות שניקבו לחוץ.

[ב. נפלה, נשתברה, ודרוסה]

[משנה: נפלה מן הגג, נשתברו רוב צלעותיה, ודרוסת הזאב. רבי יהודה אומר: דרוסת הזאב בדיקה, ודרוסת ארי בגסה, דרוסת תנן בעוף מדק, ודרוסת הגס בעוף הגס. זה הפלל: כל שאין כמותו חיה – טרפה].

נפלה מן הגג.

אמר רב הונא: הניח בהמה למעלה, ובא ומצאה למטה – אין חוששין משום ריסוקי אברים.

ההוא גדיא דהנה ליה לרבינא, דחזא חושלא באיפומא דגר, נפל מאירא לארעא, אתייה לקמיה דרב אשי. אמר ליה: הא דאמר רב הונא "הניח בהמה למעלה ובא ומצאה למטה אין חוששין משום ריסוקי אברים", משום דאית לה מידי למסרף, והאי לית ליה מידי למסרף? או דלמא משום דאמדה נפשה, והאי נמי אמדה נפשה? אמר ליה: משום דאמדה נפשה, והאי נמי אמדה נפשה.

ההיא אימרתא דהוה **בי רב חביבא**, דהוה שְׁדָרוּ כְרַעִיה בְּתַרְיִיתָא. אָמַר **רב יימר**: האי שִׁיגְרוּנָא נְקֻטָּה. מִתְקִיף לַה **רַבִּינָא**: וְדַלְמָא חוּט הַשְׁדָּרָה אִיפְסִיק? בְּדַקוּהָ, אֲשַׁכְּחוּהָ כְּרַבִּינָא. וְאִפְּלִיז הַכִּי, הַלְכְּתָא כְּרַב יימר, שְׁגָרוּנָא שְׁכִיחַ, חוּט הַשְׁדָּרָה לֹא שְׁכִיחַ.

אָמַר **רב הונא**: זְכָרִים הַמְּנַגְחִין זֶה אֶת זֶה – אִין חוּשְׁשִׁין מְשׁוּם רִיסוּקִי אַבְרָם, אָף עַל גַּב דְּמִידּוּ וְקִימִי – צִימְרָא בְּעַלְמָא הוּא דְנְקֻט לָהּ; אִי נְפוּל לְאַרְעָא – וְדַאי חִיִּישִׁין.

אָמַר **רב מנשי**: הַגִּי דְכָרִי דְגַנְבִי גַנְבִי – אִין חוּשְׁשִׁין מְשׁוּם רִיסוּק אַבְרָם, מֵאִי טַעְמָא? כִּי שְׁדוּ לָהּ אֲמַתְנִייהו שְׁדוּ לָהּ, כִּי הִיכִי דְלִירְהֵטוּ קַמִּייהו. אַהֲדַרִינְהוּ – וְדַאי חִיִּישִׁין; וְהִגִּי מִלִּי דְאַהֲדַרִינְהוּ מַחֲמַת יְרָאָה, אַבְּל מַחֲמַת תְּשׁוּבָה – תְּשׁוּבָה מְעַלְיִיתָא הוּא דְעַבְדִּי.

אָמַר **רב יהודה אמר רב**: הִכָּה עַל רֵאשָׁה וְהִלְכָה לָהּ כְּלַפֵּי זְנִבָּה, עַל זְנִבָּה וְהִלְכָה לָהּ כְּלַפֵּי רֵאשָׁה, כְּנֶגֶד כָּל הַשְׁדָּרָה פּוֹלָה – אִין חוּשְׁשִׁין מְשׁוּם רִיסוּקִי אַבְרָם, וְאִי שְׁלִים חוּטְרָא אֲפֻלְגִי דְגַבָּא – חִיִּישִׁין; וְאִי אֵית בֵּה קִיטְרִי – חִיִּישִׁין; וְאִי מַחִייה אֲפֻסְקִית – חִיִּישִׁין.

אָמַר **רב נחמן**: בֵּית הַרְחָם אִין בּוּ מְשׁוּם רִיסוּקִי אַבְרָם. אָמַר לִיה **רבא לרב נחמן**: תִּנְגָא דְמַסִּיעַ לָךְ, תִּינּוֹק בְּן יוֹם אֶחָד [נא, ב] מְטַמָּא בְּזִיבָה, וְאִי סִלְקָא דְעַתָּה? שׁ בּוּ מְשׁוּם רִיסוּקִי אַבְרָם, אִיקְרִי כָּאן "מַבְשָׁרוּ" וְלֹא מַחֲמַת אוֹנְסוּ. הֲכָא בְּמֵאִי עֲסַקִינּוּ, כְּגוֹן שְׂיָצָא דְרָךְ דּוֹפָן.

תָּא שְׁמַע: עֲגַל שְׁנוּלַד בְּיוֹם טוֹב – שׁוּחֲטִין אוֹתוֹ בְּיוֹם טוֹב. הֲכָא נְמִי, כְּגוֹן שְׂיָצָא דְרָךְ דּוֹפָן.

תָּא שְׁמַע: וְשׁוֹן שְׂאָם נוֹלַד הוּא וּמוֹמוֹ עֲמוּ, שְׂזָה מִן הַמוּכָן. וְכִי תִימָא הֲכָא נְמִי שְׂיָצָא דְרָךְ דּוֹפָן – דְרָךְ דּוֹפָן מִי קְדוּשָׁה? וְהָא אָמַר **רבי יוחנן**: מוֹדָה הִיָּה **רבי שמעון** לְעִנְיָן קְדָשִׁים שְׂאִינוּ קְדוּשָׁה! הֲכָא בְּמֵאִי עֲסַקִינּוּ, שְׁהַפְרִיס עַל גַּבֵּי קַרְקַע.

וְאָמַר **רב נחמן**: בֵּית הַמְּטַבְּחִים אִין בּוּ מְשׁוּם רִיסוּקִי אַבְרָם.

הִהוּא תוֹרָא דְנִפְל, וְאִישְׁתַּמַּע קַל גְּנִיחוּתִיהָ, עַל **רב יצחק בר שמואל בר מרתא** שְׁקַל מְשׁוּפְרִי שׁוּפְרִי. אָמַר לִיה **רבנן**: מָנָא לָךְ הָא? אָמַר לָהּ: הֲכִי אָמַר **רב צפנניו** נוֹעַץ עַד שְׁמַגִּיעַ לְאַרְךָ.

אמר **רב יהודה אמר רב**: עמדה – אינה צריכה מעת לעת, בדיקה – ודאי בעינא, הלכה – אינה צריכה בדיקה. **רב חייא בר אשי** אמר: אחת זו ואחת זו צריכה בדיקה.

אמר **רב ירמיה בר אחא אמר רב**: פשטה ידה לעמוד, אף על פי שלא עמדה. עקרה רגלה להלך, אף על פי שלא הלכה. **ורב חסדא** אמר: ננערה לעמוד, אף על פי שלא עמדה. והלכתא: היכא דנפלה מן הגג בדלא ידעה, ועמדה ולא הלכה – צריכה בדיקה, ואינה צריכה מעת לעת. ואם הלכה – אפילו בדיקה נמי לא צריכה.

אמר **אמימר משמיה דרב דימי מנהרדעא**: נפולה שפאמרו – צריכה בדיקה כנגד בני מעיים. אמר ליה **מר זוטרא**: הכי אמרינן משמיה **דרב פפא**: צריכה בדיקה כנגד בית החלל כולו.

אמר ליה **הונא מר בר בריה דרב נחמיה לרב אשי**: סימנין מאי? אמר ליה: סימנין קשיו הו אצל נפילה.

אמר **רב יהודה אמר שמואל**: עוף שנחבט על פני המים, כיון ששט מלא קומתו – דיו. ולא אמרו אלא מפסח למעלה, אבל מלמעלה למטה – מיא הוא דאשפלו. ואי מיא קימי – לית לו בה, ואי שדא ציבי וקדמיה – הא קדמיה. גלימא מתח – חיישין; דלא מתח – לא חיישין; עוף ומעופף – לא חיישין; איזלא ומקורבי קיטרי – חיישין; לא מקורבי קיטרי – לא חיישין. כיתנא דעביד בטוני – חיישין; דהאי גיסא ודהאי גיסא – לא חיישין; אסוריתא – חיישין; כיתנא דדייק ונפיץ – לא חיישין; דייק ולא נפיץ – חיישין; דעביד ביזרי כיון דאיכא ביה קטרי – חיישין; דקתא – חיישין; דקדקתא – לא חיישין. נברא – חיישין; תימחתא – לא חיישין; קיטמא נהילא – חיישין; לא נהילא – לא חיישין. [נב, א] חול הדק – לא חיישין; חול הגס – חיישין; אבק דרכים – חיישין; תיבנא ועביד בזגא – חיישין; לא עביד בזגא – לא חיישין. חיטי וכל דמינייהו – חיישין; שערי וכל דמינייהו – חיישין; כל מיני קטניות – אין בהם משום ריסוקי אברים, לבר מן רוביא. חימצו – אין בו משום ריסוק אברים, חפצי – יש בו משום ריסוק אברים. כלא דמלתא: כל מידי דמשריק – אין בו משום ריסוק אברים, לא משריק – יש בו משום ריסוק אברים. דבוק – **רב אשי** שרי, אמימר אסר. בחד גפא – דכולי עלמא לא פליגי דשרי, כי פליגי בתרי גפי. מאן דאסר אמר לך: היכי ניקום? ומאן דשרי אמר לך: אפשר דניקום אעיקבי דגפי.

ואיכא דאמרי: בתרי גפי כולי עלמא לא פליגי דאסיר, כי פליגי בחד גפא. מאן דשרי אמר לך: אפשר דפרח בחד גפא, ומאן דאסר: כיון דבהאי לא מצי פרח, בהאי נמי לא מצי פרח. והילכתא: בתרי גפי אסיר, בחד גפא שרי.

נשתברו רוב צלעותיה.

תנו רבנן: אלו הן רוב צלעות – שש מכאן ושש מכאן, או אחת עשרה מכאן ואחת מכאן. אמר זעירי: ומחציון פלפי שדרה. אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: ובצלעות גדולות שיש בהן מוח.

אמר עולא, בן זכאי אמר: נעקרו – ברוב צד אחד, נשתברו – ברוב שני צדדין. רבי יוחנן אמר: ביו נעקרו בין נשתברו – ברוב שני צדדין.

אמר רב: נעקרה צלע וחוליא עמה – טרפה. אמרי ליה רב כהנא ורב אסי לרב: נעקרה צלע מכאן וצלע מכאן, וחוליא קיימת, מהו? אמר להו: גיסטרא קאמריתו! והא רב נמי גיסטרא קאמר? כי קאמר רב – צלע בלא חוליא. והא צלע וחוליא קאמר? צלע וחצי חוליא. מקל דרב כהנא ורב אסי, צלע בלא חוליא אמרי, ואמר להו: "גיסטרא קאמריתו!" והאמר עולא: בן זכאי אמר: נעקרו – ברוב צד אחד, נשתברו – ברוב שני צדדין. אמר לך: התם זה שלא כנגד זה, הכא זה כנגד זה. והאמר רבי יוחנן: ברוב שני צדדין, וברוב שני צדדין אי אפשר דלא קיימא (חד) [חדא] מיניהו זה כנגד זה! התם – בוכנא בלא אסיתא, הכא – בוכנא ואסיתא. אי הכי, היינו דרב? לא שמיע להו דרב. וליבעו מיניה דרב: סברי: ליבעי מיניה חדא דפריש לן תרתי, דאי בעינו מיניה חדא, הניחא אי אמר לן "טרפה" – כל שכן תרתי, אי אמר לן "כשרה" – אפתי תרתי קא מיבענא לן. אי הכי, השתא נמי דקא בעי מיניה תרתי, הניחא אי אמר להו "כשרה" – כל שכן חדא; ואי אמר להו "טרפה", אפתי חדא מיבענא להו. סברי: אם כן מירתח קא רתח. חדא טרפה, תרתי מיבענא! והא קא אמרי ליה ולא רתח, כיון דקאמר להו "גיסטרא קאמריתו" – היינו ריתחיה.

אמר רבה בר רב שילא אמר רב מתנא אמר שמואל: נעקרה צלע מעיקרה, וגולגולת שנחבסה ברובה, ובשר החופה את רוב הכרס ברובה – טרפה.

נעקרה צלע מעיקרה טרפה? ורמינהו: [נב, ב] כמה חסרון בשדרה? בית שמואל אומרים: שתי חוליות, ובית הלל אומרים: חוליא אחת, ואמר רב יהודה אמר שמואל: וכן לטרפה. הכא – צלע בלא חוליא, התם – חוליא בלא צלע. בשלמא צלע בלא חוליא – משפחת לה, אלא חוליא בלא צלע – היכי משפחת לה? בשילהי כפלי.

מתקין לה **רב אושעיא**: וְלִתְנִייה גְבִי קוּלֵי בֵּית שְׁמַאי וְחוּמְרֵי בֵּית הַלֵּל? אָמַר לִיה רַב: כִּי אֵיתְשִׁיל – לְעִנְנָן טוּמְאָה אֵיתְשִׁיל, דְּהוּוּ לְהוּ בֵּית שְׁמַאי לְחוּמְרָא. וְגוּלְגוּלְתָּ שְׁנַחֲבָסָה בְּרוּבָה. בְּעֵי רַבִּי יְרֵמְיָה: רֹב גּוּבְהָה, או רֹב הֵיקִיפָה? תִּיקוּ.

וּבְשׁוּר הַחוּפָה רֹב הַכָּרֶס בְּרוּבוֹ. בְּעֵי רַב אֲשֵׁי: בְּרוּב קְרוּעַ, או בְּרוּב נְטוּל? תַּפְשׁוּט לִיה מִדְּתַנְנָן: כָּרֶס הַפְּנִימִית שְׁנִיקְבָה, או שְׁנִיקְרַע רֹב הַחִיצוֹנָה, וְאָמַרִי בְּמַעֲרָבָא מִשְׁמִיה דְּרַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי חֲנִינָא: כָּל הַכָּרֶס כּוּלוּ זֶה הִיא כָּרֶס הַפְּנִימִי, וְאִי זֶהוּ כָּרֶס הַחִיצוֹנָה? בְּשׁוּר הַחוּפָה אֶת רֹב הַכָּרֶס. מִיָּדִי הוּא טַעְמָא, אֶלָּא לְשִׁמוּאֵל, הֲכִי אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר נַחֲמָנִי אָמַר שְׁמוּאֵל: מְקוּם שְׁאִין בּוּ מִילַת.

וְדְרוּסַת הַזָּאב.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: בְּבַהֲמָה – מִן הַזָּאב וּלְמַעְלָה, וּבְעוֹפוֹת – מִן הַנֶּץ וּלְמַעְלָה. לְמַעוּטֵי מַאי? אֵילִימָא לְמַעוּטֵי חֲתוּל – תַּנְיָנָא: "וְדְרוּסַת הַזָּאב", וְכִי תִימָא הָא קָא מִשְׁמַע לָן דְּזָאב בְּגִשָּׁה נְמִי דְרִיס – וְהָא תַנְנָן: רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: דְרוּסַת הַזָּאב בְּדִקְהָ, וְדְרוּסַת אַרְי בְּגִשָּׁה! וְכִי תִימָא, רַבִּי יְהוּדָה מַפְלֵג פְּלִיג, וְהָאִמַר רַבִּי בְּנִזְמִין בַּר יֶפֶת אָמַר רַבִּי אֲלֵעָא: לֹא בָא רַבִּי יְהוּדָה אֶלָּא לְפָרֶשׁ דְּבָרֵי חֲכָמִים! גְּבָרָא אַגְבָּרָא קָא רְמִית? אֵיבְעִית אֵימָא: לְעוֹלָם לְמַעוּטֵי חֲתוּל, מַהוּ דְתִימָא אוֹרְחָא דְמִלְתָּא קוֹתְנִי, קָא מִשְׁמַע לָן.

[ג. דרוסה בשאר בעלי חיים]

אָמַר רַב עֲמֵרָם אָמַר רַב חֲסָדָא: דְרוּסַת חֲתוּל וְנִמְיָה בְּגִדִים וּטְלָאִים, דְרוּסַת חוּלְדָה בְּעוֹפוֹת.

מִיתִיבִי: דְרוּסַת חֲתוּל, גַּץ וְנִמְיָה עַד שְׁתִּינְקָב לְחָלָל, אֶבֶל דְרוּסָה לִית לְהוּ! וְתִסְבְּרָא גַּץ לֹא דְרִיס? וְהַתַּנְנָן: וְדְרוּסַת הַנֶּץ! הָא לֹא קִשְׁיָא: כָּאן בְּעוֹפוֹת, כָּאן בְּגִדִים וּטְלָאִים. מְפָל מְקוּם, לְרַב חֲסָדָא קִשְׁיָא, הוּא דְאָמַר כִּי הָאִי תַנְנָא, דְתַנְנָא: בְּרִיבִי אוֹמַר: לֹא אָמְרוּ אִין דְרוּסָה אֶלָּא בְּמְקוּם שְׁאִין מְצִילִין, אֶבֶל בְּמְקוּם שְׁיִישׁ מְצִילִין – יֵישׁ דְרוּסָה.

וּבְמְקוּם שְׁאִין מְצִילִין אִין דְרוּסָה? וְהָא הָהִיא (תַּרְנַגּוּלְתָּא) [תַּרְנַגּוּלְתָּא] דְהוּאִי בִּי רַב פְּהִנָּא, דְרַהֲט חֲתוּל בְּתַרְהָ, וְעַל לְאִידְרוּנָא, וְאִיתְחִיד דְשָׂא בְּאַפִּיהָ, וּמְחִייה לְדְשָׂא בְּסִיחוּפִיהָ, וְאִשְׁתַּכַּח עֲלֶיהָ חֲמִשָּׁה קוּרְטֵי דְמָא! הַצֵּלַת עֲצָמָה נְמִי כְּהַצֵּלַת אַחֲרִים דְמִי, וְרַבְּנָן – זִיהָרָא אֵית לִיה, וְלֹא קָלִי זִיהָרִיה. אִיכָּא

דְּאָמְרִי: הָא מַנִּי? בְּרִיבֵי הִיא, דְּתַנְיָא: **בְּרִיבֵי** אוֹמַר: לֹא אָמְרוּ יֵשׁ דְּרוּסָה אֶלָּא בַּמָּקוֹם שֵׁיט מְצִילִין, אַבְּל בַּמָּקוֹם שְׂאִין מְצִילִין – אִין דְּרוּסָה.

וּבַמָּקוֹם שְׂאִין מְצִילִין אִין דְּרוּסָה? וְהָא הָהִיא (תַּרְנַגוּלַת) [תַּרְנַגוּלְתָּא] דְּהוּאִי **בִּי רַב כְּהֵנָּא**, דְּרַהֲט חֲתוּל בְּתַרְה וְעַל לְאִדְרוּנָא, וְאִיתְחִיד דְּשָׂא בְּאַפִּיה, וּמְחַיֵּה לְדְשָׂא בְּסִיחּוּפִיה, וְאִישְׁתַּכַּח עָלֶיהָ חֲמִשָּׁה קוֹרְטֵי דְמָא. הַצֵּלַת עֲצָמָה נְמִי כְּהֵצֵלַת אַחֲרִים דְּמָנָא.

בְּעָא מִינֵיה **רַב כְּהֵנָּא מַרְבֵּ:** [נג, א] יֵשׁ דְּרוּסָה לְחֲתוּל אוּ אִין דְּרוּסָה לְחֲתוּל? אָמַר לִיה: אַף לְחוּלְדָּה יֵשׁ דְּרוּסָה. יֵשׁ דְּרוּסָה לְחוּלְדָּה אוּ אִין דְּרוּסָה לְחוּלְדָּה? אָמַר לִיה: אַף לְחֲתוּל אִין דְּרוּסָה. לְחֲתוּל וּלְחוּלְדָּה, יֵשׁ לְהוּן דְּרוּסָה אוּ אִין לְהוּן דְּרוּסָה? אָמַר לִיה: לְחֲתוּל יֵשׁ דְּרוּסָה, לְחוּלְדָּה אִין דְּרוּסָה. וְלֹא קִשְׁנָא: הָא דְאָמַר לִיה "אַף לְחוּלְדָּה יֵשׁ דְּרוּסָה" – בְּעוּפוֹת, הָא דְאָמַר לִיה "אַף לְחֲתוּל אִין דְּרוּסָה" – בְּאִמְרֵי רַבְרָבִי, הָא דְאָמַר לִיה "לְחֲתוּל יֵשׁ דְּרוּסָה, לְחוּלְדָּה אִין דְּרוּסָה" – בְּגִדְיִים וּטְלָאִים.

נג

בְּעֵי **רַב אֲשֵׁי:** שְׂאָר עוּפוֹת טְמֵאִין, יֵשׁ לְהוּן דְּרוּסָה אוּ אִין לְהוּן דְּרוּסָה? אָמַר לִיה **רַב הֵלֵל לְרַב אֲשֵׁי:** כִּי הוּיִנּוּ **בִּי רַב כְּהֵנָּא**, אָמַר: שְׂאָר עוּפוֹת טְמֵאִין יֵשׁ לְהוּן דְּרוּסָה. וְהָאֲנִי תֵּנּוּ: "וּדְרוּסַת הַנֶּץ בְּעוּף הַדֶּק"! דְּרוּסַת הַנֶּץ בְּדְכוּוּתֵיהָ, וְאִינְדָּ בְּדוּוּטְרָא מִינֵיהּ. וְאִיכָא דְאָמְרִי: דְּרוּסַת הַנֶּץ בְּדַרְבֵּי מִינֵיהּ, וְאִינְדָּ בְּדְכוּוּתֵיהּ.

אָמַר **רַב כְּהֵנָּא מְשַׁמֵּיה דְּרַב שִׁימִי בְּרַב אֲשֵׁי:** אִין דְּרוּסָה לְשׁוּעַל. אִינְיִי? וְהָא כִּי אָתָא **רַב דִּימִי** אָמַר: מַעֲשָׂה וְדַרְס שׁוּעַל רַחַל בְּמַרְחָץ שֶׁל בֵּית הַיְנִי, וּבָא מַעֲשָׂה לְפָנֵי חֲכָמִים, וְאָמְרוּ: יֵשׁ דְּרוּסָה! אָמַר **רַב סַפְרָא:** הָהִיא חֲתוּל הַהוּ.

אִיכָא דְאָמְרִי, אָמַר **רַב כְּהֵנָּא מְשַׁמֵּיה דְּרַב שִׁימִי בְּרַב אֲשֵׁי:** יֵשׁ דְּרוּסָה לְשׁוּעַל. אִינְיִי? וְהָא כִּי אָתָא **רַב דִּימִי** אָמַר: מַעֲשָׂה וְדַרְס שׁוּעַל רַחַל בְּמַרְחָץ שֶׁל בֵּית הַיְנִי, וּבָא מַעֲשָׂה לְפָנֵי חֲכָמִים, וְאָמְרוּ: אִין דְּרוּסָה! אָמַר **רַב סַפְרָא:** הָהוּא כְּלָב הַהוּ.

אָמַר **רַב יוֹסֵף:** נְקֻטִינּוּ אִין דְּרוּסָה לְכָלֵב.

אָמַר **אַבְיִי:** נְקֻטִינּוּ, אִין דְּרוּסָה אֶלָּא בֵּיד, לְאַפּוּקֵי רְגַל דְלָא. אִין דְּרוּסָה אֶלָּא בְּצַפּוּרוֹ, לְאַפּוּקֵי שׁוֹן דְלָא. אִין דְּרוּסָה אֶלָּא מִדְּעַת, לְאַפּוּקֵי שְׁלֵא מִדְּעַת דְלָא. אִין דְּרוּסָה אֶלָּא מִחֵיִים, לְאַפּוּקֵי לְאַחַר מִיתָה דְלָא. אָמְרִי: הַשְׁתָּא שְׁלֵא מִדְּעַת אָמְרַתְּ לָא, לְאַחַר מִיתָה מִיבְּעֵנָא? לֹא צְרִיכָא, דְּדָרְסִי וּפְסָקוּהָ לִידֵיהּ. מַהוּ דְתִימָא: בְּהַדִּי דְדָרְסִי שְׂדֵי זִיחְרִיה, קָא מְשַׁמַּע לּוֹ: בְּהַדִּי דְשְׁלִיף שְׂדֵי זִיחְרִיה.

אמר **רבה בר רב הונא אמר רב**: ארי שנקנס לבין השוורים, ונמצא צפורן בגבו של אחד מהן – אין חוששין שמא ארי דרסו. מאי טעמא? רוב אריות דורסין ומיעוטן אין דורסין, וכל הדורס – אין צפרנו נשמטת, וזאת, הואיל וצפורן יושבת לו בגבו – אימר בכותל נתחכף. אדרבה, רוב שוורים מתחככין, ומיעוטן אין מתחככין, וכל המתחכף – אין צפורן יושבת לו בגבו, וזה, הואיל וצפורן יושבת לו בגבו, אימר ארי דרסו! איכא למימר הכי, ואיכא למימר הכי – אוקי (מילתא) [תורא] אחזקיה, הוה ליה ספק דרוסה; ורב לטעמיה, דאמר: אין חוששין לספק דרוסה.

אמר **אבוי**: לא אמרו אלא צפורן, אבל מקום צפורן – חוששין, וצפורן נמי לא אמרו אלא לחה, אבל יבשה – עבדה דמשתמטא. ולחה נמי לא אמרו, אלא חדא, אבל תרתי ותלת – חיישינו, והוא דקיימא בדרא דסיחופיה.

[ד. ספק דרוסה]

איתמר: **רב אמר**: אין חוששין לספק דרוסה, ו**שמואל** אמר: חוששין לספק דרוסה. דכולי עלמא, ספק על, ספק לא על – אימא לא על. ספק כלבא, ספק שונרא – אימא כלבא. על, שתיק ונתיב בינייהו – אימר שלמא שוי. קטע רישיה דחד מינייהו – נח מריתחיה. איהו קא מענאי ואינהו קמסרקרו – בעותי קא מבעתי [נג, ב] אהדדי. כי פליגי דאיהו קא שתיק ואינהו קמסרקרו: מר סבר מעשה קא עביד בהו, ומר סבר מחמת בעתותיה הוא דקא עבדו.

אמר **אמימר**: הלכתא חוששין לספק דרוסה. אמר ליה **רב אשי לאמימר**: האי דרב מאי? אמר ליה: לא שמיע לי, כלומר, לא סבירא לי.

ואי בעית אימא: הדר ביה רב לגבי דשמואל, דההוא שרקא דספק דרוסות, דאתא לקמיה ד**רב**, שדרינהו לקמיה ד**שמואל**, חנקינהו ושדנהו בנהרא. ואי סלקא דעתך לא הדר ביה – לישרינהו? אלא מאי הדר ביה? ליסרינהו! אלא, אתריה דשמואל הוה. למה לי למיחנקינהו? לישדינהו הכי בנהרא? מפרחו וסלקו. ולשהינהו שנים עשר חודש? אתי בהו לדי תקלה. וליזבנינהו לגוים? אתו לזבונינהו לישראל. וליחנקינהו ולישדינהו לאשפה? וליטעמיך, נישדינהו לכלבים! אלא, לפרסומי מלתא דאיסורא.

ההוא בר אוןא דהנה **בי רב אשי**, על לביני קננא, נפק אתא פי ממסמס קועיה דמא. אמר **רב אשי**: לא אמרינו ספק כלבא ספק שונרא – אימר כלבא? הכא נמי, ספק קננא ספק שונרא – אימר קננא מחייה.

[ה. בדיקה בדרוסה]

אָמְרֵי בְּנֵי רַבִּי חֵיָא : דְּרוּסָה שְׁאָמְרוּ – צְרִיכָה בְּדִיקָה כְּנֶגֶד בְּנֵי מַעֲיִים. אָמַר **רַב יוֹסֵף** : הָא דְבְּנֵי רַבִּי חֵיָא – כְּבָר פִּירְשָׁה שְׁמוּאֵל, דְּאָמַר שְׁמוּאֵל מִשּׁוּם **רַבִּי חֵיָא בֶן אַנְטִיגוֹנוֹס** : דְּרוּסָה שְׁאָמְרוּ – צְרִיכָה בְּדִיקָה כְּנֶגֶד בְּנֵי מַעֲיִים.

בְּעֵי אֵילְפָא : יֵשׁ דְּרוּסָה לְסִימְנִים אוֹ אֵין דְּרוּסָה לְסִימְנִים? אָמַר **רַבִּי זִירָא** : הָא דְּבְּעֵי אֵילְפָא – כְּבָר פִּירְשָׁה רַב חֲנָן בַּר רַבָּא, דְּאָמַר **רַב חֲנָן בַּר רַבָּא אָמַר רַב** : דְּרוּסָה שְׁאָמְרוּ צְרִיכָה בְּדִיקָה כְּנֶגֶד בֵּית הַחֲלָל כּוּלוּ, וְאֶפְּלוּ בְּסִימְנֵין.

בְּעֵי אֵילְפָא : סִימְנֵין שְׁנַדְלָדְלוּ, בְּכַמְהָ? אָמַר **רַבִּי זִירָא** : הָא דְּבְּעֵי אֵילְפָא – כְּבָר פִּירְשָׁה רַבָּה בַּר בַּר חֲנָה, דְּאָמַר **רַבָּה בַּר בַּר חֲנָה אָמַר שְׁמוּאֵל** : סִימְנִים שְׁנַדְלָדְלוּ בְּרוּבֵן.

בְּעֵי **רַב אַמֵּי** : הַמְסַמְסָה מַהוּ? אָמַר **רַבִּי זִירָא** : הָא דְּבְּעֵי רַב אַמֵּי – כְּבָר פִּירְשָׁה רַב יְהוּדָה, דְּאָמַר **רַב יְהוּדָה אָמַר רַב** : בְּדְרוּסָה, עַד שְׁאַצְּדִים בְּשַׁר כְּנֶגֶד בְּנֵי מַעֲיִים ; נְתַמְסַמְסַת הַבְּשָׂר – רוֹאֵין אוֹתוֹ כְּאֵילוּ אֵינוּ.

הִכִּי דְמֵי נְתַמְסַמְסַת? אָמַר **רַב הוּנָא בְּרִיה דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ** : כֹּל שְׁהַרְפָּא גּוֹרְדוּ וּמַעֲמִידוּ עַל בְּשַׁר חֵי.

אָמַר **רַב אֲשִׁי** : כִּי הוּיֵנן **בֵּי רַב כְּהֵנָא**, אֵייתוּ קַמֵּן הֵהִיא רִיאָה, דְּכִי הוּוּ מוֹתְבֵי לָהּ – יְתַבָּה שְׁפִיר, וְכִי הוּוּ מְדָלוּ לָהּ – הֵהִי תַלְחָה וְנִפְלָה תִילְחֵי תִילְחֵי, וְטָרִיפְנָא לָהּ מְדַרְבַּב הוּנָא בְּרִיה דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ.

רַב נַחְמָן אָמַר : בְּקוּץ – עַד שְׁתִּינְקַב לְחֲלָל, בְּדְרוּסָה – מְשַׁאצְּדִים בְּשַׁר כְּנֶגֶד בְּנֵי מַעֲיִים.

רַב זְבִיד מַתְנֵי הֵכִי : בְּדְרוּסָה – מְשַׁאצְּדִים בְּשַׁר כְּנֶגֶד בְּנֵי מַעֲיִים, בְּסִימְנִים – עַד שְׁאַצְּדִימוּ סִימְנִים עֲצָמִים.

אָמַר **רַב פִּפְי**, בְּעֵי **רַב בִּיבִי בַר אֲבִי** : [נד, א] וּשְׁט נְקוּבְתוֹ בְּמִשְׁהוּ, דְּרוּסָתוֹ בְּמִשְׁהוּ. קִנְהָ נְקוּבְתוֹ בְּכַאֲסָר, דְּרוּסָתוֹ בְּכַמְהָ? בְּתַר דְּבַעֲנָא הַדָּר פִּשְׁטָה : אַחַד זָה וְאַחַד זָה בְּמִשְׁהוּ. מַאי טַעְמָא? זִיחְרִיה מְקַלָּא קְלִי וְאַזִּיל.

יְתִיב **רַב יֶצְחָק בַּר שְׁמוּאֵל בַּר מְרִתָּא** קָמִיה דְּרַב נַחְמָן, וְיַתִּיב וְקָאָמַר : דְּרוּסָה שְׁאָמְרוּ – צְרִיכָה בְּדִיקָה כְּנֶגֶד בְּנֵי מַעֲיִים. **רַב נַחְמָן** אָמַר : הֶאֱלֹהִים! מוֹרֵי בַּהּ **רַב** מְכַפָּא וְעַד אֲטָמָא. מַאי כְּפָא? אֵילִמָּא כְּפָא דִידָא – הֵיֵינוּ כְּנֶגֶד בְּנֵי מַעֲיִים, אֶלָּא מְכַפָּא דְמוֹחָא עַד אֲטָמָא.

נד

כִּי סָלִיק רַב חֲזִיָּא בַּר יוֹסֵף, אֲשֶׁכְּחִינְהוּ לְרַבִּי יוֹחָנָן וְרִישׁ לְקִישׁ דִּיתְבִּי וְקֶאֱמְרִי: דְּרוּסָה שְׁאֶמְרוּ – צְרִיכָה בְּדִיקָה כְּנֶגֶד בְּנֵי מַעֲיִים. אָמַר לְהוּ: הָאֱלֹהִים! מוֹרֵי בַּהּ רַב מְכַפֵּא וְעַד אֲטָמָא. אָמַר לִיה רִישׁ לְקִישׁ: מִנוּ רַב וּמְנוּ רַב? וְלֹא יָדַעְנָא לִיה! אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: וְלֹא נְהִירָא לִיה לְאוֹתוֹ תַּלְמִיד שְׁשִׁימֵשׁ אֶת רַבִּי רַבְּהָ, וְרַבִּי חֲזִיָּא? וְהָאֱלֹהִים! כֹּל אוֹתָן שְׁנִים שְׁשִׁימֵשׁ אוֹתוֹ תַּלְמִיד בִּישִׁיבָה, אָנִי שְׁמִשְׁתִּי בְּעַמִּידָה, וּמֵאן גְּבַר? הוּא גְּבַר בְּכוֹלָא. מִיָּד פָּתַח רִישׁ לְקִישׁ וְאָמַר: בְּרַם זְכוּר אוֹתוֹ הָאִישׁ לְטוֹב, שְׁאֶמְרוּ שְׁמוּעָה מִפּוּי: שְׁמוּטָה וּשְׁחוּטָה – כְּשָׂרָה, שְׂאִי אֶפְשָׁר לְשְׁמוּטָה שְׁתִּיעֵשָׂה שְׁחוּטָה. וְרַבִּי יוֹחָנָן אוֹמֵר: יָבִיא וְיִקְרִי. אָמַר רַב נַחְמָן: לֹא שָׁנוּ אֶלְא שְׁלֹא תַפְס בְּסִימָנִים, אֲבָל תַּפְס בְּסִימָנִים וְשַׁחַט – אֶפְשָׁר לְשְׁמוּטָה שְׁתִּיעֵשָׂה שְׁחוּטָה. זֶה הַכֶּלֶל, לְאֵתוּי מֵאִי? לְאֵתוּי שֵׁב שְׁמַעְתָּתָא. דְּבִי יוֹסֵף רִישְׁבָּא מְחוּ בְּגִידָא נִשְׂיָא וְקָטְלִי, אֵתוּ לְקַמִּיָּה דְּרַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתִירָא, אָמַר לְהוּ: וְכִי לְהוֹסִיף עַל הַטְּרָפוֹת גִּישׁ? אֵין לָךְ אֶלְא מַה שְׁמְנוּ חֲכָמִים!

רב פפא בר אבא רישבא, מְחוּ בְּכוֹלִיָּא וְקָטְלִי. אֵתוּ לְקַמִּיָּה דְּרַבִּי אַבָּא, אָמַר לְהוּ: וְכִי לְהוֹסִיף עַל הַטְּרָפוֹת גִּישׁ? אֵין לָךְ אֶלְא מַה שְׁמְנוּ חֲכָמִים! וְהָא קַא חֲזִינָן דְּקַא מִתְּה! גְּמִירִי דָּאִי בְּדָרִי לַה סַמָּא, חֲזִיָּא.

[ו. ואלו כשרות – ניקב ונשבר]

[משנה: ואלו כשרות בבמה, ניקבה הנרגרת או שנסדקה. עד כמה תחסר? **רבן שמעון בן גמליאל** אומר: עד כאיסר האיטלקי. נפחתה הגולגולת ולא ניקב קרום של מוח, ניקב הלב ולא לבית חללו, נשברה השדרה ולא נפסק החוט שלה, ניטלה הכבד ונשתפיר הימנה כזית. המסס ובית הכוסות, שניקבו זה לתוך זה].

גמ'. אָתְמַר: רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: "אֵלוּ טְרָפוֹת" דְּנִקָּא, וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקִישׁ אָמַר: "אֵלוּ כְּשָׁרוֹת" דְּנִקָּא. בְּמֵאִי קַא מִפְּלָגִי? בְּדָרְב מִתְּנָא, דְּאָמַר רַב מִתְּנָא: הָאִי בּוּקָא דְּאֲטָמָא דְּשָׁף מְדוּכְתִּיָּה – טְרַפָּה. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: "אֵלוּ טְרָפוֹת" דְּנִקָּא, תְּנָא טְרָפוֹת, וְתְנָא "זֶה הַכֶּלֶל", [נַד, ב] וְחֲזִיִּיה לְדָרְב מִתְּנָא דְּאֵתְנָא בְּזָה הַכֶּלֶל, מֵאִי טַעְמָא? דְּדַמְיָא לְנִטּוּלִי. תְּנָא "אֵלוּ טְרָפוֹת" – הֲנִי הוּא דְּטְרַפָּה, הָא דְּרַב מִתְּנָא כְּשָׂרָה. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקִישׁ אָמַר: אֵלוּ כְּשָׁרוֹת דְּנִקָּא, תְּנָא טְרָפוֹת, וְתְנָא "זֶה הַכֶּלֶל", וְחֲזִיִּיה לְדָרְב מִתְּנָא דְּלֹא אֵתְנָא בְּ"זֶה הַכֶּלֶל", מֵאִי טַעְמָא? לֹא לְנִקּוּבֵי דְּמִנְיָא, וְלֹא לְפִסּוּקֵי דְּמִנְיָא, וְלְנִטּוּלֵי נְמִי לֹא דְּמִנְיָא, תְּנָא "אֵלוּ כְּשָׁרוֹת" – הֲנִי הוּא דְּכְשָׁרוֹת, הָא דְּרַב מִתְּנָא טְרַפָּה.

גופא, אָמַר **רַב מֵתָנָא**: הַאי בּוֹקָא דְאֵטְמָא דְשָׁף מְדוּכְתִּיָּה – טַרְפָּה, וְרַבָּא אָמַר: כְּשָׂרָה, וְאִי אִיפְסִיק נִיבִיָּה – טַרְפָּה. וְהִלְכְתָּא: אִיפְסִיק נְמִי כְּשָׂרָה, עַד דְּמִתְעַכְלָא אֲתַעְכוּלִי.

עַד כַּמָּה תַּחֲסַר? אָמַר **זְעִירֵי**: אֲתוּן דְּלֵא מִיתְחַמֵּי לְכוּן שִׁיעוּרָא, שִׁיעוּרִיָּה בְּדִינָרָא קוּרְדִּינָאָה, וְהוּי כַּפְשִׁטָא זוּטְרִתִּי, וּמִשְׁתַּכְחָא בִּינֵי פְּשִׁיטֵי דְפּוּמְבְּדִיתָא.

אָמַר **רַבִּי חֲנַנְיָא פְּתוּרָאָה**: עֵילָא מִינְאֵי הָהּ קָאֵי בַר נַפְחָא, וּבָעָא מִינֵי דִינָרָא קוּרְדִּינָאָה לְשִׁעוּרֵי בֵּיה טְרִיפְתָּא, וּבְעֵי לְמִיָּקָם מִסְמִיָּה וְלֵא שְׁבַקְנִי. אָמַר לִי: שָׁב בְּנֵי שָׁב, אֵין בְּעָלֵי אוּמְנִיּוֹת רְשָׁאִין לְעֲמוּד מְפָנִי תַלְמִידֵי חֲכָמִים בְּשַׁעָה שְׁעִסְוּקִין בְּמִלְאֲכָתָם. וְלֵא? וְהִתְנִן: כָּל בְּעָלֵי אוּמְנִיּוֹת עוּמְדִים מְפָנִיָּהֶם, וְשׂוֹאֲלֵין בְּשִׁלּוּמִן, וְאוּמְרִין לָהֶם: אַחִינוּ אַנְשֵׁי מְקוּם פְּלוּנֵי בּוֹאֲכֶם בְּשִׁלּוּם! אָמַר **רַבִּי יוֹחָנָן**: מְפָנִיָּהֶם עוּמְדִין, מְפָנִי תַלְמִידֵי חֲכָמִים אֵין עוּמְדִין.

אָמַר **רַבִּי יוֹסֵי בַר אַבִּין**: בֵּא וּרְאָה כַּמָּה חֲבִיבָה מְצוּהָ בְּשַׁעָתָה, שְׁחַרֵּי מְפָנִיָּהֶם עוּמְדִין, מְפָנִי תַלְמִידֵי חֲכָמִים אֵין עוּמְדִין. מִמָּאֵי? דִּילְמָא כְּדִי שְׁלֵא תְּהֵא נִמְצָא מְכַשִּׁילִן לְעִתִּיד לְבֵא.

אָמַר **רַב נַחְמָן**: כְּסָלַע – כְּנִתְר מְכַסְלַע, כְּאִיסָר – כְּנִתְר מְכַאִיסָר. אֲלָמָא קִסְבַּר רַב נַחְמָן: "עַד", וְלֵא עַד בְּכָל.

אִיתִיבֵיהּ **רַבָּא לְרַב נַחְמָן**: חָבַל הִיוּצָא מִן הַמָּטָה עַד חֲמִשָּׁה טַפְחִים – טְהוּר. מֵאֵי לָאו חֲמִשָּׁה כְּלָמְטָה? לֵא, חֲמִשָּׁה כְּלָמְעָלָה.

תָּא שְׁמַע: מִחֲמִשָּׁה וְעַד עֶשְׂרֵה – טָמֵא. מֵאֵי לָאו עֶשְׂרֵה כְּלָמְטָה? לֵא, עֶשְׂרֵה כְּלָמְעָלָה.

תָּא שְׁמַע: הַדְּקִין שְׁבַכְלֵי חֶרֶס, הוּ וְקַרְקוּרִיתְהוּ וְדוּפְנוּתִיָּהֶם, יוֹשְׁבֵין שְׁלֵא מְסוּמְכִין – [נְה, א] שִׁיעוּרִין בְּכְדֵי סִיכַת קָטָן וְעַד לוג. מֵאֵי לָאו לוג כְּלָמְטָה? לֵא, לוג כְּלָמְעָלָה.

תָּא שְׁמַע: מְלוּג עַד סָאָה – בְּרַבִּיעִית, מֵאֵי לָאו סָאָה כְּלָמְטָה? לֵא, סָאָה כְּלָמְעָלָה.

תָּא שְׁמַע: מְסָאָה וְעַד סָאָתִים – בְּחֻצֵי לוג, מֵאֵי לָאו סָאָתִים כְּלָמְטָה? לֵא, סָאָתִים כְּלָמְעָלָה. וְהִתְנָא: לוג – כְּלָמְטָה, סָאָה – כְּלָמְטָה, סָאָתִים – כְּלָמְטָה. הֵתֵם לְחוּמְרָא, דְּאָמַר **רַבִּי אַבְהוּ אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן**: כָּל שִׁיעוּרֵי חֲכָמִים לְהַחְמִיר,

נה

חוץ מכגרס של פתמים להקל. דיקא נמי, דקתני עלה דההיא: חמשה – כלמעה, עשרה – כלמטה.

[ז. ניטל בידי שמים]

[משנה: ניטל הטחול, ניטלו הפליות, ניטל לחי הפחתון, ניטלה האם שלה, וחרותה בידי שמים. הגלודה – רבי מאיר מכשיר, וחקמים פוסליו].

ניטל הטחול.

אמר רב עיורא משמיה דרבא: לא שנו אלא ניטל, אבל ניקב – טרפה.

מתיב רבי יוסי בר אבין, ואיתימא רבי יוסי בר זבידא: חותך מעובר שבמעיה – מותר באכילה, מן הטחול ומן הפליות – אסור באכילה. הא בהמה גופה שרנא! הוא הדין דאפילו בהמה נמי אסירא, אידי דתנא רישא "מותר באכילה", תנא נמי סיפא "אסור באכילה". ואיבעית אימא: ניקב לחוד, ונחתך לחוד.

ניטלו הפליות.

אמר רביש בר פפא משמיה דרב: לקתה בכולא אחת – טרפה. אמרי במערבא: והוא דמטאי לקותא [נה, ב] למקום חריץ. והיכא מקום חריץ? לחיורא דתותי מתני.

אמר רב נחוניא: שאילתינהו לכולהו טרופאי דמערבא, ואמרי לי הלכתא כרביש בר פפא, ולית הלכתא כרב עיורא. דרב עיורא נמי לא אמרו, אלא בקולשיה, אבל בסומכיה – טרפה, ואי אישתתיר ביה פעובי דינר זהב – כשרה.

אמרי במערבא: כל הפוסל בריאה – כשר בפולגא, ששהי נקב פסול בריאה, וכשר בפולגא, וכל שכן היכא דכשר בריאה – כשר בפולגא.

מתקיף לה רבי תנחומא: וכלל הוא? הרי מוגלא, דכשר בריאה ופסול בפולגא! והרי מים זכין, דכשרים הכא והכא,

אלא אמר רב אשי: טרפות קא מדמית להדידי? אין אומרים בטרפות זו דומה לזו, שהרי חותכה מכאן ומתה, חותכה מכאן וחיתה. ומים זכין כשרים, לא אמרו אלא דצילי, אבל עכירי – טרפה. וכי צילי נמי לא אמרו אלא דלא סריח,

אָבֵל סָרִיחַ – טְרָפָה. הַכּוֹלֵא שְׁהִקְטִינָהּ, בְּדָקָה – עַד כְּפֹל, בְּגֹסֶה – עַד כַּעֲנָבָה בִּינוֹנִית.

נִיטֵל לְחֵי הַתְּחִתּוֹן.

אָמַר רַבִּי זִינָא: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא שְׂיִכּוּלָה לְחֵיּוֹת עַל יְדֵי לְעִיטָה וְהַמְרָאָה, אָבֵל אֵינָה יְכוּלָה לְחֵיּוֹת עַל יְדֵי לְעִיטָה וְהַמְרָאָה – טְרָפָה.

נִיטֵלָה הָאֵם שְׁלָה.

תְּנָא: הִיא הָאֵם, הִיא טְרַפְתָּהּ, וְהִיא שְׁלַפּוּחִית.

וְחֵרוּתָהּ בִּיּוֹדֵי שְׁמִימִים – כְּשָׂרָה.

תְּנֵנוּ רַבְּנָן: אֵיזוֹהִי חֵרוּתָהּ? כָּל שֶׁצִּמְקָה רִיאַה שְׁלָה. בִּיּוֹדֵי שְׁמִימִים – כְּשָׂרָה, בִּיּוֹדֵי אָדָם – טְרָפָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אָמַר: אִף בִּיּוֹדֵי כָּל הַבְּרִיּוֹת.

אֵיבַעֲנָא לָהּ: רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אֲרִישָׁא קָאֵי וְלִקּוּלָא, אוֹ אֲסִיפָא קָאֵי וְלַחוּמָרָא?

תָּא שְׁמַע, דְּתְנָא: חֵרוּתָהּ בִּיּוֹדֵי אָדָם – טְרָפָה, רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אָמַר: אִף בִּיּוֹדֵי כָּל הַבְּרִיּוֹת.

רַבָּה בַּר בַּר חֲנָה הָוָה קִאָּזִיל בְּמַדְבְּרָא, אֲשַׁכַּח הָנְהוּ דִּיכְרִי דְצִמְמִיק רִיאַה דִּיחֵדָּהּ. אֲתָא שְׂאִיל בִּי מִדְרָשָׁא, אָמְרוּ לִיה: בְּקִיטָא – אֵינִי מְשִׁיכְלִי חִינְרִי, וּמְלִינְהוּ מִנָּא קְרִירִי, וְאִנְחִינְהוּ מַעַת לַעַת. אֵי הֲדָרוּ בְרִינִין – בִּיּוֹדֵי שְׁמִימִים הִיא וְכִשְׂרָה, וְאֵי לֹא – טְרָפָה. בְּסִיתְוָא – אֵינִי מְשִׁיכְלִי שִׁיחוּמִי, וּמְלִינְהוּ מִנָּא פְּשׁוּרִי, וְאִנְחִינְהוּ מַעַת לַעַת. אֵי הֲדָרָא בְרִינָא – כְּשָׂרָה, וְאֵי לֹא – טְרָפָה.

הַגְּלוּדָה.

תְּנֵנוּ רַבְּנָן: הַגְּלוּדָה – רַבִּי מֵאִיר מְכַשִּׁיר וְחֲכָמִים פּוֹסְלִים, וְכִבֵּר הַעִיד אֶלְעָזָר סְפָרָא וְיוֹחָנָן בֶּן גּוּדְגָדָא עַל הַגְּלוּדָה שְׁפִסּוּלָה. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר: חֲזַר בּוֹ רַבִּי מֵאִיר. מִכְּלָל דְלְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר פְּלִיג רַבִּי מֵאִיר בְּגִלּוּדָה? וְהַתְּנָא: אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר: לֹא נִחְלְקוּ רַבִּי מֵאִיר וְחֲכָמִים עַל הַגְּלוּדָה שְׁפִסּוּלָה, וְכִבֵּר הַעִיד רַבִּי אוֹשַׁעֲיָא בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יְהוּדָה הַבְּשֵׁם לְפָנֵי רַבִּי עֲקִיבָא מִשּׁוּם רַבִּי טְרַפּוֹן עַל הַגְּלוּדָה שְׁפִסּוּלָה, וְאִם נִשְׁתַּיִיר בּוֹ כְּסָלַע – כְּשָׂרָה.

אָמַר רַב נַחֲמָן בַּר יִצְחָק: מֵאִי "לֹא נִחְלְקוּ"? לֹא עָמַד רַבִּי מֵאִיר בְּמַחְלּוֹקָתוֹ.

אמר מר: אם נשתייר בו כסלע – כשירה. היכא? אמר רב יהודה אמר שמואל: על פני השדרה כולה.

איבעיא להו: דאריז וקטין, דכי מצרף לה הוי כסלע, או דלמא ברוחב סלע על פני השדרה כולה? תא שמע, דפריש רבי נהוראי משמיה דשמואל: ברוחב כסלע על פני כל השדרה כולה. רבה בר בר חנה אמר: ראשי פרקים. רבי אלעזר בן אנטונינוס משום רבי אלעזר ברבי ינאי אמר: מקום טיבורו.

בעי רבי ינאי ברבי ישמעאל: ניטל מקום השדרה וכולו קיים, ניטל מקום טיבורו וכולו קיים, ניטלו ראשי פרקים וכולו קיים, מאי? תיקו.

אמר רב: כל העור כולו מציל בגלודתה, חוץ מעור בית הפרסות, ורבי יוחנן אמר: אפילו עור בית הפרסות נמי מציל.

בעא מיניה רבי אסי מרבי יוחנן: עור בית הפרסות מהו שניצל בגלודתה? אמר ליה: מציל. אמר ליה, למדתנו רבינו: אלו שעורותיהן כבשרן – עור בית הפרסות! אמר ליה: אל תקניטני, שבלשון יחיד אני שונה אותה. דתנגא: השוחט את העולה להקטיר כזית מעור של תחת האליה חוץ למקומו – פסול, ואין בו כרת; חוץ לזמנו – פגול, וחיבין עליו כרת. אליעזר בן יהודה איש איבלים אמר משום רבי יעקב, וכן היה רבי שמעון בן יהודה איש [כפר] עיכוס אמר משום רבי שמעון: אחד עור בית הפרסות, ואחד עור הראש של עגל הרוי, ואחד עור של תחת האליה, וכל שמנו חכמים גבי טומאה אלו שעורותיהן כבשרן, [נו, א] להביא עור בית הבושת חוץ למקומו פסול ואין בו כרת, חוץ לזמנו פיגול וחיבים עליו כרת.

סוגיה טז [נו.-נט.]: טריפות וכשירות בעוף

דַרְסָה וְטֶרְפָּה בְּכוֹתָל או שְׂרִיצָצְתָה בְּהֶמְה
וּמְפֹרְכָסֵת, וְשֶׁהֵתָה מַעַת לְעַת וּשְׁחֻטָּה –
כְּשֶׁרָה.

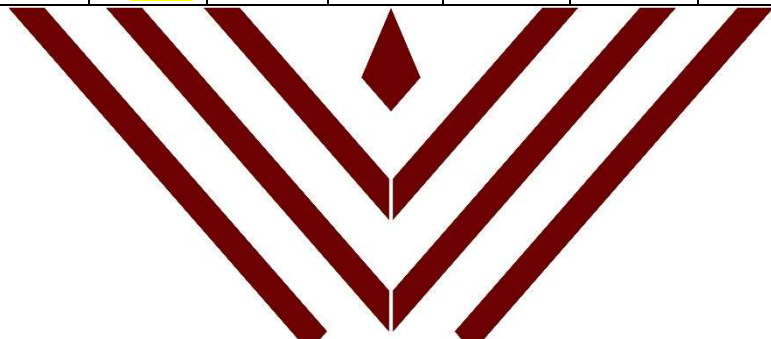
וְאֵלוּ כְּשֵׁרוֹת בְּעוֹף: נִיקְבָה הַגְּרָגְרֵת, או
שְׁנִסְדָּקָה, הַפֶּתַח חוּלְדָה עַל רֹאשָׁה מְקוֹם
שְׂאִינוּ עוֹשָׂה אוֹתָה טֶרְפָּה, נִיקֵב הַזָּפֶק,
רַבִּי אוֹמֵר: אֲפִילוּ נִיטֵל.

וְצִאוּ בְּנֵי מַעִיָּה וְלֹא נִיקְבוּ, נִשְׁתַּבְּרוּ גַּפְיָה,
נִשְׁתַּבְּרוּ רַגְלֵיָה, נִמְרְטוּ כְּנָפֵיָה, רַבִּי יְהוֹדָה
אוֹמֵר: אִם נִטְלָה הַנוֹצָה פְּסוּלָה.

וְאֵלוּ טֶרְפוֹת בְּעוֹף: נְקִיבַת הַחוֹשֵׁט,
וּפְסוּקַת הַגְּרָגְרֵת, הַפֶּתַח חוּלְדָה עַל
רֹאשָׁה מְקוֹם שְׂעוֹשָׂה אוֹתָה טֶרְפָּה, נִיקֵב
הַסְּוִרְקָבוּ, נִיקְבֵי הַדְּקִין.

נִפְלָה לְאוֹר וְנִחְמְרוּ בְּנֵי מַעִיָּה, אִם רְיוּקִים
– פְּסוּלִים, אִם אֲדוּמִים – כְּשֶׁרִים.

א	ב	ג	ד	ה	ו	ז
אלו טריפות – נקובה	נפלה לאור ונחמרו בני מעיה	אדומים – טריפה	הוריקו – כשרים	אדומים ששלקו ולא הוריקו – טריפה	ואלו כשרות – שחתה, ניקבה ולא טריפה	יצאו בני מעיה ונשתברו

תמצית הסוגיה: הסוגיה עוסקת בדיני עופות פגועים ומסבירה באילו תנאים הם נאסרים באכילה ובאילו תנאים הם מותרים. פתיחת הסוגיה היא על מומים מוחלטים ונקבים פנימיים בראש ובצוואר המביאים למות העוף, או על נזק מערכת שנגרם מחמת חום ואש. סיום הסוגיה הוא על פגיעות קלות באותם איברי נשימה, או על טראומות שלד חיצוניות

למראית עין שאינן פוגעות בבסיס החיים – כנשתברו גפיה או רגליה של העוף.

בעוד הנרות החיצוניים מגדירים את קווי הגבול האנטומיים הסטטיים של האיבר, מרכז הסוגיה מכניס את מימד הניסוי והבדיקה המעשית בשטח, ובוחר באמצעות שליקה במים רותחים את השינוי הפיזיקלי שחל ברקמות. ההכרעה היא, שרק פגיעה שבישלה ושינתה את רקמת האיבר הפנימי באופן בלתי הפיך אוסרת את העוף, אך כל עוד השלד החיצוני בלבד נפגע או שהבשר חזר לצבעו המקורי – העוף כשר למאכל.

גם כאשר ישנו שינוי פנימי במראה ובצבע, התורה מעניקה לנו את כלי השליקה והצירוף במים רותחים כדי לברר האם מדובר בפגם זמני וחולף או בנזק קבוע.

[א. ואלו טרפות בעוף – נקובה]

[משנה: ואלו טרפות בעוף: נקובת הנושט, ופסוקת הגרגרת, הפתה חולדה על ראשה מקום שעושה אותה טרפה, ניקב הקורקבו, ניקבו חדקין].

נו

גמי. רב ושמואל ולוי דאמרי: מכניס דו לפנים ובודק, אם מבצבצ ונולה – טרפה, ואם לאו – פשרה. הניחא למאן דאמר עד דמנקיב קרמא תתא, אלא למאן דאמר אינקיב עילאה אף על גב דלא אינקיב תתא, ניחוש דלמא עילאה אינקיב תתא לא אינקיב? אי איתא דאינקיב עילאה, תתא אגב רוכייה מיפקע פקע.

אמר זעירי: אין בדיקה לחולדה, מפני ששיניה דקות. וכי שיניה דקות מאי הוי? **אמר רב אושעיא:** מפני ששיניה דקות ועקומות. פי סליק לנהר דעא, שלח להו: דברים שאמרתי לפניכם טעות הן ביד, ברם כד אמרו משמיה **דרבי שמעון בן לקיש:** בודקין לחולדה ביד, אבל לא במסמר, ורבי יוחנן אמר: אף במסמר.

ובפלוגתא דרבי יהודה ורבי נחמיה, חד בדיק בידא, וחד בדיק במחטא. מאן דבדיק בידא אמר ליה למאן דבדיק במחטא: עד מתי אתה מכלה ממונן של

ישָׁרָאֵל! אָמַר לִיה מֵאן דְּבָדִיק בְּמַחְטָא לְמֵאן דְּבָדִיק בִּידָא: עַד מְתֵי אֲתָהּ מֵאֲכִיל לְיִשְׂרָאֵל נְבִלוֹת? נְבִלוֹת? וְהָא שְׁחוּטָה הִיא! אֲלָא טְרַפּוֹת, שְׁמָא נִקְבַּב קְרוּם שֶׁל מוֹחַ.

תַּסְתַּיִים דְּרַבֵּי יְהוּדָה הוּא דְּבָדִיק בִּידָא, דְּתַנְיָא: **רַבֵּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבֵּי יְהוּדָה:** בּוֹדְקִין לְחוּלְדָה בֵּיד, אֲבָל לֹא בְּמַסְמֵר. נִשְׁבֵּר הַעֲצָם, אִף עַל פִּי שְׁלֹא נִקְבַב קְרוּם שֶׁל מוֹחַ – תַּסְתַּיִים. הָא גּוֹפֵא קִשְׁיָא, אֲמַרְתּ: בּוֹדְקִין לְחוּלְדָה בֵּיד אֲבָל לֹא בְּמַסְמֵר. אֲלֵמָא אֵית לִיה בְּדִיקוּתָא, וְהָדַר תַּנֵּי: נִשְׁבֵּר הַעֲצָם אִף עַל פִּי שְׁלֹא נִקְבַב קְרוּם שֶׁל מוֹחַ. אֲלֵמָא לֵית לִיה בְּדִיקוּתָא! סִיפָא אֲתָאן לְעוֹף שֶׁל מִים, הוֹאִיל וְאִין לֹא קְרוּם. אִין לֹא קְרוּם סָלְקָא דְעַתְדָּא? אֲלָא, הוֹאִיל וְקְרוּמוּ רָךְ.

אָמַר לִיה **רַב נַחְמָן לְרַב עֲנָן:** מָר אָמַר שְׁמוּאֵל בְּדִיק בִּידָא וּמְכָשֵׁר, וְהוּנָא חֲבָרִין אָמַר **רַב** בְּדִיק בִּידָא וּמְכָשֵׁר.

וְהִתְנִי לְיוֹי: טְרַפּוֹת שְׁמַנּוּ חֲכָמִים בְּבִהְמָה – כְּנִגְדָן בְּעוֹף, גִּתֵּר עֲלִיהוֹן עוֹף – נִשְׁבֵּר הַעֲצָם אִף עַל פִּי שְׁלֹא נִקְבַב קְרוּם שֶׁל מוֹחַ? אָמַר לִיה: הַהוּא בְּעוֹף שֶׁל מִים, הוֹאִיל וְאִין לֹא קְרוּם. אִין לֹא קְרוּם סָלְקָא דְעַתְדָּא? אֲלָא, הוֹאִיל וְקְרוּמוּ רָךְ.

הִיא תַּרְנַגּוּלְתָא דְהוּאִי **בֵּי רַב חֲנָא**, שְׁדָרָה לְקַמִּיה דְּרַב מֵתָנָא. נִשְׁבֵּר הַעֲצָם וְלֹא נִקְבַב קְרוּם שֶׁל מוֹחַ הוּאִי, וְאֲכָשְׁרָה. אָמַר לִיה: וְהִתְנִי לְיוֹי: טְרַפּוֹת שְׁמַנּוּ חֲכָמִים בְּבִהְמָה כְּנִגְדָן בְּעוֹף, גִּתֵּר עֲלִיהוֹן עוֹף – נִשְׁבֵּר הַעֲצָם אִף עַל פִּי שְׁלֹא נִקְבַב קְרוּם שֶׁל מוֹחַ! אָמַר לִיה: הַתָּם בְּעוֹף שֶׁל מִים, הוֹאִיל וְאִין לֹא קְרוּם. אִין לֹא קְרוּם סָלְקָא דְעַתְדָּא? אֲלָא אֵימָא: הוֹאִיל וְקְרוּמוּ רָךְ.

רַב שִׁיזְבִּי בְּדִיק בְּשִׁימְשָׁא, **רַב יִימֵר** בְּדִיק בְּמִיָּא, **רַב אַחָא בַר יַעֲקֹב** בְּדִיק [נו, ב] בְּגִילָא דְחִיטָּתָא.

אָמַר **רַב שִׁיזְבִּי:** הֵנִי אֲוֹזִי דִידָן כְּעוֹף שֶׁל מִים דְמִינִין.

[ב. נפלה לאור]

[משנה: נפלה לאור ונחמרו בני מעיה, אם ירוקים – פסולים, אם אדומים – כשרים].

נפלה לאור.

אמר רבי יוחנן משום רבי יוסי בן יהושע: שיעור ירוקתן כשיעור נקובתן, מה נקובתן במשהו – אף ירוקתן במשהו.

בעא מיניה רב יוסף בריה דרבי יהושע בן לוי מרבי יהושע בן לוי: הוריקה כבד כנגד בני מעיים מהו? אמר ליה: טרפה. ולא יהא אלא ניטלה! אמר רבא: כיון שהוריקה כבד כנגד בני מעיים – בידוע שנפלה לאור, ונחמרו בני מעיים, וטרפה.

רבי יהושע בן לוי הניא ליה ההיא תרנגולתא, שדריה לקמיה דרבי אלעזר הקפר בריבי, אמר ליה: ירוקין הו, ואכשרה. והאנן תנן: "ירוקין פסולין!" לא אמרו "ירוקין פסולין" אלא בקורקבו, בלב ובכבד.

תניא נמי הכי: באלו בני מעיים אמרו – בקורקבו, בלב ובכבד.

[ג. אדומים – טריפה]

רבי יצחק בר יוסף הוה ליה ההוא תרנגולתא, שדריה לקמיה דרבי אבהו, ואמר ליה: אדומין הו וטרפה. והאנן תנן: "אדומין כשרים!" אמר ליה: אדומין שהוריקו וירוקין שהאדומו – טרפה, לא אמרו "אדומין כשרים" אלא בלב בקורקבו ובכבד.

[ג. אדומים שהוריקו – כשרים]

אמר רב שמואל בר חייה אמר רבי מני: אדומין שהוריקו ושלקו וחרו והאדומו – כשרין, מאי טעמא? קוטרע עייל בהו.

[ה. אדומים שלא הוריקו – טרפה]

אמר רב נחמן בר יצחק: אף אנו נאמר, אדומין שלא הוריקו ושלקו והוריקו – טרפה, מאי טעמא? איגלאי בהתייהו. אמר רב אשי: הלכך לא ליכול אינש אלא בשלקא. ולא היא, אחזוקי ריעותא לא מחזקינו.

[ו. אלו כשירות – שהתה או ניקבה ולא עושה אותה טריפה]

דקסה וטרפה בכותל או שריצצתה בהמה ומפרקסת, ושקתה מעת לעת ושחטה – כשרה.

ואלו פְּשָׁרוֹת בְּעוֹף: נִיקְבָה הַגְּרָגֶרֶת, או שְׁנִסְדָּקָה, הַכֶּתֶה חוּלְדָה עַל רֹאשָׁהּ מְקוֹם שֶׁאֵינּוּ עוֹשֶׂה אוֹתָהּ טְרָפָה, נִיקֵב הַזֶּפֶק, רַבִּי אוֹמֵר: אֶפִּילוּ נִיטַל. וְצֵאוּ בְּנֵי מַעִיָּה וְלֹא נִיקְבוּ, נִשְׁתַּבְּרוּ גַּפְיָה, נִשְׁתַּבְּרוּ רַגְלֵיהָ, נִמְרְטוּ כַּנְּפֵיהָ, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם נִטְלָה הַנוּצָה פְּסוּלָה].

דְּרָסָה וּטְרָפָה בַּכּוֹתֵל.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן אַנְטִיגוֹנוֹס מִשּׁוֹם רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי יְנָאי: אַחַת זֹו וְאַחַת זֹו צָרִיכָה בְּדִיקָה.

גְּמ'. תְּנוּ רַבָּנָן: מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי סִימַאי וְרַבִּי צְדוּק שֶׁהִלְכוּ לְעֵבֶר שָׁנָה בְּלוֹד, וְשָׁבְתוּ בְּאוֹנוֹ, וְהוֹרוּ בְּטְרַפְחַת כְּרַבִּי בְּזֶפֶק.

אֵיבַעְיָא לְהוּ: הוֹרוּ בְּטְרַפְחַת לְאִישׁוֹרָא, כְּרַבִּי בְּזֶפֶק לְהַתִּירָא? או דִּילְמָא: הוֹרוּ בְּטְרַפְחַת לְהַתִּירָא כְּרַבִּי בְּזֶפֶק, אֲבָל כְּרַבִּי בְּזֶפֶק לֹא סְבִירָא לְהוּ? תִּיקוּ.

אָמַר רַבָּה, וְאֵיתִימָא רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: גַּגּוּ שֶׁל זֶפֶק נִידוֹן כְּוּשֵׁט. הֵיכָא? אָמַר רַב בִּיבִי בַר אֲבָי: כֹּל שֶׁנִּמְתַּח עִמּוֹ.

[ז. יצאו בני מעיה]

[משנה: וְצֵאוּ בְּנֵי מַעִיָּה וְלֹא נִיקְבוּ, נִשְׁתַּבְּרוּ גַּפְיָה, נִשְׁתַּבְּרוּ רַגְלֵיהָ, נִמְרְטוּ כַּנְּפֵיהָ, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם נִטְלָה הַנוּצָה פְּסוּלָה].

וְצֵאוּ בְּנֵי מַעִיָּה.

אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יַצְחָק: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא שֶׁלֹּא הֵיפָד בְּהוֹן, אֲבָל הֵיפָד בְּהוֹן – טְרָפָה, דְּכִתִּיב: "הוּא עֲשֵׂה וְיִכְלַנְד", מְלַמֵּד שֶׁבְּרָא מְקַדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כּוֹנְנֵיאוֹת בְּאָדָם, שְׂאֵם נְהַפֵּד (אַחַת) [אַחַד] מֵהוֹן – אֵינּוּ יְכוֹל לְחִיּוֹת.

תַּנְיָא, הִזָּה רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: "הוּא עֲשֵׂה וְיִכְלַנְד" – פְּרַכָּא דְּכוּלָּה בֵּיהּ, מִמְּנוּ כְּהֵנּוּ, מִמְּנוּ נְבִיאִיו, מִמְּנוּ שְׁרִיו, מִמְּנוּ מְלָכָיו, שְׁנַאֲמַר: "מִמְּנוּ פְּנָה מִמְּנוּ יְתַד וְגו'".

הוּא רּוֹמְמָא דְּחַזְיָה לְהוּא גְּבֵרָא דְּנִפְל מֵאִיגְרָא לְאַרְעָא, פְּקַעִיה כְּרִסִּיה וּנְפִיק מַעֲיִינִיה, אֲתֵינִיה לְבְרִיה וְשַׁחֲטִיה קַמִּיה [נו, א] בְּאַחוּזַת עֵינִים, אֵינְגִיד וְאֵיתַנַּח, עוֹל (לַמַּעֲיִינִיה) [מַעֲיִינִיה] וְחִיטִּיה לְכְּרִסִּיה.

נִשְׁתַּבְּרוּ רַגְלֵיהָ.

נז

ההוא צנא דאינקורי דאתאי לקמיה דרבא, בדקיה רבא בצומת הגידיו, ואכשריה.

אמר רב יהודה אמר רב: שמוטת יד בבהמה – כשרה, שמוטת ירך בבהמה – טרפה, שמוטת ירך בעוף – טרפה, שמוטת גף בעוף – טרפה, חיישינן שמא ניקבה הריאה. ושמואל אמר: תיבדק, וכן אמר רבי יוחנן: תיבדק. חזקיה אמר: אין ריאה לעוף, ורבי יוחנן אמר: יש לו וישנה כעלה של וורד בין אגפים.

מאי "אין ריאה לעוף"? אילימא דלית ליה כלל – והא קא חזינו דאית ליה! אלא דלא מיטריף ביה, והתני לוי: טרפות שמנו חכמים בבהמה – כנגדן בעוף, תר עליהן עוף נשבר העצם אף על פי שלא ניקב קרום של מוח! אלא, אין לו לא לינפל ולא ליחמר. מאי טעמא? אמר רב חנה: הואיל ורוב צלעותיה מגינות עליה. והא מדאמר רבי יוחנן: יש לו, וישנה כעלה של וורד בין אגפיים – מפלל דחזקיה סבר דלית ליה! אלא אמרי במערבא משמיה דרבי יוסי ברבי חנינא: מדבריו של בריבי ניכר שאינו בקי בתרנגולין.

אמר רב הונא אמר רב: שמוטת ירך בעוף כשרה. אמר ליה רבה בר רב הונא לרב הונא: והא רבנו דאתו מפומבדיתא אמרו רב יהודה משמיה דרב אמר: שמוטת ירך בעוף טרפה! אמר ליה: ברי, נהרא נהרא ופשטיה.

אזל רבי אבא, אשכחיה לרב ירמיה בר אבא דקא בדיק בצומת הגידיו. אמר ליה: למה ליה למר כולי האי? והא רב הונא אמר רב: שמוטת ירך בעוף כשרה! אמר ליה: אגא מתניתין ידענא: בהמה שנחתכו רגליה מן הארכובה ולמטה כשרה, מן הארכובה ולמעלה פסולה, וכן שניטל צומת הגידיו, ואמר רב עליה: וכן בעוף. אי הכי, קשיא דרב אדרב! אישתיק. אמר ליה: דלמא שגי ליה בין שמוטה לחתוכה? אמר ליה: ואת מקרשת שמעתתיה דרב? בפירוש אמר רב: שמוטה – כשרה, חתוכה – פסולה. ואל תתמה, שהרי חותכה מכאן ומתה, חותכה מכאן וחסיתה.

כי סליק רבי אבא, אשכחיה לרבי זירא דיתיב וקאמר: אמר רב הונא אמר רב: שמוטת ירך בעוף טרפה. אמר ליה: חיי דמר, מיומא דסליק מר להכא [נז, ב] הוה לן פתחון פה קמיה דרב הונא ושאלגיה, ואמר לן: שמוטת ירך בעוף כשרה. ואשכחתייה נמי לרבי ירמיה בר אבא דיתיב וקא בדיק בצומת הגידיו, ואקשי ליה: לא סבר לה מר הא דאמר רב הונא אמר רב: שמוטת ירך בעוף כשרה? אמר לי: אגא מתניתין ידענא: בהמה שנחתכו רגליה, מן הארכובה ולמטה – כשרה, מן הארכובה ולמעלה – פסולה, וכן שניטל צומת

הגידו, ואמר **רב** עלה: וכן בעוף. ואמרי ליה: אי הכי, קשיא דרב אדרב! אישתיק, ואקשי ליה: ודלמא שני ליה לרב בין שמוטה לחתוכה? ואמר לי: ואת מפרשת שמעתייה דרב? בפירוש אמר **רב**: שמוטה – כשרה, חתוכה – פסולה. ואת, מה בידך? הכי אמר **רב חניא בר אשי אמר רב**: שמוטת גרד בעוף טרפה, וכן אמר **רבי יעקב בר אידי אמר רבי יוחנן**: שמוטת גרד בעוף טרפה. ואמר **רבי יעקב בר אידי**: אילמלי הנה רבי יוחנן באתרא דאורו בה חברותא להתירא, לא פרכיס. דאמר **רבי חנינא אמר רבי**: שמוטת גרד בעוף כשרה. ותרגולת היתה לו ל**רבי חנינא** שנשמטה גרד שלה, והביאה לפני **רבי** והתירה לו, ומלחה רבי חנינא, והנה מורי בה הלכה לתלמידים: זה התיר לי רבי, זה התיר לי רבי.

ולית הלכתא ככל הגי שמעתתא, אלא כי הא דשאל **רבי יוסי בן יהוראי את רבי יהושע בן לוי**: קדירת קנה בכמה? אמר לו: משנה שלמה שנינו, עד כאיסור האיטלקי. אמר לו: והלא רחל אחת היתה בשכונתנו שנקדר קנה שלה, ועשו לה קרומין של קנה וחייתה! אמר לו: ועל דא את סמיד? והלא הלכה רוחת בישראל: שמוטת גרד בעוף טרפה, ותרגולת היתה לו ל**רבי שמעון בן חלפתא** שנשמטה גרד שלה, ועשו לה שפופרת של קנה וחייתה! אלא מאי אית לך למימר: תוד שנים עשר חדש הנה, הכא גמי תוד שנים עשר חדש הנה.

אמרו עליו על **רבי שמעון בן חלפתא** שעסקו בדברים הנה, והיה עושה דבר להוציא מלבדו של רבי יהודה, שהיה **רבי יהודה** אומר: אם ניטלה הנוצה פסולה. ותרגולת היתה לו ל**רבי שמעון בן חלפתא** שניטלה נוצה שלה, והניחה בתנור, וטלה עליה במטלית של טרסיים, וגידלה כנפיים האחרונים יותר מן הראשונים. ודלמא קסבר רבי יהודה טרפה משבחת! אם כן, במידי דמיטרפא בה – הגדילה כנפיים האחרונים יותר מן הראשונים!?

מאי עסקו בדברים? אמר **רב משושיא**, דכתיב: "לך אל נמלה עצל ראה דרכיה וחסם, אשר אין לה קצין שטר ומשל, תכין בקיץ לחמה". אמר: איזיל איחזי אי ודאי הוא דלית להו מלכא! אזל בתקופת תמוז, פרסיה לגלימיה אקינא דשומשמני. נפק אתא חד מינייהו, אתנח ביה סימנא. על, אמר להו: "נפל טולא". נפקו ואתו, דלגיה לגלימיה, נפל שמשא. נפלו עליה וקטליה. אמר: שמע מינה לית להו מלכא, דאי אית להו הרמנא דמלכא לא ליבעו.

אמר ליה **רב אחא בריה דרבא** ל**רב אשי**: ודלמא מלכא הנה בהדיהו? אי גמי, הרמנא דמלכא הו נקיטי? אי גמי בין מלכא למלכא הנה, דכתיב:

"בימים ההם אין מלך בישראל איש הישר בעיניו יעשה!" אלא, סמוך אהימנותא דשלמה.

אמר רב הונא: סימן לטרפה – שנים עשר חדש.

מיתבי: סימן לטרפה – כל שאינה יולדת. רבן שמעון בן גמליאל אומר: משבחת והולכת – בדוע שהיא כשרה, מתנוונה והולכת – בדוע שהיא טרפה. רבי אומר: סימן לטרפה – שלשים יום. אמרו לו: והלא הרבה מתקיימות שנים שלש שנים! תנאי היא, דתנאי: ובגלגלת, עד שיש בה נקב אחד ארוך, אפילו נקבים הרבה מצטרפים למלא מקדח. אמר רבי יוסי בן המשולם: מעשה בענבול, באחד שנפחתה גלגלתו, ועשו לו חידוק של קרויה וקיה. אמר לו רבי שמעון בן אלעזר: משם ראיה? מות החמה קיה, וכיון שעברו עליו ימות הצנה מיד מת.

אמר רב אחא בר יעקב, הלכה: טרפה יולדת ומשבחת.

אמר אממיר: הני ביעי דטרפה (נח, א) שיחלא קמא אסירא, מכאן ואילך – הנה ליה זה וזה גורם, ומותר.

נח

איתביה רב אשי לאממיר: ושוי בביצת טריפה שאסורה, מפני שגדלה באיסור! התם בדספנא מארעא. ולישני ליה בשיחלא קמא? אם כן, "גדלה?" "גמרה" מבעי ליה. אלא, הא דתנו: ולד טרפה, רבי אליעזר אומר: לא יקרב לגבי מזבח, ורבי יהושע אומר: יקרב. במאי קא מיפלגי? בשנטרפה ולבסוף עיברה, רבי אליעזר סבר: זה וזה גורם אסור, ורבי יהושע סבר: זה וזה גורם מותר. אי הכי, אדמיפלגי לגבוה, ליפלגו להדיוט? להודיעך כחו דרבי יהושע, דאפילו לגבוה נמי שרי. וליפלגו להדיוט, להודיעך כחו דרבי אליעזר, דאפילו להדיוט נמי אסור! כח דהיתרא עדיף ליה. ומודים בביצת טרפה שאסורה, בדספנא מארעא, דחד גורם הוא.

רב אחא סבר לה פרב אחא בר יעקב, ומתני לה לדאממיר כדאמרו. רבינא לא סבר לה פדרב אחא בר יעקב, ומתני לה לדאממיר בהאי לישנא: אמר אממיר: הני ביעי דספק טרפה, דשיחלא קמא משהינו להו, אי הדרה וטענה – שריון, ואי לא – אסירן. איתביה רב אשי לאממיר: ומודים בביצת טרפה שאסורה, מפני שגדלה באיסור. אמר ליה: התם בדשיחלא קמא. אם כן, "גדלה?" "גמרה" מבעי ליה! תני: גמרה. אלא, הא דתנו: ולד טרפה, ר' אליעזר אומר: לא יקרב לגבי מזבח, ר' יהושע אומר: יקרב, במאי קא מיפלגי? כשעיברה ולבסוף נטרפה, רבי אליעזר סבר: עובר ירך אמו הוא, ורבי יהושע סבר: עובר לאו ירך אמו הוא. אי הכי, אדמיפלגי לגבוה, ליפלגו

להדיוט! להודיעך כחו דרבי הושע. וליפלו בהדיוט להודיעך כחו דרבי אַלְיָעָר? כח דהיתירא עדיף ליה. ומודים נדאי בבניצת טריפה שאסורה, בדשיחלא קמא, מאי טעמא? גופה היא.

והלכתא בזכר – כל שנים עשר חדש, בנקבה – כל שאינה יולדת.

אמר רב הונא: כל (בריה) שאין בו עצם אינו מתקיים שנים עשר חדש. אמר רב פפא: שמע מינה מדרב הונא, הא דאמר שמואל: קישות (שהתליע) [שהתליעה] באיבה אסורה. [נח, ב] הני תמרי דכדא לבתר תריסר ירחי שתא שריי.

אמר רב: לית בקא בר יומא, ולית דינדבא בת שתא. אמר ליה רב פפא לאבוי, והא אמרי אינשי: שב שני אימראי בקתא מבקא. דאמרה ליה: חזיתיה לבר מחוזא דסחא במיא, וסליק ואיפרך בסדינין, ואיתיבת עליה ומצת מיניה, ולא הודעת לי. אמר ליה: וליטעמיך, הא דאמרי אינשי "שיתין מגי פרזלא תלו ליה לבקא בקורנסיה", מי איכא? איהו גופיה פמה הוי? אלא במני דידהו, הקא נמי בשני דידהו.

תנו היתם: בהמה בעלת חמש רגלים, או שאין לה אלא שלש – הרי זה מום. אמר רב הונא: לא שנו אלא שחסר ויתר ביד, אבל חסר ויתר ברגל – טרפה נמי הוה. מאי טעמא? כל יתר כנטול דמי.

ההיא חיותא דהנה לה תרתי סניא דיבי, אייתיה לרבינא, וטרפה מדרב הונא. ואי שפכו להדי – קשרה.

ההיא גובתא דהנה נפקא מבי כסי להובלילא, סבר רב אשי למיטרפה. אמר ליה רב הונא מר בר חייא לרב אשי: כל הני חיוי בריתא הכי אית להו.

ההיא גובתא דהנה מעברא מבי כסי לכרסא, סבר מר בר רב אשי לאכשורה. אמר ליה רב אושעיא: אטו כוליהו בחדא מחיתא מחתינהו? היכא דאתמר – אתמר, היכא דלא אתמר – לא אתמר.

העיד נתן בר שילא רב טבחיא דציפורי לפני רבי, על שני בני מעים היוצאין מן הבהמה כאחד, שהיא טרפה, וכנגדו בעוף – קשרה. במה דברים אמורים? שיוצאין בשני מקומות, אבל יוצאין במקום אחד, וכליו עד כאצבע – קשרה.

פליגי בה רב אמי ורב אסי, חד אמר: הוא דהדרי וערבי, וחד אמר: אף על גב דלא הדרי וערבי. בשלמא למאן דאמר הוא דהדרי וערבי, היינו דקתני "עד

כְּאַצְבַּע", אֵלֶּא לְמַאן דְּאָמַר אַף עַל גַּב דְּלָא הִדְרִי וְעָרְבִי, מַאי "עַד כְּאַצְבַּע"?
עַד כְּאַצְבַּע מִלְמַטָּה.

רבי יהודה אומר: אם ניטלה הנוצה – פסולה.

אמר **רבי יוחנן**: רבי יהודה ורבי ישמעאל אמרו דבר אחד. רבי יהודה – הא דאמרן, רבי ישמעאל – דתנו: **רבי ישמעאל** אומר: הנוצה מצטרפת. אמר **רבא**: דילמא לא היא, עד כאן לא קאמר רבי יהודה הכא אלא לענין טרפה, דליכא מידי דמגין עליה, אבל לענין איפגולי – כרבנן סבירא ליה, ועד כאן לא קאמר רבי ישמעאל התם אלא לענין איפגולי, אבל לענין טרפה – אגוני לא מגין.

גמי. אמר **שמואל**: הלעיטה חלתית – טרפה, מאי טעמא? דמינקבה להו למענינה.

מתיב **רב שיזבי**: אחוזת הדם, והמעושנת, ושאכלה הרדופני, ושאכלה צואת תרנגולים, ושנתת מים הרעים, הלעיטה תיעה, חלתית ופלפלין, אכלה סם המנות – כשרה. הכישה נחש, או שנשכה כלב שוטה – מותרת משום טרפה, ואסורה משום סכנת נפשות. קשיא חלתית אחלתית, קשיא סם המנות אסם המנות! חלתית אחלתית לא קשיא: כאן בעליו, כאן בקרטיון. סם המנות אסם המנות לא קשיא: הא דידה, הא דאדם. סם המנות דבהמה היינו הרדופני? תרי גוני סם המנות.

מאי תיעה? אמר **רב יהודה**: [נט, א] עיקרא דמרירתא. אמר **רב יהודה**: האי מאן דאכל תלתא תקלי חלתית אליבא ריקנא – מישתלח משכיה. אמר **רבי אבהו**: בדידי הנה עובדא, ואכלי חד תקלא חלתיתא, ואי לא דיתבי במיא – מישתלח משכאי, וקיימתי בעצמי "החכמה תחיה בעליה".

אמר **רב יוסף**: האי מאן דאכיל שיתסרי ביעי, וארבעי אמגוזי, ושב בוטיתא דפרחי, ושתי רביעתא דדובשא בתקופת תמוז, אליבא ריקנא – מתעקר תלגיא דליביה.

ההוא בר טביא דאתא לבי ריש גלותא, דההו (מפסק) [מפסקון] כרען בתריתא, בדקיה **רב** בצומת הגידין ואכשריה. סבר למיכל מיניה באומצא, אמר ליה **שמואל**: לא חניש מר לניקורי? אמר ליה: מאי תסקנתא? נותביה בתנורא דאיהו בדיק נפשיה. אותביה, נפל תילחי תילחי. קרי **שמואל** עליה דרב: "לא יאנה לצדיק כל און". קרי רב עליה דשמואל: "כל רז לא אגס לך".

נט

סוגיה יז [נט.-סז.]: סימנים בבעלי חיים

וסימני העוף לא נאמרו, אבל אמרו חכמים: כל עוף הדורס – טמא, כל שיש לו אצבע ותירה וזפק וקורקבנו נקלף – טהור. **רבי אלעזר גרבי צדוק** אומר: כל עוף החולק את רגליו – טמא.

סימני בהמה

ומיה נאמרו מן התורה.

ובחגבים, כל שיש לו ארבע רגלים, וארבע פגפים, וקוצולים, וינפיו חופין את ריבו. **רבי יוסי** אומר: ושמנו חגב.

ובדגים, כל שיש לו סנפיר וקשקשת. **רבי יהודה** אומר: שני קשקשין וסנפיר אחד. ואלו הן קשקשין – הקבועין בו, וסנפירים – הפורח בהן.

א	ב	ג	ד	ה	ו	ז
סימני בהמה	סימני חיה	רבי יהושע בן חנניה	רבי יהודה	בריאת העולם וההיסטוריה	סימני העוף	סימני חגבים ודגים

תמצית הסוגיה: הסוגיה עוסקת בסימני הטומאה והטהרה של בעלי החיים השונים (בהמות, חיות, עופות, חגבים ודגים), תוך הבחנה בין דרכי הזיהוי האנטומיות השונות וקביעת גבולותיה של מערכת הכשרות.

פתחת הסוגיה וסיומה (הנרות הקיצוניים) עוסקים בסימנים הברורים והיציבים שנאמרו מן התורה: תחילת הסוגיה בסימני הבהמה המוחלטים (מעלת גרה ומפרסת פרסה), וסיום הסוגיה בסימנים המפורשים של חגבים ודגים (כנפיים וקרצוליים, סנפיר וקשקשת), תוך התמודדות עם סימנים המשתנים לאורך ציר הזמן (כמו זחל או סולתנית). הקנים הפנימיים יותר (חיה ועוף) עוברים אל רמת המורכבות הדורשת את הרחבתם של חכמים, בין אם בהגדרת סימני הקרניים להתיר חלבה של חיה, ובין אם במתן סימנים אנטומיים משניים לעופות, שתורתם לא נאמרה במפורש אלא נמסרה בשמות.

מרכז הסוגיה יוצא מגבולות המיון המעשי ועובר אל הרובד האגדי, הקוסמולוגי וההיסטורי. המרכז עוסק במפגש שבין חכמת ישראל לחכמת העמים (רבי יהושע בן חנניה והקיסר), בשור של אדם הראשון המקשר את הטבע אל ראשית הבריאה, ובמאבקם של יצורי הטבע (הדשאים והירח) לשמור על ייחודם ותפקידם. ההכרעה במרכז היא, שהטבע אינו מקרי אלא נברא בתבונה, "בקומתם ובצביונם".

המבנה מראה, שהתורה שואפת להביא את האדם להכרה עמוקה של "תורה מן השמים". כאשר האדם מתבונן בדקדוקי הסימנים ובמבנה האנטומי המופלא של בעלי החיים (כמו השסועה או יוצאי הדופן בעלי הסימן האחד), הוא מגלה כי "שליט בעולמו יודע" את סודות הטבע, וכי מערכת חוקי הכשרות אינה אלא השתקפות של סדר בריאה אלוקי מכוון, שבו כל בריה יוצאת "למינה".

[א. סימני בהמה]

[משנה: סימני בהמה וְחֵיהּ נֶאֱמְרוּ מִן הַתּוֹרָה].

גַּמְי'. תנו רבנן: אלו הן סימני בהמה – "כָּל בְּהֵמָה מִפְּרֻסְתָּ פְּרָסָה וְגוֹי", כָּל בְּהֵמָה שֶׁמַּעֲלַת גְּרָה – בְּיָדוּעַ שְׂאִין לָהּ שִׁינִים לְמַעֲלָה, וּטְהוּרָה.

וּכְלָלָהּ הוּא? וְהִי גַמְל, דְּמַעֲלָה גְרָה הוּא, וְאִין לוֹ שִׁינִים לְמַעֲלָה, וְטָמֵא! גַּמְל נִיבֵי אִית לִיה. וְהִי בִּן גַּמְל, דְּנִיבֵי גַמִּי לִית לִיה, וְתוּ, הִרִי שֶׁפִּן וְאַרְנַבְתָּ דְּמַעֲלַת גְּרָה הִן וְיִישׁ לָהֶן שִׁינִים לְמַעֲלָה, וְטָמֵאִין! וְעוּד, שִׁינִים מִי כְּתִיבֵי בְּאַרְיִיתָא? אֶלָּא הִכִּי קָאָמַר: כָּל בְּהֵמָה שְׂאִין לָהּ שִׁינִים לְמַעֲלָה – בְּיָדוּעַ שְׂהִיא מַעֲלַת גְּרָה וּמִפְּרֻסְתָּ פְּרָסָה, וּטְהוּרָה. וְלִיבְדוּק בְּפְרֻסוּתִיהָ! כְּגוֹן שְׂהִיו פְּרֻסוּתִיהָ חֲתוּכוֹת, וְכִדְרַב חֲסֵדָא, דְּאָמַר **רַב חֲסֵדָא**: הִזְהֵ מְהֵלֵךְ בְּמִדְבָּר וּמִצָּא בְּהֵמָה שְׂפְרֻסוּתִיהָ חֲתוּכוֹת – בּוֹדֵק בְּפִיהָ, אִם אִין לָהּ שִׁינִים לְמַעֲלָה – בְּיָדוּעַ שְׂהִיא טְהוּרָה, אִם לָאו – בְּיָדוּעַ שְׂהִיא טְמֵאָה, וּבְלִבְדוּ שִׁיפִיר גַּמְל. גַּמְל נִיבֵי אִית לִיה! אֶלָּא, וּבְלִבְדוּ שִׁיפִיר בִּן גַּמְל. לָאו אֶמְרַתְּ אִיכָא בִּן גַּמְל! אִיכָא גַמִּי מִינָא אַחֲרִינָא דְדַמִּי לְבִן גַּמְל! לָאו סִלְקָא דְעַתְדָּא, דְתַנִּי **דְּבִי רַבִּי יִשְׁמַעֲלֵא**: "וְאֵת הַגַּמֵּל כִּי מַעֲלָה גְרָה הוּא", שְׁלִיט בְּעוֹלָמוֹ יוֹדַע שְׂאִין לָךְ דְּבַר מַעֲלָה גְרָה וְטָמֵא אֶלָּא גַמְל, לְפִיכֵךְ פְּרַט בּוֹ הַכְּתוּב "הוּא".

וְאָמַר **רַב חֲסֵדָא**: הִזְהֵ מְהֵלֵךְ בְּדִרְךָ וּמִצָּא בְּהֵמָה שְׂפִיָּה גָמוּס, בּוֹדֵק בְּפְרֻסוּתִיהָ: אִם פְּרֻסוּתִיהָ סְדוּקוֹת – בְּיָדוּעַ שְׂהִיא טְהוּרָה, אִם לָאו – בְּיָדוּעַ שְׂהִיא טְמֵאָה, וּבְלִבְדוּ שִׁיפִיר חֲזִיר. לָאו אֶמְרַתְּ אִיכָא חֲזִיר! אִיכָא גַמִּי מִינָא אַחֲרִינָא דְדַמִּי לְחֲזִיר! לָאו סִלְקָא דְעַתְדָּא, דְתַנִּי **דְּבִי רַבִּי יִשְׁמַעֲלֵא**: "וְאֵת הַחֲזִיר כִּי מִפְּרִיס פְּרָסָה הוּא" – שְׁלִיט בְּעוֹלָמוֹ יוֹדַע שְׂאִין לָךְ דְּבַר שְׂמִפְרִיס פְּרָסָה וְטָמֵא אֶלָּא חֲזִיר, לְפִיכֵךְ פְּרַט בּוֹ הַכְּתוּב "הוּא".

וְאָמַר **רַב חֲסֵדָא**: הִזְהֵ מְהֵלֵךְ בְּמִדְבָּר, וּמִצָּא בְּהֵמָה שְׂפִיָּה גָמוּס וּפְרֻסוּתִיהָ חֲתוּכוֹת – בּוֹדֵק בְּבִשְׂרָהּ, אִם מְהֵלֵךְ שְׁתֵּי נְעָרִב – בְּיָדוּעַ שְׂהִיא טְהוּרָה, וְאִם לָאו – בְּיָדוּעַ שְׂהִיא טְמֵאָה, וּבְלִבְדוּ שִׁיפִיר עֶרְוֵד. לָאו אֶמְרַתְּ אִיכָא עֶרְוֵד! אִיכָא גַמִּי מִינָא אַחֲרִינָא דְדַמִּי לְעֶרְוֵד! גַּמִּירִי דְלִיכָא.

וְהִיכָא בּוֹדֵק? אָמַר **אַבְיִי**, וְאִיתִימָא **רַב חֲסֵדָא**: בְּכַנְפֵי הַעוֹקֵץ.

[ב. סימני חיה]

[משנה: סימני בהמה וְחִיהָ נְאֻמָּרוּ מִן הַתּוֹרָה].

סימני חיה.

תנו רבנן: אלו הן סימני חיה. חיה בכלל בהמה היא לסימנין! אמר **רבי זירא**: [נט, ב] להחיתר חלבה, והכי קאמר: אלו הן סימני חיה שחלבה מותר – כל

שֵׁשׁ לָהּ קַרְנִים וּטְלָפִים. **רַבִּי דֹסָא** אָמַר: יֵשׁ לָהּ קַרְנִים – אִי אַתָּה צָרִיךְ לַחְזוֹר עַל טְלָפִים, יֵשׁ לָהּ טְלָפִים – צָרִיךְ אַתָּה לַחְזוֹר עַל קַרְנִים, וְקָרָשׁ, אַף עַל פִּי שָׁאִין לוֹ אֶלָּא קָרָן אַחַת – מוֹתֵר.

כִּלְמָה הוּא? וְהָרִי עוֹ, דִּישׁ לוֹ קַרְנִים וּטְלָפִים, וְחֻלְבוֹ אֶסוּר! כְּרוּכוֹת בְּעֵינָן. וְהָרִי שׁוֹר, דְּכְרוּכוֹת, וְחֻלְבוֹ אֶסוּר! חְרוּקוֹת בְּעֵינָן. וְהָרִי עוֹ, דְּחֻרוּקוֹת, וְחֻלְבוֹ אֶסוּר! מְפוּצְלוֹת בְּעֵינָן! וְהָרִי צָבִי, דְּאִין מְפוּצְלוֹת, וְחֻלְבוֹ מוֹתֵר? חְדוּרוֹת בְּעֵינָן. הַלְכָד, הִיכָא דְמִיפְצָלָא – לָא דִינָא וְלָא דִינָא; הִיכָא דְלָא מִיפְצָלָא – בְּעֵינָן כְּרוּכוֹת, חְדוּרוֹת, וְחֻרוּקוֹת, וְהוּא דְמִיבְלַע חִירְקִינְהוּ. וְהֵינּוּ סְפִיקָא דְעֵינָא כְּכּוּז.

הֵיא עֵינָא כְּכּוּז דְהוּא **בִּי רִישׁ גְּלוּתָא**, דְעָקוּר מְלֵא צָנָא דְתֵרְבָּא מִינָה. **רַב אַחַאי אָסֵר, רַב שְׁמוּאֵל בְּרִיה דְרַבִּי אֲבָהוּ** אָכַל מִינָיה, קָרִי אֲנַפְשִׁיה: "מִפְרִי פִי אִישׁ תִּשָּׁבַע בְּטַנּוֹ". שְׁלַחוּ מִתָּם: הַלְכָתָא כְּוֹתִיָה דְשְׁמוּאֵל בְּרִיה דְרַבִּי אֲבָהוּ, וְהִזְהֵרוּ בְּרַבִּינוּ אַחַאי, שְׁמַאִיר עֵינֵי גוֹלָה הוּא.

וְקָרָשׁ, אַף עַל פִּי שָׁאִין לוֹ אֶלָּא קָרָן אַחַת, מוֹתֵר.

אָמַר **רַב יְהוּדָה**: קָרָשׁ טַבְּיָא דְבִי עֵילָאִי, טַגְרִיס אַרְיָא דְבִי עֵילָאִי.

אָמַר **רַב כְּהֵנָא**: תִּשְׁעָ אַמְהֶתָּא הוּי בִין אוּנָא לְאוּנָא דְאַרְיָא דְבִי עֵילָאִי.

אָמַר **רַב יוֹסֵף**: שְׁיִתְסַר אַמְהֶתָּא הוּי מִשְׁכִּיָּה דְטַבְּיָא דְבִי עֵילָאִי.

[ג. רבי יהושע בן חנניה והקיסר]

אָמַר לִיָּה קִיסָר **לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָה**: אֶלְהֵיכֶם כְּאַרְיָה מְתִיל, דְכְתִיב "אַרְיָה שָׂאָג מִי לֹא יִירָא", מֵאִי רְבוּתִיָה! פְּרָשָׁא קְטִיל אַרְיָא! אָמַר לִיָּה: לָאו כְּהֵאִי אַרְיָה מְתִיל, כְּאַרְיָא דְבִי עֵילָאִי מְתִיל. אָמַר לִיָּה: בְּעֵינָא דְמִיחְזִית לִיָּה נִיחְלִי. אָמַר לִיָּה: לָא מְצִית חֲזִית לִיָּה. אָמַר לִיָּה: אִיבְרָא, חֲזִינָא לִיָּה! בְּעָא רַחְמִי, אַתְעָקֵר מְדוּכְתִיָּה, כִּי הָוָה מְרַחֵק אַרְבַּע מָאָה פְּרָסִי, נִיָּהם חַד קְלָא, אֶפְלוּ כָל מַעֲבָרְתָּא, וְשׁוּרָא דְרוּמֵי נָפַל. אַדְמַרְחַק תְּלַת מָאָה פְּרָסִי, נִיָּהם קְלָא אַחְרִינָא, נְתוּר כְּפִי וְשִׁינֵי דְגַבְרִי, וְאַף הוּא נָפַל מְכוּרְסִיָּא לְאַרְעָא. אָמַר לִיָּה: בְּמַטוּתָא מִינָד, בְּעֵי רַחְמֵי עֲלִיָּה דְלַהֲדַר לְדוּכְתִיָּה. בְּעָא רַחְמֵי עֲלִיָּה, וְאַהֲדַר לִיָּה לְאַתְרִיָּה.

אָמַר לִיָּה קִיסָר **לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָה**: בְּעֵינָא דְאִיחְזִי לְאַלְהֵיכֶם. אָמַר לִיָּה: לָא מְצִית חֲזִית לִיָּה. אָמַר לִיָּה: אִיבְרָא [ס, א] חֲזִינָא לִיָּה. אֶזְל אוּקְמִיָּה לְהַדִּי

ס

יומא בתקופת תמוז, אמר ליה: איסתכל ביה. אמר ליה: לא מצינא. אמר ליה: יומא, דחד משמשי דקימי קמי דקודשא בריה הוא אמרת לא מצינא לאיסתכלא ביה, שכניה לא כל שכן.

אמר ליה קיסר לרבי יהושע בן חנניה: בעינא דאיצבית ליה נהמא לאלהיכו. אמר ליה: לא מצית. אמאי? נפשי חילונתיה. אמר ליה: איברא. אמר ליה: פוק צבית לגידא דרביתא, דרויח עלמא. טרח שיתא ירחי קניטא, אתא זיקא פנשיה למא. טרח שיתא ירחי דסיתוא, אתא מיטרא טבעיה בימא. אמר ליה: מאי האי? אמר ליה: הני פנושאי זלוחאי דאתו קמיה. אמר ליה: אי הכי לא מצינא.

אמרה ליה בת קיסר לרבי יהושע בן חנניה: אלהיכון נגרא הוא, דכתביב "המקרה במים עליותיו". אימא ליה דנעביד לי חדא מסתוריתא. אמר: לחיי, בעא רחמי עליה ואיננעה. אותבה בשוקא דרומי ויהבי לה מסתוריתא, דהו נהיגי דכל דמנע ברומי יתבו ליה מסתוריתא, ויתבי בשוקא וסתר דוללי, כי היכי דליחזו אינשי וליבעי רחמי עליה. יומא חד הנה קא חליף התם, הנת יתבא וסתר דוללי בשוקא דרומאי, אמר לה: שפירתא מסתוריתא דיהב ליה אלהי. אמרה ליה: אימא ליה לאלהיך לשקול מאי דיהב לי. אמר לה: אלהא דידן מיהב יתבי, משקל לא שקיל.

[ד. רב יהודה. שור]

אמר רב יהודה: שור פרסתו ופרסתו, רב רישיה ורב גנובתיה, וחילופא בחמרא. למאי נפקא מינה? למקח וממכר.

ואמר רב יהודה: שור שהקריב אדם הראשון, קרן אחת היתה לו במצחו, שנאמר: "ותיטב לה" משור פר מקרין מפריס" – מקרין תרתי משמע! אמר רב נחמן: "מקרין" כתיב.

ואמר רב יהודה: שור שהקריב אדם הראשון, קרניו קודמות לפרסותיו, שנאמר: "ותיטב לה" משור פר מקרין מפריס" – מקרין ברישא, והדר מפריס. מסייע ליה לרבי יהושע בן לוי, דאמר רבי יהושע בן לוי: כל מעשה בראשית בקומתו נבראו, בדעתו נבראו, בצביונם נבראו, שנאמר "ויכלו השמים והארץ וכל צבאם", אל תקרי "צבאם" אלא "צביונם".

[ה. בריאת העולם וההיסטוריה]

דַרְשׁ רַבִּי חֲנִינָא בַר פֶּפְאָה: "יְהִי כְבוֹד ה' לְעוֹלָם יִשְׁמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו", פְּסוּקָה זֶה שֶׁר הָעוֹלָם אָמְרוּ, בְּשִׁעָה שֶׁאָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא "לְמִינְהוּ" בְּאֵילָנוֹת, נִשְׂאוּ דְשָׂאִים קַל וְחוֹמֶר בְּעֶצְמָן: אִם רָצוּנוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעַרְבוּבָגָא, לָמָּה אָמַר "לְמִינְהוּ" בְּאֵילָנוֹת? וְעוֹד קַל וְחוֹמֶר: וּמָה אֵילָנוֹת שְׂאִין דִּרְכָן לְצִאת בְּעַרְבוּבָגָא, אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא "לְמִינְהוּ" – אָנּוּ עַל אַחַת פְּמָה וְכַמָּה! מִיָּד כָּל אֶחָד וְאֶחָד יָצָא לְמִינוֹ, פָּתַח שֶׁר הָעוֹלָם וְאָמַר: "יְהִי כְבוֹד ה' לְעוֹלָם יִשְׁמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו".

בְּעֵי רַבִּינָא: הַרְפִּיב שְׁנֵי דְשָׂאִים זֶה עַל גַּב זֶה [ס, ב] לְרַבִּי חֲנִינָא בַר פֶּפְאָה מַהוּ? כִּינּוֹן דְּלָא כְּתִיב בְּהוּ "לְמִינְהוּ" לֹא מִיחֲזִיב, אוּ דִילְקָמָא כִּינּוֹן דְּהִסְפִּים אִיזְדִּיחּוּ – כְּמֵאן דְּכְתִיב בְּהוּ "לְמִינְהוּ" דְּמֵינָא? תִּיקוּ.

רבי שמעון בן פזי רמי: כתיב וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים, וְכָתִיב "אֶת הַמְּאֹר הַגְּדוֹל וְאֶת הַמְּאֹר הַקָּטָן". אָמְרָה גֵרַח לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֶפְשֶׁר לְשְׁנֵי מַלְכִים שִׁישְׁתַּמְשׁוּ בְּכֶתֶר אֶחָד? אָמַר לָהּ: לְכִי וּמַעֲטִי אֶת עֶצְמָךְ. אָמְרָה לְפָנָיו: רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם, הוּאִיל וְאָמְרָתִי לְפָנֶיךָ דְּבַר הַגּוֹר, אֲמַעֲיט אֶת עֶצְמִי! אָמַר לָהּ: לְכִי וּמִשׁוּל בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה. אָמְרָה לִיה: מֵאִי רְבוּתִיָּה? דְּשָׂרְגָא בְּטִיָּהָרָא מֵאִי אֶהְיִי? אָמַר לָהּ: זֵיל לִימְנֹ בְּךָ יִשְׂרָאֵל יָמִים וְשָׁנִים. אָמְרָה לִיה: יוֹמָא נְמִי אִי אֶפְשֶׁר דְּלֹא מְנוּ בֵּיה תְּקוּפַתָּא, דְּכְתִיב "וְהָיוּ לְאֹתוֹת וּלְמוֹעֲדִים וּלְיָמִים וְשָׁנִים". זֵיל לִיקְרוּ צְדִיקֵי בְּשִׁמְךָ: "יַעֲקֹב הַקָּטָן", "שְׁמוּאֵל הַקָּטָן", "דָּוִד הַקָּטָן". חֲזַיְיָה דְּלָא קָא מִיתְּבָא דְּעֵתָהּ, אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: הִבִּיאוּ כַפָּרָה עָלַי שְׁמִיעַטְתִּי אֶת הַיָּרֵחַ! וְהִינּוּ דְאָמַר **רבי שמעון בן לקיש:** מָה נִשְׁתַּנָּה שְׁעִיר שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ "לָהּ"? אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: שְׁעִיר זֶה יְהִי כַפָּרָה עַל שְׁמִיעַטְתִּי אֶת הַיָּרֵחַ.

רב אסי רמי, כתיב: "וּתּוֹצֵא הָאֶרֶץ דְּשָׂא" (בתלת) [בתלתא] בְּשַׁבָּא, וְכָתִיב: "וְכָל שִׁיחַ הַשָּׂדֶה טָרַם יִהְיֶה בְּאֶרֶץ" בְּמַעֲלֵי שַׁבְּתָא, מְלַמֵּד שֶׁיִּצְאֻ דְשָׂאִים וְעִמְדוֹ עַל פְּתַח קֶרֶסֶע, עַד שַׁבָּא אָדָם הָרֹאשׁוֹן וּבִקֵּשׁ עֲלֵיהֶם רַחֲמִים, וְיִרְדּוּ גִשְׁמִים וְצִמְחוּ, לְלַמֵּד דְּשֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְּנָאָה לְתַפְלָתָן שֶׁל צְדִיקִים.

רב נחמן בר פפא הוֹיָא לִיה הֵהִיא גִינְתָא, שְׁדִי בֵּיה בִּיזְרִיגִי וְלֹא צִמַח. בְּעָא רַחֲמֵי, אֶתָּא מִיטְרָא וְצִמַח. אָמַר: הִינּוּ דְרַב אֶסִי.

אָמַר **רב חנון בר רבא:** "הַשְּׂסוּעָה" בְּרִיָּה בְּפָנֵי עֶצְמָה הִיא, שִׁישׁ לָהּ שְׁנֵי גִבִּין וְשְׁנֵי שְׁדָרְאוֹת. וְכִי מִשָּׁה רַבִּינוּ קִנְיָגִי הִיָּה אוּ בְּלִיסְטְרִי הִיָּה? מִכָּאן תִּשׁוּבָה לְאֹמַר אִין תּוֹרָה מִן הַשְּׂמִים.

אמר ליה **רב חסדא לרב תחליפא בר אבינא**: זיל כתוב "קניגי ובליסטרי" באגדתיך, ופרשה.

"ואת חמשת סרי פלשתים העזתי והאשדודי האשקלוני הגתי והעקרוני והעוים", אמר חמשה וחשיב שיתא! אמר **רבי יונתן**: ארונקי שלהן חמשה. אמר ליה **רב חסדא לרב תחליפא בר אבינא**: כתוב "ארונקי" באגדתיך ופרשה.

ופליגא דרב, דאמר **רב**: עוים מתימן באו.

תנא נמי הכי: עוים מתימן באו, ולמה נקרא שמן עוים? שעיתו את מקומן. דבר אחר: עוים, שאיוו לאלהות הרבה. דבר אחר: עוים, שכל הרואה אותם אחזתו עוית.

אמר **רב יוסף**: ואית להו שיתסרי דרי שיגי לכל חד וחד.

אמר **רבי שמעון בן לקיש**: הרבה מקראות שראויין לשרוף כספרי מינין, והוה גופי תורה. "והעוים הישבים בחצרים עד עזה" – מאי נפקא לן מינה? מדאשבעיה אבימלך לאברהם "אם תשקר לי ולניני ולנכדי", אמר הקדוש ברוך הוא: ליתו פפתורים ליפקו מעוים, דהיינו פלשתים, וליתו ישראל ליפקו מפפתורים.

פיוצא בדבר אתה אומר: "כי חשבון עיר סיחון מלך האמרי הוא והוא נלחם במלך מואב וגו'". מאי נפקא מינה? דאמר להו הקדוש ברוך הוא לישראל: "אל תצר את מואב". אמר הקדוש ברוך הוא: ליתי סיחון ליפוק ממואב, וליתו ישראל וליפקו מסיחון. והיינו דאמר **רב פפא**: עמון ומואב טיהרו בסיוחן. "צידנים יקראו לחרמון שריו", תנא: שניר ושריון מהרי ארץ ישראל, מלמד שכל אחד ואחד מאומות העולם הלך ובנה לו כרך גדול לעצמו, והעלה לו על שם הרי ארץ ישראל, ללמד שפילו הרי ארץ ישראל חביבין על אומות העולם.

פיוצא בו: "ואת העם העביר אתו לערים", מאי נפקא מינה? דלא ליקרו לאחיו גלותא.

[ו. סימני העוף]

[משנה: וְסִמְנֵי הָעוֹף לֹא נֶאֱמְרוּ, אֲבָל אֶמְרוּ חֲכָמִים: כָּל עוֹף הַדּוֹרֵס – טָמֵא, כָּל שֵׁשׁ לוֹ אֶצְבַּע וְתִירָה וְזָפַק וְקוֹרְקָבֵנוּ נִקְלָף – טְהוֹר. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי צְדוּקָה אָמַר: כָּל עוֹף הַחוּלְקָא אֶת רַגְלָיו – טָמֵא].

סימני העוף לא נאמרו.

ולא? והתנא: "נֶשֶׁר", [סא, א] מה נֶשֶׁר מיוחד שאין לו אצבע ותרה וזפק ואין קורקבנו נקלף ודורס ואוכל – טמא, אף כל פיוצא בו – טמא. תורין שיש להן אצבע ותרה וזפק וקורקבנו נקלף ואין דורסין ואוכלין – טהורין, אף כל פיוצא בהן – טהורין. אמר אבני: לא נאמר פירושן מדברי תורה אלא מדברי סופרים.

תני רבי חניא: עוף הבא בסימן אחד טהור, לפי שאין דומה לנֶשֶׁר. נֶשֶׁר דלית ליה כָּלל – הוא דלא תיכול, הא איכא דאית ליה חד – תיכול.

ולילף מתורין: מה תורין דאיכא כוליהו ארבעה, אף הכא נמי עד דאיכא כוליהו ארבעה? אם כן, שאר עופות טמאין דכתב רחמנא למה לי?

וגילף מינניהו: מה התם תלתא ולא אכלינו, אף כל תלתא ולא ניכול, וכך שפן תרי וחד? אם כן, עורב, דכתב רחמנא, למה לי? השתא דאית ליה תלתא לא אכלינו, דאית ליה תרי מיבעיא?

[סא, ב] וגילף מעורב: מה התם תרי לא, אף כל תרי לא? אם כן, פֶּרֶס ועזניה דכתב רחמנא למה לי? השתא דאית ליה תרי לא אכלינו, דאית ליה חד מיבעיא!

וניגמר מפרס ועזניה? אם כן, נֶשֶׁר דכתב רחמנא למה לי? השתא דאית ליה חד לא אכלינו, דלית ליה כָּלל מיבעיא! אלא נֶשֶׁר דלית ליה כָּלל – הוא דלא תיכול, הא דאית ליה חד – אכול.

ואלא, טעמא דכתב רחמנא נֶשֶׁר, הא לאו הכי הוה אמנא: לילף מפרס ועזניה? הוה ליה פֶּרֶס ועזניה שני כתובין הבאין כאחד, ושני כתובין הבאין כאחד אין מלמדו. גמירי, דאיכא בהאי ליכא בהאי, ודאיכא בהאי ליכא בהאי.

מכדי עשרים וארבעה עופות טמאים הוו, אי אפֶּשֶׁר דחד דאיכא בהנד דליכא בהני, והוו להו שני כתובים הבאים כאחד. גמירי: עשרים וארבעה עופות

טמאים הוּו, וְאַרְבָּעָה סִימָנֵינוּ. תִּלְתָּא הֲדָרֵי בְכוּלָהוּ, עֶשְׂרִים מְהֵם שְׁלֹשָׁה שְׁלֹשָׁה, וּתְרֵי בְעוֹרָב, חַד בְּפָרְס וְחַד בְּעִזְנֵיהּ, דְּאִיתִיהּ בְּהָא לִיתִיהּ בְּהָא. מְהוּ דְתִימָא לִילִיף מִינֵיהּ – קָתַב רַחֲמָנָא "נִשְׁר", נִשְׁר דְלִית לֵיהּ קָלָל הוּא דְלֹא תִיכּוּל, הָא אִיכָא דְאִית לֵיהּ חַד – אָכּוּל. אָלָא, תּוֹרִין דְכָתַב רַחֲמָנָא לְמָה לִּי? אָמַר **רַב עוֹקְבָא בַר חֲמָא**: לְקַרְבָּן.

אָמַר **רַב נַחְמָן**: [סב, א] הִיָּה בְקֵי בְּהוּ וּבְשָׁמוּתֵיהוֹן – עוֹף הֲבָא בְּסִימָן אָחַד טְהוֹר, לֹא הִיָּה בְקֵי בְּהוּ וּבְשָׁמוּתֵיהוֹן – בְּסִימָן אָחַד טְמָא, בְּשִׁנֵּי סִימָנֵין טְהוֹר, וְהוּא שְׂפִיר עוֹרָב.

סב

עוֹרָב וְתוּ וְתוּ לֹא? וְהִתְנַּא: "עוֹרָב" – זֶה עוֹרָב, "לְמִינוּ" – **רַבִּי אֱלִיעֶזֶר** אוֹמֵר: לְהִבִּיא אֶת הַזְּרִזִיר. אָמְרוּ לוֹ **לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר**: וְהִלָּא אֲנִשֵּׁי כִּפּוּר תְּמַרְתָּא שְׂפִיחֹדָה הִיוּ אוֹכְלִים אוֹתוֹן מִפְּנֵי שְׂיֵשׁ לְהוּ זֶפֶק! אָמַר לְהֵם: אִף הוּ עֲתִידִין לִיתָן אֶת הַדִּין. דְּבַר אַחַר: "לְמִינֵיהוּ" לְהִבִּיא סְנוּנִית לְבָנָה, דְּבַרֵּי **רַבִּי אֱלִיעֶזֶר**. אָמְרוּ לוֹ: וְהִלָּא אֲנִשֵּׁי גָלִיל הֶעֱלִיּוּן אוֹכְלִים אוֹתוֹ, מִפְּנֵי שְׁקַרְקַבְנּוּ נִקְלָף! אָמַר לְהֵם: אִף הוּ עֲתִידִין לִיתָן אֶת הַדִּין. אָלָא עוֹרָב וְכָל מִין עוֹרָב.

אָמַר **אֲמִימֵר**: הִלְכְּתָא, עוֹף הֲבָא בְּסִימָן אָחַד – טְהוֹר, וְהוּא דְלֹא דָרִיס.

אָמַר לֵיהּ **רַב אֲשֵׁי לְאֲמִימֵר**: הָא דָּרַב נַחְמָן מֵאִי? אָמַר לֵיהּ: לֹא שְׂמִיעַ לִי, כְּלוּמַר לֹא סְבִירָא לִי. מֵאִי אִיכָא? מִשׁוּם פָּרְס וְעִזְנֵיהּ? לִיתְנָהוּ בִּישׁוּב.

אָמַר **רַב יְהוּדָה**: עוֹף הַמְּסֵרֵט – כְּשֵׁר לְטְהָרַת מְצוּרַע, וְזוּ הִיא סְנוּנִית לְבָנָה שְׂנַחֲלָקוּ בְּהָ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְנַחֲמָיִם. אָמַר **אֲמִימֵר**: בְּחִינְרָא כְּרִסָּה – כּוּלֵי עֲלָמָא לֹא פְּלִיגֵי דְשָׂרְיָא, כִּי פְּלִיגֵי – בְּדִירוּקָא כְּרִסָּה, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָסַר וְרַבְּנָן שָׂרוּ, וְהִלְכְּתָא כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר. מִרְזוּטָא מִתְּנִי חֵכִי: בְּדִירוּקָא כְּרִסָּה, כּוּלֵי עֲלָמָא לֹא פְּלִיגֵי דְאָסִיר. כִּי פְּלִיגֵי בְּדִחִינְרָא כְּרִסָּה, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָסַר וְרַבְּנָן שָׂרוּ, וְהִלְכְּתָא כְּרַבְּנָן דְשָׂרוּ.

בְּשָׂלָמָא לְמָאן דְּאָמַר בְּחִינְרָא כְּרִסָּה פְּלִיגֵי – הֵיִינוּ דְקִתְנֵי "זוּ הִיא סְנוּנִית לְבָנָה", אָלָא לְמָאן דְּאָמַר בְּדִירוּקָא פְּלִיגֵי, מֵאִי "זוּ הִיא סְנוּנִית לְבָנָה"? לְאִפּוּקֵי דְבִתֵּי דְאוּפְמִתֵּי.

אָמַר **רַבְּהֵי, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה**: תְּסִיל פְּסוּל מִשׁוּם תּוֹרִין, וְכִשֵּׁר מִשׁוּם בְּנֵי יוֹנָה, דְּאִצִּיפֵי וְתוֹרִין שְׁל רַבְּהֵי כְּשֵׁרִין מִשׁוּם תּוֹרִין, וּפְסוּלִין מִשׁוּם בְּנֵי יוֹנָה.

מְתִיב **רַב דְּנִיָּאל בַר רַב קַטִּינָא**: כָּל הָעוֹפוֹת [סב, ב] פּוֹסְלִין בְּמֵי חֲטָאת חוּץ מִן הַיוֹנָה מִפְּנֵי שְׂמוּצָצָת, וְאִם אִיתָא לִיתְנֵי חוּץ מִיוֹנָה וְתִסִּיל! אָמַר **רַבִּי זִירָא**: זֶה מוּצָץ וּמְקִיא, וְזֶה מוּצָץ וְאִינוּ מְקִיא.

אמר **רב יהודה**: הני כופשני צוצייני כשרים לגבי מזבח, והו הו תורין של רחבה.

מיתבי: "אזוב", ולא אזוב יון, ולא אזוב כוחלי, ולא אזוב רומי, ולא מדברי, ולא כל אזוב שיש לו שם לוי. אמר **אביי**: כל שנשתנה שמו קודם מתן תורה, והקפידה תורה עליו, יש לו שם לוי – פסול. והני לא נשתנה שמו קודם מתן תורה. **רבא** אמר: הני כופשני צוצייני, באתריהו סתמא קרי להו.

אמר **רב יהודה**: הני כרזי דבי חילפי שרו, ודבי כרבי אסירי. אמר **רבינא**: ומלקינו עליהו משום שרץ העוף.

ואמר **רב יהודה**: צרדא – שרי, ברדא – אסיר, וסימניד "בר מיניה", מרדא – ספקא.

אמר **רב אסי**: שמונה ספיקות הן: חובא, חוגא, סוגא, והרנגא, תושלמי, ומרדא, כוחילנא, ובר נפחא. מאי ספיקייהו? עופות טהורים קורקבנו נקלף, וטמאיו אינו קורקבנו נקלף, והני קורקבנו נקלף בספינא.

והא ההיא בר אנונא דהנה **בי מר שמואל**, דלא הנה קא מקלף קורקבניה, ואותביה בשוימשא, וכיון דרפי איקליף! התם, פי רפי איקליף בידא. הקא, אף על גב דרפי, לא מקליף אלא בספינא.

אמר **אביי**: תרנגולא דאגמא חד משמונה ספיקות הוא, והיינו מרדו. אמר **רב פפא**: תרנגולא דאגמא אסירא, תרנגולתא דאגמא שריא, וסימניד – "עמוני ולא עמונית". דרש **מרימר**: תרנגולתא דאגמא אסירא, חזייה דדרסה ואכלה, והיינו גירותא.

אמר **רב**: שבור אנדרפטא – שרי, פירוז אנדרפטא – אסיר, וסימניד – פירוז רשיעא.

אמר **רב הונא**: בוניא – שרי, פרנא – אסיר, וסימניד – פרנאה אמגושא.

אמר **רב פפא**: מרדו זגיד ואכיל – שרי, סגיד ואכיל – אסיר, וסימניד "לא תשתחנה לאל אחר".

אמר **שמואל**: שתגא חמרא – אסירא, וסימניד "שתויי ינו פסוליו לעבודתה".

ואמר **שמואל**: מזגא חמרא – אסירא, [סג, א] בת מזגא חמרא – שריא, וסימניד "יפה כח הבן מכל האב".

סג

אמר רב יהודה: שקיטנא, אריכי שקי וסומקי – שריא, וסימניך מורזמא. גוצי וסומקי – אסירי, וסימניך "ננוס פסול". אריכי שקי ורוקי – אסירי, וסימניך "ירוקי פסולין".

אמר רב יהודה: "שליך", זה השולח דגים מן הים. "דוכיפת", שהודו כפות.

תניא נמי הכי: דוכיפת, שהודו כפות, וזהו שהביא שמיר לבית המקדש.

רבי יוחנן, כי הנה חזי שליך, אמר: "משפטיך תהום רבה". כי הנה חזי נמלה, אמר: "צדקתך כהררי אל".

אמר אמרי: לקני ובטני – שריין, שקנאי ובטנאי – מקום שנהגו לאכול אוכלין, מקום שנהגו שלא לאכול אין אוכלין. אטו במנהגא תליא מילתא? אין, ולא קשיא: הא באתרא דשכיחי פריס ועזניה, הא באתרא דלא שכיחי פריס ועזניה.

אמר אבוי: קואי וקקואי אסירי, קקואתא שריא. במערבא מלקו עילנה, וקרו לה תחנותא.

תנו רבנן: "תנשמת" באנת שבעופות. אתה אומר באנת שבעופות, או אינו אלא באנת שבשרצים? אמרת: צא ולמד משלש עשרה מדות שהתורה נדרשת בהן, דבר הלמד מענינו. במה הכתוב מדבר? בעופות, אף כאן בעופות.

תניא נמי גבי שרצים כהאי גוונא: "תנשמת" באנת שבשרצים. אתה אומר באנת שבשרצים, או אינו אלא באנת שבעופות? אמרת: צא ולמד משלש עשרה מדות שהתורה נדרשת בהן, דבר הלמד מענינו – במה הכתוב מדבר? בשרצים, אף כאן בשרצים.

אמר אבוי: באנת שבעופות – קיפוף, באנת שבשרצים – קורפדאי.

אמר רב יהודה: "קאת" – זו הקוק, "רחם" – זו שרקרק.

אמר רבי יוחנן: למה נקרא שמו רחם? כיון שפא רחם באו רחמים לעולם.

אמר רב ביבי בר אבוי: והוא דתיב אמיתי ועביד "שרקרק", וגמירי דאי יתיב אארעא ושריק – אתא משיחא, שנאמר: "אשרקה להם ואקבצם".

אמר ליה רב אדא בר שימי לרבי רב אדאי: והא ההוא דתיב כרבי שרק, ואתא גלל אפסקיה למוחיה! אמר ליה: ההוא ביידיא הנה.

תנו רבנן: "עורב" – זה עורב, "את כל עורב" – להביא עורב העמקי, "למינו" – להביא עורב הבא בראשי יונים.

אמר ר' ר: "עורב" – זה עורב. אטו קמן קאי? אלא אימא: "עורב" – זה עורב אופקא, וכן הוא אומר: "קנצותיו תלתלים שחרות כעורב". העמקי – חינוך, וכן הוא אומר: "וימראהו עמק מן העור", כמראה חמה העמוקה מן הצל.

ועורב הבא בראשי יונים, אמר רב פפא: לא תימא דאתי בריש יוני, אלא דדמי רישיה לדיונה.

תנו רבנן: "הנץ" – זה הנץ, "למינהו" – להביא את בר חירנא. מאי בר חירנא? אמר אבוי: שוריקא.

אמר רב יהודה: "החסידה" – זו דיה לבנה. למה נקרא שמה חסידה? שעושה חסידות עם חברותיה. "האנפה" – זו דיה רגזנית. למה נקרא שמה אנפה? שמתאפפת עם חברותיה.

אמר רב חנן בר רב חסדא אמר רב חסדא אמר רב חנן בריה דרבא אמר רב: עשרים וארבעה עופות טמאין הן.

אמר ליה רב חנן בר רב חסדא לרב חסדא: דהיכא? אי דניקרא – עשרים הון, אי דמשנה תורה – עשרים וחד הון, וכי תימא דאה דכתיבא בויקרא ולא כתיבא במשנה תורה שדייה עליהו – אפתי עשרין ותריין הון! אמר ליה: הכי אמר אבוה דאמך משמיה דרב: "למינה" "למינה" "למינו" "למינהו" – הרי קאן ארבע. אי הכי עשרין ושית הון? אמר אבוי: דאה וראה אחת היא, דאי סלקא דעתך תרתי אינון, [סג, ב] מכדי משנה תורה לאוסופי הוא דאתא, מאי שגא הקא דכתיב "דאה" ומאי שגא הקא דכתיב "ראה" ולא כתיב "דאה"? אלא שמע מינה מין ראה ודאה אחת היא. ואפתי עשרין וחמשה הון? אמר אבוי: כשם שראה ודאה אחת היא, כך איה ודיה אחת היא. דאי סלקא דעתך תרתי אינון, מכדי משנה תורה לאוסופי הוא דאתא, מאי שגא הקא דכתיב "למינה" אאה, ומאי שגא התם דכתיב "למינה" אדיה? אלא שמע מינה: איה ודיה אחת היא.

וכי מאחר שאיה ודיה אחת היא, למה ליה למיכתב איה ודיה? כדתניא, רבי אומר: אקרא אני איה, דיה למה נאמרה? כדי שלא תתן פתחון פה לבעל דין לחלוק, שלא תהא אתה קורא איה והוא קורא דיה, אתה קורא דיה והוא קורא איה, לכך כתב במשנה תורה: "והראה ואת האיה והדיה למינה".

מיתבי: למה נשנו? בבהמה – מפני השסועה, ובעופות – מפני הראה. מאי לאו, מדבהמה דהתם לאוסופי, עופות נמי לאוסופי? לא, התם לאוסופי, הכא לפרושי.

ופליגא דרבי אבהו, דאמר רבי אבהו: ראה זו איה, ולמה נקרא שמה ראה? שראה ביותר, וכן הוא אומר: "נתיב לא ידעו עיט ולא שזפתו עין איה", תנא: עומדת בבבל ורואה נבלה בארץ ישראל.

מדראה היינו איה, מפלל דראה לאו היינו ראה. מפדי משנה תורה לאוסופי הוא דאתא, מאי שגא הכא דכתיב "דאה", ומאי שגא התם דלא פתיב "דאה"? אלא לאו שמע מינה דאה וראה ואיה אחת היא. ומדראה היינו איה, מפלל דראה לאו היינו איה. מאי שגא התם דכתיב "למינהו" איה, ומאי שגא הכא דלא פתיב "למינהו" איה אלא איה? אלא שמע מינה דאה וראה דיה ואיה אחת היא.

תנא, איסי בן יהודה אומר: מאה עופות טמאין יש במזרח, וכולן מין "איה" הן.

תני אבימי בריה דרבי אבהו: שבע מאות מיני דגים הן, ושמונה מאות מיני חנבים, ולעופות אין מספר. עופות עשרין וארבעה הוו! אלא: ולעופות טהורים אין מספר.

תנא, רבי אומר: גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שבהמה טמאה מרובה מן הטהורות, לפיכך מנה הכתוב בטהורה. גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שעופות טהורין מרובין על הטמאין, לפיכך מנה הכתוב בטמאין. מאי קא משמע לך? כדרב הונא אמר רב, ואמרי לה אמר רב הונא אמר רב משום רבי מאיר: לעולם ישנה אדם לתלמידו דרד קצרה.

אמר רבי יצחק: עוף טהור נאכל במסורת, נאמן הצייד לומר: עוף זה טהור, מסר לי רבי. אמר רבי יוחנן: והוא שבקי בהן ובשמותיהן.

בעי רבי זירא: רבו חכם, או רבו צייד? תא שמע, דאמר רבי יוחנן: והוא שבקי בהן ובשמותיהן. אי אמרת בשלמא רבו צייד – שפיר, אלא אי אמרת רבו חכם, בשלמא שמיהו גמיר להו, אלא אינהו מי דע להו? אלא לאו שמע מינה: רבו צייד. שמע מינה.

תנו רבנן: לוקחין ביצים מן הגוים בכל מקום, ואין חוששין לא משום נבלות ולא משום טרפות.

וְדִלְקָא דְעוֹף טְמֵא נִינְהוּ? אָמַר אַבּוּה דְשִׁמּוּאֵל: בְּאוֹמַר שֶׁל עוֹף פְּלוּנֵי טְהוֹר.
וְלִימָא שֶׁל עוֹף טְהוֹר: אֵי הֲכִי, אֵית לֵיה לְאִישֵׁתְמוּטִי.

וְלִבְדוֹק בְּסִימְנֵינוּ! דְתִנְיָא: כָּף סִימְנֵי בִיּוֹצִים כָּף סִימְנֵי דְגִים. סִימְנֵי דְגִים סִלְקָא
דְעַתְתָּד? "סִנְפִיר וְקִשְׁקִשְׁת" אָמַר רַחֲמֵנָא! אֵלֵא אֵימָא: כָּף סִימְנֵי [סד, א] עוֹבְרֵי
דְגִים. וְתִנְיָא גַבֵּי בִיּוֹצִים: אֵלוּ הֵן סִימְנֵי בִיּוֹצִים – כָּל שְׂכוּדְרָת וְעוֹגְלוֹגוֹלָת, רֵאשֵׁה
אָחַד כַּד וְרֵאשֵׁה אָחַד חַד – טְהוֹרָה, שְׁנֵי רֵאשֵׁה כַּדִּין אוֹ שְׁנֵי רֵאשֵׁה חַדִּין –
טְמֵאִין. חֲלָבוֹן מִבְּחוּץ וְחֲלָמוֹן מִבְּפְּנִים – טְהוֹרָה, חֲלָמוֹן מִבְּחוּץ וְחֲלָבוֹן
מִבְּפְּנִים – טְמֵאָה, חֲלָמוֹן וְחֲלָבוֹן מְעוֹרְבִין זֶה בְּזֶה – בְּיָדוּעַ שֶׁהִיא בִּיצַת הַשֶּׁרֶץ.
לֹא צְרִיקָא, דְחֲתוּכוֹת.

וְלִבְדוֹק בְּחֲלָמוֹן וְחֲלָבוֹן? בְּטְרוּפוֹת בְּקַעְרָה. וְכֵהֵא גּוֹנָא מִי זְבַנִּין מִינְיָהוּ?
וְהָא תִנְיָא: אֵין מוֹכְרִין בִּיצַת טְרֵפָה לְגוֹי, אֵלֵא אִם כּוֹן טְרוּפָה בְּקַעְרָה; לְפִיכָד
אֵין לוֹקְחִין מֵהֶם בִּיּוֹצִים טְרוּפוֹת בְּקַעְרָה.

אֵלֵא אָמַר רַבִּי זִירָא: סִימְנֵין לֹאוּ דְאוֹרְיִיתָא, דְאֵי לֹא תִימָא הֲכִי, הָא דְאָמַר
רַב אַסִּי: שְׂמֵנָה סְפִיקוֹת הֵן – לִבְדוֹק בְּבִיּוֹצִים דִּידְהוּ! אֵלֵא שְׂמַע מִינָה: סִימְנֵין
לֹאוּ דְאוֹרְיִיתָא. אֵלֵא לְמֵאֵי הֲלִכְתָּא קִתְנֵי לָהּ? הֲכִי קָאָמַר: שְׁנֵי רֵאשֵׁה כַּדִּין,
אוֹ שְׁנֵי רֵאשֵׁה חַדִּין, אוֹ חֲלָמוֹן מִבְּחוּץ וְחֲלָבוֹן מִבְּפְּנִים – וְדֵאֵי טְמֵאָה. רִישֵׁיה
חַד חַד, רִישֵׁיה חַד כַּד, וְחֲלָבוֹן מִבְּחוּץ וְחֲלָמוֹן מִבְּפְּנִים, וְאָמַר לָד שֶׁל עוֹף פְּלוּנֵי
וְטְהוֹר הוּא – סְמוּדָה עֲלֵיה. בְּסִתְמָא – לֹא תִסְמוּדָה עֲלֵיה, דְאֵיכָא דְעוֹרְבָא דְדָמֵי
לְדִיוֹנָה.

אָמַר מַר: חֲלָבוֹן וְחֲלָמוֹן מְעוֹרְבִין זֶה בְּזֶה – בְּיָדוּעַ שֶׁהִיא בִּיצַת הַשֶּׁרֶץ. לְמֵאֵי
הֲלִכְתָּא? אָמַר רַב עוֹקְבָא בְּרַחֲמֵי: לּוֹמַר שְׂאֵם רִיקְמָה וְנִיקְבָה בְּכַעַדְשָׁה –
מְטַמָּא. מִתְקִיף לָהּ רַבִּינָא: וְדִלְמָא דְנַחֵשׁ הִיא? אֵלֵא אָמַר רַבָּא: שְׂאֵם רִיקְמָה
וְאֵכְלָה – לּוֹקָה עֲלֵיה מְשׁוּם "שֶׁרֶץ הַשֶּׁרֶץ עַל הָאָרֶץ". אֵי הֲכִי, מֵאֵי אֵירָא
דְטְמֵאָה? אֲפִילוּ דְטְהוֹרָה נְמִי! דְתִנְיָא: "כָּל הַשֶּׁרֶץ הַשֶּׁרֶץ עַל הָאָרֶץ" – [סד, ב]
לְרַבּוֹת אֲפִרוּחִים שֶׁלֹּא נִפְתְּחוּ עֵינֵיהֶם! מְדַרְבְּנֵן, וְקָרָא אֲסִמְכְתָא בְּעֵלְמָא.

תְּנוּ רַבְּנֵן: גִּיעוּלֵי בִיּוֹצִים מוֹתְרוֹת, בִּיּוֹצִים מוֹזְרוֹת – נִפְשׁ יָפָה תֵּאכְלֶם, נִמְצָא
עֲלֵיה קוֹרְט דָּם – זוֹרֵק אֵת הַדָּם וְאוֹכֵל אֵת הַשָּׂאֵר. אָמַר רַבִּי יְרֵמְיָה: וְהוּא
שְׂנַמְצָא עַל קֶשֶׁר שְׁלָה.

תְּנֵי דוֹסְתָאֵי אַבּוּה דְרַבִּי אֲפִטוֹרִיקֵי: לֹא שְׁנֵי אֵלֵא שְׂנַמְצָא עַל חֲלָבוֹן שְׁלָה, אֲבָל
נִמְצָא עַל חֲלָמוֹן שְׁלָה – אֲפִילוּ בִּיצָה אֲסוּרָה. מֵאֵי טַעְמָא? דְשִׁדָּא תִבְלָא
בְּכוֹלָה.

סד

אמר ליה רב גביהה מבי כתיל לרב אשי: איפכא תני תנא קמיה דאבבי, ואבבי הוא דתרצה ניהליה הכי.

אמר חזקיה: מנין לביצת טמאה שהיא אסורה מן התורה? שפאמר: "ואת בת היענה", וכי בת יש לה ליענה? אלא איזו – זו ביצה טמאה. ודלמא היינו שמיייהו? לא סלקא דעתך, דכתיב: "בת עמי לאכזר פיעניס במדבר". ולא? והא כתיב: "אעשה מספד פתנים ואבל כבנות יענה"? פיענה זו שמתאבלת על בניה. והא כתיב: "ושכנו שם בנות יענה"? פיענה זו ששוכנת עם בניה. והכתיב: "תכבדני חית השדה תנים ובנות יענה", ואי סלקא דעתך ביצה, ביצה בת מימר שירה היא? אלא, כתיב "היענה", וכתיב "בת היענה". ושאני הכא, דפסק ספרא לשתי תיבות.

ומדפסיק להו ספרא [סה, א] בתרתי תיבות, שמע מינה תרי שמות נינהו. אלא מעתה "את פדר לעמר" דפסק להו ספרא בתרי, הכי נמי דתרי שמי נינהו? אמרי: התם בשתי תיבות פסיק להו, בשני שיטין לא פסיק להו, אבל הכא אפילו בשני שיטין נמי פסיק להו.

אבל אמרו חכמים: כל עוף.

תניא, רבן גמליאל אומר: דורס ואוכל – בידוע שהוא טמא, יש לו אצבע יתירה וזפק וקרקבנו נקלף – בידוע שהוא טהור. רבי אלעזר ברבי צדוק אומר: מותרין לו חוט של משיחה, אם חולק את רגליו, שפתים לכאן ושפתים לכאן – טמא, שלש לכאן ואחת לכאן – טהור. רבי שמעון בן אלעזר אומר: כל עוף הקולט מן האויר – טמא. ציפרתא נמי מקלט קלטה! אמר אבבי: "קולט ואוכל" קאמרי. אחרים אומרים: שכן עם טמאים – טמא, עם טהורים – טהור.

במאן? רבי אלעזר, דתניא: רבי אלעזר אומר: לא לתנא הלך זרזיר אצל עורב, אלא מפני שהוא מינו. אפילו תימא רבנו, שכן ונדמה קאמרינו.

[ז. חגבים ודגים]

ובחגבים, כל שיש לו ארבע רגלים, וארבע פנפים, וקרצולים, וכןפיו חופין את רובו. רבי יוסי אומר: ושמו חגב. ובדגים, כל שיש לו סנפיר וקשקשת. רבי יהודה אומר: שני קשקשין וסנפיר אחד. ואלו הן קשקשין – הקבועין בו, וסנפירים – הפורח בהן.

ובחגבים, כל שיש לו כוי.

מאי רובו? אמר **רב יהודה אמר רב**: רוב אָרְפוֹ, וְאָמְרֵי לָהּ: רוב הַקִּיפּוֹ. אָמַר **רב פפא**: הַלְפָד בְּעֵינֵי רוב אָרְפוֹ, וּבְעֵינֵי רוב הַקִּיפּוֹ.

תנו רבנן: אין לו עֶכְשָׁיו וְעֵתִיד לְגַדֵּל לְאַחַר זְמַן, כְּגוֹן הַזֶּחַל – מוֹתֵר. **רבי אלעזר ברבי יוסי** אומר: "אֲשֶׁר לֹא כָרְעִים" – אף על פי שְׂאִין לוֹ עֶכְשָׁיו וְעֵתִיד לְגַדֵּל לְאַחַר זְמַן. מאי זחל? אמר **אבני**: אֶסְקְרָא.

תנו רבנן: "אֵת אֵלֶּה מֵהֶם תֹּאכְלוּ אֶת הָאֲרָבָה וְגו'". אֲרָבָה – זֶה גּוֹבְאֵי, סִלְעָם – זֶה רְשׁוֹן, חֲרָגוֹל – זֶה נִיפּוֹל, חֲגָב – זֶה נִדְנָאן. מֵה תִלְמוּד לומר "לְמִינֵהוּ" "לְמִינֵהוּ" "לְמִינֵהוּ" "לְמִינֵהוּ" אֲרָבַע פְּעָמִים? לְהַבִּיא צִיפּוֹרֶת כְּרָמִים, וְיוֹחֲנָא רֹוּשְׁלָמִית, וְהַעֲרָצוּבָא, וְהַרְזֻבָּנִית.

דבי רבי ישמעאל תנא: אלו פְּלָלִי כְלָלוֹת, וְאֵלו פְּרִטֵי פְרִטוֹת. "אֲרָבָה" – זֶה "גּוֹבְאֵי", "לְמִינֵהוּ" לְהַבִּיא (סה, ב) צִיפּוֹרֶת כְּרָמִים. אין לי אֵלָא הַבָּא וְאֵין לוֹ גִּבְחַת. הַבָּא וְיֵשׁ לוֹ גִּבְחַת מִנֵּין? תִלְמוּד לומר "סִלְעָם" – זֶה נִיפּוֹל, "לְמִינֵהוּ" – לְהַבִּיא אֶת הָאוֹשֶׁפֶף. וְאֵין לוֹ אֵלָא הַבָּא וְאֵין לוֹ גִּבְחַת. הַבָּא וְיֵשׁ לוֹ גִּבְחַת, הַבָּא וְאֵין לוֹ זָנָב, הַבָּא וְיֵשׁ לוֹ זָנָב מִנֵּין? תִלְמוּד לומר "חֲרָגֹל" – זֶה רְשׁוֹן, "לְמִינֵהוּ" – לְהַבִּיא אֶת הַכְּרָסָפֶת וְאֶת הַשְּׁחֲלָנִית. וְאֵין לוֹ אֵלָא הַבָּא וְאֵין לוֹ גִּבְחַת. הַבָּא וְיֵשׁ לוֹ גִּבְחַת, הַבָּא וְאֵין לוֹ זָנָב, הַבָּא וְאֵין רֹאשׁוֹ אַרְזָד, הַבָּא וְרֹאשׁוֹ אַרְזָד מִנֵּין? אֲמַרְתָּ: הֲרֵי אֲתֵּה דוֹ בְּנֵי אָב מִשְׁלֶשֶׁתוֹ, לֹא רָאִי אֲרָבָה כְּרָאִי חֲרָגוֹל, וְלֹא רָאִי חֲרָגוֹל כְּרָאִי אֲרָבָה, וְלֹא רָאִי שְׁנֵיהֶם כְּרָאִי סִלְעָם, וְלֹא רָאִי סִלְעָם כְּרָאִי שְׁנֵיהֶם. הַצַּד הַשְּׁנִי שֶׁבָּהֶן – שֵׁישׁ לוֹ אֲרָבַע רִגְלִים, וְאֲרָבַע כְּנָפִים, וְקָרְצוּלִים, וּכְנָפֵי חוּפִין אֶת רֹוּבוֹ; אֵף כֹּל שֵׁישׁ לוֹ אֲרָבַע רִגְלִים, וְאֲרָבַע כְּנָפִים, וְקָרְצוּלִים, וּכְנָפֵי חוּפִין אֶת רֹוּבוֹ. וְהֵלֵא הַצַּרְצוֹר הַזֶּה יֵשׁ לוֹ אֲרָבַע רִגְלִים, וְאֲרָבַע כְּנָפִים, וְקָרְצוּלִים, וּכְנָפֵי חוּפִין אֶת רֹוּבוֹ, זְכוֹל יֵהֵא מוֹתֵר? תִלְמוּד לומר "חֲגָב", שֶׁשְׂמוֹ חֲגָב. אֵי שְׂמוֹ חֲגָב, זְכוֹל אֵין בוֹ כֹּל הַסִּימָנִין הַלְלוֹ? תִלְמוּד לומר "לְמִינֵהוּ" – עַד שֶׁיֵּהֵא בוֹ כֹּל הַסִּימָנִין הַלְלוֹ.

פריד רב אחאי: מֵה לְהַנְדָּה, שְׂכָן אֵין רֹאשׁוֹ אַרְזָד? וְכִי תִימָא: כִּינּוֹ דְשׁוֹ בְּאַרְבַּע סִימָנֵי מִיִּיתֵינּוּ וְלֹא פְרָכִינוּ – אֵי חֲכִי, חֲרָגוֹל נְמִי דְשׁוֹ לְהוּ, לֹא לִיכְתוּב וְתִיתִי מֵאַרְבָּה וְסִלְעָם! אֵלָא, אֵיכָא לְמִיפְרָד: מֵה לְהַנְדָּה שְׂכָן אֵין לְהוֹ זָנָב. חֲכִי נְמִי אֵיכָא לְמִיפְרָד: מֵה לְהַנְדָּה שְׂכָן אֵין רֹאשׁוֹ אַרְזָד?

אֵלָא אָמַר **רב אחאי**: סִלְעָם יִתִּירָא הוּא, לֹא לִיכְתוּב רַחֲמָנָא "סִלְעָם", וְתִיתִי מֵאַרְבָּה וּמִחֲרָגוֹל, דְמֵאֵי פְרָכְתָּ? מֵה לְאַרְבָּה דְאֵין לוֹ גִּבְחַת – הֲרֵי חֲרָגוֹל דִּישׁ לוֹ גִּבְחַת, מֵה לְחֲרָגוֹל דִּישׁ לוֹ זָנָב – הֲרֵי אֲרָבָה דְאֵין לוֹ זָנָב, סִלְעָם דְכְתַב רַחֲמָנָא לְמֵה לִי? אִם אֵינוֹ עֵנְנָן לְגוּפוֹ – תִּנְהוּ עֵנְנָן לְרֹאשׁוֹ אַרְזָד.

[סו, א] בְּמַאי קְמִיפְלְגִי תִּנְא דְבִי רַב וְתִנְא דְבִי רַבִּי יִשְׁמַעְעָל? בְּרֵאשׁוֹ אַרְוֹד קְמִיפְלְגִי. תִּנְא דְבִי רַב סַבְר: "אֲשֶׁר לוֹ כְּרַעִים" – כָּלֵל, "אַרְבָּה" "סְלַעִם" "חֲרָגֵל" "חֲגָב" "לְמִינְהוּ" – פֶּרֶט, כָּלֵל וּפְרָט אִין בְּכָלֵל אֵלָא מַה שְׁבַפְרָט, דְּמִינִיה – אִין, דְּלָאו (דְּמִינִיה) [מִינִיה] – לָא, וּמְרַבִּי דְדָמִי לִיה מְשַׁנֵּי צַדִּין. תִּנְא דְבִי רַבִּי יִשְׁמַעְעָל סַבְר: "אֲשֶׁר לוֹ כְּרַעִים" – כָּלֵל, "אַרְבָּה" "סְלַעִם" "חֲרָגֵל" "חֲגָב" – פֶּרֶט, "לְמִינְהוּ" – חִזֵּר וְכָלֵל, כָּלֵל וּפְרָט וְכָלֵל – אִי אַתָּה דָן אֵלָא כְעִין הַפֶּרֶט, וּמְרַבִּי כָל דְדָמִי לִיה בְּחַד צַד. וְהָא לָא דְמִי כָלֵלָא קִמָּא לְכָלֵלָא בְּתֵרָא? כָּלֵלָא קִמָּא – "אֲשֶׁר לוֹ כְּרַעִים" אָמַר רַחֲמֵנָא, דְאִית לִיה אֲכֹל, דְלִית לִיה לָא תִיכֹול. כָּלֵלָא בְּתֵרָא – עַד דְשׁוּוּ בְּאַרְבָּעָה סִימְנִין. תִּנְא דְבִי רַבִּי יִשְׁמַעְעָל בְּכָלְלִי וּפְרָטִי כִי הָאִי גּוּוֹנָא דְאִין, וְדִאֲמַרִּינוּ נְמִי בְעֵלְמָא דְדָאִין תִּנְא דְבִי רַבִּי יִשְׁמַעְעָל בְּכָלְלִי וּפְרָטִי כִי הָאִי גּוּוֹנָא מִהָכָא.

אָמַר מָר: אִי שְׁמוֹ "חֲגָב", יְכוֹל אִין בּוֹ כָּל הַסִּימְנִין הַלְלוּ? תַּלְמוּד לומַר "לְמִינְהוּ" – עַד שְׁיֵהוּ בּוֹ כָּל הַסִּימְנִין הַלְלוּ. אִין בּוֹ כָּל הַסִּימְנִין הַלְלוּ מִהֵכָא תִיתִי? "אַרְבָּה" וְ"חֲרָגֵל" כְּתִיב! אִי לָא כְּתִיב "סְלַעִם" – בְּדִקְאֲמַרְתָּ, הַשְׁתָּא דְכְּתִיב "סְלַעִם" – לְרַבּוּזֵי רֵאשׁוֹ אַרְוֹד, אִימָא לִירַבִּי נְמִי כָל דְהוּ – קָא מְשַׁמַּע לָו.

מַאי שְׁנָא הַתִּם דְאֲמַרְתָּ: "סְלַעִם" – זֶה "רְשׁוֹן", "חֲרָגֵל" – זֶה "נִיפּוּל", וּמַאי שְׁנָא הָכָא דְאֲמַרְתָּ: "סְלַעִם" – זֶה "נִיפּוּל", "חֲרָגֵל" – זֶה "רְשׁוֹן"? מָר כִּי אַתְרִיה וּמָר כִּי אַתְרִיה.

ובדגים כל שיש לו סנפיר וקשקשת.

תִּנּוּ רַבֵּנוּ: אִין לוֹ עַכְשֵׁיו וְעַתִּיד לְגַדֵּל לְאַחַר זְמַן, כְּגוֹן הַסּוּלְתָנִית וְהַעֲפְלָאן – הֲרִי זֶה מוּתֵר. יֵשׁ לוֹ עַכְשֵׁיו וְעַתִּיד לְהַשִּׁירָן בְּשַׁעֲרֵי שְׁעוּלָה מִן הַמַּיִם, כְּגוֹן [סו, ב] אֲקוּנָס וְאַפּוּנָס כְּסַפְתָּיָאס וְאַכְסַפְטָיָאס וְאַטוּנָס – הֲרִי זֶה מוּתֵר.

תִּנּוּ הַתִּם: כָּל שֵׁישׁ לוֹ קִשְׁקֶשֶׁת יֵשׁ לוֹ סַנְפִיר, וְיֵשׁ שֵׁישׁ לוֹ סַנְפִיר וְאִין לוֹ קִשְׁקֶשֶׁת. יֵשׁ לוֹ קִשְׁקֶשֶׁת וְיֵשׁ לוֹ סַנְפִיר – דָּג טְהוֹר, יֵשׁ לוֹ סַנְפִיר וְאִין לוֹ קִשְׁקֶשֶׁת – דָּג טָמֵא.

מְכַדִּי אֲקִשְׁקֶשֶׁת קָא סְמִכִינוּ, לִיכְתוּב רַחֲמֵנָא קִשְׁקֶשֶׁת וְלָא לִיכְתוּב סַנְפִיר! אִי כְּתִיב רַחֲמֵנָא קִשְׁקֶשֶׁת וְלָא כְּתִיב סַנְפִיר, הִנּוּחַ אֲמִינָא: מַאי קִשְׁקֶשֶׁת? סַנְפִיר, וְאַפִּילוּ דָּג טָמֵא. כְּתִיב רַחֲמֵנָא סַנְפִיר וְקִשְׁקֶשֶׁת. וְהַשְׁתָּא דְכְּתִיב רַחֲמֵנָא סַנְפִיר וְקִשְׁקֶשֶׁת, מִמַּאי דְקִשְׁקֶשֶׁת לְבוּשָׁא הוּא, דְכְּתִיב "וְשִׁרְיוֹן קִשְׁקֶשִׁים הוּא לְבוּשׁ", וְלִיכְתוּב רַחֲמֵנָא קִשְׁקֶשֶׁת וְלָא לִיכְתוּב סַנְפִיר? אָמַר רַבִּי אַבְהוּ, וְכֵן תִּנְא דְבִי רַבִּי יִשְׁמַעְעָל: "יִגְדִיל תוֹרָה וְיִאֲדִיר".

תנו רבנן: ממשקמע שְׁנָאֵמַר "אָכּוּל אֶת שְׂיֵשׁ לוֹ", שׁוֹמֵעַ אֲנִי "אל תאכל את שאין לו", וממשקמע שְׁנָאֵמַר "אל תאכל את שאין לו", שׁוֹמֵעַ אֲנִי "אָכּוּל אֶת שְׂיֵשׁ לוֹ". וְלָמָּה שְׁנָאֵן? לַעֲבוֹר עָלָיו בַּעֲשָׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה.

"תאכלו מכל אשר במים", מה תלמוד לומר? שִׁיכּוּל הוֹאִיל וְהִתִּיר בְּמִפּוֹרֵשׁ וְהִתִּיר בְּסֻתָּם, מָה כְּשֶׁהִתִּיר בְּמִפּוֹרֵשׁ לֹא הִתִּיר אֶלָּא בְּכֵלִים, אִף כְּשֶׁהִתִּיר בְּסֻתָּם לֹא הִתִּיר אֶלָּא בְּכֵלִים. מִנֵּיין לְרַבּוֹת בּוֹרוֹת שִׁיחִין וּמְעָרוֹת, שְׁשׂוּחָה וְשׂוֹתָה מִהוֹן וְאִינוּ נִמְנָע? תִּלְמוּד לומר "תאכלו מכל אשר במים". הִיכּוּ הִתִּיר בְּכֵלִים? דְּכַתִּיב: "אֶת זֶה תֹאכְלוּ מִכֹּל אֲשֶׁר בַּמַּיִם וְגוֹ", בַּמַּיִם וּבְנִחְלִים הוּא דְכִי אֵית לִיה – אָכּוּל, דְּלִית לִיה – לֹא תִיכּוּל, הָא בְּכֵלִים – אִף עַל גַּב דְּלִית לִיה – אָכּוּל.

אימא: בְּכֵלִים – אִף עַל גַּב דְּאֵית לִיה לֹא תִיכּוּל? לֹא סִלְקָא דְעֵתֵךְ, דְּכַתִּיב: "וְכֹל אֲשֶׁר אֵין לוֹ סַנְפִיר וְקַשְׁקֶשֶׁת בַּמַּיִם וּבְנִחְלִים מִכֹּל שְׂרָץ הַמַּיִם" – בַּמַּיִם וּבְנִחְלִים דְּלִית לִיה לֹא תִיכּוּל, הָא בְּכֵלִים – אִף עַל גַּב דְּלִית לִיה אָכּוּל.

ואימא: "במים" – כָּלל, "במים ובנחלים" – פָּרַט, כָּלל וּפְרָט – אֵין בְּכָלל אֶלָּא מָה שְׁבַפְרָט; גִּמִּים וּנְחָלִים – אֵין, נְעִיצוֹן וְחִרְיָצוֹן – לֹא. "במים" – חֲזַר וְכָלל. הֲגִי תְרֵי כָּלְלֵי דְסָמִיכֵי לְהַדְדִי נִינְהוּ, אִמַר רַבִּינָא: כְּדָאֵמְרִי בְּמַעְרְבָא, כָּל מְקוּם שְׁאֵתָה מוּצֵא שְׁנֵי כָּלְלוֹת הַסָּמוּיכִין זֶה לְזֶה – [סז, א] הֵטַל פָּרַט בֵּינֵיהֶם וְדוּגִים בְּכָלל וּפְרָט וְכָלל, "במים" – כָּלל, "במים ובנחלים" – פָּרַט, "במים" – חֲזַר וְכָלל. כָּלל וּפְרָט וְכָלל – אֵי אֵתָה דָן אֶלָּא כְּעֵין הַפָּרַט, מָה הַפָּרַט מְפּוֹרֵשׁ מִים נוֹבְעִים, אִף כֹּל מִים נוֹבְעִים. מֵאֵי רַבִּי? חִרְיָצוֹן וְנְעִיצוֹן לְאִיסוּרָא, וּמֵאֵי מִיעֵט? בּוֹרוֹת שִׁיחִין וּמְעָרוֹת לְהִתִּירָא.

ואימא: מָה הַפָּרַט מְפּוֹרֵשׁ – מִים גְּדֻלּוֹן עַל גַּבֵּי קַרְקַע, אִף כֹּל מִים גְּדֻלּוֹן עַל גַּבֵּי קַרְקַע. וּמֵאֵי רַבִּי? אֶפְיֵלוּ בּוֹרוֹת שִׁיחִין וּמְעָרוֹת לְאִיסוּרָא, וּמֵאֵי מִיעֵט? מִיעֵט כָּלִים! אִם כֵּן, "תאכלו" מֵאֵי אֶהְיֵי לִיה?

דְּבִי רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל תִּנָּא: "במים" "במים" שְׁתֵּי פְעָמִים, אֵין זֶה כָּלל וּפְרָט, אֶלָּא רִיבָה וּמִיעֵט. "במים" – רִיבָה, "במים ובנחלים" – מִיעֵט, "במים" – חֲזַר וְרִיבָה. רִיבָה וּמִיעֵט וְרִיבָה – רִיבָה הַכֹּל. מֵאֵי רַבִּי? חִרְיָצוֹן וְנְעִיצוֹן לְאִיסוּרָא, וּמֵאֵי מִיעֵט? בּוֹרוֹת שִׁיחִין וּמְעָרוֹת לְהִתִּירָא. אֵימָא: מֵאֵי רַבִּי? בּוֹרוֹת שִׁיחִין וּמְעָרוֹת לְאִיסוּרָא, וּמֵאֵי מִיעֵט? מִיעֵט כָּלִים. אִם כֵּן, "תאכלו" מֵאֵי אֶהְיֵי לִיה? וְאִיפּוֹד אֲנָא, כְּדִתְגִי מִתְתִּיָה, דְּתְגִי מִתְתִּיָה בִּרְיָהּ: מֵאֵי רֵאִית לְרַבּוֹת בּוֹרוֹת שִׁיחִין וּמְעָרוֹת לְהִתִּירָא, וְלִהוּצֵיא חִרְיָצוֹן וְנְעִיצוֹן לְאִיסוּרָא? מְרַבָּה אֲנִי

סז

בורות שיחיו ומְעָרוֹת שֶׁהֵן עֲצוּרִים כְּכֻלָּם, וּמוֹצִיא אֶנִּי חֲרִיצִין וְנִעְצִין שְׁאִין עֲצוּרִין כְּכֻלָּם.

הי סתום והי מפורש? פְּלִיגי בה **רב אחא ורבִּינא**: חד אָמר: יש לו – מפורש, ואין לו – סתום, וְחַד אָמר: אין לו – מפורש, וְיֵשׁ לוֹ – סתום. מאי טעמא דְמֵאן דְאָמר יש לו מפורש? אָמר לָךְ: מִיָּנִיָּה הוּא דְקָא מְשַׁתְּרוּ כְּלִים. מאי טעמא דְמֵאן דְאָמר אין לו מפורש? דְהֵאִי הוּא דְקָמוּכַח אַהֲאָדָּ, דְאִי מֵהֲאִיָּדָּ הִנֵּה אֲמִינָא: כְּכֻלָּם, אָף עַל גַּב דְאִית לֵיהּ – נְמִי לָא תִּיכּוּל.

אָמר **רב הונא**: לָא לְשַׁפִּי אִינְשׁ שִׁיכְרָא בְּצַבִּיטָא בְּאוּרְתָא, דִּילְמָא פְּרִישׁ לְעִיל מְצַבִּיטָא וְהֵדֵר נְפִיל לְכֶסֶא, (וְהוּי) [נְקָא] עוֹבֵר מִשׁוּם "שֶׁרָץ הַשָּׂרָץ עַל הָאֶרֶץ". אִי הָכִי, בְּמָנָא נְמִי, דְלְמָא פְּרִישׁ לְדַפְנָא דְמָנָא וְהֵדֵר נְפִיל לְמָנָא? הַתֵּם הֵיִינוּ רְבִיתִיָּה.

וּמָנָא תִּימְרָא, דְתִנָּא: מִנֵּינן לְרַבּוֹת בּוֹרוֹת שִׁיחִין וּמְעָרוֹת, שְׁשׁוּחָה וְשׁוֹתָה מֶהֵן וְאִינוּ נִמְנָע? תְּלַמּוּד לּוֹמֵר: "תִּאכְלוּ מִכָּל אֲשֶׁר בְּמִים". וְלִיחוּשׁ דְלְמָא פְּרִישׁ לְדַפְנָא וְהֵדֵר נְפִיל: אֶלָּא הֵיִינוּ רְבִיתִיָּה. הָכָא נְמִי הֵיִינוּ רְבִיתִיָּה.

אָמר לֵיהּ **רב חסדא לרב הונא**: תִּנָּא דְמִסִּיעַ לָךְ, "כָּל הַשָּׂרָץ הַשָּׂרָץ עַל הָאֶרֶץ" – לְרַבּוֹת יִבְחוּשִׁין שְׁסִינְנִין; טַעמָא דְסִינְנִין, הָא לָא סִינְנִין – שְׂרִי.

אָמר **שמואל**: קִישׁוֹת שֶׁהִתְלַעַח [סז, ב] בְּאַבְיָה אֶסוּרָה מִשׁוּם "הַשָּׂרָץ הַשָּׂרָץ עַל הָאֶרֶץ".

לִימָא מְסִיעַ לֵיהּ, דְתִנֵּי חֵדָא: "עַל הָאֶרֶץ" – לְהוֹצִיא אֶת הַזִּיזִין שְׁבַעֲדָשִׁים, וְאֶת הַיִּתּוּשִׁים שְׁבַפְלִיסִים, וְתוֹלְעַת שְׁבַתְמָרִים וְשְׁבַגְרוּגְרוֹת. וְתִנָּא אִידָּד: "כָּל הַשָּׂרָץ הַשָּׂרָץ עַל הָאֶרֶץ" – לְרַבּוֹת תוֹלְעַת שְׁבַעֲיָקָרִי זִיתִים וְשְׁבַעֲיָקָרִי גְפָנִים. מֵאִי לָאוּ, אִידִי וְאִידִי בְּפִירָא, וְהָא בְּאַבְיָה, וְהָא שְׁלָא בְּאַבְיָה? לָא, אִידִי וְאִידִי בְּאַבְיָה, וְלָא קִשְׁיָא: הָא בְּפִירָא, הָא בְּאִילָנָא גּוּפָא. דִּיקָא נְמִי, דְקָתַנִּי "תוֹלְעַת שְׁבַעֲיָקָרִי זִיתִים וְשְׁבַעֲיָקָרִי גְפָנִים", שְׁמַע מִיָּנָה.

בְּעִי **רב יוסף**: פְּרִשָּׁה וּמִתָּה, מֵהוּ? מְקַצְתָּהּ, מֵהוּ? לְאוּרֵי הַעוֹלָם, מֵהוּ? תִּיקוּ.

בְּעִי **רב אשי**: לָגַג תְּמָרָה מֵהוּ? לָגַג גְּרַעֲיִנְתָּה מֵהוּ? מִתְמָרָה לְתְמָרָה מֵהוּ? תִּיקוּ.

אָמר **רב ששת בריה דרב אידי**: קוּקְאִינִי אֶסִירִי, מֵאִי טַעמָא? מַעְלָמָא אָתוּ. מִתְקִיף לֵה **רב אשי**: אִי מַעְלָמָא אָתוּ, לִישְׁתַּכְחוּ דְרָךְ בֵּית הָרִיעִי.

איכא דאמרי, אמר רב שישא בריה דרב אידי: קוקגאני שרו. מאי טעמא? מיניה גבלי. אמר רב אשי: פשיטא, דאי מעלמא קא אתו – לישתכחו דרך בית הריעי!

והלכתא: קוקגאני אסירי, מאי טעמא? מינס גיים ועיילי ליה באוסייה תולעים. דרני דבשרא – אסירי, דכורי – שרין.

אמר לה רבינא לאימיה: אבלע לי ואנא איכול. אמר ליה רב משרשיא בריה דרב אחא לרבינא: מאי שנא מהא דתנא "ואת גבלתם תשקצו" לרבות את הדרנים שבבהמה? אמר ליה: הכי השתא? בהמה בשחיטה הוא דמשתריא, והני מדלא קא מהנא להו שחיטה – באיסורייהו קיימו, אבל דגים באסיפה בעלמא מישתרו, והני כי קא גבלו – בהיתרא קא גבלו.

תנו רבנן: "הולך על גחון" – זה נחש, "כל" – לרבות השילשול ואת הדומה לשילשול, "על ארבע" – זה עקרב, "כל הולך" – לרבות את החיפושית ואת הדומה לחיפושית, "מרבה רגלים" – זה נדל, "עד כל" – לרבות את הדומה ואת הדומה לדומה.

תנא, רבי יוסי בן דורמסקית אומר: לניתן דג טהור הוא, שנאמר: "גאנה אפיקי מגנים", "תחתיו חדודי חרש"; "אפיקי מגנים" – אלו קשקשים שבו, "תחתיו חדודי חרש" – אלו סנפירין שפורח בהן.

הדרו עלך אלו טרפות.

נספח: מפתח מושגים וביאורי מילים

נתקלת במילה קשה במהלך הלימוד? חפש אותה כאן לפי הסוגיה בה אתה אוחז

סוגיה א (ב. - יג.) | הכל שוחטין

- **חולין שנעשו על טהרת הקודש** – אוכל רגיל שהבעלים החליט לנהוג בו בדיני טהרה מחמירים של קורבנות.
- **החלידו** – החדרת סכין מתחת לעור או לצמר וחיתוך מוסתר, הפוסל את השחיטה.
- **דרסו** – לחיצה על הסכין מלמעלה בבת-אחת ללא תנועת הולכה והבאה, הפוסלת את השחיטה.
- **משומד לתיאבון** – יהודי העובר עבירה כדי ליהנות מהדבר האסור, ולא מתוך רצון להכעיס.
- **רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן** – הכלל ההלכתי המאפשר לסמוך מספק על כך שהשוחט שלפנינו מיומן.
- **אוקי מילתא אחזקיה** – כלל המורה להשאיר דבר על חזקתו ומצבו הקודם כל עוד לא הוכח אחרת.

סוגיה ב (יג. - יד.) | שחיטת נכרי

- **נבלה** – בעל חיים שמת ללא שחיטה כשרה, או ששחיטתו נפסלה.
- **תקרובת עבודה זרה** – דבר שהוקרב לאלילים, האסור בהנאה ובאכילה מן התורה.
- **מטמאה במשא** – דרגת טומאה שבה הנבלה מטמאת את מי שנושא אותה, גם ללא מגע ישיר.
- **מין** – אדם שסטה מהאמונה היהודית והמיר דתו לכפירה או לעבודה זרה.
- **מנהג אבותיהם בידיהם** – הגדרה לנכרים שאינם עובדים עבודה זרה מדעת, אלא מכוח הרגל וחינוך.

סוגיה ג (יד. - טז.) | שחיטה בדיעבד

- **צור / מגל יד** – כלים חדים (אבן חדה או כלי חקלאי) שדנה בהם הגמרא אם מותר לשחוט בהם.

- **מוקצה** – חפצים שאסור לטלטל בשבת כיוון שלא הוקצו והוכנו לכך מראש מערב שבת.
- **ברירה** – המושג ההלכתי המברר האם החלטה או קביעה מאוחרת מגדירה ומבררת את המצב למפרע.
- **נולד** – מוקצה מחמת דבר שלא היה קיים או מוכן במצבו הנוכחי בכניסת השבת.
- **כוח ראשון / כוח שני** – ההבחנה בין פעולה ישירה של האדם לבין תוצאה עקיפה הנגרמת מכוחו (גרמא).

סוגיה ד (טז: - יח.) | מהות השחיטה

- **נחירה** – הריגת בעל חיים שלא כסדר השחיטה, כגון על ידי דקירה באף או מהחזה.
- **חניקה** – הריגת בעל חיים על ידי חסימת ועצירת דרכי הנשימה.
- **מגל קציר** – כלי עבודה בעל שיניים הפכות, הפסול לשחיטה כיוון שהוא קורע את הסימנים.

סוגיה ה (יח. - יט:) | גבולות השחיטה בקנה

- **הטבעת הגדולה** – הטבעת העליונה של קנה הנשימה, המציינת את תחילת גבול מקום השחיטה.
- **שיפוי קובע** – השיפוע של הסחוס המכסה את הקנה מלמעלה, שמחוץ לגבול השחיטה.
- **מוגרמת** – שחיטה פסולה שבוצעה מחוץ לגבולות השחיטה המותרים בצוואר.
- **חיטי** – שתי בלוטות שומן קטנות בצדי הגרון המשמשות כסימן גבול למקום השחיטה.

סוגיה ו (יט: - כב.) | שחיטה ומליקה

- **מליקה** – אופן המצווה להריגת עוף כקורבן במקדש, הנעשית בציפורן הכהן ומצד העורף.
- **סימנים** – קנה הנשימה וושט המזון, שהם האיברים הטעונים חיתוך בשחיטה.
- **עיקור סימנים** – מצב שבו הקנה או הושט נעקרו ונפרדו ממקומם עוד לפני השחיטה.

- **טריפה** – בעל חיים שיש לו מום פנימי באחד מאיבריו שיגרום למותו, האסור באכילה.

סוגיה ז (כב. - כד.) | קורבנות

- **תורים ובני יונה** – שני סוגי עופות הכשרים להקרבה בבית המקדש.
- **תחילת הציהוב** – השלב שבו נוצות העוף מצהיבות, המציין את גיל המעבר שבו הוא נפסל.
- **איל וכבש** – הגדרות גיל שונות לכבשים (כבש בשנתו הראשונה, איל מבוגר יותר).

סוגיה ח (כד: - כה.) | גבולות הקודש והחומר

- **פסוק זקנה** – מום הגיל המיוחד ללויים (בניגוד לכהנים), הפוסל אותם מהעבודה במקדש.
- **כלי חרס** – כלים המקבלים טומאה רק מאוויר תוכם ולא מגבם החיצוני.
- **הזאה** – התזת מי חטאת בעזרת אזוב על אדם טמא מת כדי לטהרו.

סוגיה ט (כה: - כז.) | 'זה זה' ומעברי הקדושה

- **משיקו במים** – פעולה הלכתית של חיבור מים טמאים שבכלי למים טהורים שבמקווה כדי לטהרם.
- **תקיעה והבדלה** – קולות השופר או החצוצרה ששימשו להבדיל בין מלאכת ימי החול לקדושת השבת.
- **זה זה גורם** – מקרה שבו דבר נוצר משילוב של שני גורמים (אחד אסור ואחד מותר) והדין ההלכתי שלו.

סוגיה י (כז. - כח:) | השחיטה

- **אחד בעוף ושניים בבהמה** – שיעור חיתוך הסימנים: בעוף מספיק סימן אחד ובבהמה חובה שניהם.
- **רובו של אחד כמוהו** – הכלל ש"רובו ככולו"; חיתוך רוב קוטר הסימן נחשב כחיתוך מלא.
- **עד שישחוט את הוורידין** – שיטת רבי יהודה שיש לחתוך בעוף גם את צינורות דם הצואר.

- **ממקום ששח חטהו** – דרשת רב כהנא שהשחיטה בצוואר, המקום שבו הבהמה שוחה (מתכופפת).
- **גיסטרא** – התזת וחיתוך הראש לחלוטין מן הגוף, פעולה הפסולה בשעת השחיטה.
- **עוף מן הרקק** – בריאת העוף מן הבוץ, המציבה את דינו בתווך שבין בהמה ליבשה.

סוגיה יא (כח.-ל:) | היקף מעשה השחיטה

- **מחצה על מחצה** – חיתוך חצי מדויק מהסימן; נחלקו האם נחשב כרוב וכשר.
- **אי אפשר לצמצם** – הכלל שאין בידי אדם לחצות חפץ לשני חלקים שווים בדיוק מתמטי.
- **רוב הנראה לעיניים** – דרישת רבא שבשחיטה ובטרפות זקוקים לרוב ניכר ובולט לעין.
- **מתחילה ועד סוף** – שיטת רבי יוחנן שכל שלב בחיתוך נחשב חלק ממעשה השחיטה.
- **שחיטה מפורעת** – שחיטה גלויה ורציפה במשיכת סכין, ללא החלדה (הסתרת הסכין).
- **מלא צוואר** – אורך הסכין הנדרש: רוחב הצוואר בתוספת מקום להולכה והבאה.

סוגיה יב (לא.-לג.) | כוונות ומעשה השחיטה

- **נפלה סכין ושחטה** – סכין שנפלה מיד אדם וחתכה, הפסולה מחמת חסרון כוח אדם.
- **לא בעינן כוונה** – שיטת רבי נתן שאין צורך במחשבה לשם שחיטה בחולין ודי במעשה פיזי.
- **מתעסק** – אדם המבצע פעולה פיזית בחיתוך ללא שום כוונה לתוצאה ההלכתית.
- **שהייה** – הפסקה או עצירה של השוחט במהלך החיתוך, הפוסלת את השחיטה.
- **כדי שחיטה** – מדד הזמן לשהייה פוסלת: הזמן שלוקח לתפוס בהמה, להרביץ ולשחוט.

- **כמאן דמנחא בדיקולא** "כאילו מונח בסל"; בהמה שנשחט סימנה הראשון ונחשבת כנפרדת מהחיים.

סוגיה יג (לג.-לח.) | השחיטה ומחשבת האדם

- **הכשרו בשחיטה** – שיטת רבי שמעון שמעשה השחיטה עצמו עושה את הבשר ל"אוכל" ללא צורך בדם.
- **ידיים תחילות / מסואבות** – גזירות טומאת ידיים ויכולתן לפסול חולין שנעשו על טהרת הקודש.
- **חיבת הקודש** – העיקרון שהקדשת חפץ למקדש מעניקה לו חשיבות "אוכל" גם ללא הכשר מים או דם.
- **השוחט את המסוכנת** – בהמה העומדת למות מחמת חולי, המצריכה סימני חיות בעת השחיטה.
- **פירכוס** – תנועה אקטיבית של הבהמה (יד, רגל או זנב) המוכיחה שחייתה ברגע השחיטה.
- **הוצאת נפש בלבד** – פשיטת רגל של בהמה דקה ללא החזרתה, שאינה נחשבת פירכוס אלא מוות.

סוגיה יד (לח.-מב.) | גבולות המחשבה בשחיטה

- **סתם מחשבת נכרי** – הנחת היסוד (לרבי אליעזר) שכל שחיטה של גוי או עבורו היא לשם עבודה זרה.
- **אין אדם אוסר דבר שאינו שלו** – הכלל שאין בכוח מחשבת אדם לאסור בהמה של חברו ללא שותפות בה.
- **לשם הרים וגבעות** – שחיטה המכוונת כפולחן לכוחות הטבע, הפוסלת את הבשר משום תקרובת עבודה זרה.
- **אין שוחטין לתוך ימים** – איסור שחיטה ישירות למים כדי שלא להיראות כזובח לשר הים.
- **כל דבר שנידר ונידב** – הכלל שרק מחשבה לשם קורבנות נדבה (כעולה ותודה) פוסלת בשחיטת חולין.
- **ישראל משומד** – יהודי העובר עבירות להכעיס, שדין מחשבתו ושחיטתו נידון בגמרא.

סוגיה טו (מב.-נה:) | טריפות וכשירות בבהמה

- **כל שאין כמוהו חיה** – הכלל היסודי: פגם אנטומי שאינו מאפשר לבעל החיים לחיות שנה מגדירו כטרפה.
- **נקובת הוושט** – חור בכל שהוא בצינור המזון של הבהמה, המטריף אותה.
- **פסוקת הגררת** – חיתוך או קרע בקנה הנשימה ברובו, המטריף את הבהמה.
- **לבית חללו** – חור בלב המגיע עד לחללים והחדרים הפנימיים שלו.
- **נפלה מן הגג** – בהמה שנפלה מגובה רב ויש חשש שאיבריה הפנימיים התרסקו מחבטה.
- **דרוסת הטרף** – בהמה שהותקפה בציפורני חיה (זאב/ארי) המחזירה ארס ומטריפה את הגוף.

סוגיה טז (נו.) | טריפות וכשירות בעוף

- **אין בדיקה לחולדה** – קביעה שאין לסמוך על בדיקת קרום המוח בנשיכת חולדה כי שיניה עקומות ודקות.
- **גילא דחיתתא** – קש חיטה דק שבו השתמשו לבדוק בזהירות נקבים בקרום המוח מבלי לקורעו.
- **נחמרו בני מעיה** – איברים פנימיים שהשתנו צבעיהם או התכווצו מחמת נפילת העוף לאש.
- **שיעור ירוקתן כנקובתן** – קביעה ששינוי צבע בני המעיים לירוק מחמת האש מטריף בכל שהוא.
- **אחזוקי ריעותא לא מחזקינן** – העיקרון שאין מניחים קיומו של פגם מדעתנו ללא הוכחה ברורה בשטח.

סוגיה יז (נז.) | דיני יציאת מעיים ושמיטת איברים בעוף

- **יצאו בני מעיה ולא ניקבו** – מעיים שנפלטו מחוץ לבטן דרך חתך אך נותרו שלמים, והעוף כשר.
- **היפך בהן** – מעיים שיצאו והתהפכו מכיוון בריאתם, דבר המונע מהעוף לחיות ומטריף אותו.
- **כונניות** – מקומות התושבת האנטומיים המדויקים שבהם מונח כל איבר פנימי בגוף.

- **שמוטת ירך / גף** – פריקה של הירך (המטריפה) או של הכנף (המצריכה בדיקה שמא ניקבה את הריאה).
- **נהרא נהרא ופשטיה** – ביטוי שפירושו "כל נהר ומסלולו"; כל מקום והמנהג ההלכתי המקובל בו.

להורדת החוברת המלאה/סוגיות בודדות
סרקו את הקוד, או היכנסו לאתר שלנו:

www.peneyhamenora.com